

T.C
KIRŐEHR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

REYHANLI AĞZI
(İNCELEME – METİNLER - SÖZLÜK)

Elif ŞANVERDİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRŞEHİR-2022

©2022-Elif ŞANVERDİ

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

REYHANLI AĞZI
(İNCELEME- METİNLER – SÖZLÜK)

REYHANLI DIALECT
(ANALYSIS – TEXTS – DICTIONARY)

Hazırlayan
Elif ŞANVERDİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Prof. Dr. Nadir İLHAN

KIRŞEHİR-2022

KABUL VE ONAY

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Elif ŞANVERDİ tarafından hazırlanan “Reyhanlı Ağzı (İnceleme - Metinler - Sözlük)” adlı tez çalışması 19 / 07 / 2022 tarihinde yapılan savunma sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından oybirliği / oyçokluğu ile **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman ..... (İmza)

Prof. Dr. Nadir İLHAN

Üye ..... (İmza)

Dr. Öğr. Üyesi Kürşad KARA

Üye ..... (İmza)

Dr. Öğr. Üyesi Ali Kemal ŞAŞ

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

19 / 07 / 2022

(İmza)

Prof. Dr. Hüseyin Şimşek
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezinin kâğıt ve elektronik kopyalarının Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezinin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezinin ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezinin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

19 / 07 / 2022
Elif ŞANVERDİ
İmza

ÖZET
REYHANLI AĞZI
(İNCELEME- METİNLER –SÖZLÜK)
YÜKSEK LİSANS TEZİ
Hazırlayan: Elif ŞANVERDİ
Danışman: Prof. Dr. Nadir İLHAN
2022- XXIV + 236 sayfa sayısı
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Jüri
Dr. Öğr. Üyesi Kürşad KARA
Dr. Öğr. Üyesi Ali Kemal ŞAŞ

Bu çalışmada Hatay'a bağlı Reyhanlı ilçesinin ağız özellikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada sırasıyla "İnceleme" "Metinler" ve sonunda "Sözlük" bölümleri oluşturulmuştur.

Reyhanlı Merkez ve Reyhanlı'ya bağlı 23 köyden toplamda 82 kişiyle görüşülmüştür. Derlenen metinler, ağız çalışmalarında kullanılan transkripsiyon alfabesi esas alınarak yazıya aktarılmıştır. Derlenen metinler, bu çalışmanın "Metinler" bölümünü oluşturmuştur. Bu metinlerden yola çıkarak Reyhanlı ağızı öncelik ses, daha sonra da şekil açısından incelenmiştir. Ses ve şekil incelemeleri çalışmanın "İnceleme" bölümünde Ses Bilgisi ve Şekil Bilgisi başlıkları altında ele alınmıştır. Ses Bilgisinde Türkiye Türkçesinde bulunmayıp Reyhanlı ağızında bulunan seslerden başlanarak sesler, ses uyumları, ses olayları incelenerek yazı dili ile yöre ağızı arasındaki benzer ve farklılıklar ele alınmıştır. Şekil Bilgisinde kelime türleri sırasıyla ele alınarak, yapım ve çekim ekleriyle birlikte incelenmiştir. Ses ve Şekil bilgisi ele alınırken derlenen metinlerden örnekler verilerek, bu örneklerin hangi kaynak kişi tarafından ve metnin kaçınıcı satırında geçtiği bilgisi de yay araç içerisinde sayı gösterilerek belirtilmiştir.

Reyhanlı adı, Reyhanlı'nın tarihçesi, coğrafyası, ekonomisi, etnik yapısı, dili / ağız hakkındaki bilgiler Giriş bölümünde verilerek, yöre tanıtılmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın sonunda "Sözlük" bölümü oluşturulmuştur. Sözlük bölümünde, Türkiye Türkçesinde olmayıp derlenen metinlerde karşımıza çıkan kelimeler ve anlamları verilmiştir. Bunlarla birlikte ses ve şekil farklılığı olan kelimelerle yörede anlamca farklı kullanılan kelimeler de sözlüğe eklenmiştir.

"Reyhanlı Ağızı" adlı bu çalışmayı seçmemizin sebebi, Reyhanlı ve köyleri üzerine daha önce bir derleme çalışmasının yapılmamış olmasıdır. İleride yapılması düşünülen Türkiye Türkçesi Ağız Atlası'na bir katkı sağlaması temennisiyle Reyhanlı yöresinin ağız özellikleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Derleme, inceleme, metinler, Reyhanlı ağızı, sözlük.

ABSTRACT
REYHANLI DIALECT
(ANALYSIS – TEXTS – DICTIONARY)
M.SC. THESSIS

Preparer: Elif ŞANVERDİ

Advisor: Nadir İLHAN

2022-XXIV + 236 page

Kırşehir Ahi Evran University, Graduate School Of Social Sciences

Turkish Language And Literature Department

Jury

Asst. Prof. Dr. Kürşad KARA

Asst. Prof. Dr. Ali Kemal ŞAŞ

In this study, the dialect features of the Reyhanlı district of Hatay were tried to be determined. In the study, respectively, "Review", "Texts" and finally "Dictionary" sections were created.

A total of 82 people from Reyhanlı Center and 23 villages of Reyhanlı were interviewed. The compiled texts were transcribed based on the transcription alphabet used in dialect studies. The compiled texts formed the "Texts" section of this study. Based on these texts, the Reyhanlı dialect was examined primarily in terms of sound and then form. Sound and shape analyzes are discussed under the headings of Phonology and Shape Information in the "Examination" section of the study. In Phonology, the similarities and differences between the written language and the local dialect are discussed by examining the sounds, phonetic harmony and phonetic events, starting from the sounds that are not found in Turkey Turkish but found in the Reyhanlı dialect. In the morphology, the word types were dealt with in order and examined together with their construction and inflectional suffixes. While dealing with phonetic and morphological information, examples from the compiled texts are given, and the information about which source person and in which line of the text these examples are used is indicated by showing numbers in arc brackets.

The name of Reyhanlı, the history, geography, economy, ethnic structure, language / dialect of Reyhanlı are given in the Introduction section, and the region is tried to be introduced.

At the end of the study, the "Dictionary" section was created. In the dictionary section, the words that are not in Turkey Turkish but appear in the compiled texts and their meanings are given.

In addition to these, words with sound and shape differences and words that are used differently in the region have been added to the dictionary.

The reason why we chose this study named "Reyhanlı Dialect" is that there has not been a compilation study on Reyhanlı and its villages before. With the hope that it will contribute to the Dialect Atlas of Turkey Turkish, which is planned to be made in the future, the dialect characteristics of the Reyhanlı region have been tried to be revealed.

Keywords: Compilation, analysis, texts, Reyhanlı dialect, dictionary.

ÖN SÖZ

Dil, geçmişten şimdiye kadar, insanların en temel iletişim aracı hâlinde gelmiştir. İnsanlık tarihi boyunca kullanılan dilde zamanla değişmeler, farklılaşmalar ve bunlar neticesinde ayrılmalar meydana gelir. Bir dilin, yazılı metinlerinin olmadığı zamanlarda ayrılan kollarına uzak lehçe (lehçe) denirken; yine aynı dili yazılı metinleriyle ayrılan koluna da yakın lehçe (şive) denilir. Bu ayrımla beraber uzak lehçe ve yakın lehçe birbirinden başka özelliklerle de ayrılır. Bir dilin üçüncü bir kolu da ağızlardır. Ağızlar, karşılıklı anlaşmanın korunacağı derecede standart dilden, yalnızca söyleyiş bakımından ayrılan konuşma biçimleridir. Bu konuşma biçimleri, birbirine yakın yerleşim yerleri arasında dahi farklılıklar gösterir. Söz konusu farklılıklar, bazı ses (fonetik), yani söyleyiş, telâffuz ayrılıklarıdır.

Türkiye’de ağız araştırmaları, yabancı araştırmacıların çalışmalarıyla oluşan I. devre ile 1940’tan günümüze kadar gelen ve Ahmet Caferoğlu öncülüğüyle Türk derleyicilerinin oluşturduğu II. devre olarak ikiye ayrılır. O yıllardan günümüze kadar birçok araştırmacı hem kendi çalışmalarıyla hem de yönettikleri doktora ve yüksek lisans çalışmalarıyla ağız araştırmalarını günümüze kadar ilerletirler.

Ses, şekil ve söz dizimi özelliklerine göre Anadolu ağızlarını Doğu, Kuzeydoğu ve Batı grubu olarak üç ana grup etrafında toplayan Leyla Karahan, Hatay’ı, Batı Grubu Ağızları içerisinde ele alır. Ahmet Caferoğlu ile başlayan ağız çalışmalarından beri il ve ilçe ağızlarında birçok yüksek lisans ve doktora çalışması yapılır. Hatay ve ilçeleri ağız üzerine lisans, lisansüstü çalışma yapılmış ve makaleler yazılmış olsa da Reyhanlı ağız üzerine daha önce yapılmış çalışmalar yalnızca lisans bitirme tezi düzeyindedir.

Hatay’ın diğer bazı ilçeleri üzerine daha önce ağız çalışmaları yapılmış olması ve ileride yapılması düşünülen Türkiye Türkçesi Ağız Atlası’na katkı sağlama temennisi, bizi bu çalışmayı yapmaya itmiştir.

Çalışmaya öncelikle Reyhanlı Merkez’den derlemeye başladık. Daha sonra önceden tespit ettiğimiz ağız özelliklerini barındıran köylerle derlemeye devam ettik. Reyhanlı Merkez ile birlikte Reyhanlı’ya bağlı 23 köyde derleme yaptık. Ses kayıt cihazıyla kaydedilen konuşmalar, çevriyazı (fonetik transkripsiyon) işaretlerini dikkate alarak yazıya aktardık.

Bu çalışmada sırasıyla “İnceleme”, “Metinler” ve “Sözlük” bölümleri oluşturduk. İnceleme bölümünde derlenen metinler, Ses Bilgisi ve Şekil Bilgisi açısından incelendi. Ses bilgisinde yazı dilinde bulunmayan seslerden başlanarak ses olaylarıyla bölüm bitirildi. Şekil bilgisinde de kelime türlerini ayrıntılı bir şekilde ele alındı. Ses ve şekil

bilgisini ele alınırken Türkiye Türkçesindeki kullanım ile Reyhanlı ağızdaki kullanım arasındaki benzer ve farklı yönleri esas alınarak inceleme bölümü hazırlandı.

Çalışmanın son bölümü olan Sözlük bölümünde Reyhanlı ağızda kullanılıp Türkiye Türkçesinde olmayan kelimelerle verildi. Bunlarla birlikte Türkiye Türkçesinde olup da Reyhanlı ağızda birtakım fonetik ve morfolojik farklılıklara uğramış kelimeler eklenerek anlamlarıyla birlikte verilmiştir.

Çalışmalarım sırasında engin bilgi ve birikimiyle bana yol gösteren saygıdeğer danışman Hocam Nadir İlhan'a, derleme süreci boyunca benden maddi manevi desteklerini esirgemeyen anneme, babama, ağabeyime, ablalarım, kardeşlerime, sevgili arkadaşım Seda'ya ve misafirperver yöre halkına sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	IV
BİLDİRİM	V
ÖZET	VI
ABSTRACT.....	VII
ÖN SÖZ	VIII
KISALTMALAR.....	XXII
Metinlerde Kullanılan Transkripsiyon İşaretleri.....	XXIII
İşaretler	XXIV
GİRİŞ	1
ARAŞTIRMANIN KAPSAMI.....	1
SINIRLILIKLAR	1
ARAŞTIRMANIN TÜRÜ	1
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	1
REYHANLI İLÇESİ	2
Reyhanlı Adı.....	2
Tarihçe	2
Coğrafya	3
Ekonomi.....	3
Etnik Yapı.....	3
İNCELEME.....	4
1. SESBİLGİSİ (FONETİK).....	4
1.1. ÜNLÜLER.....	4
1.1.1. YAZI DİLİNDE BULUNMAYAN ÜNLÜLER	4
1.1.1.1. á Ünlüsü	5
1.1.1.2. é Ünlüsü	5
1.1.1.3. ê Ünlüsü	5
1.1.1.4. î Ünlüsü	5
1.1.1.5. í Ünlüsü	5
1.1.1.6. ó Ünlüsü	5
1.1.1.7. ò Ünlüsü	6
1.1.2. ÜNLÜ TÜRLERİ.....	6
1.1.2.1. Normal Süreli Ünlüler	7
1.1.2.2. Uzun Ünlüler	7
1.1.2.2.1. Aslı Uzun Ünlüler.....	7
1.1.2.2.2. İkincil Uzun Ünlüler	9
1.1.2.2.2.1. Tonlama ve Vurgu İle İlgili Uzunluklar	9
1.1.2.2.2.2. Ünsüz Düşmesiyle Meydana Gelen Uzunluklar.....	9
1.1.2.2.2.3. Hece Kaynaşmasıyla Meydana Gelen Uzunluklar	10
1.1.2.2.2.4. Ünlü Karşılaşmasından Doğan Uzunluklar	10
1.1.2.2.2.5. Yabancı Kelimelerdeki Uzunluklar	11

1.1.2.3. Kısa Ünlüler.....	11
1.1.2.4. İkiz Ünlüler.....	11
1.1.2.4.1. Yükselen İkiz Ünlüler.....	11
1.1.2.4.2. Alçalan İkiz Ünlüler.....	12
1.1.3. ÜNLÜ UYUMU.....	12
1.1.3.1. Kalınlık-İncelik Uyumu (Büyük Ünlü Uyumu / Dil Benzeşmesi).....	12
1.1.3.1.1. Kalınlık-İncelik Uyumunun Korunması.....	12
1.1.3.1.1.1. Alıntı Kelimelerde Kalınlık-İncelik Uyumu.....	12
1.1.3.1.1.2. Türkçe Kelimelerde Kalınlık-İncelik Uyumu.....	13
1.1.3.1.2. Kalınlık-İncelik Uyumunun Bozulması.....	13
1.1.3.1.2.1. Kalınlık-İncelik Uyumunun Eklerde Bozulması.....	13
1.1.3.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu (Küçük Ünlü Uyumu / Dudak Benzeşmesi)..	15
1.1.4. ÜNLÜ DEĞİŞMELERİ.....	16
1.1.4.1. Kalın Ünlülerin İncelmesi:.....	16
1.1.4.1.1. a > e Değişmesi.....	16
1.1.4.1.2. ı > i Değişmesi.....	16
1.1.4.1.3. u > ü Değişmesi.....	16
1.1.4.1.4. o > ö Değişmesi.....	16
1.1.4.2. İnce Ünlülerin Kalınlaşması.....	17
1.1.4.2.1. e > a Değişmesi.....	17
1.1.4.2.2. i > ı Değişmesi.....	17
1.1.4.2.3. ö > o Değişmesi.....	17
1.1.4.2.4. ü > u Değişmesi.....	17
1.1.4.3. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması.....	17
1.1.4.3.1. ı > u Değişmesi.....	17
1.1.4.3.2. i > ü Değişmesi.....	17
1.1.4.4. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi:.....	18
1.1.4.4.1. o > a Değişmesi.....	18
1.1.4.4.2. u > ı Değişmesi.....	18
1.1.4.4.3. ü > i Değişmesi.....	18
1.1.4.5. Geniş Ünlülerin Daralması.....	18
1.1.4.5.1. a > ı Değişmesi.....	18
1.1.4.5.2. e > ı Değişmesi.....	18
1.1.4.5.3. e > i Değişmesi.....	18
1.1.4.5.4. o > u Değişmesi.....	18
1.1.4.5.5. o > ü Değişmesi.....	18
1.1.4.6. Dar Ünlülerin Genişlemesi.....	18
1.1.4.6.1. ı > a Değişmesi.....	18
1.1.4.6.2. i > e Değişmesi.....	19
1.1.5. ÜNLÜ DÜŞMESİ.....	19
1.1.5.1. Ön Seste Ünlü Düşmesi.....	19
1.1.5.1.1. i- Düşmesi:.....	19
1.1.5.2. İç Seste Ünlü Düşmesi.....	19
1.1.5.2.1. -a- Düşmesi.....	19

1.1.5.2.2. -e- Düşmesi.....	19
1.1.5.2.3. -ı- Düşmesi	19
1.1.5.2.4. -i- Düşmesi	19
1.1.5.2.5. -u- Düşmesi	20
1.1.5.2.6. -ü- Düşmesi	20
1.1.5.3. Son Seste Ünlü Düşmesi	20
1.1.5.3.1. -a Düşmesi.....	20
1.1.5.3.2. -i Düşmesi.....	20
1.1.5.3.3. -ü Düşmesi	20
1.1.6. ÜNLÜ TÜREMESİ.....	20
1.1.6.1. İç Seste Ünlü Türemesi.....	20
1.1.6.1.1. -a- Türemesi.....	20
1.1.6.1.2. -ı- Türemesi	21
1.1.6.1.3. -i- Türemesi	21
1.1.6.1.4. -u- Türemesi	21
1.1.7. ÜNLÜ GÖÇÜŞMESİ (METATEZ)	21
1.2. ÜNSÜZLER.....	21
1.2.1. YAZI DİLİNDE BULUNMAYAN ÜNSÜZLER	22
1.2.1.1. ğ Ünsüzü.....	22
1.2.1.2. k Ünsüzü	22
1.2.1.3. K Ünsüzü	22
1.2.1.4. h Ünsüzü	22
1.2.1.5. ħ Ünsüzü	23
1.2.1.6. ñ Ünsüzü	23
1.2.1.7. r Ünsüzü.....	23
1.2.1.8. S Ünsüzü	23
1.2.1.9. T Ünsüzü	23
1.2.1.10. Aydın (ɛ) Ünsüzü	23
1.2.2. ÖN SES ÜNSÜZLERİ	24
1.2.2.1. f- Ünsüzü.....	24
1.2.2.2. h Ünsüzü	24
1.2.2.3. l- Ünsüzü	24
1.2.2.4. m- Ünsüzü	24
1.2.2.5. n- Ünsüzü:.....	24
1.2.2.6. p- Ünsüzü:.....	25
1.2.2.7. r- Ünsüzü:	25
1.2.2.8. ş- Ünsüzü.....	25
1.2.2.9. z- Ünsüzü:	25
1.2.3. ÜNSÜZ DEĞİŞMELERİ	25
1.2.3.1. Tonlulaşma	25
1.2.3.1.1. Ön Seste Tonlulaşma	26
1.2.3.1.1.1. k > g	26
1.2.3.1.1.2. t > d	26
1.2.3.1.1.3. s > z	26

1.2.3.1.1.4. p > b	26
1.2.3.1.2. İç Seste Tonlulaşma	27
1.2.3.1.2.1. p > b	27
1.2.3.1.2.2.  > c	27
1.2.3.1.2.3. t > d	27
1.2.3.1.2.4. k > ğ , y.....	27
1.2.3.1.2.5. k > ğ	27
1.2.3.1.3. Son Seste Tonlulaşma	27
1.2.3.2. Tonsuzlaşma	27
1.2.3.2.1. Ön Seste Tonsuzlaşma	28
1.2.3.2.1.1. b > p	28
1.2.3.2.1.2. g > k	28
1.2.3.2.1.3. z > S	28
1.2.3.2.2. İç Seste Tonsuzlaşma	28
1.2.3.2.2.1. b > p	28
1.2.3.2.2.2. v > f	28
1.2.3.2.2.3. g > k	28
1.2.3.2.3. Son Seste Tonsuzlaşma	28
1.2.3.2.3.1. t > d	28
1.2.3.2.3.2. g > k	28
1.2.3.2.3.3. z > S	28
1.2.3.3. Süreklileşme	28
1.2.3.3.1. Sızıcılaşma	29
1.2.3.3.1.1. Ön Seste Sızıcılaşma	29
1.2.3.3.1.1.1. k > ħ, ħ	29
1.2.3.3.1.1.2. b > m.....	29
1.2.3.3.1.2. İç Seste Sızıcılaşma	29
1.2.3.3.1.2.1. k > ħ, ħ	29
1.2.3.3.1.3. Son Seste Sızıcılaşma	29
1.2.3.3.1.3.1. k > ħ, ħ	29
1.2.3.3.2. Akıcılaşma	29
1.2.3.3.2.1. Akıcı Ünsüzler Arasında Değişmeler	29
1.2.3.3.2.1.1. m > n.....	29
1.2.3.3.2.1.2. n > l, l > n	29
1.2.3.3.2.1.3. r > l, l > r	29
1.2.3.3.2.1.4. r > y	30
1.2.4. ÜNSÜZ BENZEŞMELERİ	30
1.2.4.1. İlerleyici Benzeşme	30
1.2.4.1.1. Yarım Benzeşme	30
1.2.4.1.1.1. yl > yn.....	30
1.2.4.1.1.2. rl > rn	30
1.2.4.1.1.3. nl > nd	30
1.2.4.1.2. Tam Benzetme.....	30
1.2.4.1.2.1. nl > nn	30

1.2.4.2. Gerileyici Benzeşme	31
1.2.4.2.1. Yarım Benzeşme	31
1.2.4.2.1.1. md > nd	31
1.2.4.2.2. Tam Benzeşme.....	31
1.2.4.2.2.1. yn > nn	31
1.2.4.2.2.2. nr > nn.....	31
1.2.4.2.2.3. ğn > nn	31
1.2.4.2.2.4. ln> nn	31
1.2.4.2.2.5. nl > ll.....	31
1.2.4.2.2.6. zs > ss.....	31
1.2.4.2.2.7. vs > ss	31
1.2.4.2.2.8. şs > ss	31
1.2.4.2.2.9. hm > mm	31
1.2.5. ÜNSÜZ BENZEŞMEZLİKLERİ	31
1.2.6. ÜNSÜZ TÜREMESİ.....	32
1.2.6.1. Ön Seste Ünsüz Türemesi.....	32
1.2.6.1.1. y Türemesi	32
1.2.6.2. İç Seste Ünsüz Türemesi.....	32
1.2.6.2.1. l Türemesi	32
1.2.6.2.2. n Türemesi	32
1.2.6.2.3. y Türemesi	32
1.2.6.3. Son Seste Ünsüz Türemesi	32
1.2.6.3.1. k Türemesi	32
1.2.6.3.2. n Türemesi	33
1.2.6.3.3. y Türemesi	33
1.2.7. ÜNSÜZ DÜŞMESİ.....	33
1.2.7.1. Ön Seste Ünsüz Düşmesi	33
1.2.7.1.1. h Düşmesi.....	33
1.2.7.1.2. y Düşmesi	33
1.2.7.2. İç Seste Ünsüz Düşmesi	33
1.2.7.2.1. f Düşmesi.....	33
1.2.7.2.2. ğ Düşmesi	33
1.2.7.2.3. h Düşmesi.....	34
1.2.7.2.4. l Düşmesi	34
1.2.7.2.5. n Düşmesi.....	34
1.2.7.2.6. r Düşmesi	34
1.2.7.2.7. t Düşmesi.....	34
1.2.7.2.8. y Düşmesi	34
1.2.7.3. Son Seste Ünsüz Düşmesi	34
1.2.7.3.1. ğ Düşmesi	34
1.2.7.3.2. h Düşmesi.....	34
1.2.7.3.3. k Düşmesi.....	34
1.2.7.3.4. l Düşmesi	34
1.2.7.3.5. n Düşmesi.....	34

1.2.7.3.6. r Düşmesi	34
1.2.7.3.7. t Düşmesi.....	35
1.2.7.3.8. y Düşmesi.....	35
1.2.8. ÜNSÜZ İKİZLEŞMESİ	35
1.2.8.1. cc	35
1.2.8.2. çç	35
1.2.8.3. dd	35
1.2.8.4. kk	35
1.2.8.5. mm.....	35
1.2.8.6. nn	35
1.2.8.7. pp	35
1.2.8.8. rr	35
1.2.8.9. ss	35
1.2.8.10. şş	35
1.2.8.11. tt	35
1.2.8.12. yy	36
1.2.9. ÜNSÜZ TEKLEŞMESİ.....	36
1.2.10. HECE KAYNAŞMASI.....	36
1.2.11. ÜNSÜZ GÖÇÜŞMESİ	36
2. ŞEKİL BİLGİSİ (MORFOLOJİ).....	37
2.1. İSİMLER (ADLAR)	37
2.1.1. İSİM YAPIM EKLERİ	37
2.1.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler	37
2.1.1.1.1. +an	37
2.1.1.1.2. +CA	37
2.1.1.1.3. +cāz	38
2.1.1.1.4. +CI / +CU.....	38
2.1.1.1.5. +cık	38
2.1.1.1.6. +dAş	39
2.1.1.1.7. +gİl	39
2.1.1.1.8. +қан	39
2.1.1.1.9. +ki	40
2.1.1.1.10. +leyin.....	40
2.1.1.1.11. +h / +lu	40
2.1.1.1.12. +İlk / +IUK.....	41
2.1.1.1.13. +men.....	41
2.1.1.1.14. +nCI	41
2.1.1.1.15. +sİz / +sUz.....	41
2.1.1.2. Fiilden İsim Yapım Ekleri.....	42
2.1.1.2.1. -(y)A	42
2.1.1.2.2. -aқ	42
2.1.1.2.3. -enek	42
2.1.1.2.4. -ce	43
2.1.1.2.5. -Av	43

2.1.1.2.6. -gI / -gU, -kı, -Ku.....	43
2.1.1.2.7. -gun, -kin, -kun.....	43
2.1.1.2.8. -ı / -u	43
2.1.1.2.9. -ın / -un.....	43
2.1.1.2.10. -ıcı / -ucu	43
2.1.1.2.11. -k, -ık, -ük	44
2.1.1.2.12. -m, -ım / -Um.....	44
2.1.1.2.13. -men.....	44
2.1.1.2.14. -maz	45
2.1.1.2.15. -tı	45
2.1.1.2.16. -Iş / -Uş	45
2.1.1.2.17. -t	45
2.1.1.2.18. -z, -az	45
2.1.2. İSİM ÇEKİM EKLERİ.....	45
2.1.2.1. Hâl Ekleri.....	45
2.1.2.1.1. Yalın Hâl (Nominative)	45
2.1.2.1.2. İlgi Hâli (Tamlayan Durumu, Genitive).....	46
2.1.2.1.2.1. Ekli İlgi Hâli	46
2.1.2.1.2.2. Eksiz İlgi Hâli	47
2.1.2.1.2.3. Zamirlerde İlgi Hâli.....	47
2.1.2.1.2.4. İlgi Hâlinin İşlevleri	47
2.1.2.1.3. Yükleme Hâli (Belirtme Durumu, Accusative)	47
2.1.2.1.4. Yönelme Hâli (Yaklaşma Durumu, Dative)	48
2.1.2.1.4.1. Yönelme Hâlinin Başka Eklerle Karşılandığı Durumlar	50
2.1.2.1.4.2. Yönelme Hâlinin İşlevleri.....	50
2.1.2.1.5. Bulunma Hâli (Kalma Durumu, Locative).....	51
2.1.2.1.5.1. Bulunma Hâlinin Başka Eklerle Karşılandığı Durumlar	51
2.1.2.1.5.2. Bulunma Hâlinin İşlevleri	52
2.1.2.1.6. Ayrılma Hâli (Çıkma Durumu, Ablative).....	52
2.1.2.1.6.1. Ayrılma Hâlinin Başka Eklerle Karşılandığı Durumlar	53
2.1.2.1.6.2. Ayrılma Hâlinin İşlevleri.....	53
2.1.2.1.7. Eşitlik Hâli (Eşitlik Durumu, Equative)	54
2.1.2.1.7.1. Eşitlik Hâlinin İşlevleri:	54
2.1.2.1.8. Vasıta Hâli (Instrumental)	55
2.1.2.1.8.1. Vasıta Hâlinin İşlevleri.....	56
2.1.2.1.9. Yön Gösterme Hâli (Directive)	57
2.1.2.2. İyelik Ekleri	57
2.1.2.2.1. 1. Teklik Kişi İyelik Eki.....	57
2.1.2.2.2. 2. Teklik Kişi İyelik Eki.....	57
2.1.2.2.3. 3. Teklik Kişi İyelik Eki.....	58
2.1.2.2.4. 1. Çokluk Kişi İyelik Eki	58
2.1.2.2.5. 2. Çokluk Kişi İyelik Eki	58
2.1.2.2.6. 3. Çokluk Kişi İyelik Eki	58
2.1.2.3. İsimlerde Çokluk.....	59

2.1.2.3.1. Çokluk Ekinin İşlevleri:	59
2.1.2.4. Aitlik Eki.....	59
2.1.2.5. İsimlerde Soru Eki.....	60
2.2. FİİLLER	60
2.2.1. ÇEKİMSİZ FİİLLER.....	60
2.2.1.1. Mastarlar (İsim-Fiiller)	60
2.2.1.1.1. -mA	60
2.2.1.1.2. -İş / -Uş	61
2.2.1.1.3. -mAk	61
2.2.1.2. Partisipler (Sıfat-Fiiller)	61
2.2.1.2.1. -AcAk	61
2.2.1.2.2. -An	62
2.2.1.2.3. -DIk / -DUk	62
2.2.1.2.4. -mAz	63
2.2.1.2.5. -mİş	63
2.2.1.3. Gerundiumlar (Zarf-Fiiller)	63
2.2.1.3.1. -A	63
2.2.1.3.2. -AlI	64
2.2.1.3.3. -ArAk	64
2.2.1.3.4. -IncA / -UncA	64
2.2.1.3.5. -Ip / -Up.....	65
2.2.1.3.6. -dıkça.....	65
2.2.1.3.7. -mAdAn.....	65
2.2.1.3.8. -maksızın.....	65
2.2.2. FİİL YAPIM EKLERİ	66
2.2.2.1. İsimden Fiil Yapan Ekler	66
2.2.2.1.1. +A	66
2.2.2.1.2. +Al	66
2.2.2.1.3. +An	66
2.2.2.1.4. +Ar	66
2.2.2.1.5. +At	66
2.2.2.1.6. +da	67
2.2.2.1.7. +ik / +ük.....	67
2.2.2.1.8. +lA	67
2.2.2.1.9. +lAn	67
2.2.2.1.10. +lAş	67
2.2.2.2. Fiilden Fiil Yapan Ekler	68
2.2.2.2.1. -Ar	68
2.2.2.2.2. -DIr / -Dur.....	68
2.2.2.2.3. -(D)l / -(U)l.....	68
2.2.2.2.4. -n / -(I)n / -(U)n.....	69
2.2.2.2.5. -(D)r / -(U)r	69
2.2.2.2.6. -(D)ş / -(U)ş.....	69
2.2.2.2.7. -(D)t / -(U)t.....	69

2.2.3. ŞAHIS EKLERİ.....	69
2.2.3.1. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri	70
2.2.3.1.1. Teklik 1. Şahıs	70
2.2.3.1.2. Teklik 2. Şahıs	71
2.2.3.1.3. Teklik 3. Şahıs	71
2.2.3.1.4. Çokluk 1. Şahıs.....	71
2.2.3.1.5. Çokluk 2. Şahıs.....	71
2.2.3.1.6. Çokluk 3. Şahıs.....	71
2.2.3.2. İyelik Kökenli Şahıs Ekleri	72
2.2.3.2.1. Teklik 1. Şahıs	72
2.2.3.2.2. Teklik 2. Şahıs	72
2.2.3.2.3. Teklik 3. Şahıs	73
2.2.3.2.4. Çokluk 1. Şahıs.....	73
2.2.3.2.5. Çokluk 2. Şahıs.....	73
2.2.3.2.6. Çokluk 3. Şahıs.....	73
2.2.4. FİİL ÇEKİM EKLERİ.....	73
2.2.4.1. Fiillerin Basit Çekimi.....	74
2.2.4.1.1. Bildirme (Haber) Kipleri.....	74
2.2.4.1.1.1. Geniş Zaman Ekleri.....	74
2.2.4.1.1.1.1. Geniş Zamanın Olumsuzu.....	76
2.2.4.1.1.2. Şimdiki Zaman Ekleri	77
2.2.4.1.1.2.1. Şimdiki Zamanın Olumsuzu	81
2.2.4.1.1.3. Bilinen Geçmiş Zaman Ekleri.....	81
2.2.4.1.1.3.1. Bilinen Geçmiş Zamanın Olumsuzu	82
2.2.4.1.1.4. Duyulan Geçmiş Zaman Ekleri	83
2.2.4.1.1.4.1. Duyulan Geçmiş Zamanın Olumsuzu	84
2.2.4.1.1.5. Gelecek Zaman Ekleri	85
2.2.4.1.1.5.1. Gelecek Zamanın Olumsuzu	87
2.2.4.1.2. Tasarlama Kipleri.....	87
2.2.4.1.2.1. Emir Ekleri.....	88
2.2.4.1.2.1.1. Emir Kipinin Olumsuzu	89
2.2.4.1.2.2. İstek Ekleri	90
2.2.4.1.2.2.1. İstek Kipinin Olumsuzu	91
2.2.4.1.2.3. Şart Ekleri	91
2.2.4.1.2.3.1. Şart Kipinin Olumsuzu	92
2.2.4.1.2.4. Gereklilik Ekleri	92
2.2.4.1.2.4.1. Gereklilik Kipinin Olumsuzu	92
2.2.4.2. Fiillerin Birleşik Çekimleri	92
2.2.4.2.1. Hikâye Birleşik Çekimi	93
2.2.4.2.1.1. Geniş Zamanın Hikâyesi	93
2.2.4.2.1.1.1. Geniş Zamanın Olumsuzunun Hikâyesi.....	93
2.2.4.2.1.2. Şimdiki Zamanın Hikâyesi.....	93
2.2.4.2.1.2.1. Şimdiki Zamanın Olumsuzunun Hikâyesi	94
2.2.4.2.1.3. Gelecek Zamanın Hikâyesi	94

2.2.4.2.1.4. Duyulan Geçmiş Zamanın Hikâyesi.....	94
2.2.4.2.1.4.1. Duyulan Geçmiş Zamanın Olumsuzunun Hikâyesi	94
2.2.4.2.1.5. Şart Kipinin Hikâyesi	94
2.2.4.2.2. Rivayet Birleşik Çekimi.....	94
2.2.4.2.2.1.1. Geniş Zamanın Rivayeti.....	95
2.2.4.2.2.1.2. Şimdiki Zamanın Rivayeti	95
2.2.4.2.2.1.3. Gelecek Zamanın Rivayeti	95
2.2.4.2.3. Şartlı Birleşik Çekim	95
2.2.4.2.3.1. Geniş Zamanın Şartı.....	95
2.2.4.2.3.1.1. Geniş Zamanın Olumsuzunun Şartı	95
2.2.4.2.3.2. Şimdiki Zamanın Şartı	95
2.2.4.2.3.3. Gelecek Zamanın Şartı.....	95
2.2.4.2.3.4. Duyulan Geçmiş Zamanın Şartı	96
2.2.5. FİİLLERDE SORU EKİ	96
2.3. EK-FİİL	96
2.3.1. GENİŞ ZAMAN ÇEKİMİ	96
2.3.2. BİLİNEN GEÇMİŞ ZAMAN ÇEKİMİ.....	97
2.3.3. DUYULAN GEÇMİŞ ZAMAN ÇEKİMİ.....	97
2.3.4. EK-FİİLİN OLUMSUZU.....	97
2.4. ZAMİRLER	98
2.4.1. ŞAHIS ZAMİRLERİ.....	98
2.4.1.1. 1. Teklik Şahıs	98
2.4.1.1.1. Yalın Hâli.....	98
2.4.1.1.2. İlgi Hâli	98
2.4.1.1.3. Yükleme Hâli.....	98
2.4.1.1.4. Yönelme Hâli	98
2.4.1.1.5. Bulunma Hâli	99
2.4.1.1.6. Ayrılma Hâli.....	99
2.4.1.1.7. Vasıta Hâli	99
2.4.1.2. 2. Teklik Şahıs	99
2.4.1.2.1. Yalın Hâli.....	99
2.4.1.2.2. İlgi Hâli	99
2.4.1.2.3. Yükleme Hâli.....	99
2.4.1.2.4. Bulunma Hâli	99
2.4.1.2.5. Ayrılma Hâli.....	99
2.4.1.3. 3. Teklik Şahıs	99
2.4.1.3.1. Yalın Hâli.....	99
2.4.1.3.2. İlgi Hâli	100
2.4.1.3.3. Yükleme Hâli.....	100
2.4.1.3.4. Yönelme Hâli	100
2.4.1.3.5. Ayrılma Hâli.....	100
2.4.1.4. 1. Çokluk Şahıs.....	100
2.4.1.4.1. Yalın Hâli.....	100
2.4.1.4.2. İlgi Hâli:	100

2.4.1.4.3. Yükleme Hâli.....	100
2.4.1.4.4. Yönelme Hâli.....	100
2.4.1.4.5. Ayrılma Hâli.....	100
2.4.1.5. 2. Çoğul Şahıs	100
2.4.1.5.1. Yalın Hâli.....	100
2.4.1.5.2. İlgi Hâli	100
2.4.1.5.3. Yükleme Hâli.....	101
2.4.1.5.4. Yönelme Hâli.....	101
2.4.1.5.5. Bulunma Hâli	101
2.4.1.6. 3. Çoğul Şahıs	101
2.4.1.6.1. Yalın Hâli.....	101
2.4.1.6.2. İlgi Hâli	101
2.4.1.6.3. Yükleme Hâli.....	101
2.4.1.6.4. Yönelme Hâli.....	101
2.4.1.6.5. Bulunma Hâli	101
2.4.1.6.6. Ayrılma Hâli.....	101
2.4.2. DÖNÜŞLÜLÜK ZAMİRİ.....	102
2.4.3. İŞARET ZAMİRLERİ.....	102
2.4.4. SORU ZAMİRLERİ.....	103
2.4.5. BELİRSİZLİK ZAMİRLERİ.....	104
2.5. SIFATLAR	105
2.5.1. NİTELEME SIFATLARI.....	105
2.5.2. BELİRTME SIFATLARI	105
2.5.2.1. İşaret Sıfatları	105
2.5.2.2. Sayı Sıfatları	105
2.5.2.2.1. Asıl Sayı Sıfatları	106
2.5.2.2.2. Sıra Sayı Sıfatları	106
2.5.2.2.3. Kesir Sayı Sıfatları.....	106
2.5.2.2.4. Üleştirme Sayı Sıfatları	106
2.5.2.3. Soru Sıfatları	106
2.5.2.4. Belirsizlik Sıfatları	107
2.6. ZARFLAR	107
2.6.1. YER ZARFLARI.....	107
2.6.2. ZAMAN ZARFLARI	107
2.6.3. HÂL ZARFLARI.....	108
2.6.4. AZLIK-ÇOKLUK ZARFLARI.....	108
2.6.5. SORU ZARFLARI	108
2.7. EDATLAR.....	108
2.7.1. ÜNLEM EDATLARI	109
2.7.1.1. Ünlemler	109
2.7.1.2. Seslenme Edatları	109
2.7.1.3. Sorma Edatları.....	109
2.7.1.4. Gösterme Edatları.....	109
2.7.1.5. Cevap Edatları	110

2.7.2. BAĞLAMA EDATLARI	110
2.7.2.1. Sıralama Edatları.....	110
2.7.2.2. Denkleştirme Edatları	110
2.7.2.3. Karşılaştırma Edatları	111
2.7.2.4. Cümle Başı Edatları.....	111
2.7.2.5. Sona Gelen Edatlar	112
2.7.3. SON ÇEKİM EDATLARI	112
2.7.3.1. Gibi.....	112
2.7.3.2. İçin.....	113
2.7.3.3. İle	113
2.7.3.4. Kadar	113
2.7.3.5. Doğru.....	114
2.7.3.6. Sonra	114
2.7.3.7. Beri	114
2.7.3.8. Göre.....	114
SONUÇ	115
BİBLİYOGRAFYA	117
METİNLER.....	121
SÖZLÜK.....	225
ÖZ GEÇMİŞ	236

KISALTMALAR

İ.Ö. : İsa'dan Önce
md. : Metin dışı
vb. : Ve benzeri

Metinlerde Kullanılan Transkripsiyon İşaretleri

Ünlüler

ā : Uzun a

á : a-e arası ünlü

ě : Kısa e

è : e-i arası ünlü

ē : Genizli e

ē : Uzun e

ê : e-ö arası ünlü

í : ı-i arası ünlü

ĩ : Kısa ı

ī : Uzun ı

î : ı-u arası ünlü

ĩ : Uzun i

ō : Uzun o

ò : o-u arası ünlü

ō : Uzun ö

ö : ö-ü arası ünlü

ū : Uzun u

ú : u-ü arası ünlü

Ünsüzler

ğ : Arka damak g'si

h : Nefesli h

ḥ : Sızıcı h

ķ : Arka damak k'si

ķ̣ : Orta damak k'si

ř : Peltek r

K : k-g arası ünsüz

S : s-z arası ünsüz

T : t-d arası ünsüz

˘ : Ayın

İşaretler

- : Ünlüler üzerinde uzunluk işareti
- ˘ : Ünlüler üzerinde kısalık işareti
- ˆ : Kalın ünlüler üzerinde yarı incelme işareti
- ˙ : Geniş ünlüler üzerinde yarı daralma işareti
- ˜ : Ünlüler üzerinde genizlilik işareti
- ° : Düz ünlüler üzerinde yarı yuvarlaklaşma işareti

GİRİŞ

Bu çalışmanın konusunu Hatay ilinin Reyhanlı ilçesinin ağız özellikleri teşkil etmektedir. Amacı, Reyhanlı ağzının ağız özelliklerini tespit etmek ve Türkiye Türkçesi ağız çalışmalarına katkıda bulunmaktır. Nitekim Suriye sınırında Arapça ile sürekli etkileşim hâlinde olan ve yaşlı nüfusta okuma yazma oranı oldukça az olan Reyhanlı halkı, konuşma açısından Arapçadan etkilenmiştir.

Reyhanlı, Arap, Türkmen ve Çerkez aşiretlerini bir arada barındıran bir ilçedir. Üç farklı grubun sürekli iletişim hâlinde olmasından dolayı iki dillilik oluşur. İlçede ana dilin Türkçe olmasıyla birlikte bunun yanında Arapça da konuşulur. Genel olarak Arap aşiretleri Türkçe ve Arapça konuşurken, Türkmen ve Çerkez aşiretleri yalnızca Türkçe konuşmaktadırlar. Dolayısıyla söz konusu iki dil birbirini etkilemektedir. Bunun sonucunda yapmış olduğumuz bu çalışmada Reyhanlı ağzının ses ve şekil bilgisi özellikleri incelenmiştir

ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

Bu çalışma, Hatay'ın Reyhanlı ilçesi ve bu ilçeye bağlı 23 köyüne 13 Haziran -12 Temmuz 2021 tarihleri arasında yaptığımız derleme çalışmaları sonucu 82 kişi ile görüşülerek ses kayıtlarının yazıya aktarılmasına dayanmaktadır. Ses kayıtları yazıya aktarılırken ağız çalışmalarında kullanılan transkripsiyon alfabesi esas alınmıştır. Derlenen metinlerden, Reyhanlı ağzının ses ve şekil bilgisi özellikleri incelenmiştir. Çalışmanın sonunda da yöre ağzında görülüp Türkiye Türkçesinde görülmeyen kelimelerle birlikte yazı dilinden yalnızca birtakım farklılıklarla ayrılan kelimeler anlamlarıyla birlikte verilip sözlük oluşturulmuştur.

SINIRLILIKLAR

Çalışma, Hatay ili Reyhanlı ilçesi ile birlikte ilçeye bağlı 31 köyden 23 köy sınırları içerisinde ele alınmıştır.

ARAŞTIRMANIN TÜRÜ

Araştırma, eş zamanlı bir alan araştırmasıdır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Ağız çalışmalarının yapılması için derlemenin yapılması gerekir. Çalışmamız gereği Reyhanlı ağzının incelenmesi için her ağız incelemesi gibi biz de derleme yaptık. Derlemeye çıkmadan önce gidilecek köyler belirlenip bu köylerin taşıdığı ağız özelliklerinin yeterli derecede olduğuna dikkat edilmiştir. Seçilen köylerin yeri belirlendikten sonra o köylere gidilip uygun kaynak kişiler aranmıştır. Kaynak kişi belirlenirken yaşlı olmasına, eğitilmiş olmamasına, yaşadığı yöreden ayrılmamış ve yörenin konuşma özelliklerini barındırıyor olmasına dikkat edilmiştir. Uygun kaynak

kişiler belirlendikten sonra ses kayıtlarının alınması için cep telefonun ses kaydedicisi kullanılmıştır. Önceden hazırlanan belli başlı sorular derleme sırasında kaynak kişilere sorularak istenilen malzemeye ulaşılmıştır. Son olarak da alınan ses kayıtları, ağız çalışmalarında kullanılan transkripsiyon işaretleri kullanılarak yazıya aktarılıp gerekli bilgiler kaydedilmiştir.

REYHANLI İLÇESİ

Reyhanlı Adı

Reyhanlı ilçesinin adının nereden geldiği geçmişten bugüne tartışmalara konu olmaktadır. Ancak bu konuda hâlâ bir birlik sağlanmış değildir. Reyhanlı'ya, eskiden İrtah ya da farklı bir söyleyişle Artah denilmekteydi. İrtah kelimesi, Arapça kökenli olup anlamı “Dinlenme yeri”dir. İlçenin resmi adı Reyhanlı olsa da Reyhanlı'da yaşayan Araplar, hâlâ İrtah demektedirler.

Palabıyık da (2011: 29) Reyhanlı isminin, Osmanlı döneminde Halep'in bir şehri olan “Ryan”dan alındığının sanıldığını belirtmektedir. Reyhanlı haklının söylemlerine göre ise Reyhanlı adı, Arapçada Reyhan çiçeğinden gelmektedir. Ancak bunda da bir kesinlik yoktur.

İlçe, Osmanlı Devleti döneminde Reyhaniye adıyla geçiyordu. Hatay'ın 1939'da bütünüyle anavatana katılmasıyla da ilçenin adı Reyhanlı olarak değiştirilmiştir.

Tarihçe

Erhan Palabıyık eserinde Reyhanlı'nın tarihçesini Hatay ile birlikte ele alıp İsa'dan önceki dönemlere kadar uzandığını belirterek “638 yılında Araplar Antakya'ya girerler. 1071 yılında Malazgirt Savaşı'ndan sonra Türklerin akınları artmıştır. 1516 Mercidabık savaşında sonra Hatay, Osmanlı yönetimine geçmiştir. Osmanlı İmparatorluğu zayıflayınca bölgedeki aşiretlerden savaşa katılacaklarına dair söz alır. Bu aşiretlerin arasında Reyhanlı aşireti de vardı. Amik Ovası merkez olmak üzere doğu ve güneye doğru Reyhanlı aşireti 13 kola ayrılır. Reyhanlı o zaman Reyhaniye adıyla Amik Ovasının doğusuna kurulur.

Hatay tamamen işgal edildikten sonra 19 Aralık 1918'de Fransızlara karşı Tayfur Sökmen, yerel direnişçilerin başına geçti. 20 Ekim 1921 tarihinde Ankara Antlaşmasından sonra Hatay, Fransız mandasına bırakıldı. 9 Eylül 1936'da İskenderun, Fransız özerk yönetiminde idi. 5 Temmuz 1938'de Türk askeri Hatay'a, 8 Temmuz 1938'de de Reyhanlı'ya girdi. 2 Eylül 1938'de Hatay Millet Meclisi toplandı. 23 Temmuz 1939'da Hatay Millet Meclisi, Türkiye'ye katılma kararı aldı. 7 Temmuz 1939'da 3711 sayılı yasa ile TBMM tarafından Hatay il, Reyhanlı da ilçe kabul edildi.

Reyhaniye adı, Reyhanlı olarak değiştirildi. Reyhanlı'ya Türk askerinin girişi adına 8 Temmuz tarihi, her yıl Reyhanlı'nın kuruluşu olarak kutlanmaktadır" (2011: 27-28) şeklinde bahseder.

Coğrafya

Reyhanlı, Hatay'ın en doğu ilçelerindedir. Yazları oldukça sıcak, kışları da ılıman geçer. Akdeniz iklimi görülür. İlçenin doğusunda ve güneyinde Suriye, batısında Antakya ve kuzeyinde Kumlu ilçesi yer alır. İlçeye bağlı 31 köy vardır. Türkiye ile Suriye'yi birbirine bağlayan Cilvegözü Sınır Kapısı Reyhanlı'dadır. Reyhanlı'nın nüfusu, 2021-2022 TÜİK verilerine göre 105 bin 309'dur. İlçenin yüz ölçümü 592 km² (228 mil²), rakım da 160 m (520 ft)'dir.

Ekonomi

Reyhanlı'nın ekonomisi genel itibarıyla tarım, ticaret ve sanayiye dayanır. En çok tarım yapılmaktadır. Pamuk, fıstık, darı, patates tarımı yapılan başlıca ürünlerdir. İlçede zeytin bağları da oldukça fazladır. Yöre insanı kendi zeytiniyle zeytinyağını üretmekle birlikte ticaretini de yapar.

Cilvegözü sınır kapısının da Reyhanlı ekonomisine ciddi katkısı vardır. E-5 karayolu buradan geçer. Avrupa'dan gelerek Ortadoğu ve Afrika'ya Cilvegözü Sınır Kapısından gidilmektedir.

Etnik Yapı

Reyhanlı'nın etnik yapısını Arap, Türkmen ve Çerkez aşiretleri oluşturur. Bu yüzden kültürel zenginlik görülür. Aşiretler arasında kız alıp-vermeler olmakla birlikte; komşuluk, dostluk, iş ilişkileri sağlamdır. Zamanla aşiretlerin çoğalmasıyla soyadlarında da çeşitlilik görülür. Artık çok sık karşılaşılmasa da önceden birden çok evlilik görülürdü ve her ailenin ortalama 6-7 çocuğu bulunurdu. Evlenen genç bireyler başka bir eve taşınmaz, baba evinde bir odaya yerleşmeleri yeterliydi. Bu durumda evler her zaman kalabalık olurdu. Ancak şimdilerde bu, söz konusu değildir. Yeni evlenen çiftler mutlaka yeni bir eve yerleşir. Buna paralel bir gelişme olarak da çocuk sayısında da azalmalar görülmeye başlandı. İlçenin temel geçim kaynağı olan tarım işinde yerli halkın çalışmasında azalmalar görülür. Yerli halk artık eğitime daha çok önem vermekle birlikte, başka şehirlere ve KKTC'ye yerleşip tarım ve hayvancılıktan uzaklaşmaya başlar. Bu yüzden özellikle tarım işleri için Güneydoğu'dan ve Doğu Anadolu Bölgelerinden mevsimlik işçiler gelmektedir. Buna ek olarak Suriyeli nüfusun çok olduğu ilçede, Suriyeli işçi sayısında da artışlar görülür.

İNCELEME

1. SESBİLGİSİ (FONETİK)

1.1. ÜNLÜLER

Türkçede iki çeşit sestem biri ünlüler yani seslilerdir. Türkiye Türkçesinde esas itibarıyla sekiz temel ünlü vardır. Nurettin Demir ve Emine Yılmaz (2011: 23) ünlüler üzerine “Bir dilde seslerin çıkarılması sırasında akciğerlerden havanın sen aygıtında tam kapanma türünden bir engelle karşılaşmadan ses tellerinin titreşmesiyle oluşan seslere ünlü denir” şeklinde bir açıklama yapmaktadırlar. Ünlü sesler için aynı zamanda sesli veya vokal isimlendirmeleri de kullanılmaktadır. Türkiye Türkçesindeki sekiz temel ünlü şunlardır: *a, e, ı, i, o, ö, u, ü*.

Türkiye Türkçesinde ünlüler, dilin konumuna, dudakların konumuna ve ağzın açıklık derecesine göre gruplandırılır. Dilin konumuna göre kalın ve ince ünlüler, dudakların konumuna göre düz ve yuvarlak ünlüler, ağzın açıklığına göre de geniş ve dar ünlüler olarak ayrılabilir.

1.1.1. YAZI DİLİNDE BULUNMAYAN ÜNLÜLER

Türkiye Türkçesi yazı dilinde esas itibarıyla sekiz temel ünlü (a, e, ı, i, o, ö, u, ü) vardır. Halit Dursunoğlu “*Türkiye Türkçesinde, son yıllarda, konuşma dili ile yazı dili arasında ayrılıklar çoğalma eğilimi göstermeye başlamıştır*”(Dursunoğlu, 2006: 4) diyerek standart konuşma dili ile ağızlar arasındaki farklılıkların olduğuna değinmektedir. Bu farklılıklardan bir tanesi de ünlü sayılarıdır. Ağızlarda ünlü sayılarında artış görülmektedir. Ancak temel ünlüler dışında kalan ünlü sayısı, ağız bölgelerine göre farklılık göstermektedir. Örneğin bu sayı, Nevşehir ve Yöresi Ağızları’nda (Korkmaz, 1994, 29) 12 ünlü, Keban, Baskil ve Ağın Yöresi Ağızları’nda (Buran, 1997, 21) 13 ünlü, Hatay Ağızı’nda (Öztürk, 2009, 39) 22 ünlü, Kütahya ve Yöresi Ağızları’nda (Gülensoy, 1988, 19) 7 ünlü, Kırşehir ve Yöresi Ağızları’nda (Günşen, 2000, 17) ise bu sayı 12’dir.

Mukim Sağır (1995), ağızlara özgü bu ünlü çeşitliliğinin, ses kaynaklarının gürlüğü ile bolluğunun bir işareti ve Türkçenin ses zenginliklerinin doğal bir sonucu olduğunu belirtmektedir. Bu zenginlik, 18 ünlüyle birlikte Reyhanlı ağızında da söz konusudur.

Reyhanlı ağızından derlediğimiz metinlerde, standart Türkiye Türkçesinde var olan ünlüler, uzun ünlüler ve kısa ünlüler dışında, *á, é, ê, î, í, ó, ô* ünlüleri de kullanılmaktadır.

1.1.1.1. á Ünlüsü: *a* ve *e* ünlüleri arasında çıkarılan bir ünlüdür. Reyhanlı ağzında, hecelere bağlı olarak ince sesi kalınlaştırma, kalın sesi inceltme eğilimi vardır. Bunun sonucunda *e* sesi yarı kalınlaşarak *a* sesine dönüşmekle birlikte, *a* sesi bir sonraki heceye bağlı olup incelerek yarı *e* sesine dönüşmektedir.

kiradá oturduḡ (1.1/6), táne (2.3/2), şánverdı (2.8/1), án sonunda (10.2/14), ántákyá (2.10/5), mezárımı (3.1/28), máḡállesinde (5.2/1), vefát etti (7.2/2), yá‘ni (8.1/5), filán (8.3/3), yá ellı dōrt yá ellı bēş (10.3/1), meselá (12.3/9), ‘áskere gittik (15.3/6), ḡáyat mücedelemız (17.1/21), biráz (19.1/2), eşyáler (22.2/10)...

1.1.1.2. é Ünlüsü: *e-i* arası bir sestir. Derlediğimiz metinlerde karşımıza *é* ünlüsüne çok sık rastlamadık. Yöremiz ağzında bu ses yalnızca iki örnekte ikinci hecelerde görülürken, diğer tüm örneklerde hep ilk hecede görülmektedir. Örnekleri, çoğunlukla farklı kaynak kişiler tarafından aynı sözcüklerde karşımıza çıkmıştır.

şey (1.3/16), şeyè götürün (1.4/17), devám (1.5/6), şey (1.5/13), geri (1.5/20), rēcamız (1.7/33), pēknik (2.1/33), gēttik (2.2/2), hēç (2.8/14), gētti (3.1/8), gēttim (5.3/7), gēdincē (6.3/25), dēyorlar (8.2/14), bēş, devám (8.3/3), devam (15.3/4), demek ki (19.3/32), pattēs (8.3/6) ...

1.1.1.3. ê Ünlüsü: *e-ö* arasında bir sestir. *e* sesinin yarı yuvarlaklaşması sonucu oluşur. Reyhanlı ağzında fazla kullanımı olmamakla birlikte çoğunlukla benzer örneklerde ortaya çıkar.

ēyle tanıdıḡı var (23.2/4), niye bēyle (1.4/41), yērimizde (2.11/11), ēyle çalışıyorlar (5.2/4), yānı bēle (8.3/32), görüyō bēyle (13.2/4), pammık topluyōduḡ ēyle (23.2/4)...

1.1.1.4. i Ünlüsü: *ı-u* arası bir sestir. Reyhanlı ağzında görülen örneklerde yuvarlak ünlüde yarı düzleşme görülüyor.

oldı (1.1/5), Koyulucı “koyulacak” (1.5/22), oḡudım “okudum” (6.2/4), çalışıyorım (8.3/15), yaşıyodı “yaşıyordu” (8.3/22), koymuşım (8.3/40), oḡlım (8.3/43)...

1.1.1.5. í Ünlüsü: *ı-i* arası bir sestir. Düz-dar bir ünlüdür. Reyhanlı ağzının karakteristik özelliklerinden biri olan *i* sesinin son hecede yarı darlaşarak *ı-i* arası bir ses olarak çıkmasıdır. Derlediğimiz metinlerde örneklerine sıkça rastladık.

iyi düşünmeli (1.4/35), kendí (1.5/2), teskeremí (1.7/13), devam etti (1.8/7), en büyük kızım evlendi (1.10/11), tandır ekmeḡi (2.1/6), şánverdı (2.2/1), vize geldi (6.2/6), tabii kí (8.3/3), yānı (8.3/37), iki sevēnın vebālı (21.2/6)...

1.1.1.6. ó Ünlüsü: *o* ve *ö* sesleri arasında çıkan yarı kalın, yarı ince bir ünlüdür. *ö* sesinin kalınlaşıp yarı *o* sesine dönüşmesini Zeynep Korkmaz (1994: 33), *k, g, ḡ, ñ* ünsüzlerinin yanlarındaki ünlüleri kalınlaştırma etkisine bağlamaktadır. Ancak Reyhanlı

ağzında gerçekleşen kalınlaşma örnekleri her zaman bu ünsüzlerin yanında değildir. Kalınlaşmanın yanında o sesinin incelendiği örnekler de görülmektedir.

1.1.1.7. ö Ünlüsü: *o* ile *u* arası bir sestir. Reyhanlı ağzında genellikle ilk hecede ve şimdiki zaman ekinde ortaya çıktığı görülüyor.

Tohtörlar dedı (1.3/20), öndan sorra (1.4/9), pıknıklarını yapıyörlar (1.5/24), böstän ekıyörız (3.3/5), buğday söğan ekiyorduh (6.2/8), bana blöf yaptılar (8.2/28), ösmaniye adana dël mı (9.3/10), çifçilikten uğraşıyó (12.1/5)...

Yukarıda yaptığımız açıklamalara göre Reyhanlı ağzındaki ünlü türlerinin, temel ünlülerle birlikte, boğumlanma niteliklerine göre tablo hâlinde şu şekilde sınıflandırmak mümkündür.

Ünlüler Tablosu

	Düz Ünlüler			Düz- Yuvarlak Ünlüler		Yuvarlak Ünlüler		
	Geniş	Yarı Geniş	Dar	Geniş	Dar	Geniş	Yarı Geniş	Dar
Kalın Ünlüler	a	á	ı			o	ó	u
Yarı kalın Ünlüler			í			ó		ı
Bulanık Ünlüler								
İnce Ünlüler	e	é	i	ê		ö		ü

1.1.2. ÜNLÜ TÜRLERİ

Reyhanlı ağzında a, e, ı, i, o, ö, u, ü ünlüleriyle birlikte boğumlanma nitelikleri açısından değişiklik gösteren ünlüler, “Yazı Dilinde Bulunmayan Ünlüler” başlığı altında verilip incelendi ve daha sonra da tabloda gösterildi. Yukarıda boğumlanma yerlerine göre ayrılan ünlüler, boğumlanma süreleri bakımından ele alacağız.

Ünlüleri, boğumlanma süreleri bakımından “Normal Süreli Ünlüler”, “Uzun Ünlüler”, “Kısa Ünlüler”, “İkiz Ünlüler” başlıkları altında ele alacağız.

1.1.2.1. Normal Süreli Ünlüler

Türkiye Türkçesi yazı dilindeki sekiz temelünlü, normal süreli ünlülerdir. ekmek (2.9/33), kimse (3.1/14), annem babam (4.2/6), tatlı biber (5.2/10), güzelce (6.1/18), yapıyoruz (2.11/24), gördük (22.2/5)...

1.1.2.2. Uzun Ünlüler

Temel ünlülerden biraz daha uzun süreli söylenen ünlülere uzun ünlüler denmektedir. Zeynep Korkmaz (1992: 156), uzun ünlüleri “*Boğumlanma süresi normal bir ünlünün süresinden daha uzun olan yahut normal uzunluktaki iki ünlünün boğumlanma süresini içine alan ünlü: ā / ē / ī / ī / ō / ō / ū / ū vb.*” olarak tanımlamaktadır. Devamında Türkiye Türkçesinde yabancı kökenli kelimeler dışında uzun ünlü olmadığını ancak Türkçenin çok eski devirlerinde uzun ünlülerin varlığından bahsedip bunlardan birkaç örnek de vermektedir. Ayrıca ağızlarda hâlâ uzun ünlülerin olduğunu da eklemektedir. Temel ünlülerin hepsinin, Reyhanlı ağızında uzun hâli vardır. Bu ünlüler, aslî uzun ünlüler ve ikincil uzun ünlüler olmak üzere iki türdür.

1.1.2.2.1. Aslî Uzun Ünlüler

Aslî uzunluklar, Ana Türkçede olan uzun ünlülerin hâlâ korunuyor olması demektir. Altay dilleri üzerine çalışmaları olan Macar âlim Lajos Ligeti (1942: 85) “...uzun vokallerin izinin, ya tam bir sistem hâlinde veya eski eserlerinde bulunabilen tek tük kelimeler olarak, bütün şivelerde bulunduğunu (pseudo uygur, oğuz, kıpçak, türkî, yakut) görüyoruz ve daimî bir temas hâlinde olmayan, birbirinden uzak olan bu şivelerde tamamen veya kısmen kalmış uzun vokallerin varlığına ehemmiyet verilmelidir” şeklindeki açıklamalarıyla Türk lehçelerinde uzun ünlülerin varlığını kabul ettiğini göstermektedir. Zeynep Korkmaz da bir asra yakın zamandan beri Türkologlar tarafından araştırılan uzun ünlüler için Batı Anadolu ağızları üzerinde yapmış olduğu araştırmalarında “bazı yerlerde tektük kelimelerin çekilerek uzun telâffuz edilmesi dikkatimizi çekmiş ve bunların herhangi bir fonetik sebebe bağlanamayacağını göz önünde bulundurarak, şahsî ağız özelliği olarak kabul etmiştik” (Korkmaz, 1953: 199) diyerek bunların aslî uzunluğa bağlanamayacağını belirtmektedir. Ancak devamında da Güney-Batı Anadolu’da belli bölgelerde belirli kelimelerin, yalnızca iki kişinin şivesine özel kalmayıp daha yaygın olarak aynı şekilde uzun telaffuz edildiğini belirterek Anadolu ağızlarında aslî uzunlukların görüldüğüne işaret etmektedir. Talat Tekin (1995: 38) de uzun ünlüler üzerine yapmış olduğu geniş çaplı çalışmasında Ana Türkçedeki aslî uzun ünlülerin şu anda Yakutça ve

Türkmencede görüldüğü, diğer Türk dil ve lehçelerinde kısalmış olduğunu belirtmektedir. Devamında aslı uzun ünlülerin birçok dil, lehçe ve ağızda kalıntlarına rastlandığını ve Türkçede bu kalıntıların Batı Anadolu ağızlarında olduğunu eklemektedir. Cahit Başdaş (2004: 19-29) da Ana Türkçede uzun ünlülü olduğu kabul edilen kelimelerin Türkiye Türkçesi yazı dilinde görülen bazı fonetik gelişmelerin, kısalan aslı uzunluklarla ilişkili olduğunu ve kısalan aslı uzunlukların, tamamen kaybolmayıp geride ünlü genişlemesi, tonlulaşma, ses türemesi gibi fonetik belirtilere dönüşüp düzenli olarak korunmadığını söyleyerek fonetik değişimlere uğramış aslı uzun ünlülü kelimeleri Türkiye Türkçesi, Ana Türkçe, Yakutça, Türkmençe ve Azerî Türkçesindeki kullanımlarını karşılaştırmalı olarak vermektedir.

Anadolu ağızlarını üç grup altında toplayan Leyla Karahan (2014: 2)'in tasnifine göre Hatay ağızı, Batı Anadolu ağızları içerisinde değerlendirilmektedir. Buna göre Reyhanlı ağızı da bu grupta ele alınmaktadır. Yukarıda da belirtildiği gibi Batı Anadolu ağızlarında hâlâ korunmakta olan aslı uzun ünlüler, Reyhanlı ağızında da bazı kelimelerde korunmaktadır. Aslı uzun ünlülü kelimelerden birkaçı örneklerde verilmiştir. Zeynep Korkmaz'ın (1953) çalışmasında yer alan aslı uzun ünlülü kelimelerden¹ bazıları ile Talat Tekin'in (1995) çalışmasında yer alan aslı uzun ünlülü kelimelerden² bazıları, Reyhanlı ağızında da uzun ünlülü olarak kullanılmaktadır. Bu kelimeleri bulurken aynı zamanda M. Dursun Erdem'in (2008) çalışmasının sonunda yer verdiği dizinden istifade ettik. Çalışmasında aslı uzun ünlülü olarak ele alınan kelimeler Reyhanlı ağızında da uzun ünlülü kullanılmaktadır. Bu neticede Reyhanlı ağızındaki aslı uzun ünlülü kelimeler şunlardır:

yüz āç arabadan indirdik (1.5/19), yārın gelicilēr söz taḥıcılār (10.2/23), hepsı çādır kurulmuşlār (19.1/28), üstüne bir tās ağırlık koyuyōk (21.3/9), elli bēş elli altı heralde oluyō (2.10/6), babası diyūr başlık parası on lira vēr (8.1/22), nē yāpicık (19.1/2), kime kısmet olursā yēr (3.2/26), bin doḡkuz yüz kırıḡ bīr (15.3/18), 'aynı īş yaptım (7.1/9), al avradını gīt çalış (8.1/25), bir ḡoyun ḡaşlārık (21.1/31), sorra bir kızım bir oḡlum öldü (21.1/2), mesele ön milyer istērlēr (21.1/7), keḡilerinīz mı vār yōk dedim (1.3/15), bir şey anladığı yōk (1.3/7), kızlarım lise bir lise ön (1.1/9), her şey ölür yavaş yavaş (2.8/26), yāşım atmış dōrt (10.2/1), gerı evlerine dōnüyorlar (21.1/26), ḡōlün kenarı (22.1/31), orda ḡördüm (10.2/13), benim amacım bū yāni (2.11/44), iki ḡün (13.2/19).

---

¹bēş, yē, ḡōr, dōn, bū, vēr, ōl, ön, yōk, dōn, ḡōr, ḡün

²yārın, çādır, tās, bīr, īş, yōk, dōrt, ḡōl, ḡün

1.1.2.2.2. İkincil Uzun Ünlüler

Birtakım sebepler sonucu sonradan oluşan ünlü uzunlukları ikincil uzun ünlülerdir. “Yazı dilimizden farklı olarak bazı ünlüler boğumlanma süresi normal bir ünlüden daha uzun ya da normal uzunluktaki iki ünlünün boğumlanma süresini içine almaktadır” (İlhan & Yavuz, 2006: 116). Bu durum birtakım sebepler sonucu oluşmaktadır. Reyhanlı ağzında ikincil uzun ünlüler, meydana geliş sebepleri bakımından şunlardır:

1.1.2.2.2.1. Tonlama ve Vurgu İle İlgili Uzunluklar

Konuşma sırasında vurgu belli bir sözcüğe çekmek istenirken o sözcüğün bir hecesi normalinden daha uzun söylenmektedir. Bu ünlü uzamaları hep aynı kişi ve kelimelerde görülmemektedir. Kaynak kişinin konuşmasına bağlı olarak ortaya çıkmaktadır.

sorrā қаһıп sobayī yıhıyōruz (10.3/15), sorra fātōş (1.3/6), iki tāne gelinim var (1.6/22), zāten ondan sorra geldik (1.9/8), benı birahtı tā yırımı bir yaşındā (13.2/22), allā şükür (14.1/2), pul bibēr қара bibēr (21.3/15), sorra biraz işte tek yataқ gördük (7.3/14), genē dumandan sorra buraya taşındık (8.2/24), ābilerim hepsī aққuşlardān (10.2/2), қocası çalışıyōr (15.2/15), ō parayā göre (21.1/7), çok çalıştım ben çok didindim (17.1/21), kırılsın ōğül (20.2/17), ‘ayle arası bir sōz yaptık (23.2/13), bū elden gidersēm (21.2/23), babam öldū (8.1/5), ‘erefē günū (10.3/16)

1.1.2.2.2.2. Ünsüz Düşmesiyle Meydana Gelen Uzunluklar

Ağızlarda sıkça görülen ünsüz düşmeleri sonucu bu ünsüzün yanındaki ünlü, uzayabilmektedir. Nadir İlhan ünsüz düşmelerini, Türkçenin aslı sesi olmayan ünsüzlerin ve alıntı kelimelerin dilimize uydurulmaya çalışılması sonucu oluşan düşmeler, Türkçenin aslı ünsüzlerinin lehçe, şive ve ağız oluşumu sırasında tercihe bağlı olarak düşürülmesi ve sesin özelliğine bağlı olarak meydana gelen düşmeler (İlhan, 2009: 45) olarak üç temel nedene bağlamaktadır. Reyhanlı ağzında bu nedenler sonucunda düşen ünsüzün yanındaki ünlünün genellikle uzadığı görülmektedir. Reyhanlı ağzında başta, ortada veya sonda diye yerine bakmaksızın en çok “ğ” sesinin düştüğü görülüyor. Bununla birlikte “h, l, n, r, y” ünsüzleri de düşmektedirler. Bu ünsüzler düşerken genellikle yanlarındaki ünlü ses uzamaktadır.

1.1.2.2.2.2.1. -ğ- Düşmesi:

her şeye rāmen yaşıyoruz (1.2/33), birbirimize çok bālıyız (1.2/37), sağ sālīm gelip görevine geri döner (1.5/11), devletimize sā olsun (2.4/25), asker ocāında (1.5/9), çifçilīe devam (8.3/34), çī köftē (17.1/34), geleceīyle (1.4/35), özge mısılıōlū (15.3/17),

öretmeni (2.1/8), öğrendikten sonra (14.4/20), ilköğretim okulu beş kadar (12.1/2), oulpınar köyü doım (1.5/1), bũday şeyinden katkı sağlamasını istiyoruz (2.4/32)

1.1.2.2.2.2. -h- Düşmesi:

meşũr (16.1/21), abdullā (6.3/104), inşallā (8.3/12), sādullā da ābisinen berāber (8.3/46), herāngi (21.2/3), şũpē yaratmaya (6.3/81)

1.1.2.2.2.3. -l- Düşmesi

nasī (1.4/13)

1.1.2.2.2.4. -n- Düşmesi

gũvercīleri (19.1/38), ānē (8.1/52)

1.1.2.2.2.5. -r- Düşmesi

bī paşanın ismini taşıyũr (10.1/27), yaşıyō (1.1/3)

1.1.2.2.2.6. -y- Düşmesi

zēneb (1.5/14), muğdā ekeriz (1.10/3), sen mi eşyaları şē yapacaksın (23.2/25), bōlē (10.2/11), yüz milyon mudũ yüz ottuz mudũ (22.1/11), tansiōnu vārsā (13.2/23)

1.1.2.2.3. Hece Kaynaşmasıyla Meydana Gelen Uzunluklar

İç seste bazı ünsüzlerin (b, ğ, h, r, y) düşmesi sonucu, düşen ünsüzden önceki ünlü ile düşen ünsüzden sonraki ünlü birleşerek tek bir uzun ünlü hâline gelir. Reyhanlı ağzında oldukça fazla görülen bu ünlü uzama nedenine aşağıdaki örnekleri verebiliriz: şindik de parmāmi hareket ettiremez oldum (1.1/26), bolũ komando tuKayī orā bizim tabũr doğuya tayin edilmişti (12.1/9), bayā bir şeyli oluyōr (14.3/34), kōyũmũz burā (16.1/4), kızların ayā kabarırdı (16.1/26), dā öncē zatēn ben salhiyyede oturmuştım (8.2/1), ben şāşırdım nerē gidicim nerē gelicim (19.1/24), arkadaşlarımı görecēm (23.1/14), ben zatān evde dēlim (1.3/18), bām yaşıyodı (8.3/22), sular çekilir aşāyā (12.1/21), çok erken yaşta meslē atıldılar (1.6/38), bır tene yēnim ‘askerdeydi (2.1/8), ēr o iki partiden birinē bađlıysān (7.3/27), hayvancılı (2.4/11), ‘askerlīmi yaptım (10.1/13), ī dēl (11.1/28), acemi birlīm ispartadīr (12.1/7), dēlim (1.3/18), biber ekiyōm (15.2/11), güzelcē yōrursun (18.2/25), çōklara biraKtım (8.3/6), sōk termokin (14.2/9), ikinci kız çocũyum (1.2/2), nerde oldũnu biliyorsun (19.3/32), tır şoforlũ yaptım (2.11/5), tārım işletmeleri genel müdürlũ (6.3/33), dürüstlũmũzden neticē alamadık (6.3/54), en küçũ (1.2/3)

1.1.2.2.4. Ünlü Karşılaşmasından Doğan Uzunluklar

Ünlü ile biten ve ünlü ile başlayan iki kelime yan yana geldiğinde bu iki ünlüden biri düşerken diğer ünlünün uzadığı görülmektedir. Reyhanlı ağzında bu nedenden doğan uzun ünlüler çok görülmemektedir. Ünlü karşılaşması “ne” soru zamiri almış

birkaç örnekte görülüp ünlülerden bir tanesi düşerken diğer ünlü uzamaktadır. Birkaç örnek aşağıdaki gibidir:

nōlmadı bilmiyōm “ne olmadı” (3.1/18), nōlācāk fuḡārın ḡālī vāy “ ne olacak” (21.2/19), nōldū sārārdın “ne oldu” (21.2/45)

1.1.2.2.2.5. Yabancı Kelimelerdeki Uzunluklar

Reyhanlı ağzında, yabancı dillerden alınmış ve dilimize yerleşmiş olan bazı kelimelerde uzun ünlülerin varlığının korunduğu görülmektedir.

yānī on yıl içinde üç tane kaybımız var (1.2/9), bir köy ıarokoluna intikāl ettiler (1.4/9), bahılması lāzım ya‘ni (1.7/36), hepimize nāsib eylesın (2.2/5), imam hārīç hepsı yıldız (11.2/17), hitāb (6.3/117), meselē ḡatayda ḡangi yemek meşūr (16.3/30), ikisi lisē mezunū (5.2/4), elḡemdillē (19.1/40), daḡāAllah kerīm (10.3/12), iş ciddī olduḡtan sorra (13.1/23), gelırım hiç yōḡ ya‘nī (13.2/3), eski ādı ibrahimbaşa kōyü (10.3/2), kimyōn (18.2/5), ḡūdrēt ḡālemīnī (21.2/28), ḡatılırsaḡız memnūn oluruz (24.2/23), çok şükūr (3.3/6), sorumlu mūdūr (6.3/124)

1.1.2.3. Kısa Ünlüler

Normal süreli ünlülerin boḡumlanma sürelerinden daha kısa sürede söylenen seslere kısa ünlüler denir. Reyhanlı ağzında yalnızca ı sesinde kısalma olayı görülür. Yalnızca iki örnekte görülür.

bāzī (22.1/7) örneğinde son hecede görülen ı sesi, neredeyse düşmek üzeredir ancak düşmeyerek daha kısa bir sürede söyleniyor.

nasī (8.1/38) örneğinde de yine son hecede görülen ı sesi, son ses olan ünsüz düşerek kendisi de tamamen düşmeden daha kısa söylenmektedir.

1.1.2.4. İkiz Ünlüler

Türkiye Türkçesinde iki ünlü yan yana gelmez. Ancak alıntı kelimelerde ve aḡızlarda iki ünlü yan yana gelebilmektedir. Reyhanlı ağzında c ve ḡ ünsüzlerinin düşmesi sonucu görülür. İkiz ünlüler aynı türden iki ünlünün yan yana gelmesi sonucu oluşan “eşit ikiz ünlüler”, ikinci ünlü geniş birinci ünlü dar olup yan yana gelmesi sonucu oluşan “yükselen ikiz ünlüler” ve birinci ünlü geniş ikinci ünlüsü dar olup yan yana gelmesi sonucu oluşan “alçalan ikiz ünlüler” olmak üzere üç farklı ikiz ünlü türü vardır. Reyhanlı ağzında örneklerine az rastlanmakla birlikte bu örnekler arasında eşit ikiz ünlü örneḡi yokken, yükselen ikiz ünlü örneḡine bir örnek ve alçalan ikiz örneḡine de yalnızca birkaç örnek görülmektedir.

1.1.2.4.1. Yükselen İkiz Ünlüler: yienlerım hepsı gelirler (2.7/14),

1.1.2.4.2. Alçalan İkiz Ünlüler: oulpınar köyünde yaşıyorum (2.9/1), benle çocuklarım (8.3/27) bahçuvanlık deil de (1.9/20), halkın desteıyla oldu (2.11/29)

1.1.3. ÜNLÜ UYUMU

Türkçede ünlü uyumları “büyük ünlü uyumu” ve “küçük ünlü uyumu” olarak iki türdür. Ünlülerin boğumlanma noktalarına göre bir uyumu içerisinde olması ile dudakların konumuna göre bir uyum içerisinde olması ünlü uyumlarını oluşturur.

1.1.3.1. Kalınlık-İncelik Uyumu (Büyük Ünlü Uyumu / Dil Benzeşmesi):

Türkçede bir kelimenin ilk hecesinde kalın ünlü (a, ı, o, u) varsa sonraki hecelerde de kalın ünlü olması veya ilk hecede ince ünlü (e, i, ö, ü) varsa sonraki hecelerde de ince ünlü olmasıyla büyük ünlü uyumuna uyulmuş olur. Muharrem Ergin (2009: 70) bu uyumu “*Bir kelimedekivokallerin kalınlık-incecik bakımından birbirine uygun olmasıdır. Türkçede kelimedeki vokallerin hepsi ya kalın, ya ince olabilir*” şeklinde açıklamaktadır ve devamında Türkçenin en büyük fonetik hususiyetinin kalınlık-incecik uyumunun başlangıçtan bugüne kadar Türkçenin tüm devirlerinde korunduğuna değinmektedir. Ahmet Buran (2017: 3) da bu konuyla ilgili “*Kalınlık-incecik uyumu, Altay dillerinin, dolayısıyla Türk dilinin karakteristik özelliklerinden biridir*” diyerek bu uyumun yalnızca Türkiye Türkçesinin değil tüm Türk dillerin ortak bir özelliği olduğu üzerinde durmaktadır. Türkçeye yabancı dillerden girip yerleşmiş olan kelimeler bu uyumu bozabilmektedir. Bununla beraber Türkiye Türkçesi ağızlarında da büyük ünlü uyumunun bozulduğu görülebilmektedir.

1.1.3.1.1. Kalınlık-İncelik Uyumunun Korunması

1.1.3.1.1.1. Alıntı Kelimelerde Kalınlık-İncelik Uyumu

Yabancı dillerden alınmış bazı kelimeler, Türkçenin kalınlık-incecik uyumuna uymaz. Ancak Reyhanlı ağızında bazı kelimelerin uyuma girdiği görülmektedir. Bu uyum, ilerleyici benzeşme, gerileyici benzeşmeve sonucunda ortaya çıkmaktadır. Kimi kelimeler de hem ilerleyici hem de gerileyici benzeşme gerçekleşmesiyle uyuma girmektedirler.

1.1.3.1.1.1.1. İlerleyici Benzeşme Yoluyla:

zatan “zaten” (4.1/9), bahçada “bahçede” (15.2/11), mezer “mezar” (3.1/13),ezen “ezan” (16.2/25),dükken “dükkân” (16.3/18),nüfusüne “nüfusuna” (6.1/2),sülele“sülale” (1.4/33),mesele“mesela” (22.2/17).

1.1.3.1.1.1.2. Gerileyici Benzeşme Yoluyla:

‘eskerler “askerler” (3.1/2), leistik “lastik” (12.2/20), tene“tane” (13.2/4), ‘ehmed “Ahmet” (2.3/3), nişanlı “nişanlı” (14.4/46)

1.1.3.1.1.1.3. İlerleyici - Gerileyici Benzeşme Yoluyla:

barabar “beraber” (23.1/17), lire “lira” (8.1/26), zıyarata “ziyaret” (3.1/10), ceneze (2.3/27).

1.1.3.1.1.2. Türkçe Kelimelerde Kalınlık-İncelik Uyumu

Türkçe asıllı oldukları hâlde kalınlık-incecik uyumuna girmeyen birkaç kelime/birleşik kelimeler, Reyhanlı ağzında uyuma girebilmektedir.

birez “biraz” (10.3/7), arkadaşlarım “kardeşlerim” (8.1/5), ana“anne” (13.2/1), bugün “bugün” (5.1/11).

1.1.3.1.2. Kalınlık-İncelik Uyumunun Bozulması

1.1.3.1.2.1. Kalınlık-İncelik Uyumunun Eklerde Bozulması

1.1.3.1.2.1.1. Fiil Çekim Eklerinde

1.1.3.1.2.1.1.1. Şimdiki Zaman Ekinde:

Şimdiki zaman eki (-yor) Türkiye Türkçesinde olduğu gibi Reyhanlı ağzında da ince sıradan ünlülü kelimelere geldiğinde kalınlık-incecik uyumunu bozmaktadır. diyom (19.3/14), pişiriyosun (17.3/22), işe yerleşemiyon (1.4/47), biliyosun (11.3/19)...

Reyhanlı ağzında şimdiki zaman eki olarak kullanılan *-î, -yür*, ekleri ince sıradan ünlülü fillere gelerek uyumu koruduğu görülebilmektedir. Ancak örnekleri oldukça azdır.

istîr (8.1/22), diyür (8.1/52), oluyür (14.1/16), devam edîler (14.2/19), oturîlêr (21.1/11).

1.1.3.1.2.1.1.2. Geniş Zaman Ekinde:

Geniş zaman eki, çoğunlukla uyuma girmektedir ancak birkaç örnekte de uyumu bozduğu tespit edilmiştir.

gelîriğ (5.2/33), sevînrîz (9.1/24), çevîrîrler (11.1/11).

1.1.3.1.2.1.1.3. Bilinen Geçmiş Zaman Ekinde:

Reyhanlı ağzında, son hecede olan “i” sesinin kalınlaşma eğilimi vardır. Söz konusu durum bilinen geçmiş zaman ekinde de görülebilmektedir. Bu durum sonucunda da ince sıradan ünlülü kelimelerde kalınlık-incecik uyumu bozulmaktadır.

geldîm (24.3/7), evlendîm (1.1/4), diğğat edîñ (2.9/18), everdîñ (8.1/38), verdî (8.1/11), bittî (20.1/8), inerdîk (24.1/9), getirdîñîz (2.7/22).

1.1.3.1.2.1.1.4. Duyulan Geçmiş Zaman Ekinde

Reyhanlı ağzında duyulan geçmiş zaman ekinin *-miş* şekli, genellikle kalınlaşmaktadır. İnce sıradan kelimelerde bu durum, uyumu bozmaktadır.

bitirmişim (9.1/6), gelmiş (10.2/16), yerleşmişiz (22.1/29), beyenmişler (24.3/20), gitmemişim (5.1/19), ölmemiş (19.3/11), gelmemiş (19.3/28)

1.1.3.1.2.1.1.5. Gelecek Zaman Ekinde:

Reyhanlı ağzında gelecek zaman eklerinden biri olan *-ıcı* eki, ince sıradan kelimelere de geldiğinde uyumu bozmaktadır.

pişiricim (2.1/19), deyticim (2.8/19), gidıcı (9.3/6), evlenici (1.4/36), yiyicik (2.1/20), ekicik (5.2/9), gidıcık yuhârı (19.1/22), gidıcılar (2.1/17).

1.1.3.1.2.1.1.6. Emir Eklerinde:

Reyhanlı ağzında kullanılan emir eklerinden *-î* eki, kalın sıradan kelimelere geldiğinde uyumu bozmaktadır. Bununla birlikte birkaç örnekte, son hecede görülen *-i* sesinin kalınlaşması uyumu bozuyor.

oĸutîm (1.6/50),olîm (3.1/34), alîm (8.1/34),gidelîm (19.3/6), defn edîñ (3.1/26),dikĸat edîñ (2.9/18).

1.1.3.1.2.1.1.7. Şahıs Eklerinde:

Şahıs eklerinden yalnızca birkaç örnekte birinci şahısların uyumu bozdukları görülmektedir.

gitmemişim (5.1/19), gelirik (3.1/30), gidıcık (19.1/22).

1.1.3.1.2.1.2. İsim Yapım Eklerinde

Bazı isim yapım ekleri uyumu bozmaktadır.

1.1.3.1.2.1.2.1. **+gil:** babamgil (5.3/6), ‘amcamgil kaynanamgil (10.2/14),kaynımgilin (17.2/17), ablamgilde (24.2/19).

1.1.3.1.2.1.2.2. **+CI:** kepçeci (3.2/5), muhasebeci (7.1/3), madencilër (3.2/11),gelinçiler (14.4/39).

1.1.3.1.2.1.2.3. **+II:** emekli (14.2/12), evli (12.2/30),biberli (12.2/28),âĸmetbeyli (16.2/2),şeyli (14.3/34), eriĸlide (16.2/14), içli köfte (16.3/22), yemekli (17.1/11).

1.1.3.1.2.1.2.4. **+IIk:** birliĸi (15.3/8), faĸirlik (12.2/3).

1.1.3.1.2.1.2.5. **+ncI:** birinci (15.3/29), ikincisî (16.2/4),sekkizinci (16.2/6), beşinci (24.2/7).

1.1.3.1.2.1.3. Fiil Yapım Eklerinde

1.1.3.1.2.1.3.1. **+DIr:** evlendirdim (21.3/4), ĸareket ettiremez oldum (1.1/26), yetiştirdi (1.9/32).

1.1.3.1.2.1.4. Zarf-Fiillerde:

1.1.3.1.2.1.4.1. **-IncA:** yetişince (4.2/28), gēlince (17.1/10).

1.1.3.1.2.1.4.2. **-Ip:** gelip (1.3/13), gidıp (5.1/22)

1.1.3.1.2.1.5. Hâl Eklerinde

1.1.3.1.2.1.5.1. **İlgi Hâli:** İlgi hâli ekinin ince sıradan ünlülü bazı kelimelere kalın ünlülü gelerek uyumu bozduğu görülmektedir.

evnî işi (1.1/12), büyükleriniñ kıymetini (2.7/21), benim en küççük kızım (1.2/29), bizim köyümüz (22.1/20), sizin yanınızda (14.2/22).

1.1.3.1.2.1.5.2. **Yükleme Hâli:** Yükleme hâli ekinde de ilgi hâlinde görülen kalınlaşma sonucu uyumu bozulmaktadır.

her desteyi (2.4/3),birı (1.3/5), hepsini (1.6/9).

1.1.3.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu (Küçük Ünlü Uyumu / Dudak Benzeşmesi):

Türkçede bir kelimenin ilk hecesinde düz ünlü (a, e, ı, i) varsa sonraki hecelerde de düz ünlü olmalıdır ya da bir kelimenin ilk hecesinde yuvarlak ünlü (o, ö, u, ü) varsa sonraki hecelerde ya dar-yuvarlak ünlü (u, ü) ya da düz-geniş ünlü (a, e) olmalıdır. Bu durumda düzlük-yuvarlaklık uyumu sağlanmış olur. Zeynep Korkmaz (1992: 104) da bu uyumu “küçük ünlü uyumu” başlığı altında ele alarak “*Türkçe kelimelerin ilk hecelerindeki ünlülerin düz veya yuvarlak oluşlarına göre onu takip eden hecelerdeki ünlülerin, kelimenin ilk hecesi düz ünlülü ise düz, yuvarlak ünlülü ise dar yuvarlak veya geniş düz olarak gelmesi kuralı*” şeklinde açıklayarak devamında uyumu sağlayan yazı, yazmalar, tanıdık, susamak gibi Türkçe kelimelerden örnekler verip açıklamasını desteklemektedir.

Reyhanlı ağzında düzlük-yuvarlaklık uyumu, büyük ünlü uyumundan daha sağlamdır. Genellikle görülen örnekler, ilk hecedeki yuvarlak ünlüden sonra gelen yuvarlak ünlülerin düz-dar ünlülere dönüşmesiyle uyum dışına çıkmaktadırlar.

doğuz “dokuz” (8.3/1), durmuşölu “durmuşoğlu” (8.3/1), durum “durum” (8.3/11), okıyanlar “okuyanlar” (8.3/12), budır “budur” (8.3/13), çocuk “çocuk” (8.3/14), çünkü “çünkü” (8.3/30), doğımlıyım “doğumluyum” (9.3/1).

Türkiye Türkçesinin şimdiki zaman eki -yor, düzlük-yuvarlaklık uyumunu bozmaktadır.

yaşıyorum (23.1/7), başıyorum (1.5/7), yaşıyorum (2.3/4), diyom (19.3/14), çalışıyom (1.5/4), biliyorsun (16.2/18),pişiriyosun (17.3/22), görüyoñ (15.3/16),

Reyhanlı ağızında -yor ekinin yanında şimdiki zaman eki olarak kullanılan -yu, -yür ve -
îekleri bazı örneklerde uyumu sağlamaktadırlar.

koyusun (17.3/22), oluyür (14.1/16), devam edîler (14.2/19)

1.1.4. ÜNLÜ DEĞİŞMELERİ

Ünlüler, ağzın açıklığına göre (dar ve geniş), dudakların durumuna göre (düz ve yuvarlak) ve dilin durumuna göre (kalın ve ince) ünlüler olarak sınıflandırılır. Ünlüler, birtakım sebepler sonucu değişebilmektedirler. Zeynep Korkmaz “Ünlüler; boğumlanma yerleri ve özellikleri açısından birbirlerine oranla kalın ünlü-ince ünlü, düz ünlü-yuvarlak ünlü, geniş ünlü-dar ünlü gibi bazı ayrılıklar taşırlar ve birbirlerinden etkilenmeleri sonucunda birtakım değişimlere uğrarlar. Biz bunlara ünlü benzeşmesi, ünlü değişmesi gibi adlar veririz” (Korkmaz, 2021: 6) diye açıkladıktan sonra değişmelerin Türkiye Türkçesinde ünlü incelmeleri, ünlü kalınlaşması, ünlü yuvarlaklaşması, ünlü düzleşmesi, ünlü genişlemesi, ünlü daralması şeklinde gerçekleştiğini eklemektedir.

1.1.4.1. Kalın Ünlülerin İncelmeleri:

Standart Türkiye Türkçesinde kalın söylenen sesin Reyhanlı ağızında ince söylenmesidir. Yöremiz ağızında kalın ünlülerin incelmeleri olayına çokça rastlıyoruz. İncelme olayı, alıntı sözcüklerde de Türkçe sözcüklerde de görülüyor.

1.1.4.1.1. a > e Değişmesi: Standart Türkiye Türkçesinde kalın söylenen sesin Reyhanlı ağızında ince söylenmesidir. İncelme olayı, alıntı sözcüklerde de Türkçe sözcüklerde de görülüyor.

tene “tane” (1.3/4), ántekyeye “Antakya’ya (1.3/15), sülelede “sülalede” (1.4/33), helek “helak” (1.7/34), rehmetlik “rahmetlik” (2.3/2), vefet etti “vefat etti” (2.1/4), ehmed “Ahmet” (2.3/6), ye’ni “yani” (16.3/33), heyatım “hayatım” (17.1/5), ses sede “ses seda” (17.1/38), sütleç (17.2/19), bereber “beraber” (18.1/6), şikayet “şikâyet” (19.2/34), eşyeler (10.2/24),...

1.1.4.1.2. ı > i Değişmesi: Genellikle vurguya bağlı olarak ortaya çıkan, Reyhanlı ağızında örneklerine az rastladığımız bir incelme türüdür.

iraK “Irak” (1.8/7), çamaşır “çamaşır” (4.2/26), hacci “hacı” (15.2/18).

1.1.4.1.3. u > ü Değişmesi: Bu değişime de Reyhanlı ağızında az rastlanmaktadır. süriyeli “Suriyeli” (1.5/23), küvet “Kuveyt” (1.10/5), hüdüde “hududa” (2.6/8), sü “su” (4.2/23), bugün “bugün” (5.1/11).

1.1.4.1.4. o > ö Değişmesi: Yalnızca iki örneğine rastladığımız bir incelme türüdür.

sembölüdür “sembolüdür” (2.2/16), ekiyök “ekiyoruz” (5.2/10).

1.1.4.2. İnce Ünlülerin Kalınlaşması: Yöremiz ağzında ince ünlülerin kalınlaşması hadisesi, kalın ünlülerin incilmesi hadisesinden daha yaygındır.

1.1.4.2.1. e > a Değişmesi: Reyhanlı ağzında çok karşılaştığımız kalınlaşma türüdür. zatan “zaten” (1.3/7), ‘amaliyattan “ameliyattan” (1.3/19), tazahurat “tezahurat” (1.8/16), vafat etti “vefat etti” (2.3/4), fayyad “Feyyaz” (2.8/18), bayaz “beyaz” (3.1/14), barabar (22.2/6), kardaşım (8.1/22), dafa “defa” (17.1/6), makinaylan “makineyle” (21.3/17)...

1.1.4.2.2. i > ı Değişmesi: Reyhanlı ağzında çok karşılaştığımız bir diğer kalınlaşma türüdür. Çoğunlukla son hecede kalınlaşma olmaktadır.

kardeşiz “kardeşiz” (1.1/1), babamgıl “babamgil” (1.3/2), nedeni “nedeni” (1.7/4), hepsi “hepsi” (2.2/25), yırımı “yirmi” (2.6/8), ıbrahim “İbrahim” (2.8/3), kendimizi “kendimizi” (22.1/5), kendi “kendi” (23.2/11), yemekleri “yemekleri” (23.2/21), elli yeddi “elli yedi” (24.2/1), yetmiş “yetmiş” (24.2/20), için “için” (24.2/8)...

1.1.4.2.3. ö > o Değişmesi: Reyhanlı ağzında örneğine az rastladığımız bir inceltme türüdür.

roportaj “röportaj” (1.2/13), şoforluğu “şoförlüğü” (1.9/2), obür “öbür” (2.1/5).

1.1.4.2.4. ü > u Değişmesi: Bu değişime de Reyhanlı ağzında çok sık rastlıyoruz. usulüyle “usulüyle” (1.1/4), lubnandaki “Lübnan’daki” (1.8/14), sureyye “Süreyya” (2.8/4), nüfuslu “nüfuslu” (2.11/16), turbeyi “türbeyi” (3.2/29), uç “üç” (15.2/16)...

1.1.4.3. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması: Yuvarlaklaşma örneklerine Reyhanlı ağzında çok rastlanmamaktadır. Savran’ın “*Yuvarlaklaşma; düz bir ünlünün, yanındaki dudak ünsüzünün veya kelime içindeki yuvarlak bir ünlünün etkisiyle yuvarlak sıradan bir ünlüye dönüşmesi olayıdır. Benzetme olayıyla açıklanabilen bu olayda, kelimedeki dudak ünsüzü ya da yuvarlak ünlü düz ünlüye dudaklılık ya da yuvarlaklık özelliğini verir*” (Savran, 2018: 90) diyerek açıkladığı yuvarlaklaşma olayı, Reyhanlı ağzında iki seste görülmektedir.

1.1.4.3.1. ı > u Değişmesi: Yöremiz ağzında genel olarak az görülen yuvarlaklaşma türünden biridir. Reyhanlı ağzında aşağıdaki birkaç örnek tespit edilmiştir.

furuna “fırına” (1.7/6), atmuş “altmış” (2.6/1), duşlandım “dışlandım” (13.2/5).

1.1.4.3.2. i > ü Değişmesi: Yuvarlaklaşma olayının bir diğer türüdür. Bu türden de örnek pek çok değildir.

ünüverste “üniversite” (1.1/7), için “için” (2.1/20), vürüsten “virüsten” (2.4/26), üçün “için” (4.2/13).

1.1.4.4. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi:

1.1.4.4.1. o > a Değişmesi: Yöremiz ağzında aşağıdaki örnekleriyle sınırlı olan bir düzleşme türüdür.

saħbet “sohbet” (2.1/21), kavuşçu “koğuşçu” (15.2/5), damates “domates” (15.2/11), dağkuz “dokuz” (15.3/6), ‘abane “abone” (19.2/20).

1.1.4.4.2. u > ı Değişmesi: Reyhanlı ağzında düzleşme olayının en yaygın kullanımınıdır.

doğımlıyım “doğumluyum” (1.1/1), doKKız “dokuz” (1.1/1), olurım “olurum” (3.3/13), sılama “sulama” (4.1/11), turşu “turşu” (6.1/17), ortaokulına “ortaokuluna” (6.3/3), oğılınar “Oğulınar” (2.1/1)...

1.1.4.4.3. ü > i Değişmesi: Reyhanlı ağzında aşağıdaki örneklerden ibaret bir düzleşme türüdür.

çünkü “çünkü” (1.4/12), endüstrü “endüstri” (1.7/20), müdürü “müdürü” (6.3/74), şöförlik “şöförlük” (15.3/12).

1.1.4.5. Geniş Ünlülerin Daralması: Geniş ünlülerin (a, e, o, ö), dar ünlülere (ı, i, u, ü) dönüşmesidir. Reyhanlı ağzında ünlü daralması olayı çok nadir görülüyor. Örnekler, her türden yalnızca birkaç sözcükle sınırlıdır.

1.1.4.5.1. a > ı Değişmesi: ortancıyım “ortancayım” (2.11/3), çalışamıyacımı “çalışamayacağımı” (6.3/36).

1.1.4.5.2. e > ı Değişmesi: miryem “Meryem” (5.3/5), ummit “ümme” (19.1/3).

1.1.4.5.3. e > i Değişmesi: isteyor “istiyör” (7.3/144), riyhanlıda “Reyhanlı’da” (14.1/3).

1.1.4.5.4. o > u Değişmesi: ‘usman “Osman” (2.8/4), suğan “soğan” (6.1/27), muskovā “Moskova” (11.2/5).

1.1.4.5.5. o > ü Değişmesi: oluyör “oluyor” (14.1/16).

1.1.4.6. Dar Ünlülerin Genişlemesi: Ünlü genişlemesinin tam tersi olarak dar ünlülerin (ı, i, u, ü), geniş ünlülere (a, e, o, ö) dönüşmesi durumudur. Reyhanlı ağzında daralma hadisesi gibi genişleme hadisesi de pek görülmemektedir.

1.1.4.6.1. ı > a Değişimi: yuvarlayōsün “yuvarlıyorsun” (18.2/3), alamayōruz “alamıyoruz” (25).

1.1.4.6.2. i > e Değişimi: peknigini “pikniğini” (1.5/31), eneşterler “enişterler” (2.7/16), meskin “miskin” (13.2/7), iderdik “ederdik” (16.1/5).

1.1.5. ÜNLÜ DÜŞMESİ

Ünlü düşmesi, Türkçede, genel itibarıyla ön seste, iç seste ve son seste olmak üzere üç farklı yerde görülür. Şükrü Halûk Akalın bu ses olayını “*Ünlü düşmesi, sözcüğü oluşturan ünlülerden birinin çeşitli seslik nedenlerle kaybolmasıdır. Bu ses olayı; ünlünün düştüğü yere göre söz başında, söz içinde ya da söz sonunda görülür*” (Akalın, 2012: 105) olarak açıklamaktadır. Reyhanlı ağızında en az ön seste ünlü düşmesi görülmekle birlikte en çok iç seste ünlü düşmesi görülüyor.

1.1.5.1. Ön Seste Ünlü Düşmesi

Reyhanlı ağızında ön seste ünlü düşmesi olayına yalnızca iki örnekte rastlanmıştır. Bu iki örnek de aynı kaynak kişide görülüyor. Düşen sesler de kişinin konuşmasına bağlı olarak düşmektedir.

1.1.5.1.1. i- Düşmesi:

brâhim “İbrahim” (15.3/11), çin “için” (19.2/8).

1.1.5.2. İç Seste Ünlü Düşmesi

Standart dilde olduğu gibi Reyhanlı ağızında da en yaygın olan ünlü düşmesi olayıdır. Tahsin Banguoğlu'nun “*Türkçede en önemli ve yaygın sesli düşmesi olayı da üç heceli kelimelerde orta hece düşmesidir. Aslında üç ve daha fazla heceli kelimelerde vurgusuz olan orta heceler seslinin kısalması, rengini yitirmesi ve nihayet düşmesi sonucu yer yer çözümlenir. Dar seslilerle bölünlü ve sızmalı sesdeşler bu düşmeyi kolaylaştırır*” (Banguoğlu, 1974: 63) açıklamasında olduğu gibi Reyhanlı ağızında da çoğunlukla akıcı ünsüzlerden önce veya sonra gelen dar ve vurgusuz ünlülerin düşmeye meyilli olduğu görülür. Ancak vurgusuz geniş ünlülerin düştüğü örneklere de rastlanır.

1.1.5.2.1. -a- Düşmesi:

burda “burada” (1.7/19), ordaki “oradaki” (2.10/5), ramzân “ramazan” (4.2/10).

1.1.5.2.2. -e- Düşmesi:

ziyarte “ziyarete” (2.2/30), sadce “sadece” (5.1/22), nerden “nereden” (9.3/14), Kaste “gazete” (6.3/43).

1.1.5.2.3. -ı- Düşmesi:

çağırırız “çağırırız” (1.3/23), kırhanda “Kırıkhan'da” (1.6/44), çalışyoruz “çalışıyoruz” (2.6/11), yanna “yanına” (8.3/31), dışardan “dışarıdan” (9.1/22), .

1.1.5.2.4. -i- Düşmesi:

ünüverste “üniversite” (1.1/7), rehabilitasyon “rehabilitasyon” (1.2/11beledyede “beledyede” (1.5/4), eytim “eğitim” (2.11/36), cumhuryetlerine “Cumhuriyetlerine” (1.10/6), afyete olsun “afiyet olsun” (3.4/31), çiftçilgin “çiftçiliğin” (4.1/11), gelemiyō “gelemiyor” (5.2/19), kendisine “kendisine” (6.3/36), iyler “iyiler” (8.1/10), perhān “Perihan” (8.1/8), edyorız “ediyoruz” (8.3/13)...

1.1.5.2.5. -u- Düşmesi:

oturruk “otururuz” (2.1/14), oturyorum “oturuyorum” (2.2/6), koynlardan “koyunlarla” (8.2/9).

1.1.5.2.6. -ü- Düşmesi:

zulm “zulüm” (2.6/25), götürürüm “götürürüm” (6.3/105).

1.1.5.3. Son Seste Ünlü Düşmesi

Son seste ünlü düşmesi olayına Reyhanlı ağzında pek rastlanmaz. Derlediğimiz metinlerde görülen üç örnek birtakım söyleyişlere bağlı olarak ortaya çıkar.

1.1.5.3.1. -a Düşmesi:

dāh “daha” (13.1/3)

1.1.5.3.2. -i Düşmesi:

īy “iyi” (11.3/19).

1.1.5.3.3. -ü Düşmesi:

sütün “sütünü” (16.3/14).

1.1.6. ÜNLÜ TÜREMESİ

Türkçede, birtakım sebepler sonucu kelimenin; ön, iç veya son sesinde sonradan ünlü türer. Süleyman Kaan Yalçın'ın “*Bir kelimedede aslında bulunmayan ünlü veya ünsüz bir sesin sonradan ortaya çıkmasına ses türemesi denir. Bu türemeler genellikle seslerin özelliklerine veya birbirleriyle birleşme şartlarına bağlı bazı nedenlerden ötürü ortaya çıkarlar*” (Yalçın, 2015: 51) demek suretiyle açıkladığı ünlü türemesi Reyhanlı ağzından derlenen metinlerce yalnızca iç seste görülmektedir.

1.1.6.1. İç Seste Ünlü Türemesi: Yöremiz ağzından derlediğimiz metinlerden karşımıza çıkan ünlü türemeleri hep iç seste ünlü türemesi örneğidir. Standart Türkiye Türkçesinde iki ünsüz, istisnalar dışında, yan yana gelmez. İki ünsüz yan yana olan kelimeler de yabancı kökenlidir. Bu kelimeler, Reyhanlı ağzında söylenirken iki ünsüz arasına bir ünlü ses eklenerek söylenmektedir.

1.1.6.1.1. -a- Türemesi:

inşaallah “inşallah” (5.2/33)

1.1.6.1.2. -ı- Türemesi:

kırallar “krallar” (14.2/39), modern “modern” (7.3/23), tırafık “trafik” (8.2/19), tırağtorumuz “traktör” (24.2/14)

1.1.6.1.3. -i- Türemesi:

sipor “spor” (2.11/27), pirenşip “prenşip” (2.11/44), pişkoloji “Psikoloji” (5.1/33), pişkoloğ “psikolog” (6.3/141), elektirimiz “elektriğimiz” (8.2/17), film “film” (12.1/25), elektirimiz “elektriğimiz” (8.2/17).

1.1.6.1.4. -u- Türemesi:

kuronik “kronik” (1.10/35), koruğma “korkma” (8.3/31), gurubu “grubu” (21.1/9).

1.1.7. ÜNLÜ GÖÇÜŞMESİ (METATEZ)

En basit tanımlamayla bir sözcükteki ünlü seslerin yer değıştirmeleriyle oluşın ses olayıdır. Şükrü Halûk Akalın (2019: 956), ünlü göçüşmesini Türkçe sözlükte, “*Bir kelime içinde birbirini izleyen iki ünsüzün yer değıştirmesi, ünsüz göçüşmesi, yer değıştirme, metatez*” şeklinde tanımlamaktadır. Ancak bu tanımda yalnızca ünsüzlerin yer değıştirmesi olarak açıklanmıştır.

Yakın ve uzak olmak üzere iki göçüşme türü vardır. Yakın olan ünlülerin yer değıştirmesiyle yakın göçüşme, uzak olan ünlülerin yer değıştirmesiyle de uzak göçüşme meydana gelir. Derlediğimiz metinlerce yöremiz ağzında ünlü göçüşmesi örneklerine rastlanılmamıştır. Nitekim Jale Öztürk de Hatay ağzında ünlü göçüşmesine daha çok Kırıkhan ve Hassa’da rastlanıldığının üzerinde durmuştur.

1.2. ÜNSÜZLER

Türkçede iki çeşit sestten ilki ünlüler, ikincisi de ünsüzlerdir. Haydar Ediskun (1999: 69) ünsüzler için “*Ünsüzler, belirli birer -kimisinde ikişer- boğumlanma noktası (= çıkak) bulunan seslerdir. Ünsüzler, ses yolunda engele uğradıkları için, bunlara engelli fonemler diyebiliriz*” açıklamasını yapmaktadır. Ünlü sesler için farklı adlandırmalar olduğu gibi, ünsüzler için de bu durum söz konusudur. Eserlerin çoğunluğunda “ünsüz” isimlendirmesi kullanılmaktadır. “*Eserlerin bazılarında ise ünsüzler için kullanılan terimler “Sessizler” (Oğuzkan 2005), “Konsonantlar” (Ergin 2002), “Konsonlar” (Banguoğlu 1959), “Sesdeşler” (Banguoğlu 2000)’dir*” (Dursunoğlu, 2017: 29). Biz de çalışmamızda “ünsüz” terimini kullanmayı uygun gördük.

Türkiye Türkçesinde 21 ünsüz ses vardır. Bunlar: *b, c, ç, d, f, g, ğ, h, j, k, l, m, n, p, r, s, ş, t, v, y, z'*dir. Ancak diğer ağızlarda olduğu gibi Reyhanlı ağzında da bu ünsüz sayısında artış görülüyor.

1.2.1. YAZI DİLİNDE BULUNMAYAN ÜNSÜZLER

Standart Türkiye Türkçesinde olan 21 ünsüzle birlikte *ğ, k, K, h, ħ, ñ, r, S, T, ' (Ayn)* ünsüzleri de bulunmaktadır. Buna göre Reyhanlı ağzında toplamda 31 ünsüz vardır.

1.2.1.1. ğ Ünsüzü: Arka damak *g*'si. Reyhanlı ağzında çok yoğun olan bu ses, kaynak kişilerin hepsinde duyuluyor. Bu kullanım her hecede görülüyor.

uğraşırđık(8.2/7), buğdā (9.1/6), doġu (9.2/17), bāġlī (9.3/10), saġlık (11.2/27), düġū (12.2/11), niġde (13.1/4), uzaġtan aldığım için (14.3/22), oġlumu everdım (14.4/1), bir ayaġı saġat (15.1/35), sāġ ōl (13.2/9), düġünlerimiz de güzel oldū (16.1/23), üç tene çocuġumu everdım (17.1/7), yüreġi yanmamışsa (19.3/15), topraġā gömdüm (20.2/1).

1.2.1.2. k Ünsüzü: Arka damak *k*'si. “*Katı, patlamalı, normal, art damak ünsüzüdür*” (Demir, 2001: 79). Reyhanlı ağzının karakteristik özelliklerinden birisi de bu arka damak *k*'sidir. Bölgede konuşulan Arapça etkisiyle bu ses çok fazla duyuluyor. İstisnaları olmakla birlikte çoġunlukla kalın ünlülerden önce ve sonra gelmektedir.

ben beşinci kız çocuġlarıyım (1.1/2), biz dört ġardeřik (2.2/20), kimin ġismet olursā (3.2/23), ateşe ġoyuyoruz (4.1/34), ġıyafet alışverişi oluncā (5.1/22), iġamet ekmekteyim (6.1/2), ġalabalık bir aynenin ġızıyım (7.2/5), ġekmesin ġul ġaġķına (9.2/46), malcılık (14.1/7),uzunġavaġ (14.3/5), ġayseri (14.4/26), bařķa (15.3/13), ġoyunları (16.3/4)...

1.2.1.3. K Ünsüzü: Yarı tonlulaşmış *k-g* arası ünsüzdür. *g*'ye yakın olan bu ses genellikle kalın ünlülerden sonra veya önce ortaya çıkmaktadır.

biz doKKız ġardeřiz (1.1/1), oġulun yaptıKı bir etkinlikte (1.2/12), yabancı dīl ya'ni aKrabam (1.3/2), utanma duyKusu olması lāzım (1.4/13), beşe Kadar oġudum (1.5/2), adım ibrahim Koġ (1.7/1), ıraKa bōru tařıyoduġ (1.8/6), türkiye Kaztesindē Kaste daġtıcılıġı (6.3/43)...

1.2.1.4. ħ Ünsüzü: Nefesli *h* sesidir. Arapçadaki ġ harfinin karřılıġıdır. Reyhanlı ağzındaki Arapça etkisi göz önünde bulundurulunca bu sesin çok yoğun kullanıldıġı da görülüyor.

tercih ediyorum (1.6/23), ırteğ bir yerdir (1.7/37), pandemi biterse inşallah (2.9/28), refah seviyesının yüksek olması (2.11/37), eşim adı fatih (4.1/5), fatih müderris (12.3/5), niğah meras imi yapıldı (14.3/28), köy hayatı (16.3/21), iş sahibi (17.1/2), hayat (17.1/21), baharatını (17.3/15), mahalle (19.2/19), şahit (19.3/8)...

1.2.1.5. ħ Ünsüzü: Hırıltılı *h* sesidir. Çoğunlukla *k* sesinin yerini almaktadır.

çoh şikayetçiyiz (1.1/21), bahçede ufak tefek (14.4/16), doğum tarihim (15.1/1), kavuşa bahiyöm (15.2/6), arhadaşları geri gitti (16.1/25), oğul olmadı (17.2/5), hocaya dedim (19.1/14), çihartacam demiş (19.3/27), ħāriç (20.1/4), ħatrası (21.1/21), aħtariyök (21.3/10), yāħiyök (21.3/28), aħrabamız (22.1/14), loħantacılık (24.1/31), yaħana (24.3/40)...

1.2.1.6. ñ Ünsüzü: Damak *n*'si. Genellikle ikinci ve üçüncü şahıs çekimlerinde kullanılıyor. Reyhanlı ağzında kullanımı normal *n* sesi kadar değildir.

heppñızı (24.2/20), evñ işini (1.1/12), koyunlarıñız (1.3/14), torpiliñ (1.4/47), seniñ (1.6/41), kırtarsıñ (1.6/51), baqsıñlar (1.7/33), onlarıñ (1.9/33), yapıyoñuz (1.10/26), kıaldırsıñ (2.2/11), onuñ (2.4/17), arayıñ (2.6/26), dökmesiñler (2.9/19), biliyoñ mu (2.10/16).

1.2.1.7. r Ünsüzü: Titrek *r* sesidir. Reyhanlı ağzında çok yaygın değildir.

köyde yaşıyorlar (1.5/18), üniversite imtihanlarına hazırladım (6.2/5), tarlalamızda çalıştırıyoruz (6.2/26).

1.2.1.8. S Ünsüzü: *s-z* arası ünsüz. “Sızıcı bir ünsüzdür. *s* ünsüzünün tonlulaşması veya *z* ünsüzünün tonsuzlaşmasıyla oluşan bir diğ ünsüzdür. *z-s* arası bir ünsüzdür” (Yurtman, 2012: 54). Reyhanlı ağzında pek yaygın değildir.

Sekası süper (1.2/16), zatán hissetmēs (1.3/20), Sıfır bir Sıfır dört bin dokuz ātmış (8.3/1), en çök biS oruğ derler (16.3/22), biberli ekmek yāparıS (16.3/26).

1.2.1.9. T Ünsüzü: *t-d* arası süreksiz bir ünsüz. Kullanımı çok değildir.

Toħtörlar dedi (1.3/20), çocūmuzı cūneyT isminı veriyoruz (6.2/15).

1.2.1.10. Ayn (ʿ) Ünsüzü: Yöremizde oldukça fazla konuşulan Arapçadan geçen bir ünsüzdür. Reyhanlı ağzında Arapça kelimelerin yoğun olmasıyla bu ses de yöremiz ağzında fazla görülüyor.

yā‘nī (1.1/9), sa‘at (1.3/19), ‘aylede (1.4/32), ‘umreye (2.2/2), ‘ameliyyāt (5.2/16), ‘acemi (6.1/3), ‘ayşe (7.1/5), ‘eskere (8.3/18), ‘aşiretler (11.1/14), ‘aynı (13.2/10), ‘adnān (7.2/11), ‘amcam (9.3/22), memet ‘ali (10.2/3), ‘amasyadan (11.1/4)...

1.2.2.ÖN SES ÜNSÜZLERİ

Standart Türkiye Türkçesinde olduğu gibi, Reyhanlı ağzında da genzel yumuşak damak ünsüzü *ñ*, patlayıcı yumuşak damak ünsüzü *ğ* ön seste bulunmaz. *j*- ünsüzü yalnızca iki örnekte (jandarma, Japon) karşımıza çıkar ancak ikisi de yabancı kökenlidir bu yüzden *j*- ünsüzü için de ön seste bulunmaz diyebiliriz. Bunlarla birlikte *f, h, l, m, n, p, r, ş, z* ünsüzleri ile Türkçe kelime başlamaz. Başlayan kelimeler genellikle yabancı kökenlidir. Bunların dışında kalan ünsüzler ise ön seste bulunabilir.

1.2.2.1. f- Ünsüzü: Aşağıdaki *f*- ünsüzüyle başlayan kelimeler çoğunlukla Arapça kökenli olmakla birlikte Rumca, İtalyanca, Fransızca ve İngilizce kökenli kelimeler de vardır.

felç (1.1/2), fitik (1.3/8), fırın (1.6/4), fakir (1.9/19), farz (2.2/17), fiyat (2.4/14), fıstık (2.11/12), fabrika (5.2/23), fazla (6.2/9), farkımız (6.3/11), fasulye (15.1/9), farklı (11.2/24), falan (12.1/5), filim (12.1/23), futbol (12.2/27)...

1.2.2.2. h Ünsüzü: *h*- ünsüzüyle başlayan kelimelerin çoğu Arapça kökenlidir. Ahmet Günşen bu ünsüzü “*Bu ünsüz, yazı dilimizde, Arapça ve Farsçadan geçen kelimelerdeki ħ (nefesli h), ħ (hırıltılı h) ve h (güzel h) ünsüzlerini karşılayan sızıcı ve tonsuz girtlak ünsüzü olarak bol bol kullanılmaktadır*” (Günşen, 2000: 59) diyerek açıklamaktadır.

hayat (1.1/7), hat (1.3/33), hata (1.4/34), halk (1.5/16), huzurlu (1.5/23), hazırlık (1.8/12), hastane (1.9/24), hatırla- (14.3/10), hoca (15.2/12), hemen (21.1/25), huy (22.1/8)...

Bazı yabancı asıllı kelimelerle Türkçe kelimeler yan yana gelerek yeni bir birleşik kelime oluşturduğu da görülür:

hiç+bir > hiçbir (1.4/30), her+hángı > herhángı” (1.5/25), her+kes > herkes (1.5/27), hiss + ediyörüz > hissediyoruz (22.1/5)...

1.2.2.3. l- Ünsüzü: Ön seste *l*- ünsüzü örneklerine yöremiz ağzında nadir rastlanıyor.

lise (1.1/9), lüzüm (1.2/26), lira (1.4/22), lezzetli (4.2/19), lastik (12.3/9), lohantacılık (24.1/31).

1.2.2.4. m- Ünsüzü: Derlediğimiz metinlerde görülen aşağıdaki kelimeler de çoğunlukla Arapça olmakla birlikte Rumca kökenli de vardır.

mühendis (1.1/8), mayıs (1.1/15), merkez (1.2/11), memleket (1.4/14), mahsul (2.4/15), mücadele (2.5/7), muhtar (2.11/14), mal (3.2/2), memur (5.1/4), müdür (6.3/37)...

1.2.2.5. n- Ünsüzü:

normal (1.4/5), nişan (1.8/5), nasib (2.2/10), namaz (2.2/31), nefret (3.2/7), nar (3.3/27), nüfus (4.2/2), neylon (5.2/22), nohut (6.1/15), neticesinde (6.3/82), nakliye (8.3/3)...

Bu vb. yabancı kökenli kelimelerle birlikte “ne” soru zamiri ile kurulmuş kelimeler de görülür.

nere (1.1/16), nasī < nasıl < ne+asıl (1.4/13), napsın < ne yapsın? (14.4/47)...

1.2.2.6. p- Ünsüzü:

platinli (1.1/11), pazar (1.1/22), problem (1.4/37), pömpa (1.5/5), piknik (1.5/24), pencere (1.6/3), poğaça (1.6/10), pide (1.7/24), pasaport (1.9/2), para (1.9/25), pamuk (1.10/3)...

Yöremiz ağızında bazı kelimelerde *b>p* değişimi ile ön ses ünsüzü ortaya çıkmıştır.

pıçak (18.2/19), boyu posu (6.3/175).

1.2.2.7. r- Ünsüzü:

rahatsızlık (1.10/35), rahmet (2.1/4), ramazan (2.2/16), refāh (2.11/37), ruḥ (3.2/26), rahmi (5.2/16), rāzı (10.2/28), raḡam (19.1/27)...

1.2.2.8. ŝ- Ünsüzü: Türkiye Türkçesinde ön ses ünsüzü olmayan bir sestir. Aşağıda verilen örneklerle birlikte ŝ- sesiyle başlayan kelimelerin büyük çoğunluğu yabancı kökenlidir.

şey (1.1/3), şükür (1.1/14), ŝeref (1.6/59), ŝehīd (1.8/21), şofor (1.9/3), şehir (2.4/18), şeker (2.9/5), şart (2.10/3), ŝans (2.11/16), ŝirket (6.3/80), şekil (7.2/27)...

Bazı Türkçe kelimeler, iki kelimenin birleşmesi sonucu kaynaşarak oluşmuştur.

şu anda < uş + anda (1.6/45), şimdi > uş + indi (7.1/14), şöyle < uş + anda (12.2/25), şu < uş + ol (17.1/14).

1.2.2.9. z- Ünsüzü:

zaman (1.1/25), zāten (1.1/24), zihinsel (1.3/11), zihniyet (1.5/48), ziyaret (2.2/29), zarar (2.4/11), zeytinlik (2.7/9), ziyade (2.10/30), zor (11./5)...

Bazı kelimelerde *s- >z-* değişimi de ortaya çıkıyor.

sebze > zebze (3.4/8), salatalık > zalatalık (5.2/7)...

1.2.3. ÜNSÜZ DEĞİŞMELERİ

1.2.3.1. Tonlulaşma

“Tonlulaşma (ötümlüleşme, titreşimlileşme, sedalılaşma) tonsuz ünsüzlerin, yerine tonlu karşılıklarına bırakmasıdır” (Boz, 2002: 55). Tonsuz ünsüzlerin (ç, f, h, k, p, s, ŝ, t), tonlu ünlülere (b, c, d, g, ğ, j, l, m, n, r, v, y, z) dönmeleri olayıdır. Türkçede kelime sonunda bulunan *ç, k, ĸ, p, t* konsonantları iki vokal arasında sedalılaştır ve yumuşarlar (2009: 63). *ç, c’ye; k ve ĸ, g, ğ ve y’ye; p, b’ye; d, t’ye* dönüşerek

tonlulaşırlar. Aynı dönüşmeler Reyhanlı ağzında da görülmektedir. Kelime içerisinde ön seste, iç seste ve son seste olmak üzere üç farklı yerde tonlulaşma olayı görülmektedir.

1.2.3.1.1. Ön Seste Tonlulaşma

1.2.3.1.1.1. k > g

Yazı dilindeki *k* sesinin Reyhanlı ağzında *g* sesine dönüşmesi örnekleri fazla değildir. Yalnızca birkaç örnekte görülmektedir. Ancak Zeynep Korkmaz'ın “*Eski Türkçedeki k-nin, Güney-Batı lehçelerindeki tarihî gelişme uyarınca, Türkiye Türkçesinde tonlulaşıp g-ye dönmesi bir kural durumundadır*”(Korkmaz, 1994: 79) açıklamasında belirttiği kural yazı dilinden farklılık göstermeyerek Reyhanlı ağzında da geçerliliğini korumaktadır.

keç- (ET) > geçirdi (1.1/2), kez- (ET) > gezmedimiz (1.10/5), kir- (ET) > girip (1.4/41), kece (ET) > geceleri (1.8/15), kün (ET) > günlerce (1.9/3)...

Yazı dilinde *k* sesinin, Reyhanlı ağzında *g* sesine dönüşmesi yalnızca aşağıdaki iki örnekle gösterilebilir.

gendi “kendi” (8.1/14), gişi “kişi” (21.1/28)

Ancak ön sesi *k*- olan yabancı asıllı kelimelerde söz konusu tonlulaşma gerçekleşmez. köy (1.1/6) ki (1.3/28), kilo (2.4/31)...

1.2.3.1.1.2. t > d

Eski Türkçenin *t*'lerinin kısmen tonlulaşıp *d* olduğu örnekler dışında bölgemiz ağzında *t > d* değişmesi görülmemektedir.

dağ (14.2/39), deniz (6.1/10), dışarı (11.2/23), dayan- (1.6/44), doKuz (1.5/1), doğru (4.1/16), dinle- (24.1/17)...

Bunlarla birlikte *t*'yi koruyan kelimeler de vardır: taş (3.1/16), teyze (11.2/26), tek (13.2/15), toz (18.2/10) gibi.

Yazı dilinde *d* sesinin, Reyhanlı ağzında *t* sesine dönüşmesi aşağıdaki iki örnekle gösterilebilir.

daşları “taşları” (3.1/16), dadı “tadı” (19.1/43).

1.2.3.1.1.3. s > z

Örneği çok az olsa da görülen örnekler alıntı kelimelerdedir zebze “sebze” (3.4/8), zalatalık “salatalık” (5.3/7).

1.2.3.1.1.4. p > b

bekmēz “pekmez” (17.2/19), bişirip “pişirip” (16.3/28), batlıcan “patlıcan” (15.2/11).

1.2.3.1.2. İç Seste Tonlulaşma

Standart Türkiye Türkçesinde iç seste tonlulaşma olayı *p, ç, t, k* tonsuz ünsüzlerinden biri ile biten bir kelimeye ünlü ile başlayan bir ek geldiğinde bu ünsüzler tonlu karşılıkları olan *b, c, d, g/ğ* ünsüzlerine dönüşür. Reyhanlı ağzında da durum aynı şekildedir.

1.2.3.1.2.1. p > b

iltihabı “iltihap+i” (1.10/36), takibē “takip+e” (6.3/64), sebebi “sebeþ+i” (6.3/145), cebimde “cep+imde” (1.10/26)...

1.2.3.1.2.2. ç > c

‘inancım “inanç+ım” (10.9/31), süreci “süreç+i” (6.3/83), tacı “taç+i” (1.9/34), ağaca “ağaç+a” (3.1/41)...

1.2.3.1.2.3. t > d

evladı “evlat+i” (1.10/33), hadice “Hatice” (2.3/13), dağıdırısın “dağıtırısın” (3.1/31), yaptı (7.1/10)...

1.2.3.1.2.4. k > ğ, y

çocuĝa “çocuk+a” (1.6/58), desteyi “destek+i” (2.4/3), ineyimiz “inek+imiz” (2.5/2), geleceyinin “gelecek+inin” (2.11/38),

Bazı kelimelerde tonlulaşmanın gerçekteştiği ancak sızıcılaşmanın gerçekteşmediği görülüyor: hastalığını “hastalık+ını” (1.3/8), pekniginini (1.6/31), çıraklığımdan (1.7/2), şoforluğu (1.9/2), höyüĝe “höyük+e” (3.1/18), ekmegimizi (3.2/19)...

1.2.3.1.2.5. k > ĝ

bayrağı “bayrak+i” (2.7/26), raşatsızlığım “raşatsızlık+ım” (2.5/4), çocuğu “çocuk+u” (2.3/17)...

1.2.3.1.3. Son Seste Tonlulaşma

Reyhanlı ağzında son seste tonlulaşma olayı yaygın değildir. Örnekleri oldukça azdır.

sütlác “sütlaç” (17.1/34), dörd “dört” (2.3/14), kelb “kalp” (15.3/15).

Yarı tonlulaşma görülüyor.

pamuK “pamuk” (6.2/8)

1.2.3.2. Tonsuzlaşma

Tonsuzlaşma (ötümsüzleşme, titreşimsizleşme, sedasızlaşma) bir kelimedeki tonlu ünsüzlerin tonsuz ünsüzlere dönüşmesi olayıdır. Yöremiz ağzında sistemli ve yaygın olmasa da ön, iç ve son seste birkaç tonsuzlaşma örneği görülüyor.

1.2.3.2.1. Ön Seste Tonsuzlaşma

1.2.3.2.1.1. b > p

boyu posu “boyu bosu” (6.3/175)

1.2.3.2.1.2. g > k

kardıyan “gardıyan” (24.3/20), osman kazide “Osman Gazi’de”(1.3/5)...

Yarı tonsuzlaşmış örneklerine de rastlanır: Kaste dağıtıcılığı “gazete dağıtıcılığı” (6.3/43), Kurur duydum “gurur duydum” (1.9/33)...

1.2.3.2.1.3. z > S

Yarız tonsuzlaşma görülür.

Sekası “zekâsı” (1.2/16)

1.2.3.2.2. İç Seste Tonsuzlaşma

1.2.3.2.2.1. b > p

proplemımızden “problemimizden” (6.3/34).

1.2.3.2.2.2. v > f

rüşfet “rüşvet” (14.2/31), ef “ev” (16.3/1).

1.2.3.2.2.3. g > k

telkraf “telgraf” (14.4/31)

Yarı tonsuzlaşmış örneklerine de rastlanmaktadır. duyKusu “duygusu” (1.4/13).

1.2.3.2.3. Son Seste Tonsuzlaşma

1.2.3.2.3.1. t > d

aħmed “Ahmet” (2.4/1)

1.2.3.2.3.2. g > k

diyalok “diyalog” (14.4/29)

1.2.3.2.3.3. z > S

ħissetmĕS “hissetmez” (1.3/20)

1.2.3.3. Süreklileşme

Türkiye Türkçesinde sürekli ünsüzler *f, ğ, h, j, l, m, n, r, s, ş, v, y* ve *z*’dir. Süreksiz ünsüzler de *b, c, ç, d, g, k, p, t*’dir. Süreksiz ünsüzlerin, sürekli ünsüzlere dönüşmesi sonucu da süreklileşme olayı gerçekleşir. Günay Karaağaç’ın “*Süreksiz ünsüzlerin benzeşme veya yarı ünlüleşme gibi sebeplere bağlı olarak sürekli hâle gelmesine süreklileşme denir. Söz konusu süreklileşme olayı patlamalı bir ünsüzün çeşitli nedenlerle sızıcı bir ünsüze dönüşmesi şeklinde de tanımlanabilir*” (Karaağaç, 2012: 141) diyerek açıklamaktadır. Sürekli ünsüzler, akıcı ve sızıcı olmak üzere ikiye ayrılır.

1.2.3.3.1. Sızıcılaşma

Patlayıcı ünsüzlerin türlü nedenlerle karşıtı olan sızıcı ünsüze dönüşmesi hadisesine “sızıcılaşma” denir (Aydın & Adzumerova, 2014: 211) açıklamada patlayıcı yani süreksiz ünsüzlerden birinin, karşıtı olan sızıcı yani sürekli ünsüzlerden birine dönüşmesi sonucu sızıcılaşma (süreklileşme) gerçekleşir.

1.2.3.3.1.1. Ön Seste Sızıcılaşma

1.2.3.3.1.1.1. k > ħ, ħ

ħadar “kadar” (1.6/34), ħatar “Katar” (1.10/5), biraħtı “bıraktı” (1.2/30), çıħtı “çıkıtı” (1.3/19).

1.2.3.3.1.1.2. b > m

muğdā “buğday” (1.10/3)

1.2.3.3.1.2. İç Seste Sızıcılaşma

1.2.3.3.1.2.1. k > ħ, ħ

oħuyō “okuyor” (1.1./7), çıħıyō “çıkıyor” (1.1/17), yaħın “yakın” (1.1/22), oħulun “okulun” (1.2/12), doħsan “doksan” (1.10/15)...

1.2.3.3.1.3. Son Seste Sızıcılaşma

1.2.3.3.1.3.1. k > ħ, ħ

yaptıħ “yaptık” (1.1/3), borçlandıħ “borçlandık” (1.1/14), çoħ “çok” (1.1/21), baħ “bak” (1.3/12).

1.2.3.3.2. Akıcılaşma

Patlayıcı/süreksiz ünsüzlerden (b, c, ç, d, g, k, p, t) birinin, akıcı ünsüz olan l, r, m, n ve y ünsüzlerinden birisine dönüşmesidir.

1.2.3.3.2.1. Akıcı Ünsüzler Arasında Değişmeler

1.2.3.3.2.1.1. m > n

Akıcı ünsüzler arasında en çok görülen değişim -m- > -n- ile “şimdi” kelimesinde görülür.

şindik (1.1./3), şindik (1.3/11), şindi (1.7/28) “şimdi” yemgelerē “yengelere” (7.2/16)

1.2.3.3.2.1.2. n > l, l > n

lüblana “Lübnan’a” (1.8/14), ħoşulardan “komşularla” (1.8/15), onlarnan “onlarla” (2.10/9), kıznan “kızla” (5.3/2), malcılıħnan “malcılıkla” (16.3/2)...

1.2.3.3.2.1.3. r > l, l > r

tekral “tekrar” (14.3/23), mısılıōlū “Mısırlıoğlu” (15.3/17), burguru “bulguru” (17.3/16)...

1.2.3.3.2.1.4. r > y

oynaylardı “oynarlardı” (21.1/27)

1.2.4. ÜNSÜZ BENZEŞMELERİ

Ünsüz benzeşmesi ya da ünsüz değişmesi, bir kelimedede baskın olan sesin, başka bir sesi birebir ya da birtakım özellik bakımından kendisine benzetmesidir. Zeynep Korkmaz’ın “İç seste yan yana iki ünsüz bulunan yerlerde ya da söyleniş bakımından aynı durumda bulunan komşu kelimelerin son ve ön sesleri arasında, bazen iki ünsüzden biri, kendisine yakın boğumlanma niteliği taşıyan öteki tarafından büsbütün ya da kısmen benzeştirilir” (Korkmaz, 1994: 92-93) açıklamasında büsbütün benzeştirme diye belirttiği tam benzeştirme, kısmen benzeştirme diyerek belirttiği de yarım benzeştirme olarak iki tür benzeştirme vardır. Ünsüz benzeşmeleri, benzeşen sesin ve benzeştirilen sesin yönüne göre ilerleyici benzeşme ve gerileyici benzeşme olarak da ikiye ayrılır.

1.2.4.1. İlerleyici Benzeşme

Benzeşen ünsüzlerden birincisinin, ikinci ünsüzü kendisine benzetmesidir.

1.2.4.1.1. Yarım Benzeşme

Etkileyen ünsüzün, etkilenen ünsüzü bir veya birden fazla özelliği bakımından kendisine benzetmesidir. Reyhanlı ağzında ilerleyici yarım benzeşmede çeşitlilik görülmez. Görülen üç kullanım da “ile” edatının farklı kullanımları sonucu gerçekleşmiştir.

1.2.4.1.1.1. yl > yn

kiraynan “kirayla” (8.1/43), aracıynan “aracıyla” (14.2/10)

1.2.4.1.1.2. rl > rn

komşularnan “komşularla” (1.8/15), onlarnan “onlarla” (2.10/9), tandırnan “tandırıla” (16.3/26), ‘arabalarnan münübüslernen takşilernen “arabalarla minübüslerle taksilerle” (17.1/17)...

1.2.4.1.1.3. nl > nd

benden beyım “benle beyim” (10.3/13)

1.2.4.1.2. Tam Benzetme

Etkileyen ünsüzün, etkilenen ünsüzü kendisine birebir benzetmesidir. İlerleyici tam benzeşme kullanımı yine çoğunlukla “ile” edatının farklılaşmasıyla oluşmuştur.

1.2.4.1.2.1. nl > nn

telefonnan “telefonla” (1.3/28), bunnar “bunlar” (5.3/5), yannış “yalnış” (6.3/92), onnarla “onlarla” (6.3/153), kızınnan “kızınla” (8.1/36)...

1.2.4.2. Gerileyici Benzeşme

İlerleyici benzeşmesin tam tersi olarak benzeşen ünsüzlerden ikinci ünsüzün, birinci ünsüzü kendisine benzetmesidir.

1.2.4.2.1. Yarım Benzeşme

Reyhanlı ağzında gerileyici yarım benzeşme örneklerine pek rastlanmamaktadır.

1.2.4.2.1.1. md > nd

şindī “şimdi” (12.2/7), şindiki “şimdiki” (20.1/15), şindik “şimdi” (20.1/30), şindiden “şimdiden” (23.1/16).

1.2.4.2.2. Tam Benzeşme

Diğer benzeşme örneklerine kıyasla yöremiz ağzında en çok rastlanan benzeşme örneği gerileyici tam benzeşme örneğidir.

1.2.4.2.2.1. yn > nn

pennir “peynir” (21.3/7).

1.2.4.2.2.2. nr > nn

sonna “sonra” (5.3/4)

1.2.4.2.2.3. ğn > nn

innē “iğne” (8.1/16)

1.2.4.2.2.4. ln > nn

yannız “yalnız” (19.2/26)

1.2.4.2.2.5. nl > ll

bulların “bunların” (6.1/25), ollar “onlar” (7.1/18)

1.2.4.2.2.6. zs > ss

olmassa “olmazsa” (9.2/46), yapılmassa “yapılmazsa” (17.3/8)

1.2.4.2.2.7. vs > ss

messiminde “mevsiminde” (14.2/38)

1.2.4.2.2.8. şs > ss

almissın “almışsın” (19.3/32)

1.2.4.2.2.9. hm > mm

memmed “Mehmet” (1.5/8)

1.2.5. ÜNSÜZ BENZEŞMEZLİKLERİ

Ünsüz benzeşmesi, esas itibarıyla daha kolay söyleyiş gereği ünsüzler arasında birtakım benzeşmelerin gerçekleşmesidir. Ünsüz benzeşmezlikleri için de benzeşmenin tam tersi denilebilir. Doğan Aksan (1980: 52-53) ünsüz benzeşmezlikleri ile ilgili “Benzeşmezlik adı verilen değişme, dilde benzeşme olayını tam tersine bir eğilimle

oluşur. Bir sözlükte bulunan aynı iki sesin, aynı söyleyiş hareketinin başka seslere, başka söyleyiş hareketlerine dönüşmesidir. Benzeşmenin tersine, daha az çaba harcamaya değil, bir bakıma daha çok çaba harcamaya yönelme olarak yorumlanabilir” şeklinde geniş bir açıklama vermektedir. Türkiye Türkçesinde benzeşmezlik olayı oldukça azdır. Aynı durum Reyhanlı ağzı için de geçerlidir. Eğilim benzeşmezliğin tam tersi olan benzeşmeye yöneliktir.

Derlediğimiz metinlerde yalnızca birkaç örneği vardır.

tekral “tekrar” (14.3/23), mannan “malla” (16.3/4), filcan “fincan” (m.d.), belber “berber” (m.d.).

1.2.6. ÜNSÜZ TÜREMESİ

Ünsüz türemesi, bir kelimedede aslında olmayan bir ünsüzün ortaya çıkmasıdır. Daha ayrıntılı olarak da Günay Karaağaç “Türeme, seslerin kendi yapıları veya birbirleriyle etkileşimi sonucunda ortaya çıkan bir ses olayıdır; fakat ses türemeleri, genellikle, seslerin söyleyiş kolaylığıyla ilgili görülür. Türkçede hem yapımlık hem çekimlik, hem ünlü hem ünsüz hem de yarı ünlü türemeleri görülür” (Karaağaç, 2015: 94) diye açıklamaktadır. Ünsüz türemeleri ön seste, iç seste ve son seste olmak üzere üç farklı yerde görülebilir. Reyhanlı ağzında çok görülen bir olay değildir. Örnekleri azdır.

1.2.6.1. Ön Seste Ünsüz Türemesi

Ünlü ile başlayan kelimelerin başına bir ünsüz türemesi olan ön seste ünsüz türemesi Reyhanlı ağzında çok az görülüyor.

1.2.6.1.1. y Türemesi

yitti “itti” (1.3/17)

1.2.6.2. İç Seste Ünsüz Türemesi

Bir kelimenin içinde aslında olmayan yeni bir ünlü türemesidir.

1.2.6.2.1. l Türemesi

lulelburgazda “Lüleburgaz’da” (15.2/4).

1.2.6.2.2. n Türemesi

afrikanlı “Afrikalı” (1.4/15), bilenziklerden “bileziklerden” (24.3/28).

1.2.6.2.3. y Türemesi

suydan “sudan” (7.1/24), ayit “ait” (11.2/30).

1.2.6.3. Son Seste Ünsüz Türemesi

Bir kelimenin son sesine aslında olmayan bir ünsüz eklenmesidir.

1.2.6.3.1. k Türemesi

şindik “şimdi” (1.1/3), rahmetlîk “rahmetli” (2.8/21).

1.2.6.3.2. n Türemesi

malımlan “malımla” (1.5/2), benlen “benle” (1.7/16), meselen “mesela” (2.1/12).

1.2.6.3.3. y Türemesi

ya‘niy “yani” (1.3/21), ney “ne” (3.3/29), suy “su” (8.1/9), ‘aynıy “aynı” (17.3/4), sēnēy “sene” (21.2/43).

1.2.7. ÜNSÜZ DÜŞMESİ

Ünsüz düşmesi, ünsüz türemesinin tam tersi olarak bir kelimenin aslında olan bir ünsüzün düşmesidir. Sesin kelimedden düştüğü yerine göre ön seste, iç seste ve son seste olmak üzere üç yerde görülüyor. Yöremiz ağızında ön seste ünsüz düşmesine pek rastlanmaz. İç ve son seste ünsüz düşmesi yoğunluktadır.

1.2.7.1. Ön Seste Ünsüz Düşmesi

Bir kelimenin aslında olan ilk sesin düşmesidir. Nadir İlhan ön seste düşen ünsüzler için “*Düşen ünsüzler, “b-, h-, n-, v-, y-“ sesleridir. Bu seslerden “h” ve “v” ünsüzleri, Eski Türkçe dönemi metinlerinde görülmemektedir. Kelime başında düşen bu ünsüzlerden yazı dilinde görülen örnekler, kalıcı düşmeler olmasına karşılık, ağızlarda görülen düşmeler geçici ses düşmeleridir*” (İlhan, 2009: 45) diyerek açıklamaktadır. Reyhanlı ağızında ön seste düşme çok görülmemekle birlikte düşen iki ses de Nadir İlhan’ın değindiği seslerden olan *h* ve *y* sesleridir.

1.2.7.1.1. h Düşmesi

üşamettin “Hüşamettin” (1.2/6), er “her” (1.6/6)

1.2.7.1.2. y Düşmesi

üz “yüz” (1.5/1)

1.2.7.2. İç Seste Ünsüz Düşmesi

Kelimenin aslında var olan orta hecelerden bir ünsüzün düşmesidir. Reyhanlı ağızında iç seste ünsüz düşmesi örneklerine çokça rastlanır. Düşmeler *r, ğ, h, y, t, n, f, l* ünsüzlerinde görülmektedir. En çok düşmeye meyilli olan ve örneği bol olan “ğ” ve “r” ünsüzleridir.

1.2.7.2.1. f Düşmesi

afedersın “affedersin” (7.2/25).

1.2.7.2.2. ğ Düşmesi

Yöremiz ağızında iç seste en çok düşen ve en çok örneği olan sestir. Bu ses düşerken de yanındaki ünlü sesi uzatan bir ünsüzdür.

sālik “sağlık” (1.1/28), örenci “öğrenci” (1.2/15), kıozanōlu “Kozanoğlu” (1.2/23), geleceīyle “geleceğiyle” (1.4/35) deil “değil” (1.4/35), oulpınar “Oğulpınar” (1.5/1), ōretmeni “ōğretmeni” (2.1/8), rāmen “rağmen” (1.2/33)...

1.2.7.2.3. h Düşmesi

memet “Mehmet” (1.2/31), etem “Ethem” (6.1/8), herālda “herhalde” (8.3/18), meşūr “meşhur” (16.1/21).

1.2.7.2.4. l Düşmesi

yānız “yalnız” (8.3/5), alahın “Allah’ın” (8.3/31), kıaqtı “kalktı” (17.3/10)

1.2.7.2.5. n Düşmesi

sora “sonra” (1.1/3), bulārī “bunları” (5.2/8), güvercīleri “güvercinleri” (19.1/38).

1.2.7.2.6. r Düşmesi

İç seste düşme eğilimi olan “r” sesi, en çok şimdiki zaman eki olan -yor ekinde düştüğü görölüyor.

yapıyodu “yapıyordu” (1.7/5), hekeşe “herkese” (2.1/24), hekez “herkes” (2.6/11), hārangi (9.2/37), ālılārdı “alırlardı” (21.1/8).

1.2.7.2.7. t Düşmesi

abtesli “abdestli” (2.2/25), teksil “tekstil” (3.4/7).

1.2.7.2.8. y Düşmesi

zēneb “Zeynep” (1.5/8), şeğ “şeyh” (6.2/17), bölē “böyle” (10.2/11).

1.2.7.3. Son Seste Ünsüz Düşmesi

Reyhanlı ağzında son seste “ğ, h, k, l, n, r, t, y” ünsüzlerinin düştüğü saptanmıştır.

1.2.7.3.1. ğ Düşmesi

sā “sağ” (2.4/25).

1.2.7.3.2. h Düşmesi

maşşallā “maşallah” (19.1/33), elhēmdillē “elhamdülillah” (19.1/40)

1.2.7.3.3. k Düşmesi

par “park” (1.5/5), ancā “ancak” (2.5/20)

1.2.7.3.4. l Düşmesi

nasī “nasıl” (1.4/13).

1.2.7.3.5. n Düşmesi

zati “zaten” (4.1/15)

1.2.7.3.6. r Düşmesi

yaşıyō “yaşıyor” (1.1/3), çalışıyō “çalışıyor” (1.4/22), bi “bir” (12.2/23), kıadā “kadar” (19.1/39)

1.2.7.3.7. t Düşmesi

dürüz “dürüst” (3.4/13), direk “direkt” (6.3/59).

1.2.7.3.8. y Düşmesi

şē “şey” (1.10/14), buğdā “buğday” (5.3/16).

1.2.8. ÜNSÜZ İKİZLEŞMESİ

Kelimenin aslında normalde bir tane olan ünsüzün yanına aynı ünsüzden bir tane daha eklenmesine ünsüz ikizleşmesi denir. Reyhanlı ağzında ünsüz ikizleşmesi örneği boldur. İkizleşen ünsüzler *c, ç, d, k, m, n, p, r, s, ş, t* ve *y*'dir.

1.2.8.1. cc

gecce “gece” (17.1/19), haccılara“hacılara” (14.2/38), hādiccē “Hatice” (10.3/3).

1.2.8.2. çç

küççük (1.10/12).

1.2.8.3. dd

yeddi “yedi” (2.4/19),kaddar “kadar” (6.3/164).

1.2.8.4. kk

sekkiz “sekiz” (1.10/4), ikki “iki” (1.10/1), doḡkuz “dokuz” (1.10/18), kekkik “kekik” (3.3/22), şekkilde “şekilde” (9.1/14), faḡkirdir “fakirdir” (8.1/10), faḡkat “fakat” (22.1/6).

1.2.8.5. mm

amma “ama” (2.5/26), pammuk “pamuk” (2.6/2), kümmesimden “kümesimden” (1.8/22), kimmi “kimi” (16.3/3).

1.2.8.6. nn

senneden (1.10/13),kemerinnı (14.3/38).

1.2.8.7. pp

heppimize “hepimize” (2.2/10), teppē “tepe” (3.3/17), yappıyor “yapıyor” (9.3/7), çappa “çapa” (23.2/3), avruppa “Avrupa” (11.2/4).

1.2.8.8. rr

harraç (2.6/27), berri “beri” (3.4/9).

1.2.8.9. ss

nassıl “nasıl” (2.4/7).

1.2.8.10. şş

döşşek “döşek” (17.1/31), maşşallā “maşallah” (19.1/33), nişşanlarını “nişanlarını” (16.1/22).

1.2.8.11. tt

muhattap “muhatap” (2.10/12), eğittim “eğitim” (10.1/12),ottuz “otuz” (2.2/1),

1.2.8.12. yy

iyi “iyi” (2.8/25), ‘ameliyyat “ameliyat” (5.2/16), büyük “büyük” (2.1/2),ilahiyat “İlahiyat” (1.10/11).

1.2.9. ÜNSÜZ TEKLEŞMESİ

Bir kelimedeki çift ünsüzlerden birisinin düşmesidir. Yöremiz ağızında örneklerine pek rastlanmaz.

evel “evvel” (2.8/14).

1.2.10. HECE KAYNAŞMASI

Hece kaynaşması, iki ünlü arasında olan bazı ünsüzlerin düşmesi sonucu hecelerin bir araya gelip tek bir hece hâline gelmeleri olayıdır. Hece kaynaşması sonucu bazı ünlülerin uzadığı görülüyor. Reyhanlı ağızında özellikle ğ ünsüzünün eriyip kaybolması sonucu hecelerin kaynaşıp tek heceye düştüğü örnekler boldur.

çōklara biraKtım “çocuklara” (8.3/6), parmāmı “parmağımı” (1.1/26), acemi birlīm “acemi birliğim” (12.1/7), dēlim “değilim” (1.3/18), en küçü “küçüğü” (1.2/3), dā “daha” (8.2/1), biber ekiyōm “ekiyorum” (15.2/11), orā “oraya” (12.1/9), ī dēl “iyi değil” (11.1/28),hüsēn “Hüseyn” (2.6/12),dērlı “değerli” (10.1/23),aşā “aşağı” (2.5/1).

1.2.11. ÜNSÜZ GÖÇÜŞMESİ

Kelime içindeki birbirine yakın ya da birbirinden uzak iki ünsüzün yer değiştirmesidir. Tuncer Gülensoy, “*konuşmacı, hece veya kelimelere daha rahat bir şekil vermek, dolayısıyla konuşmayı kolaylaştırmak için bu yolu seçer*” (Gülensoy, 1988: 69) diyerek konuşmacıların neden göçüşme yapılması yoluna gittiğini açıklamaktadır. Reyhanlı ağızında ünsüz göçüşmesi pek yaygın değildir. Görülen örnekler de genellikle yakın göçüşmedir.

arvatlar “avratlar” (19.1/32), k̄anavizin “kavanozun” (19.1/37), eyşa “eşya” (21.1/9), baryamda “bayram” (2.6/15), eşki “ekşi” (22.2/25).

2. ŞEKİL BİLGİSİ (MORFOLOJİ)

2.1. İSİMLER (ADLAR)

2.1.1. İSİM YAPIM EKLERİ

İsim kökenli ya da fiil kökenli kelimelerin üzerine gelen birtakım ekler, o isim veya fiil köklerden yeni isimler üretebilmektedir. Bu eklere isim yapım ekleri denilip isimden isim yapan ve fiilden isim yapan ekler olarak ikiye ayrılmaktadırlar.

Türkiye Türkçesinde kullanılan yapım eklerinin büyük bir çoğunluğu Reyhanlı ağzında da bazen küçük fonetik farklılıklarla ayrılarak bazen de birebir aynı şekilde kullanılmaktadırlar.

İsim yapım eklerini ele alırken öncelikle isimden isim yapan ekler daha sonra da fiilden isim yapan ekler incelenip Türkiye Türkçesi ile Reyhanlı ağzı arasındaki ilişki değerlendirilecektir.

2.1.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler

Türkiye Türkçesinde kullanılan isimden isim yapım ekleri ile Reyhanlı ağzına has isimden isim yapım ekleri ele alınacaktır.

2.1.1.1.1. +an

Türkiye Türkçesinde genellikle kalıplaşarak kullanılan *+an* eki ile ilgili Osman Fikri Sertkaya, genel Türkçede iki ayrı *+an/+en* eki olduğunu belirterek “*İsim köklerine gelen çokluk fonksiyonundaki -an/-eneki, Eski Türkçe devresinin sonlarına doğru çokluk fonksiyonunu kaybederek kalıplaşmıştır. Başka bir deyişle “isim çekim eki” yerine “isim yapım eki” olarak kullanılmaya başlanmıştır*” (Sertkaya, 1989: 335) şeklindeki açıklamasında olduğu gibi Türkiye Türkçesinde de Reyhanlı ağzında da çokluk eki fonksiyonunu kaybederek isim yapım eki olarak kullanılmaktadır.

Reyhanlı ağzında yalnızca bir örnekte isim yapım eki olarak kullanılmıştır ancak bu örnekte de kalıplaşmış durumdadır.

doğkuz oğlan beş kız (9.2/4) < oğul + an

2.1.1.1.2. +CA

Yapım ve çekim eki olarak da kullanılan bir ektir. İbrahim Tosun, çoğunlukla yapım eki görevi olduğunu diyerek “*Türkiye Türkçesinde genellikle yapım eki olarak kullanılan +CA bazı durumlarda (kimce, nece sorularına cevap verdiği durumlar) çekim eki özelliğini devam ettirmektedir*” (Tosun, 2010: 1478) dediği ek fonksiyonu oldukça geniş eklerdendir. Türkçede kullanılan tüm ekleri ele alan Vecihe Hatipoğlu, ekin fonksiyonları üzerinde ayrıntılı bir şekilde durduğu bu ek için “*ulus adından sonra kullanılarak o ulusun dilini gösteren ad kurar*” (Hatiboğlu, 1981: 44-45) diyerek birkaç

örnek vermektedir. Reyhanlı ağzında dil isimleri ile birlikte birkaç zarf ve isim örnekleri de görülmektedir.

önce (1.1/19), türkçede (4.2/2), arapçada (4.2/1), ingilizce (6.3/ 169), almanca (6.3/173), fransızcası (6.3/173), iyicene (24.3/13), sabağaça (16.1/26), dilekçe (19.2/16).

2.1.1.1.3. +cāz

Türkiye Türkçesinde küçültme, sevgi, zavallılık anlamı katan +cağız / +ceğiz olarak kullanılan bu ek, Reyhanlı ağzında +cāz olarak kullanılmaktadır. Standart dilden farklı olarak ekin, hece kaynaşmasına uğrayıp tek ünlülü olarak ve ünlüsünün uzayarak kullanıldığı görülmektedir. Derlediğimiz metinlerde iki örnekte karşımıza çıkmaktadır. kadıncaz “kadıncağız” (2.10/20), adamcaz (3.1/4).

2.1.1.1.4. +CI / +CU³

Türkiye Türkçesinin ünlü/ünsüz uyumlarına uyan en işlek eklerinden bir tanesidir. Ancak Reyhanlı ağzında büyük ünlü uyumu bozabildiği görülmektedir. İşlevsel bir ektir.

Bazı adlara gelerek bir görüşü, bir inancı bildiren sıfatlar türetir:

erbağancıydım (7.3/27), sağcı (6.3/16).

Bazı adlara gelerek “kimse” anlamı veren yeni adlar türetir.

yardımcı (3.2/12), yolcu (10.1/15), kontrolcu (24.3/5), ziyaretçimiz (3.4/14).

Türkiye Türkçesindeki kullanımda olduğu gibi bazı adlara gelerek meslek isimleri yapar:

kepçeci (3.2/5), muhasebeci (7.1/3), madencilər (3.2/11), dükkenci (6.3/50), bankacıydı (6.3/161), koyunculukta (9.3/7), kavuşçu (5.2/5), çiftçilikle (2.5/1).

Bir işi görev olarak almış kimseyi gösteren yeni adlar üretir:

temizlikçisiyle (2.11/43), güvenlikçi (14.3/22), arabacı (8.1/43), topçu (12.3/24)...

Ötümlü ünsüzle biten kelimelere ünsüz uyumuna aykırı olarak -ç’li kullanım da görülmektedir:

gelinçiler (14.4/39).

2.1.1.1.5. +cık

Türkiye Türkçesinde küçültme eki olarak kullanılan ek hakkında Doğan Aksan (1983: 59), ekin küçültme anlamının yanına sevgi, şefkat, acıma anlamı kattığını da belirtmektedir. Bu ek, derlediğimiz metinlerde yalnızca bir örneğine rastladık. Geldiği kelimeye küçültme anlamı katmaktadır.

³ Daha ayrıntılı bilgi için: (Korkmaz 2009: 41-42)

birazcık (24.3/10).

2.1.1.1.6. +dAş

Nadir İlhan (2009: 1537), Eski Türkçeden beri var olan bazı eklerin Türkçenin bazı kelimeleriyle kaynaşarak yeni bir ek kimliğiyle olarak karşımıza çıktıklarını ifade ettikten sonra birkaç ekle birlikte +dAş ekinin de bu oluşuma dayandığını belirtmektedir. Türkçenin ilk yazılı metinlerinden itibaren Türkçenin her döneminde kullanıldığını belirten Zeliha Tuğuz da (Tuğuz, 2019: 278-279) devamında ünlü uyumuna da uyduğunu eklemiştir. Addan ad türeten bu ek, kelimeye eşlik, ortaklık anlamı katmaktadır. Ek, derlediğimiz metinlerde 60 kez +daş, 102 kez de +deş şeklinde yer almıştır. Ek kardeş / kardaş, arhadaş, vatandaş gibi yapılarda yer almış olup +deş’li şekil kardeş yapısında 102 kez kullanılmıştır. kardaş şekli ise sadece üç kez kullanılmıştır (2.8/15, 8.1/5, 8.1/22).Yöremiz ağzında da bu kullanımdadır. kardeşli (1.6/2), yoldaşım (2.10/16), kardaşlarım (8.1/5), arkadaşlarım (12.1/11), vatandaş (19.2/20), kardaş (8.1/5).

2.1.1.1.7. +gIl

İsim köklere gelerek akrabalık isimleri oluşturan bir ek olarak nitelendirilen bu ek içinNadir İlhan (2009: 112), eklendiği veya üzerine geldiği kelimenin anlamın çokluğunu değil, kelimeyle ilgili kavramların çokluğunu belirterek ekin ünlü uyumuna uymadığını her zaman ince ünlülü şekliyle eklendiğini belirtmektedir. Süleyman Kaan Yalçın da “*Türkçede isimlere gelerek bunlardan akrabalık, aile ve yakınlık isimleri türeten “+gil” eki, kökeni itibariyle tartışmalı eklerden biridir*” (Yalçın, 2021: 1) diyerek ekin kullanım alanı ve işlevi konusunda görüş birliği olmadığını eklemektedir. Ancak Reyhanlı ağzındaki kullanımında akrabalık ve aile isimleri oluşturmaktadır. Ek, derlediğimiz metinlerde 13 kez kullanılmış olup 11’i +gil iken, 2 kullanımda da +gıl olarak kalın ünlülü olup ünlü uyumuna girmektedir. Ancak çoğunlukla Türkiye Türkçesinde olduğu gibi Reyhanlı ağzında da ünlü uyumunu bozmaktadır. abimgil (2.1/15), annemgilde (2.8/11), dünürümgilde (3.4/21), babamgil (5.3/6), ‘amcamgil kaynanamgil (10.2/14), ıbrahimgil (15.3/3), kaynımgılın (17.2/17), anamgil (19.1/2), kayınbabamgil (22.2/8), ablamgilde (24.2/19), annesigil (24.3/23), babasıgil (15.3/15), babamgil (1.3/2).

2.1.1.1.8. +қан

Yalnızca bir örnekle karşımıza çıkmış, nadir kullanılan bir isimden isim yapım ekidir.

başқан (6.2/24), cumhurbaşkanımızı (9.2/12).

2.1.1.1.9. +ki

Gürer Gülsevin(2017: 117), isimlere gelen bu +ki ekini “ilgi eki” olarak da kullanıldığını söyleyerek, isimden isim yapan ekler arasında değerlendirmektedir. Türkiye Türkçesinde tek şekilli olarak kullanılan ve uyum dışında kalan bu ek bir örnekte kalın ünlülü kullanılarak kalınlık uyumuna uydurulmuştur.

sonraki (6.3/62), önceki (2.10/1), şimdiki (8.1/17), evelki (2.10/7), zamanki (6.3/4), seneki (6.3/40), ilerki (6.3/58), lublandakı (1.8/14).

2.1.1.1.10. +leyin

Zaman bildiren isimlerden sonra zaman zarfları türeten bu ekle ilgili olarak Tuncer Gülensoy da (2000: 373) ekingece, gündüz, akşam, yatsı gibi kelimelerden zaman zarfları türettiğini belirtmiştir. Nadir İlhan da ekin yapısıyla ilgili “*Eski Türkçedeki layu kelimesi üzerine vasıta hali eki +n'nin getirilmesiyle oluşan şeklin zamanla kaynaşmasıyla ortaya çıkmış olmalıdır*” (İlhan, 2019: 153) bilgisini vermiştir. Reyhanlı ağzında da zaman zarfı olarak karşımıza çıkmıştır. Derlediğimiz metinlerde yalnızca iki örnekte karşımıza çıkmıştır ve bu iki örnekte de zaman zarfı görevindedir. Reyhanlı ağzındaki genellikle son hecede görülen kalınlaşma bu eklerde de karşımıza çıkıyor.

sabahleyin (16.3/13), aħşamleyin (8.1/52).

2.1.1.1.11. +lı / +lu

Standart dilde olduğu gibi yöremiz ağzında da oldukça işlek bir ektir. Ekin birden çok vasfı vardır. Turgut Baydar (2018: 540) +lı ekinin Türkçede sıklıkla kullanıldığı için çok kolay olmayan bir ek olduğunu belirterek yapım eki ve vasıf isim yapan ek olarak karşımıza çıktığını söylemektedir. Baydar’ın bahsettiği vasıfların çoğu yöremiz ağzında da görülmektedir. Reyhanlı ağzında ince ünlülü şekli yoktur. Bu yüzden çoğu zaman büyük ünlü uyumunu bozmaktadır. Başlıca vasıfları şu şekildedir:

Geldiği kelimelerden kalıcı isimler yapar:

canlı (14.2/9), nişanlı (14.4/46), emekli (14.2/12), evli (12.2/30), tatlıyı yedik (2.9/22).

Sıfatlar türetir:

yaşlı (12.3/18), biberli (12.2/28), elmalı (2.9/24), tuzlu (3.3/25).

Bir yere ait olma anlamında sıfatlar türetir:

kırhanlı (14.1/2), áhmetbeyli (16.2/2), ruslu (2.10/35), ordulu (7.2/31).

Üzerine geldiği isme, varlık ve niteliğe sahip olduğunu bildirir:

katlı (12.3/42), şeyli (14.3/34), eriklıde (16.2/14), içli köfte (16.3/22), yemekli (17.1/11), doğumluyum (2.10/5), nufuslu (2.11/2).

2.1.1.1.12. +Hk / +Hk

Oldukça işlek ve çeşitli fonksiyonları olan bir ektir. Genel itibarıyla ünlü uyumlarına uyar. Yazı dilindeki *+lk / +lik*, *+luk / +lük* eklerinin yanına yöremiz ağzında fonetik farklılıklara uğramış *+lk*, *+lg / +lig* şekilleri de görülüyor. Söz konusu ekten sonra kalın ünlülü bir ek geldiği zaman yazı dilinde ğ'li kullanım görülürken, Reyhanlı ağzında g'li ve ğ'li kullanımlar görülmektedir. Yöremizde görülen işlevleri şunlardır:

İsimlerden sıfat oluşturur: günlükken (1.8/2).

Meslek adları oluşturur: 'eskerlik (9.3/11), güvenlik (13.1/14), çobancılık (1.5/2), şöförlükten (11.2/10), tırcılığa (1.10/4), muhtarlığa (2.11/14), kaymaçamlığına (2.11/15), muhtarlığı (2.11/24), hademelik (14.4/2), başkanlığı (6.3/182), çiftçilikten (8.2/7).

Soyut isimler oluşturur: sağlığına (3.4/23), gericilik (1.4/31), dürüstlük (6.3/155), zorluKu (1.7/23), birliği (15.3/8), fakırlık (12.2/3).

Yer adları oluşturur: çiftliklerdē (14.3/5), mezarlığa (2.9/35), derslik (11.3/30).

Zarf oluşturur: kesinlikle (9.3/16), önceliklē (10.1/1), özellikle (13.1/7), şimdilik (23.2/6), genellikle (11.2/23).

2.1.1.1.13. +men

Bu ek, isimden isim yapım eki olarak yöremiz ağzında yalnızca bir kelimedede görülmüştür.

türkmen (1.4/15).

2.1.1.1.14. +nCI

Sayı adlarından sıra sayı sıfatı oluşturan bu ekler yöremiz ağzında da standart dilde olduğu gibidir. Bir örnekte tonsuz hâli görülür. İnce ünlülü kelimelerde de ekin kalın ünlülü hâli getirilerek büyük ünlü uyumunu bozduğu görülüyor.

birincı (15.3/29), ikincısı (16.2/4), üçüncü (1.2/21), dördüncü (1.2/10), sekkizincı (16.2/6), beşincı (24.2/7), ikincı (6.2/12).

2.1.1.1.15. +sIz / +sUz

Üzerine geldiği isme, söz konusu şeyden, durumdan, vasıftan yoksunluk ya da eksiklik anlamı katar. Daha ayrıntılı bir açıklamayla Nadir İlhan ve Ceren Kabadayı, ilgili ek için "*Türkçenin en eski ve en işlek isimden isim yapım eklerinden biridir. -II/-IU ekinin olumsuz niteliğinde olup bir nesnenin, kavramın ya da durumun yokluğunu ifadede kullanılmaktadır*" (İlhan & Kabadayı, 2017: 127) şeklinde belirtmektedirler. Reyhanlı ağzında standart dilden farklı olarak kimi örneklerde *+siz*'li

şekillerin kalın ünlülü olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Ali Cin de (2004: 35) benzer şekilde bir şeyin yokluğuna, azlığına işaret eden sıfatla yapan bu ek için ekin en önemli işlevi yokluk bildirmesi ve +II / +IU ekinin karşıtı olarak kullanılmakla birlikte, bu karşıtlığın sağlanmadığı durumların da mevcut olduğunu demektir. Yöremiz ağzından derlediğimiz metinlerde bazı örnekler +II / +IU ekinin karşıtı olarak kullanılırken bazı örnekler de karşıtlığı sağlamamaktadır. Kimi örneklerde büyük ünlü uyumunun bozulduğu görülüyor.

yetersiz (1.4/26), mesleksiz (1.9/1), rahatsızlık (1.10/35), duyarsız (2.11/36), şansızlık (6.3/154), haksızlık (7.2/12), imkansızlıklar (7.3/3), ayakkaşısız (8.2/18), çocuksuz (2.3/22), sonsuz (2.10/20), susuz (4.2/37), öksüz (2.10/22).

2.1.1.2. Fiilden İsim Yapım Ekleri

Kökü fiil olan kelimelerin üzerine gelen birtakım ekler, fiil kökü isim hâline getirmektedir. Bu eklerle fiilden isim yapan ekler demektir. “*Türk dilinde kelime türetmek için en çok kullanılan ekler, fiilden isim yapan eklerdir*” (Gülsevin, Gürer & Gülsevin Selma, 1993: 125) demektirler. Yöremiz ağzında da en çok karşılaştığımız yapım ekleri fiilden isim yapan ekleridir. Aşağıda Türkiye Türkçesindeki kullanımları ile Reyhanlı ağzındaki kullanımları birlikte ele alınacaktır.

2.1.1.2.1. -(y)A

Aslında zarf-fiil eki olan ve yöremiz ağzında az kullanılan bir ektir. Çiçek Varol ve Ahmet Akçataş da ek ile ilgili “*Aslında zarf-fiil eki olan -A, tespit edilen örneklerde yapım eki olarak, eşli veya zıtlı tekrarlama yoluyla, -laş işteşlik fiilinden kurulmuş şekillerde kullanılmış ve fiilin kök anlamını değiştirmiştir*” (Varol & Akçataş: 2001: 201) diyerek tespit ettikleri örneklerde yapım eki olarak kullanıldığını tespit etmişlerdir. Biz de yöremiz ağzından derlediğimiz metinlerden tespit ettiğimiz aşağıdaki birkaç örnekte de yapım eki olarak kullanıldığını görmekteyiz.

yara (8.2/19), süre (6.3/24), çevredeki “çevir-e” (16.1/17).

2.1.1.2.2. -ağ

Genellikle kalıcı isimler oluşturan bir ektir. Jale Öztürk “*Eylemlerden yer ismi, alışkanlık ve alet ismi yapar*” (Öztürk, 2015: 84) diyerek belirttiği ek yöremiz ağzındaki örneklerin hepsi kalıcı isim durumundadır.

yataқта (7.3/14, kaçakçılık (8.1/32), sulak (22.1/26), konaқта (12.2/12),’uçaklan (2.2/3).

2.1.1.2.3. -enek

Yöremiz ağzında çok işlek olmayan bir ektir.

gelenekleri görenekleri (2.10/4).

2.1.1.2.4. -ce

Örnekleri az olan bir ektir. Yöremiz ağzında çıkan örneklerle göre kalıcı, soyut isimler oluşturan bir ektir.

güvencemiz (20.1/28), düşüncesiylē (9.2/7).

2.1.1.2.5. -Av⁴

Yalnızca iki kelimedede arşımıza çıkmıştır.

görev (1.7/44), sınavı çok zōr (6.3/176)

2.1.1.2.6. -gI / -gU, -kı, -Ku

Ünsüz uyumlarına bağılı olarak -gI / -gU şekilleriyle kullanılan ekin, bölgemiz ağzında g sesinin ötümsüzleşerek K'li şekliyle de kullanıldığı görülmektedir. Ek ile ilgili olarak Gürer Gülsevin "*Ünsüz uyumuna uymaz. Kurallı şekli "+gı/+gi"dir. Ancak "+kı/+ki" olarak eklendiği az sayıda örnek de bulunmaktadır*" bilgisini vermiştir.

Ünlü uyumlarına uyan bu ek, Reyhanlı ağzında da uyumu sağlamaktadır.

çalıklı "çalgılı" (22.2/13), bilgi (9.2/19), saygılı (2.7/23), sevgili (2.7/24), sorgu (9.2/47), ilgili (2.5/12), katkı (1.9/25), sorgulasın (9.2/46), duyKu (1.5/13), vergisi (19.2/8), yetkililerden (1.7/29).

2.1.1.2.7. -gun, -kin, -kun

Genellikle sıfat üreten bir ektir.

şişkin (19.3/11), yetişkin (1.4/43), yorgun (16.1/27), yorKun (5.3/16).

2.1.1.2.8. -ı / -u

Yazı dilinde olduğu gibi yöremiz ağzında da oldukça işlek olan bir ektir. Fiil köklerinden yeni kalıcı isimler oluşturur.

soru (9.3/14), sürü (1.4/23), yarı yarı (6.3/190), kapı (1.6/60), batısındaki (19.2/23), son göz ağrısı (1.6/52), başarılı (6.3/12), ayrı (9.3/27).

2.1.1.2.9. -m / -un

Birkaç kelimedede görülen bu ekin, kalınlık incelik uyumu dışına çıktığı, özellikle ince kelimelere kalın ünlülü geldiği görülmektedir.

ekın (3.1/36), gelın (3.2/11)

2.1.1.2.10. -ıcı / -ucu

Meslek, sıfat, alışkanlık vb. kelimeler üreten işlek bir ektir.

görücü (1.1/4), kurucu (1.4/36), satıcı (5.1/23), dağıtıcılığı (6.3/43), inandırıcı (9.2/35).

⁴ -av (-ev) ekinden kurulmuş sözcüklerin başlıcaları: görev, işlev, sınav, ödev... (Hatiboğlu, 1981: 34).

2.1.1.2.11. -k, -ık, -ük

Genellikle sıfat kuran ve Reyhanlı ağzında ünlü uyumuna uygun olarak kullanılan bu ek hakkında Ahmet Buran “-Ik eki asıl olarak bir yapım ekidir. Anadolu ağızlarında bu fonksiyonu ile işlek bir biçimde kullanılmakta, fiil kök ve tabanlarından çeşitli isimler türetmektedir” (Buran, 1994: 13) bilgisini vermiştir. Derlediğimiz metinlerden karşımıza çıkan örneklerde görüldüğü üzere ek, isimlerin yanında sıfat ve zarf da türetmektedir.

adağ (17.1/14), bulaşık (21.1/9), alışık (13.1/11), artık (13.1/17), düşük (15.1/21), bölüğün “bölük+ün” (24.1/10), buçuk (2.5/11)⁵, büyük (2.9/13).

2.1.1.2.12. -m, -Im / -Um

Türkçede oldukça işlek olan bir ektir. Gürer Gülsevin (1997: 134) ek için bir defada ya da bir hamlede yapılan işleri gösterir demektedir. Bununla birlikte birçok işlevi vardır. Başlıcaları şunlardır:

Fiilin gösterdiği işi ada çevirir:

bakımın (11.3/25), ekim (2.11/21), kesimdē (10.1/2), dağıtımdan (12.1/8),

Soyut adlar türetir:

biçimde (2.10/9), seçimi (11.2/18), bilim (6.3/168), durumunu (7.2/37), giyimini (1.9/25),

Somut adlar türetir:

yemlerini (16.3/13),

Bir seferde veya kısa sürede oluşan adlar, zaman, ölçü gösteren sıfat ve adlar türetir:

doğumūm (8.2/2), ölümden (2.6/26), dilim dilim (182/17), durumunu (7.2/37)

Uzun süreli işleri anlatan kelimeler de türetir:

geçim (20.1/40), çözüm (1.4/20)

2.1.1.2.13. -men

Tarihsel gelişimin inceleyerek ele alan Nesrin Güllüdağ (2019: 585), kökeni ile ilgili farklı görüşler olan tartışmalı bir ek olduğunu diyerek devamında ekin batılı dillerden alınmadığını, Eski Türkçeden beri varlığını canlı olarak sürdürdüğünü eklemektedir. Yöremiz ağzında işlek değildir. İki örnekte karşımıza çıkmıştır. Bu iki örnekte ekin işlevleri şu şekildedir:

Meslek adı: öğretmenlik (2.11/33).

Belli bir işi yapan kişi: seçmenımız (11.2/16).

⁵ bıç- “kesmek” kökünden + (u)k > buçuk (Gülensoy, 2007: 171).

2.1.1.2.14. -maz

Üzerine geldiği fiile olumsuzluk anlamı katarak sıfat oluşturur.
çocuklarının evinde çok yaramaz (6.3/62).

2.1.1.2.15. -tı

Araştırmacılar tarafından üzerinde birlik olmayan eklerden bir tanesidir. Zeynep Korkmaz (2007: 102) bu ekler bazı araştırmacılar tarafından *-(I)ntI / -(U)ntU* şeklinde verilirken bazı araştırmacılar tarafından da *-tI / -tU* şeklinde verilmektedir diyerek daha sonra *-tI / -tU* ekiyle, *-(I)ntI / -(U)ntU* eki arasında yapı ve işlev bakımından bir ayrılık yoktur diyerek eklerin ayrılmaması gerektiğini belirtmektedir. Birkaç kelimedede görülmektedir.

toplantı (6.3/99), sıhıntı (1.4/26), yaşantımız (1.6/11).

2.1.1.2.16. -İş / -Uş

Reyhanlı ağzında örneği bol olan ve genellikle büyük ünlü uyumuna çoğunlukla uyan bir ektir. Aynı zamanda isim-fiil eklerinden bir tanesidir.

barış (1.8/1)⁶, kırtuluşum (1.9/11), dönüş (6.3/4), sol görüş (6.3/16), çıkış (6.3/73), girişlerinē (11.2/28), geliş gıdış (14.4/24), geçişimizdaki (20.1/9), artış (20.1/32).

2.1.1.2.17. -t

Standart yazı dilinde olduğu gibi yöremiz ağzında da yaygın olmayan bir ektir. Yöremiz ağzında bir örnekte görülmektedir.

yoğurt (7.1/10).

2.1.1.2.18. -z, -az

Artık işlek olmayan, Eski Türkçeden gelen bir ektir. Örnekleri azdır.
boğaz (3.2/9), söz (10.2/23).

2.1.2. İSİM ÇEKİM EKLERİ

İsim çekim ekleri, isimlerin üzerine gelerek onları isimlerle ya da fiillerle ilişki kuran eklerdir. İsim çekim ekleri, üzerine geldiği kelimededen yeni bir kelime oluşturmaz. Geçici ilişkiler kurarlar.

Türkçede isim çekim ekleri, hâl ekleri, iyelik ekleri, çokluk ekleri, aitlik eki ve soru ekleri olarak beş ayrı grupta ele alınır.

2.1.2.1. Hâl Ekleri

2.1.2.1.1. Yalın Hâl (Nominative)

⁶ barış 1. Barışmak işi < bar- "görmek, uzaklaşmak" < ET. bar-ış (Gülensoy, 2007: 111).

En genel anlatımla Türkçede eksiz olan isimlerin yalın hâlde olduğu değerlendirilir. Ancak ortada her eksiz ismin aslında yalın hâlde mi olduğu konusunda görüş birliği yoktur. Muharrem Ergin (2009: 227) karşıladığı nesne ve kendisine tabi olan isim dışında hiçbir ilişkisi olmayan ile teklik, çokluk ve iyelik ekleri almış kelimelerin yalın hâlde olduğunu belirtmektedir. Zeynep Korkmaz (2007: 23) da benzer bir tanımla adın hiçbir çekim eki almamış ve nesne görevi yüklenmemiş olması durumundaki kelimelerin yalın durumda olduğunu belirtip devamında başak, dağ, tepe, kuş, eğlence gibi örnekleri vermiştir. Genel bir tanımla Ahmet Topaloğlu'nun "*Cümlede isim soylu bir kelimenin hal eki almayan ve asıl biçimi sayılan durumu. Bir cümlede yalın halde sadece özne bulunur. Yalın haldeki kelime iyelik eki alabilir*" (Topaloğlu, 1989: 156) bu tanımı daha açıklayıcı olmuştur. Hüseyin Durgut (2004: 71-78) alın hâl üzerine yazdığı çalışmasında yazarların büyük çoğunluğunun, Türkçede yalın hâlin eksiz olduğu ve eksiz olan tüm isimlerin yalın hâlde olduğu görüşünde olduğunu belirtmektedir.

Standart dilde olduğu gibi yalın hâl, yöremiz ağzında da eksizdir.

kaşa (1.1/10), sene (2.2/2), çoban (3.1/17), pennir "peynir" (4.1/18), tedavi "tedavi" (5.3/11), ev (6.2/26), zaman (7.3/27)...

2.1.2.1.2. İlgi Hâli (Tamlayan Durumu, Genetive)

İlgi ekinin, hâl eki olup olmadığı konusunda da farklı görüşler vardır. Hâl eki olup olmadığı üzerine çalışması olan Şahap Bulak (2017: 93) Tahsin Banguoğlu, Konstantin Lübimov, Muharrem Ergin, Zeynep Korkmaz, Mehmet Hengirmen, Ahmet Topaloğlu gibi dilciler ilgi ekini tereddütsüz hâl eklerinden sayarken T. Nejat Gencan, M. Kaya Bilgegil, Haydar Ediskun, Kemal Demiray, Ahmet Buran, İbrahim Delice ve Gürer Gülsevin gibi dilciler ise, bu eki hâl eki olarak kabul etmediklerini belirterek dilciler arasında bir birliğin olmadığını açıklamaktadır.

Standart yazı dilimizde ilgi hâli eki ünsüzle biten kelimelerden sonra *+In*, *+Un* ekleri gelir; ünlüyle biten kelimelerden sonra da *+nIn*, *+nUn* ekleri gelir. Reyhanlı ağzında bu ekler birlikte farklı olarak *+ñ*'yi koruyarak ünsüzle biten kelimelerden sonra *+Iñ*, *+Uñ*, ünlülerle biten kelimelerden sonra *+nIñ*, *+nUñ* ekleri gelebilmektedir.

İlgi hâli, yöremiz ağzında ekli ve eksiz ilgi hâli olarak iki şekilde karşımıza çıkmaktadır.

2.1.2.1.2.1. Ekli İlgi Hâli

İlgi hâli eklerinden *+In / +Un*, *+nIn / +nUn*, *+Iñ / +Uñ*, *+nIñ / +nUñ* eklerinden birinin kullanılmasıyla kurulan tamlamalar ekli ilgi hâline örnektir.

evniñ işi (1.1/12), büyüklerimizin cahillî (1.4/27), sanayinin yanında (1.5/7), abilerinin sözünü (1.7/42), belediye sarayının önünde (1.8/16), eşimin vefatında (1.9/11), eşimin giyimini (1.9/27), abimin çocukları (2.1/8), büyükleriniñ kıymetini (2.7/21), aynenin tek çocuğu (2.10/16), çocuklarınıñ geleceynin iyi olması (2.11/38)...

2.1.2.1.2.2. Eksiz İlgi Hâli

Yöremiz ağzında eksiz ilgi hâli örneklerine de rastlanmaktadır.

ön için (9.1/14), sánáyı yanındaki alanda (1.5/22), reyhanlı soğakları (1.4/11), insan çözüm üretmesi (1.4/20), reyhanlı milleti (1.6/17), gelişimiz nedeni (1.7/4), büyük abim ikki öğretmen var (2.1/8), biri de beş kızı vār (3.2/13), bunları hepsini ekiyök (5.1/10), halam kızıyla evlendim (6.1/7), cüneyd el bağdadi hâzretlerin türbesi (6.2/19)...

2.1.2.1.2.3. Zamirlerde İlgi Hâli

Standart yazı dilimizde olduğu gibi yöremiz ağzında da birinci teklik ve çokluk kişi zamirleri *benim* ve *bizim* şeklindedir. Bu iki zamirin son ünlüsünün kalınlaştığı da görülebilmektedir. Geriye kalan *senin*, *onun*, *sizin* ve *onların* zamirlerinin de son ünsüzünün *ñ*'li olarak da kullanılmaktadır.

benim en küçük kızım (1.2/29), senin için (1.6/43), senin işini (19.3/21), seniñ arқandayız (1.7/41), onuñ kocası (2.3/17), onun yanına (19.1/16), bizim köyümüz (22.1/20), siziñ yanınızda (14.2/22), onlarıñ evladı (1.9/33), onlarıñ komşularında (21.1/23)...

2.1.2.1.2.4. İlgi Hâlinin İşlevleri

Tamlayan ismi tamlanan isme bağlar:

ömerin yanında bekliyö (19.3/29)

bunların hepsini tek tek yāptıq (20.1/5)

kazanın içine (21.1/31)

iki sevēnin vebālî (21.2/6)

Zamirleri bazı edatlara bağlar:

amma oğulları onun gibi çılmadı (7.3/36)

kırsal kesimde yaşadığımız için kendimizi geliştiremedik (10.1/11).

2.1.2.1.3. Yükleme Hâli (Belirtme Durumu, Accusative)

Fiilin belirttiği işten etkilenen isimlerin bulunduğu durumdur. Bir cümlede yükleme hâli eki almış kelime nesneyi ifade eder. Mehmet Aydın (2002: 41) Geçişli fiille kurulan cümlede yüklemnin etkisi altında kalan isim veya isim görevinde kullanılan kelimeye getirilen bu ek *+ı/+i*, *+u/+ü*; *+(y)ı*, *+(y)i*, *+(y)u*, *+(y)ü*; *+y* şeklindedir

diyerekaçıklamaktadır. Bu eklerden farklı olarak ünlü sesin düşmesiyle oluşan +y sesi, yöremiz ağzında karşımıza çıkmamaktadır.

+ı / +i, +yı / +yi,

Ünsüzle biten kelimelerden sonra +ı / +i, ünlüyle biten kelimelerden sonra da +yı / +yi şekilleri gelmektedir.

İsimlerde: tırı bıraktıktan sorra (1.8/7), her desteyi (2.4/3), hayvancılı bıraktmayı (2.4/11), her bırıyı (3.1/16).

Çokluk Eki Almış İsimlerde: çocukları everdım (1.8/9), bütün uygulamaları (2.4/28), sattım malları (1.5/3), çocukları yıhamā (4.2/24).

İyelik Eki Almış İsimlerde: babamı (1.1/3), ben hıķayemi anlatacām (2.5/13), benim hayatımı (2.6/2), ‘askerlīmi (1.6/7), adlarını tabiiki biliyorum (2.5/9).

Zamirlerde: onları (1.1/33), bunları (1.4/14), bizi (1.4/8), biri (1.3/5), birbirimizi (1.9/13), burası (2.4/7), sizi (8.1/28).

+u / +ü, +yu / +yü

İsimlerde: suyu tencerelerde ısıtıp(4.2/24), ambargoyu dayadī (7.3/8), kızuyu satan komşusuna (9.2/36), doğruyu söylememiştir (9.2/41), konuyu deyıktı (9.2/42).

+nı / +ni, +nu / +nü

İyelik üçüncü teklik ve çokluk şahıs eklerinden sonra araya bir *n* ya da *ñ* ünsüzü girmektedir.

İsimlerde: erkekler de üçünü evlendirdim (2.5/6), suyunu deyiştiriyorlar (4.1/41), onun çorbasını suyunū (21.3/24), mezerın taşlarını atmış (3.1/16), sütünü sađacaķsıñ (4.1/14), coğrafya öğretmenlīni (5.1/6), arı işini (11.3/6), tarlalarını (12.3/12).

Zamirlerde: bunu (2.4/22), evlendirdim hepsını (1.6/9), genel müdürün eşinin de çocuklarının da şoforlūnū (6.3/93),kardeşlerımı evlendirdiđ (8.1/28), oñu (1.1/31).

2.1.2.1.4. Yönelme Hâli (Yaklaşma Durumu, Dative)

Türkçede yönelme hâli eki +A’dır. Yönelme hâli için Ahmet Buran (1989: 166) nesnenin yönünü, varacağı noktayı belirtir diyerek durumun görevini açıklamaktadır. Yönelme hâli eki, yöremiz ağzında da yazı dilimizde olduğu gibi +A’dır. Ünlüyle biten sözcüklere geldiğinde araya -y sesi gelerek -ya / -ye şekilleri kullanılır.

+a / +e

Ünsüzle biten kalın sıradan kelimelere +a, ince sıradan kelimelere +e eki gelir. Ses uyumlarına uyduğu görülür.

dünyalara (1.2/13), ne zamana kadar (1.4/19), bunlara (1.4/23), çiftliğe başladık (1.10/2), güneşe koyuyoruz (4.1/48), evlere satıyōk (4.2/12), komşularā (5.2/33), yemgelerē gidiyōm (7.1/16), yırmı kişiden aşığa (7.2/6).

İyelik üçüncü tekil kişi ekinden sonra araya zamir n'si girmektedir.

sonuna kadar (1.6/41), üzüm bağlarına (4.2/28), ertesine su çıktı (4.2/34).

-(y)a / -(y)e

Ünlü ile biten kelimeler -y ünsüzü gelerek kalın sıradan kelimelere +(y)a, ince sıradan kelimelere +(y)e eki gelmektedir.

suya (1.1/28), oraya (1.3/17), 'ántekyeye (1.3/15), sa'at on ikiye kadar (1.3/28), seksen liraya çalışıyō (1.4/22), kızmaya giderdik (1.6/3), ekmeye sobaya pişiririz (4.1/40), burayā (10.2/18), birini yozgatlıya verdik birini niğdeliye verdik (7.2/32).

Zamirlerden Sonra: Bazı zamirler ile onlara getirilen ekler arasında bir -n (ñ) sesinin türediği görülmektedir. "Zamir n'si üçüncü şahıs iyelik eki, aitlik eki ve bazı zamirlerden sonra kullanılmaktadır. Bu unsurun ortaya çıkma sebebi, ondan önce gelen ünlülerin eskiden genizsi özelliğe sahip olmasıdır. Hâl ekleri bu tür ünlüyle biten dil birimlerinin üzerine ilave edildiğinde, nazallıktan dolayı aralarında sanki bir n sesi varmış gibi algılanmış ve bu, zamanla dilde sabitlenmiştir" (Sultanzade, 2014: 103). Yöremiz ağzında da görülen örneklerde üçüncü tekil kişi iyelik ekine, aitlik ekine ve dönüşlülük zamirine getirilen yönelme hâli ekinden önce zamir -n (ñ)'sinin araya girdiği görülür. Buran (1989: 166) yönelme hâli eki şekillerinin EAT'de g- sesinin düşmesi sonucuyla oluştuğunu şu şekilde açıklar: "EAT'de, ek başlarındaki -g- seslerinin düşmesi sebebiyle ek +a/+e (+ya, +ye/ +na,+ne) şeklini almıştır. TT'de de EAT'de olduğu gibi ünsüzle biten kelimelerde +A, ünlü ile biten kelimelerde +(y)A, iyelik ekleri ve işaret zamirlerinde ise, +(n)A şeklinde kullanılmaktadır".

ona (1.1/12), onā (3.2/22), kimseye (1.2/28), her şeye (1.2/33), herkese (1.2/39), bize (1.3/13), sana (1.3/34), kendi kendine (2.6/12), kenlere (8.1/26), karşı taraftakine (19.3/16), baña (14.4/5), oña (1.2/29).

Birinci tekil kişi ile ikinci tekil kişi zamirlerine, yönelme hâli ekinin gelmesiyle köklerinde değişiklik olur. Yönelme hâlinin bu özelliğine yöremiz ağzında bazı zamirlerde uyulmadığı görülmektedir.

deli oldu bene (3.1/4),Allah sene de nasib etsin (14.1/20).

Bazı Arapça kelimelere getirilen yönelme hâli ekleri büyük ünlü uyumuna uyarak eklenir.

havuşuna gitmedim (7.1/15), 'afereye (7.1/22).

Bazı kelimelerin son ünlü sesi ile kelimeye getirilen yönelme hâli ekinin ünlü sesinin birleştiği örnekler de görülmektedir.

bura (5.1/16), nere dönersek (1.1/16).

2.1.2.1.4.1. Yönelme Hâlinin Başka Eklerle Karşılandığı Durumlar

Bazı örneklerde yönelme hâli eki kullanılması gerekirken, yükleme hâli ekinin kullanıldığı görülmektedir.

ben kızımı daha önce hiç doğum günü kutlamadım (1.2/11), onu alıştırmaya çalışıyoz (5.1/14)

Bazı örneklerde yönelme hâli ekinin düştüğü görülmektedir.

beledye girdimde (1.5/4), meslê atıldılar (1.6/38), sen kızının namusunu erin vēr (8.1/36).

2.1.2.1.4.2. Yönelme Hâlinin İşlevleri

Dolaylı tümleç olur:

ondan sorra çifçiliğe başladık (1.10/2),

aylemize evimize geri döndük (2.7/6)

hayvanlara bahiyōm (2.9/15)

İsimleri ve zamirleri fiilimsilere, fiile bağlar:

oğul müdürüeve geldi (1.6/34)

‘anteqyeye götürdük (1.3/15)

kendi kendine çalışıyor (2.6/12)

İsimleri edata bağlar:

askerlik düştü eskiye göre on sekkiz ay askerlik yaptım (12.3/25)

fransızlara karşı yapılan mücadeleye katılanlar var (22.1/23)

bırısı ortaoğula kadar oğudu (24.1/29)

Miktar anlamı katar:

seksen liraya çalışıyō

Zaman anlamı katar

ertesine su çıktı (4.2/34),

akşama hazırlıyorum (17.3/24)

Amaç anlamı katar:

gücümüz yettiyincē kızmaya da gittik (7.2/25)

bereber hayatıalıştırmaya ve sürdürmeye çalışıyōruz (9.1/21)

yem kıymaya gittimdē baqtım ölmüş (9.2/39)

Yer bildirir:

üzüm bağlarına (4.2/28),
yemgelerē gidiyōm (7.1/16),
‘afereye (7.1/22),
on kiři hūdüde geçmiş (2.6/21)

Yön bildirir:

karşı taraftakine (19.3/16)
her biriyi bir tarafa atmış (3.1/16)

İkilemeler katar:

sağa sola giderdik (16.1/5)

Kalıplaşmış yapılarda ismi isme, fiile bağlar:

allaha şükür (2.5/26)

2.1.2.1.5. Bulunma Hâli (Kalma Durumu, Locative)

Yöremiz ağzında bulunma hâli ekleri, standart yazı dilimizden farksız olup *+da / +de*, *+ta / +te* olarak dört şekillidir. Standart dilden farklı olarak *-da* ekinin *+dá* şeklinde daha ince hâli de kullanılmaktadır. Bunu sonucunda ünlü uyumlarında bozulmalar da görülmektedir. Bulunma hâli eki, son hecedeyken ünlü sesin uzatılma eğilimi vardır.

+da / +de

kiradâ (1.1/5), evlendimde (1.2/23), osman kazide (1.3/5), haftada iki gün (1.3/7), bu arada (1.6/56), mağdur durumda (1.7/38), emeklilik hayatımda (1.8/22), eşimin vefatında (1.9/11), doxsanlı yıllarda (1.10/3), kızımız elif isminde (1.10/13), orda çadırlarda yatarđık (1.6/4), ağaların yanında (1.6/9), on altı yaşlarındâ (2.10/8), köyüneyim (3.1/1), anında (3.1/35), ordâ dağıtırđık (3.2/23), kıasımda topluyōk (5.2/20), geliboluda yaptım (6.1/3), kendimde (6.3/68), evlendimde yırımı üç yaşındaydım (7.2/4), iki bin on dört yılındâ (2.11/13), yeraltındâ çalışıyō (3.2/10), ordâ türbē vār (3.2/22).

+ta / +te

mayısta (1.1/16), erken yaşta (1.2/8), kendi inşâta demircı (1.2/26), etkinlikte (1.2/12), ayakta (1.2/33), kıbrısta çalışđık (1.4/10), kıšta bir şey yok (1.6/5), savašta görevli (1.9/24), yeddi sekkiz kilometre uzaqtayız (2.4/19), kıšta bir şey yok (2.6/5), ortaokul üçüncü sınıftâ (6.3/8), kıbristâ bir tene (10.2/6), sivastâ kırđ gün (24.1/3), birliktē mutluyuz (5.1/11), oradaki şirkettē (6.3/49).

2.1.2.1.5.1. Bulunma Hâlinin Başka Eklerle Karşılandığı Durumlar

Bir örnekte bulunma hâli eki kullanılması gerekirken, yönelme hâli eki, bir örnekte vasıta hâl eki, bir örnekte de ayrılma hâli eki kullanılmıştır.

kızlarım burda köyde bir tâne bir tâne öbür köyē (7.1/2),

ben anlamıyōm ven errākam onlar arapçada yazıyō (19.1/26) “Arapçayla yazıyor”

kuşaklı köyünden doğdum (1.3/1).

2.1.2.1.5.2. Bulunma Hâlinin İşlevleri

Yer bildirir:

babamla aynı mahallede yaşıyoruz (1.2/35).

ye‘ni evde oturdugumuz yōk (15.1/6).

par bahçede mıntıKa temizlī parklarda çalıştık (1.5/5).

Zaman anlamı katar:

sorra kışta oturruz (2.6/5).

bu ‘aşiretçilik nē peygamber zamanında ne de şeyinde yoktu (11.1/24).

her on senede bir düğün oluyō (17.2/12).

Miktar anlamı katar:

ābim otuz sekiz yaşında vefāt etti (1.2/6).

sekkiz metrede suy vardı (20.1/23).

-DA+KI şeklinde -KI eki ile kullanıldığında vasıf ismi yapar:

lublandakı barış gücüne ‘araba götürdük (1.8/14).

çevredeki olanlar gēlr (16.1/17).

köyün batısındaki ormanlık alandaydı (1.2/23).

Soyut kelimelere gelerek o durum içerisinde olma anlamı katar:

kendimizi güvende hissediyōruz (22.1/5).

Dil isimlerine gelerek, o dildeki açıklaması anlamı katar:

‘arapçada tizēye derler türkçede alaķuzu köyü (4.2/1).

2.1.2.1.6. Ayrılma Hâli (Çıkma Durumu, Ablative)

Ayrılma hâli ekleri standart Türkiye Türkçesinde “+DAn”dır. Yöremiz ağzında da aynı şekillerle karşılanmaktadır. Ancak bazı kullanımlarda büyük ünlü uyumunun bozulduğu da görülüyor.

+dan / +den

ondan (1.1/5), kendisinden habersiz (1.1/30), burdan (1.1/30), hepsinden (1.2/27), bundan (1.2/37), sonradan (1.3/3), komşularımızdan etrafımızdan çevremizden memnunuz (1.4/3), iki bin sekkizden belli (1.4/38), eskiden (1.6/2), birden şeye giderdi (1.6/3), ordan (3.1/40), birisi çıktı işte oğuldan (5.2/4), maħmüddan sonra (5.3/4), üç

yılden berrı (5.3/8), babam sevild̄inden dolayı (6.3/32), başarılı olduğumdan dolayı (6.3/44), rusyadan (6.3/141).

+tan / +ten

hastalıktan dolayı (1.3/8), her taraftan (1.4/16), şofor olarak (1.9/3), evliliği kurtuluşum olarak (1.9/12), bir baba olarak (1.9/16), çoktan (3.1/25), kötü hastalıktan (3.2/9), inekten (4.1/18), diplomasını idareten verdiler (7.2/19), ortaklıktan (8.3/25), sevinçten (12.3/10).

2.1.2.1.6.1. Ayrılma Hâlinin Başka Eklerle Karşılandığı Durumlar

Bir örnekte ayrılma hâli ekinin kullanılması gerektiği yerde yönelme hâli eki kullanıldığı görülüyor.

hükümetin meeşine başka (5.3/15).

Bir örnekte ayrılma hâli ekinin düştüğü görülüyor:

aracımı arabıstan getirdim (8.3/30).

2.1.2.1.6.2. Ayrılma Hâlinin İşlevleri

Bir işin başlangıcını gösterir:

hataydan su‘udi ‘arabıstandan gelen bir mühendisin vesilesiylē (6.3/47)

tekrār askerī noktadan geri döndüm (6.3/102)

damlardan akan suyu biriktirip de çocukların başını yıkayalım diyē (7.2/26)

Mekânı gösterir:

okulundan geliyödü (8.2/19)

bankadan zaman zaman kredi kullanmışız (9.1/12)

milletin ayāmı hastaneden kesemedik (13.1/21)

İsimleri edatlara bağlar:

ikki senneden beri oğula gidiyō (1.10/13)

hesenden sonra memēt memetten sonra ‘ābīt ‘ābīten sonra mıryēm (5.3/5)

Zaman anlamı katar:

oldu iki senneden beri biraħmıyōr beni (8.1/41)

eskiden biz tabii pammuğ toplardık (2.6/2)

önceden hiç su yoktū sordansuyumuz geldi raħatladık (4.2/26)

İkilemeler oluşturur:

birden birē nōldü sārārdın sōldün (21.2/45)

bir günden bir günē üzmedı bızı (14.4/11)

Vasıta işlevi vardır:

biri burda benden bereber (9.3/26)

bu evdē kenlerden beraber yaşıyōk (15.2/24)

hademedēn ōhul mūdūrū babama geldilēr (17.2/2)

İki isim ya da zamir ile isim arasında kıyaslamalar yapar:

reyhanlıda mühendislerden daha fazla anlayabilecek düzeye getirdi

yedi kardēşım var benden küçük (16.3/3)

eskiden öyleydi şimdī tabii kisosyelleştı (21.3/23)

‘askerlık çok iyīdi zamanında şindiki şindiden dā iyīdi (23.1/16)

Aynı tür isimlere gelerek genellemeler yapar:

domatesinden tūt havucundan tūt her şey türlü çeşit ‘arabaya doldururduk (14.2/37)

Fiilin durumunu bildirme anlamı katar:

iki yüz ‘araba birden satın alırdı (14.2/40)

birden birē nōldū sārārdın sōldūn (21.2/45)

Eylemin oluş sebebini bildirme anlamı katar:

devlet okullarında okutup cemiyete iyāden yetiştirmek için çalışıyoruz (20.1/41)

orda yetişen bu ekşī bitkiden dolayı hamda ismını almış (22.1/32)

İsimleri birbirine bağlayarak isim tamlaması yapar:

elimızden gelen yardımız yaptık (22.1/10)

beşaslanakinlerinden insanlar da vardı fransızlara karşı savaşan (22.1/17)

Geldiği isme neyden yapıldığını belirtir:

biberlī zaten biberden yapılan bir şey (21.3/27)

-ArAk zarf-fiili üzerine gelerek bağlama görevi yapar:

şofor olarıktan yazdırdım kendımı (1.9/3)

ben bir baba olarıktan hiçbir eksik yanımı göremedim (1.9/16)

şāhıs mālī diyerekten bize tapuverilmedi (19.2/15)

2.1.2.1.7. Eşitlik Hâli (Eşitlik Durumu, Equative)

Türkiye Türkçesinde eşitlik eki +ca / +ce, +ça / +çe ekleriyle sağlanır. Zeynep Korkmaz (1959: 278) +ça ekinin ilk metinlerden itibaren başlıca eşitlik eki olduğunu söyleyerek birbirinden ayrı görevlerle gibi, kadar, göre, ile, tarafından, bakımından, üzere, sonra vb. edatların yerini tutan bir ek olduğunu belirtmektedir. Standart yazı dilinden olduğu gibi yöremiz ağzında da +ca, +ce, +ça, +çe ekleriyle karşılanan eşitlik eki, standart yazı dilimizden farklı olarak da bir örnekte +aça kullanımına da rastlanmıştır.

2.1.2.1.7.1. Eşitlik Hâlinin İşlevleri:

Zarfların anlamlarını kuvvetlendirir:

bunu güzelce kıztartıyorlar zeytin yağıyla (6.1/20),

Vasıfta eşitlik anlamı katar:

güzelce bir katıklı (18.2/25)

Zaman ve süreklilik anlamı akatar:

defalarca şirketin ‘arabasıyla günlerce kendim eytim yaptım (1.9/3)

“kadar” anlamı katar:

bunca kişi sanā öbür dünyadā hisaba çekmesın (9.2/45)

“göre” anlamı katar:

bizce güzel bir yer (1.6/5)

Miktar ve büyüklükte eşitlik anlamı katar:

on sene boyunca halē sebze haline hiç sebze vermedik (11.3/22)

Yönelme hâli eki -A+CA eklerinin birleşmesiyle “kadar” anlamı katar:

eskidēn düğünleri kıranın sabağaça kızların ayā kabarırdı

2.1.2.1.8. Vasıta Hâli (Instrumental)

Standart yazı dilimizde “ile” edatı ve +la / +le ekleriyle karşılanan vasıta işlevi, yöremiz ağzında çeşitlilik gösterir. +la / +le, +yla / +yle, +n, +dAn / +tAn, +nan / +nen, +lan / +len şekilleri yöremiz ağzında görülen vasıta hâli ekleridir.

+n, +(I)n, +(U)n:

Eski Türkçede vasıta hâli eki olan +n için Birol İpek (2008: 66) Eski Türkçe, Orta Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesi dönemlerinde vasıta hâli eki olarak kullanılıp Osmanlıca döneminde kullanımının bırakıldığını belirtmektedir. Şu anda kullanımdan düşmüş olan bu ek bazı kelimelerde kalıplaşmış olarak varlığını sürdürmektedir. Reyhanlı ağzında aşağıdaki birkaç örnekte görülüyor.

yazın sular çekilir (12.1/21), kışın göçerler burdan (17.1/29), biz köyden köye yayan giderdik (21.1/21).

+la / +le

Standart yazı dilimizde “ile” edatından ekleşmiş olan vasıta hâlinin bu şekli, ünsüzle biten kelimelere eklenerek kullanılır.

onunla (1.1/4), onla (1.2/14), o amaçla (1.3/10), yeğenlerimle gittim (3.3/9), ince burgulla (6.1/18), rent e Karla (8.3/43), önceliklē (10.1/1).

+yla / +yle

Ünlüyle biten kelimelere gelen *+la / +le* eklerine yardımcı ünsüz *+y* sesinin araya girmesiyle kullanılır.

görücü usuluyle (1.2/23), babasıyla (1.6/36), hâliyle (1.6/38), mısır unuyla yaparız (3.4/30), hayırlısıyla (5.1/7), insan kaniylē (9.2/6).

+dan / +den, +tan / +ten

Standart Türkiye Türkçesinde ayrılma hâli eki olan *+dAn/ +tAn* ekleri, yöremiz ağzında vasıta işlevinde de kullanılmaktadırlar.

arabasından çalışıyō (1.3/27), yā kızmadan ya elinden (1.3/34), hanımdan bereber (2.6/10), çiftçilikten uğraşıyoruz (9.1/5), kardeşimden bereber (9.1/8), çiftçilikten ūraşıyoruz (9.3/3).

+nan / +nen

Diğer vasıta hâli eklerine nazaran yöremizde az görülen bir ektir. telefonnan zatân gidiyō (1.3/28), ölünen şey ettiler (3.1/11), kıznan oğlân (5.3/2), yomiyyenen aylıknân çalışıyoruz (15.3/5),

+lan / +len

Yöremiz ağzında yaygın görülen vasıta hâli eklerindedir. torpillen (1.4/44), kendî malımlan (1.5/2), çocuklarımızlan (1.6/8), benlen bereber (1.7/16), ‘arabaylan (2.2/2), benlen kendî (2.3/9), gözümlen gördüm (3.1/17), gelinlerlen bereber (3.2/17), vesilesiylēn (6.3/11), eşimlen konuşuyorum (6.3/87), kızlarlan (6.3/187), at ‘arabasıylan (8.2/22), on adamlan bereber (9.1/15), hayırlısıyla (9.1/18).

2.1.2.1.8.1. Vasıta Hâlinin İşlevleri

Zaman anlamı katar:

yazın sular çekilir (12.1/21)

kışın göçerler burdan (17.1/29)

İsme birliktelik anlamı katar:

benle ābim köyde oturuyoruz (2.2/23)

çünkü devletlen beraber durmuşuz (2.7/25)

dāvutlan şey sādullah sādullā da ābisinen beráber şeye gidiyō (8.3/46)

Üzerine geldiği isme araç anlamı katar:

at ‘arabasıylan hepsı geçti bizim hayatımız (8.2/22)

biz memnun olduk tanıştık telefonlan (2.11/37)

hayvancılıklarlan uğraşırız (20.1/39).

2.1.2.1.9. Yön Gösterme Hâli (Directive)

+ArU ekiyle karşılanan yön gösterme durumu, yalnızca kalıplaşmış kelimelerde görülmektedir. “Eski Türkçeden bu yana gelen ve Türkiye Türkçesinde kalıplaşmış birkaç kelimedede kullanılan işlek bir durum eki görünümü vermeyen bu ekin Eski Türkçedeki +GARU biçimi, Eski Anadolu Türkçesinde g sesinin düşmesi sonucunda +ArU biçiminde kullanılmıştır” (Şahin, 2015: 53). Yöremiz ağızında da birkaç kelimedede kalıplaşmış olarak görülüyor.

on bir mayısta olan patlamadan sorra çok deġiřti (1.1/16), üçüncü oġlum o daaskere gitmek üzere üzere (1.2/22), oġuyan insân yapamaz ařaġıya kadar (1.3/32), ilerde yâ iki gün sorra gene âç gelici (1.5/19), ‘arabasınan yuġarı hâyüġe çıġtı tepeye (3.1/11), ġadîcê sorra řogê sonna ġaddüc sonna maġmüd maġmuddan sonna ġüsên (5.3/4), kendi evımı yavaş yavaş yuġarıya başladım (14.4/14).

2.1.2.2. İyelik Ekleri

Türkçede iyelik ekleri, bir varlığın teklik veya çokluk kişilere ait olduğunu, zamir kullanılmasına gerek duyulmadan da, gösterebilen eklerdir. Yavuz Kartallıoġlu ve Hüseyin Yıldırım, Türk Lehçeleri Grameri’nde Türkiye Türkçesi bölümünde iyelik kategorisini şu şekilde ele alırlar: “iyelik ekleri, ismin karşıladığı nesnenin kime veya neye ait olduğunu bildiren, sahiplik gösteren ve isimler ile isimler arasında baġlantı kuran eklerdir” (Ercilasun, 2007: 50). Türkiye Türkçesinde iyelik ekleri şu şekildedir:

Teklik

1. Şahıs +(I)m / +(U)m
2. Şahıs +(I)n / +(U)n
3. Şahıs +(I) +U, +sI / +sU

Çokluk

1. Şahıs +(I)mIz / +(U)mUz
2. Şahıs +(I)nIz / +(U)nUz
3. Şahıs +IAr+I

Reyhanlı ağızında kullanımları şu şekildedir:

2.1.2.2.1. 1. Teklik Kişi İyelik Eki: +(I)m / +(U)m:

beş çocuġum (1.1/5), dostum (1.3/26), benim bâcım (1.3/30), benim adım (1.4/40), ek yardımım (1.6/9), her şeyimi (1.9/9), âbimın çocuġları (2.1/8), gelinlerime (3.2/12), kardeşlerim (4.2/7), oġlum (5.1/6), bostanım vâr (5.2/7), birlîme döndüm (6.1/6), kendimde (6.3/68), benim alaġatım nêy (8.1/21), hisabma (8.3/26), benüm üçün (10.2/17), gibime geliyô (13.2/28).

Bir örnekte ekinin düřtüġüne rastlamaktayız:

bizım köyde (6.2/25).

2.1.2.2.2. 2. Teklik Kişi İyelik Eki: +(I)n / +(U)n, +(I)n̄ / +(U)n̄

Standart yazı dilimizden farklı olarak +ñ sesinin hâlâ kullanılıyor olmasıdır. torpiliñ (1.4/47), doğduğun yer (1.6/6), fetheñi okursun namazını kılırsın (3.1/21), ne dileğñ varsa (3.1/22), başka kimse yok bildiğñ (4.2/15), kızınıñnan kocası (8.1/36).

2.1.2.2.3. 3. Teklik Kişi İyelik Eki: +(I) / +(U), +sI / +sU

en küçük kardeşimin yanında (1.1/4), onun da bir senesi (1.2/22), son lisesi kaldı (1.3/5), hastalığını vallahi bíz de bilmedik (1.3/8), babasına (1.3/12), eşyalarını (1.3/23), bütün müslümanların du‘asını (2.2/19), kimisi (3.1/7), onuñ yanına (3.1/8), cenazesine (4.2/17), çıkışıma versın (6.3/11), kimsesi yok (8.1/2).

İki farklı 3. teklik kişi iyelik eklerinin aynı kelimeye gelip eklerin yığıldığı örnekleri görülmüştür.

sarma içisi ((1.6/55), birisi (2.2/20)

Ekin düşüp kelimenin son ünlüsünün uzatıldığı birkaç örnekle ile 3. teklik kişi iyelik ekinin +y sesiyle karşılandığı bir örneğe rastlanmaktadır.

onun mutlū (1.2/18), istediý oldu (6.3/179), onlarıñ yandā (7.3/31), yürē “yüreği” (19.3/16).

2.1.2.2.4. 1. Çokluk Kişi İyelik Eki: +(I)mIz / +(U)mUz

borcumuz bitti (1.1/14), üç tane kaybımız (1.2/9), aħbablarımız (1.3/26), bizim zamanımızda (1.4/5), çocuklarımız (1.4/16), vatanımız (1.6/6), yenişehir gölümüz (1.6/11), yaşādımız memleketimiz (1.6/19), tavafımızı (2.2/4), namazımızı kıllık (3.1/30), mesleyımız (3.3/3), heppımız (4.2/6), kızımız (5.1/3), sağ görüşlü öğretmenlerimiz (6.3/19), o zamanki paraylen (6.3/29).

2.1.2.2.5. 2. Çokluk Kişi İyelik Eki: +(I)nIz / +(U)nUz, +(I)ñIz / +(U)ñUz

2. teklik iyelik kişi ekinde +ñ, 2. çokluk iyelik kişi ekinde de geçerliliğini korumaktadır. siziñ çādırınıñız (19.1/31), yetmiş dörtten beri babanız heppiñizi tanıyōrum (24.3/20), koyunlarıñız mı vār keçileriñız mı (1.3/15), çocuklarıñızı (6.3/125), beklediniz adam (6.3/131), çādır bildiniz eski yorgan kılıfı (7.3/19), bekkí sizin yaşıñız olabılır (8.3/44), herhangi birinizdē (9.3/30), siziñ evinize (10.2/26), güvenlikçi siziñ yanınızda (14.2/22), çocuğunuzā yapıksımız (10.2/16), oğluñuza (10.2/25).

2.1.2.2.6. 3. Çokluk Kişi İyelik Eki: +IArI

aħsattılar oħullarını (1.1/10), bazıları (1.3/29), memleketlerine (1.4/14), büyüklerimizin caħillī (1.4/27), kēndi kēndilerine (1.5/18), meslekleri (1.6/33), ‘esker arħadaşları geldilēr (3.1/3), zeytinlerine (3.3/21), büyüklerimizin ellerını öperiz (4.2/17), reyħanlıda evleri (5.1/25).

2.1.2.3. İsimlerde Çokluk

Eski Türkçeden itibaren Türk yazı dilinde çokluk ek, *+lar / +lere*leriyle birlikte ilk metinlerde farklı ekler de kullanılmıştır. Ancak en yaygın olarak *+lar / +ler* ekleri kullanılmıştır (Yılmaz, 2003: 126).Türkiye Türkçesinde çokluk eki *+lar* ekidir. Reyhanlı ağzında *+lar / +ler* eklerinin yanında *+nar / +ner* ekleri de kullanılıyor. Bazı örneklerde *+lar / +ler*'deki ünlü seslerin uzadığı görülmektedir.

+lar / +ler

çocukları oħutoyō (1.1/14), ‘ilaçlardan da bilmiyoğ (1.3/9), sattım malları evlendim (1.5/3), mısırlı sekreterler (6.3/57), komşu köyler (10.1/4), çocuklārim vār (10.2/2), ‘aşıretler (11.1/14), hayat şartları (12.3/28), onlar (24.3/3).

+nar / +ner

bunnar (5.3/5),onnarla (6.3/153), bunnardan (8.3/7),

2.1.2.3.1. Çokluk Ekinin İşlevleri:

Bir varlığın birden fazla olduğu anlamı katar:

vār ben torunlarımı çok seviyorum (1.6/22)

tavuklarım var hindim var (1.9/23)

bütün müslümanların du‘asını bekliyoruz (2.2/19)

ōretmenlerimizden memnunduğ (1.4/6)

Millet, il, ilçe isimlerine gelerek oradan olma anlamı katar:

reyhanlılara suriyelere bir çāre bulsa (1.4/14)

türkler yüz liraya çalışıyō (1.4/21)

türklerle fransızlar arasındaki mücadeledede (22.1/22)

Zaman isimlerine gelerek “yaklaşık” anlamı katar:

var hafta sonları çocuklarımı gelinlerimi alıp oraya gidiyorum (1.6/11)

o zamanlar maddi gücümüz yoktu (1.6/33)

sene doğsānlıyılarda ‘amuğ ovasında tarlamız vār (1.10/3)

on altı yaşlarındā ikitāne ineyim vār (2.10/8)

2.1.2.4. Aitlik Eki

Aitlik eki, tarihî ve çağdaş Türk lehçelerinden itibaren belirsiz bir ektir. İlk dönemlerden itibaren belgelerde görülen örnekler, bu ekin yapım mı, çekim mi ya da aitlik eki mi olduğu konusunda bir kesinlik vermemektedir (Mazman, 2019: 1969).

Yöremiz ağzında bu ekin, standart yazı dilimizden farksız olarak *-ki* şeklinde görülmektedir.

o zamanki öğretmenımız (6.3/13), bin dokkuz yüz seksen üç yılındaki para (6.3/30), ordaki muhasebe müdürüyle (6.3/34), öndan sorra bir seneki sorraki (6.3/41), daha sonraki süreçlerde (6.3/62), o zamanki ... personel (6.3/104), öncekinden (99.2/34), yetmişdağkuz seksen yıllarındaki yaşadıklarımız (10.1/10), bir dahaki seçimi (11.2/18), acildeki sıkıntılarımız (13.1/15)...

2.1.2.5. İsimlerde Soru Eki

Türkiye Türkçesinde soru durumu *+mI / +mU* ekleriyle sağlanır. Reyhanlı ağzında soru eki, standart dilden birkaç fonetik farklılık dışında pek ayrılık göstermez.

bu mu bu mu diyör (6.3/96), dēl mı (8.1/33), şahidin vār mı şahidim yok demiş verdinde hiç kimse yok mu hiç kimse yök demiş (19.3/24), yüz milyon mudū yüz ottuz mudū (22.2/11), şimdi düğün mü var (16.1/27), kısmetin işine qarışılmıyör deyil mi (7.2/32).

2.2. FİLLER

2.2.1. ÇEKİMSİZ FİLLER

2.2.1.1. Masterlar (İsim-Fiiller)

Türkiye Türkçesinde isim-fiil, fiil kök ve gövdelerine isim-fiil ekleri olan *-mA*, *-mAk / -mAğ*, *-Iş / -Uş* eklerinin gelmesiyle yapılmaktadır. İsim-fiilleri, Ergin, fiilden isim yapım ekleri (2009: 186), Ediskun isim-fiiller (masterlar) (1999: 247), Gencan isim-fiil (1974: 193), Korkmaz, iki ayrı başlık altında “Oluş ve Kılış (Hareket) Adları (2003: 214) ve Ad-Fiiller (2003: 864) olarak isimlendirmektedirler. Bizim Masterlar (İsim-Fiiller) başlığı altında ele alacağımız bu ekler, fiil kökleri üzerine gelerek isim oluşturmaktadırlar. Türkiye Türkçesinde *-mak / -mek* şeklinde olan master, ince ünlülü hâli *-mek* olarak değişmezken, kalın ünlülü hâli yalnızca 6 kullanımda *-mak* iken geri kalan tüm kullanımlarda *-mağ* şeklindedir.

2.2.1.1.1. -mA

makineyle toplama oldū makineyletoplamada işçiligi bütün kaldırdı pamuğa atılan kurutma zehiriyle bu çifçilik dāh kolay (20.1/20-21)

doğma büyüme kületepe köyünde oturuyorum (21.2/1)

iki yıl hemen hemen birbirlerini tanıma süresi (24.3/21)

panikledik hepimiz bağırmaya başladık (1.3/12)

ya'ni biraz insanda utanma duyKusu olması lâzım (1.4/13)

aç gelici onları indirip alandageri ekeceyiz ve sulama işini de yapıyoruz (1.5/20)

bir kişi gidër ik gişi gidër göz boyaması geri gelirler (21.1/29)

oğlumu evermeye geldim (24.3/7)

insan utanıyor bu soğaklarda geçmeye (1.4/12).

2.2.1.1.2. -İş / -Uş

bu suriyeye geliş gidiş zamanlarında mayın patlıyömuş (14.4/24)

müdürden rica et beni çıkışımı versin dedim (6.3/112)

geri dönüş yapıyorum (6.3/132)

evliliği kurtuluşum olarağtan sandım (1.9/12)

şu an türk havayolları uçuşları yarı yarı düştü (6.3/190)

o zaman sol görüş okula sahipti (6.3/16)

yunan sınırına gittik orada atış yaptık (1.8/4).

2.2.1.1.3. -mAk

hayatımı anlatmak istiyorum (2.6/2)

görevimizi bırakmak zorunda kaldık (6.3/37)

okumak aklımızdan çıktı (7.3/4)

katkı sunmak için (1.9/25)

okumak çok iy bir şey (2.4/25)

burdan taşınmak istedi (2.7/25)

kimseye çıkmak istemiyorum (2.10/13)

yolu geçmek için (19)

kız vermek kadar kolay değil (14.3/34)

onları göndermek istediler (18.1/8)

işini görmek için çıkartmış (19.3/19)

iyâden yetiştirmek için çalışıyoruz (20.1/41).

2.2.1.2. Partisipler (Sıfat-Fiiller)

Türkiye Türkçesinde sıfat-fiiller, fiil kök ve gövdelerine *-An*, *-AsI*, *-mAz*, *-Ar*, *-DIk*, *-AcAk*, *-mIş* eklerinden birinin gelmesi, olumsuzluk eki (*-mA*), çokluk eki ve aralarından bazılarının iyelik eki alabildiği, isim, sıfat ve kalıcı isim oluşturabilen çekimsiz fiillerdir.

2.2.1.2.1. -AcAk

-AcAk eki üzerine iyelik eki alabilen sıfat-fiil eklerinden bir tanesidir. Eki son ünsüzü yumuşayarak yazı dilimizde olduğu gibi ğ sesine ve yöremiz ağzında da ğ sesine dönüşebilmektedir.

köyümde yok denecek kadar az şeyler vardı (2.11/25), günübirlik düşünenecekolsaydım bazı şeyleri göz boyamak için yapardım (2.11/45), burası gezilecek yerler bunlar (6.1/10), mühendislerden daha fazla anlayabilecek düzeye getirdi (11.3/18), vermiyön ama o zamandāöyle diyecek bir şeyin (14.4/44),Allahkaldırabilecēmız yükün altında bıraktı (14.4/8), o da bir subay olsun o da geleceğini kendi eliyle çizsin (1.6/50), yāni yaşanacak en iyi ülke türkiyedir (1.10/22), yapacak bir şey yok çocuklarım için ayakta durmak zorundayım (1.2/34), ya'ni uğraşılacak tek şey çifçilik (2.7/17), bunnardan senin soracāın (8.3/7), gübreyi 'ilacī nāsıl atacāmızı öreten (11.3/16), yāni anlayacāınız her yerde önümüzdelēr (13.1/31).

2.2.1.2.2. -An

Meriç Güven (2013: 1627)'in, ilk dönem eserlerinde görülmediğini belirttiği ve Eski Türkçenin Uygur döneminden beri kullanılmaya başlandığını söylediği *-An* sıfat-fiil eki, yöremiz ağzında yazı dilimizde olduğu gibi kullanılmaktadır.

bazı şeyleri şey yapan personel yāni kısım müdürü (6.3/105), şükretmesini bilen insanlarız mutlu olmasını bilen insanlarız (1.6/21), 'umreye gitti geçen evelki yıl oraya gitti (2.10/7), oğulda yapılan bütün etkinliklere katılıyor (1.2/15), bazıları güçlü olan üç yomiye çıkarabilir (1.3/29), on teneden fazla 'abane olmayan evler vār (19.2/20), elimizden gelen yardımız yaptık (22.1/10), bu hatayda veya türkiyede rekor kıran bir insanım (28.3/9), inşallā bekkī orta okıyanlar gibi benim bir öğrenim olabılır (8.3/12), maħsulumı yetiştirdim amma gēlip soran alan kımse yok (8.3/51), hayatımda şunu gördüm reyhanlı bir yaşayanı olarak (1.6/14).

2.2.1.2.3. -DİK / -DUK

Çok yaygın kullanılan bir sıfat-fiil ekidir. İyelik eki alabilen sıfat-fiil eklerinden bir tanesidir. Hatipoğlu (1981: 61) da bu ek için iyelik eki alabilen ve sıfat veya ad kurabilen geçmiş zaman ortacı şeklinde açıklamaktadır. Ekin üzerine ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde ekin son ünsüzü *k* yumuşayarak *ğ* ve bununla birlikte yöremiz ağzında *-ğ* sesine dönüştüğü görülmektedir.

evı aldığımızda borçlu kaldık (1.1/13), bildiğin işte rahmini kaldırdılār (5.2/16), ben eşimin vefatında çok yalnız kaldığım için (1.9/11), şoforluğu bilmediğim haldeşofor olarıktan yazdırdım kendımı (1.9/2), koyunları sağdığımızda gelinim mesela bilmiyodu (17), çok sevdiğim canım kadarsevdiğim filizim vār (2.10/29), muhtarlığı ben devr aldığım zaman köyümde yok denecek kadar az şeyler vardı (2.11/25), biberī topladığımız zaman pazara gidiyörüz (3.3/25), uyandıgımmızda ev işi yaparık ev hanımıyım (5.2/6), çok başarılı olduğum halde ticāret lisesindē bir öğretmenın bana

yapmış olduğu bir sıkıntı vardı (6.3/12), inmeyi vurduğum zaman bağıryom (8.1/42), bulunduğum yer statü olarak köydür (10.1/25), suyu bulduğumuzda su zayıf olabiliyö (12.1/21), hastalıklı veya zihinsel çocuk olduğu zaman ilerde problem yaşarlar (1.4/37), er ne kadar derlerse doğduğu yer değil doyduğu yer aslında doyduğu yerdoğduğu yer değil (1.6/6), ya'ni suriye olduğu gibi yıkıldı (1.6/15), şu anda yaptığım iş (21.2/2), en çok gittiğim (23.1/3), çalıştığım zaman (1.1/23).

2.2.1.2.4. -mAz

Fiil kök ve gövdelerine gelip olumsuzluk anlamı katarak geçici ad veya geçici sıfat oluşturan bir sıfat-fiil ekidir. Derlemiş olduğumuz metinlerde örneği çok olmamakla birlikte bu örnekler yazı dilimizdeki kullanımdan faksızdır.

beni kaybettiler birbirimizi artık tanımaz olduk (1.9/13), çocuklarının evinde çok yaramaz olması vesilesiyle (6.3/62), bizlere yāni Kurtarmaz oldu (8.3/24), çok iyi anlarımız oldu unutulmaz bir şey (23.1/18), hiçbir yerde işin yürümez oldu me'elesef (1.4/45).

2.2.1.2.5. -mİş

Üzerine geldiği fiile geçmiş zaman anlamı katıp isim veya sıfat oluşturan sıfat-fiil eklerindedir. Yöremiz ağzında yalnızca iki örneğine rastlanmıştır. tüm ülkeleri çalışmış oldum (11.2/5), ilköhulu bitirmiş bir insanım (2.4/20).

2.2.1.3. Gerundiumlar (Zarf-Fiiller)

Zarf-fiiller, fiil kök ve gövdelerine gelen eklerle zarf durumuna giren, cümlelerin yüklemine durum veya tarz açısından bildiren, isim-fiil ve sıfat-fiillerle birlikte üçüncü çekimsiz fiil grubudur. Güner Gülsevin (2020: 136) bu ekle ilgili olarak “*Genellikle ana cümlelerin veya başka bir fiilimsinin geçici zarfını oluşturan ve öge alabilen zarf-fiiller, cümleleri bağladıkları için ulaç veya bağ-fiil terimleriyle de ifade edilirler*” şeklinde bilgi vermektedir. Korkmaz (2007), ve Banguoğlu (1974: 427), Zarf-Fiiller başlığı altında ele alırlarken, Akalın vd. (2012: 139), benzer şekilde Zarf-Fiiller (Bağ-Eylem, Ulaç) olarak ele almaktadırlar. Gencan (1974) ise Ulaçlar-Bağ-Fiiller olarak ele almaktadırlar. Ergin (2009: 338), yalnızca Gerundiumlar olarak başlıklandırmayı uygun görüp açıklama kısmında “zarf-fiil” şeklinde isimlendirilebileceğini de eklemektedir. Yöremiz ağzında görülen belli başlı zarf-fiil ekleri şunlardır:

2.2.1.3.1. -A

İkilemeler yapan bir zarf-fiil ekidir. Yalnız iki örneğine rastladık. düğünler yapa yapa düğünlerimiz de güzel oldü (16.1/23), düşe kılka (7.2/24).

2.2.1.3.2. -AII

-A- ve -II eklerinden birleşmiş bir ek olduğunu belirten Hatipoğlu (1981: 26) zaman bakımından bir başlangıç sınırı bildiren bir ek olduğunu söylemektedir. Yöremiz ağzından derlediğimiz metinlerde birkaç örnekte görülen bu ek, bir süreç bildirerek, olayın başlangıç noktasını gösterme işleviyle kullanılmaktadır. kelb ‘emeliyatı üç sene oldu yapalı ahā görüyoñ (15.3/16), on yıl oldū oğlum evleneli (14.4/10).

2.2.1.3.3. -ArAk

Ekin kökeni üzerine geniş bir makale yazmış olan Oğuzhan Durmuş (2012), makalesinde araştırmacıların büyük çoğunluğunun {-A} zarf-fiil eki ile {+rAK} karşılaştırma ekinin birleşmesinden doğmuş olduğu sonucuna varmıştır. Yöremiz ağzında ünlü uyumlarına uyarak kullanılan eklerdendir. Kalın ünlülü kullanımında ekin son ünsüzü k sesine dönüşebilmektedir.

evlendimde on dokkuz yaşındaydım eşimle severek evlendik (5.1/2), bazı şeylere güvenerek kendime inanarak kendine güvenen bir insānkorqmāz (6.3/70), personel müdürüne gereken dilekçeyi vererek belirtim (6.3/73), doğāl bal işi yaptım bundan da çok memnunuz bilerek işi yapmaya çalışıyōruz (11.3/29), çok şükür biz bunu yenerek bayā bir üstesinden geldik (13.1/13), biz de tabī bu arada bir nebze olarak rahat ettik (13.1/15), bazıları çifçilikle uğraşarak hayatını geçimini sağlıyōr (10.1/29), sıvı yağ kızartarak onu üstüne ekleriz (18.2/10), üstünē domatēs bibēr soğān dilim dilim doğruyarak üstünē düzeriz (18.2/19)

İki örnekte -ArAk eki üzerine ayrılma hāli eki -tAn gelerek -araktan olarak birleşik bir zarf-fiil eki oluşmuştur.

şoforluğu bilmediğim halde şofor olarak yazdırdım (1.9/3), şahıs mālī diyerekten bize tapu verilmedi (19.2/15).

2.2.1.3.4. -IncA / -UncA

Fiili zaman açısından bildiren bir zarf-fiil ekidir. Yöremiz ağzında, yazı dilimizden farksız bir şekilde kullanılmaktadır.

iş olmayınca insançalışamıyō (3.4/15), satılmayınca mesela ucuza vermek zorundayız (4.1/19), üzümder yetişinceüzümleri toplardık dizerdik sandıklara (4.2/28), bu mu bu mu diyōr bu mu diyince ben kendimden daha farklı şeyler görmeyē başladım (6.3/96), düğüne gēlince bizim köylerin düğünlere eskidēn beri yemeklidir (17.1/10), elimizden geldiyince yapıyōk ‘arefe günū (17.3/29), aylenin tek çocuğu olunca biraz nazlı oluyō

(2.10/16), oturunca uyandıgımızda ev işi yaparık (5.2/5), evin içinde böyle düştü düşünce böyle paniçledik (3.1/11).

2.2.1.3.5. -İp / -Up

Standart dilde olduğu kadar yöremiz ağzında da çok kullanılan bir zarf-fiil ekidir. Farklı olara yöremiz ağzında, ekin bazı örneklerde büyük ünlü uyumunu bozduğu görülmektedir.

gelip bize bağırdı (1.3/13), kēndi kēndilerine baħıp geçiniyorlar (1.5/18), yāni güzel bir hayat yaşayıp gidiyoruz (1.6/13), namaz kılıp ölkemı ve orduma dua ettim (1.8/19), biz köyde yaşadımız için şehirlerden daha rahat dolaşıyoruz girip çıkıyoruz (2.4/13), sadece kıyafet alışverişı oluncā gidip alıyōk (5.1/22), ankaraya gönderip başarılı bir blanço çıktıktan sonra beni tekrar bir ödüllendirdi (6.3/38), arapça okuyup yazması vār ingilizcesi vār (6.3/173), kızın çıktığı zaman sanki içinden bir şey kopup gidiyōr (14.3/35), sonra köyüme dönüp orda belli bir süre içersindē çiftçilik yaptım (6.3/23).

2.2.1.3.6. -dıķça

Bu zarf-fiil eki, derlediğimiz metinlerde yalnızca bir örnekte karşımıza çıkmaktadır.

amma güçlü olmadıķça bir yomiye ya çıkharır ya çıkarmaz (1.3/30).

2.2.1.3.7. -mAdAn

Yazı dilimizde olduğu gibi kullanılmaktadır.

onu da toparlanmadan tekrar bir kaybımız daha geldi (1.2/32), ‘arkadaşlarla bir ay geceleri uyumadan belediye sarayının önünde tazahurat yaptık (1.8/16), annem yalnızyaşadı hiçbir yardım almadan yetiştirdi (14.3/4), mesele ilk başta doğurmadan başlıyōrüz (16.3/28), bir de anneden babadan bahsetmeden olmaz (2.5/24), ben evlenmeden önce reyhanlıda oturuyodum (5.1/7), siyaset gütmenden kurban edildik (6.3/18), ondan sonra der ki elhemdulillēh çignemedem geri sofraya koyār (9.2/27), her tarladan birazcık ālıp zarar vermeden hayvanımı doyuruyōrum (9.2/45).

2.2.1.3.8. -maksızın

Bu zarf-fiil eki, yöremiz ağzında yalnızca bir örnekte görülmüştür. hiçbir para almamaksızın geri döndük (6.3/29).

2.2.2. FİİL YAPIM EKLERİ

2.2.2.1. İsimden Fiil Yapan Ekler

Kök ve gövdesi isim olan sözcüklere yeni bir isimden fiil yapan ek getirilmesiyle fiil oluşturan ekler fiilden isim yapan ekler denilmektedir. Bu ekler öteki türetme eklerine göre daha azdırlar.⁷

2.2.2.1.1. +A

İsmlere gelerek onlardan eylem yapan bu ek hakkında Zeynep Korkmaz (2009: 111), ekin *n, l, d, p, ş* ve *z* ünsüzleriyle bitmiş tek heceli isimlere gelerek geçişli ve geçişsiz fiil oluşturduğunu söylemektedir.

tek dileyim (1.6/47), izdiham yaşanıyō (1.7/26), geleceyle oynamak iyi bir şey deil (1.4/35), en büyük kız çocüm var o boşandı (1.2/4), burda ordaki hayata benzemez (2.10/4), budama yapıyōlar (3.2/16).

2.2.2.1.2. +Al

Yukarıda ele aldığımız+A ek ile +l ekinin birleşmesi sonucu ortaya çıkan bir isimden fiil yapan ektir. Bir edilgenlik eki olan +l ekinin gelmesiyle fiillere edilgenlik anlamı kattığı gözlemlenmektedir.

yok ettiler suyu azaldı ya'ni (1.7/35), bir nebze çoğalıyō sıkıntılar (13.1/28), memleket daraldı iş sıhıntısı çekmeye başladı (1.8/31), park da gördün gibi park açık düzelmē yōk (12.2/18), hemen ağzına doğru yöneltir (9.2/26).

2.2.2.1.3. +An

+A eki ile +n eklerinin birleşmesiyle fiillere dönüşlülük görevi verdiği görülmektedir.

diyür ānē vallah usandık (8.1/52), çünkü insan utanıyor bu soğaklarda geçmeye (1.4/12).

2.2.2.1.4. +Ar

Yukarıda bahsedilen birleşmeler +A ve +r ekleri için de geçerlidir. +Ar birleşik eki yüklendiği fiili geçişli yapmaktadır.

yüzde ellısı başarsın (2.11/40), birini burda everdım reyhanlıda (3.2/8), bi ev vardı onu onardım yıktım (12.3/42).

2.2.2.1.5. +At

İsimden fiil yapan ek olan +A ekiyle birleşerek ettirgen fiiller türetmektedir.

boğçalarını filān biz düzettik (24.3/30), bana bāzı sıkıntılār yaratmaya başladı (6.3/64).

⁷ (Korkmaz, 2009: 109).

2.2.2.1.6. +da

Yöremiz ağzında yalnızca bir örnekte görülmektedir ve bu örnekte de yansıma sözcüğünün üzerine gelerek bir fiil oluşturmuştur.

şu an gine bir kıınıldama vār (13.1/27).

2.2.2.1.7. +ik / +ük

Yöremiz ağzında örneklerine az rastladığımız işlek olmayan bir ektir. ordan biriktirdiğim paralarımıla (1.9/25), gözükmemeye çalışırım (2.11/43).

2.2.2.1.8. +IA

Türkiye Türkçesinde dolayısıyla ağızlarda da oldukça işlek olan eklerdendir. Bu ek üzerine -n-, -ş-, -t- çatı ekleriyle birleşerek hem tarihî Türk lehçelerinde hem de günümüzde sıklıkla yer görölüyor (Cin & Işık, 2020: 80). Yöremiz ağzında isme eklenirken ünlü uyumlarına uyarak eklenmektedir.

ya'ni severız misafir ağırılmayı (2.9/25), onu bırakmayı arzuladım (6.3/39), benle bağlanmaya başladı (6.3/60), o yıllarıhatırlayınca (14.3/10), hiç doğum günü kutlamadım (1.2/12), kendi kendini parçalıyō (3.1/3), suyumuz geldi rahatladık yāni (4.1/27)

Bazı isimlere geldiğinde o isimde ünlü düşmesi olayı yöremiz ağzındaki kullanımlarında da görülmektedir.

babam rahmetlik beslemıştı (3.2/4)iyi şimdi bazen sızlıyō ama çok az sızlıyō (5.1/34)...

2.2.2.1.9. +IA_n

Yukarıda bahsedilen +IA ekinin üzerine çeşitli fiilden fiil yapan ekler gelmektedir. Bunlardan bir tanesi de +n ekidir. Bu birleşmeyle +IA_n isimden fiil yapım eki meydana gelmektedir. Bu ekin, isimden fiil yapım eki olarak muhtemel kullanımı, yukarıda da açıklandığı gibi, +IA eki ile +n ekinin birleşmesi sonucu oluşmuştur. Yöremiz ağzında birkaç örnekte görülmektedir.

on sekkiz yaşında evlendim (4.2/4), tabur kıomutanlarī toplandı baña (24.1/14), on yıl kadar borçlanıh (1.1/14).

2.2.2.1.10. +IAş

Yukarıda bahsedildiği gibi +IA eki üzerine gelen eklerden bir tanesi de +ş ekidir. Böylece +IAş olarak bir birleşik isimden fiil eki oluşmaktadır. Standart yazı dilimizde olduğu gibi yöremiz ağzında da kullanımı oldukça yaygındır. Eklenen +ş eki, geldiği sözcüğe kendi kendine olma, işteşlik ve dönüşlülük görevi yüklemektedir.

şindi memleket büyüdü kıalabalıklaştı (1.7/28), son zamanlarda çok pahalılaştı ilaçlar çok pahalılaştı (2.4/33), herkes toplanır bayramlaşırız (4.2/17), şirkettē bazı şeylerle

karşılaştım (6.3/90), arada zaman geçer derviş uzaklaşır (9.2/31), bir kişiyle dîl öyle yardımlaşarak yapıyoruz eski usuller (21.3/29), ekmeğimizi onlarla paylaştık (22.1/11), torpiliñ yoħsa bir işe yerleşemiyon yazık (1.4/47), ayle büyüdükçe ben fakirleşmeye başladım (1.9/28), boynumda düzleşme vār (7.2/29), dinî vazifelerimizi orda gerçekleştirdik (14.2/35), insan gücuyle yapılırdı makineleşince bu insan gücü de bitti (20.1/8), eskiden öyleydı şimdî tabii ki sosyelleşti (21.3/24), çok iyi arkadaşlarım vardî şindiye kadar haberleşiyoruz (23.1/11).

2.2.2.2. Fiilden Fiil Yapan Ekler

Fiil kök ve gövdelerine bir ek getirilmesiyle yeni bir fiil oluşturan eklerdir. Mehmet Gedizli (2012: 3355) gramer kitaplarında genel olarak yirmi bir fiilden fiil yapan ek olduğunu belirtir. Reyhanlı ağzında tespit edilen fiilden fiil yapan ekler şunlardır:

2.2.2.2.1. -Ar

-A ve -r eklerinin birleşmesiyle aynı zamanda isimden fiil yapma fonksiyonu olan -Ar eki, fiilden fiil yapma görevi de vardır.

na zaman pişincē çıkardım çocuklara (7.1/25), herkez kendi ihtiyacını gideriyör (6.1/31), babamdan kalma bi ev vardı onu onardım (12.3/42).

2.2.2.2.2. -Dir / -Dur

Ettirgenlik eklerinin birleşmesiyle oluşmuş bir fiilden fiil yapım ekidir. Eklendiği fiile de ettirgenlik anlamı katmaktadır. Yöremiz ağzında kullanımı oldukça fazladır. Bazı örneklerde büyük ünlü uyumunu bozduğu görülüyor.

büyük oğlumu evlendirdim (21.3/4), onu da evlendirsem rahat ederim (1.6/48), şoforluğu bilmediğim halde şofor olarktan yazdırdım kendimi (1.9/3), bu hastalık Allah türkiyeden kaldırsıñ (2.2/11), Allah bu bayrağı hiçbir zaman indirmesın hep dalgalansın (2.7/27), rabbimutandırmasıñ inşaallah (2.10/26), beni yatağımdan uyandırıyorlar (6.3/129), türlü çeşit ‘arabaya doldururduk (14.2/38), parmāmı hareket ettiremez oldum (1.1/26), daha iyi bir şartlarda yetiştirdi (1.9/32).

2.2.2.2.3. -(I)l / -(U)l

Edilgenlik eklerinden biri olan +l, ünsüzle biten fiillerden sonra -(I)l ve -(U)l eklerinin, hâlihazırda bir fiile gelerek yeni edilgen fiiller oluşturur. Oldukça işlek bir ektir.

böyle nāsıl büküldü diyōaçılmıyō ayağım açılmıyō (5.1/32-33), işte sordadan sınır da çizildi burdā (12.3/18), bu derviş nefsinin istedînin karşısına dikilmiş (9.2/40),

döndüklerinde tabii ki yemek dökülmüştür (9.2/36), güverada köyünde seralar kuruldu (11.3/9), kurban olım ona görüldü (3.1/6), ince burgulla yapıyor (6.1/18), kitapta yazılan tonaja ulaşmaya başardık (11.3/21),

2.2.2.2.4. -n / -(I)n / -(U)n

Hem dönüşlülük hem de edilgenlik anlamları katan bu fiilden fiil yapan ek, yöremiz ağzından derlediğimiz metinlerden karşımıza çıkan örneklerden ikisinde dönüşlülük; birinde de edilgenlik anlamında kullanılmıştır.

belli bir süreç takibēalındım (6.3/65), bāzı teşebbüslerde bulundular (6.3/148), kılō kazma yāptık süründük yeter diyene kadar (8.1/14), kardaşlarım ikisi öldū geçindik yá'ni yuvāş yuvāş (8.1/5).

2.2.2.2.5. -(I)r / -(U)r

Ettirgenlik görevi veren fiilden fiil yapım eklerinden bir tanesidir. Yöremiz ağzında genel itibarıyla ünlü uyumuna uymaktadır.

ordā askelīmi bitirdim geldīm (12.3/26), hayvanımı doyuruyōrum (9.2/45), ummēAllah kimseyı düşürmesīñ (13.2/14), bilalden memet bir kaza geçirdiler (1.1/10).

2.2.2.2.6. -(I)ş / -(U)ş

Fiile işteşlik anlamı katarak, eylemin birlikte yapıldığını anlatan Başdaş (2006: 1) -ş- eki, Türk Dilinde oldukça geniş bir kullanımı olduğunu ifade etmektedir. Ünsüzle biten fiillere -(I)ş / (U)ş şeklinde, ünlüyle biten fiillere de -ş şeklinde eklenmektedir. Yöremiz ağzında birkaç örnekte kendini göstermektedir.

onlarnan çabalıyorum çarpışıyorum işte (2.10/9), bire bir gidip görüşmezsem az giderım görüşmeye (2.11/42), kendi án sonunda geldī tanıştık (10.2/14).

2.2.2.2.7. -(I)t / -(U)t

Yaygın olarak kullanılan ettirgenlik eklerinden bir tanesidir.

bu çocuğu oğut çok heves etti (1.6/36), guyā adamı uyuttulār (7.3/34), dilekçeyi vererek belirttim (6.3/73), öncelīmiz eyitim seviyesını yükseltmek yani (2.11/32).

2.2.3. ŞAHIS EKLERİ

Türkiye Türkçesinde üç tanesi teklik ve üç tanesi de çokluk olmak üzere altı şahıs vardır. Bu şahıslar, fiile birtakım eklerle bağlanarak, eylemin kim tarafından yapıldığını gösterir. Ali Akar ile Fatma Karayılan (2019: 559), bu şahıs eklerinin kökeni ile ilgili zamir kökenli, iyelik kökenli ve emir kökenli olarak üçe ayrıldıklarını ifade etmektedirler.

Sırasıyla zamir kökenli ve iyelik kökenli şahıs eklerinin, standart yazı dilimiz ile yöremiz ağzındaki kullanımları üzerinde durulacaktır. Emir eklerinin aslında şekil ekleri

oldukları için emir çekiminde getirilen emir kipi eki, aynı zamanda şahsı da belirtir. Dolayısıyla zamir kökenli ve iyelik kökenli şahıs eklerinde olduğu gibi ayrı bir şahıs eki getirilmez. Şahsa göre emir kipi kullanılmaktadır. Söz konusu durum yöremiz ağzı için de geçerlidir. Bu yüzden özel olarak emir kökenli şahıs ekleri üzerinde durulmayacaktır. “Tasarlama Kipleri” başlığı altında verilecek olan “*Emir Ekleri*” konusunda bu mesele üzerinde durulacaktır.

2.2.3.1. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri

Aslında zamir olarak kullanılırken zamanla ekleşerek kullanılan şahıs ekleridir. Türkiye Türkçesinde zamir kökenli şahıs eklerini Özgür Ay (2004: 319), şimdiki zaman, geniş zaman, gelecek zaman, duyulan geçmiş zaman, istek ve gereklilik çekimlerinde kullanıldığını demektedir.

		Zamir Kökenli Şahıs Ekleri	
		Türkiye Türkçesi	Reyhanlı Ağzı
TEKLİK	1. Şahıs	-Im / -Um	-Im / -Um
	2. Şahıs	-sIn / -sUn	-sIn / -sUn, -sİñ / -sUñ
	3. Şahıs	Ø	Ø
ÇOKLUK	1. Şahıs	-Iz / -Uz	-Iz / -Uz, k, ħ
	2. Şahıs	-sInIz / -sUnUz	-sInIz / -sUnUz, -sİñIz / -sUñUz
	3. Şahıs	-lAr	-lAr

2.2.3.1.1. Teklik 1. Şahıs

Yazı dilimizde olduğu gibi yöremiz ağzında da *-Im* ve *-Um* ekleri kullanılmaktadır.

hem eviñ işini yapıyom hem ona destek olmaya çalışıyom (1.1/12), haftada bir ön düzenciye gidiyöm (1.4/13)

yine aynı yerde yaşamaya çalışırım (10.1/21)

ben öyle çıhartacam ağaçtan (19.3/26)

pazara gidip sattığım hiç gitmemişim (5.1/19)

bēn şöyle ilginç olaylar dīm de (22.1/3), şimdi nāsıl ne bilīm akşam geliyōlar (23.2/18).

2.2.3.1.2. Teklik 2. Şahıs

Yazı dilimizde kullanılan *-sIn* ve *-sUn* ekleriyle birlikte yöremiz ağzında *ñ*'li *-sIn* ve *-sUn* ekleri de oldukça yaygın kullanılmaktadır.

beni istiyon mu (2.6/35), biraz nazlı oluyō biliyoñ mu (2.10/16)

kendi eliyle çizsin hayatını kırtarsıñ (1.6/51)

babam da dedı oğuldan çıkacağsın bize bahacağsın (18.1/3), sen mi eşyaları şe yapacağsıñ (23.2/25)

fağır öldüler biz sağ olasın (2.4/17), nur içinde yatasın (3.1/29).

2.2.3.1.3. Teklik 3. Şahıs

Yazı dilimizde olduğu gibi eksizdir.

onlar da oğuyō (1.1/9), hayatımız böyle devam ediyō (1.1/7)

peknigini yapar çocuklarını oynatır (1.5/31)

zaten bir yarısı kadar kalacak (19.2/7)

benim babam üç evlilik yapmış (2.1/2).

2.2.3.1.4. Çokluk 1. Şahıs

Yöremiz ağzında, şahıs eklerinde en fazla çeşitlilik gösteren ek, 1. çokluk kişidir. Standart dilde 1. çokluk kişi için kullanılan *-Iz* ve *-Uz* ekleriyle birlikte *-k*, *-k* ve *-h* ekleri de kullanılmaktadır. Üstelik *-k* ekinin kullanımı, *-Iz* ve *-Uz* eklerinin kullanımından daha yaygındır. *-k* ve *-h* kullanımını genellikle ondan önceki ünlü kalın olduğu durumlarda, *-k* eki de önceki ünlü ince olduğu durumlarda kullanıldığı görülmektedir.

dağa rahat dolaşıyoruz girip çıkıyoruz (2.4/13), bostanla böyle uğraşıyoruz (3.3/15), zaten sorra evin işini yapıyoğ (1.1/23)

ziyaratın dayanına gelirik (3.1/30), onu tatlı yerine kullanırız (3.4/30),

mevlütü şerifli gene mevlüt oğutacaz (24.3/17), şeye gidicik 'arafāya gidicik (19.1/22)

bütün gün maskelerimizi tahmışız (2.9/27), bir sene oldu annemi kaybetmişik (1.2/9)

on gün sorra bahalım (1.3/22)

2.2.3.1.5. Çokluk 2. Şahıs

2. teklik kişide olduğu gibi 2. çokluk kişide de *ñ*'li kullanım karşımıza çıkmaktadır.

artık yavaş yavaş biliyorsun buranın yemeklerini (16.2/18), aradım ne yapıyoñuz ne ediyoñuz filan filan (1.10/26)

dedik kenlere siz yaparsınız oğluñuza (10.2/25)

illā şunu yapacağsıñız (24.3/25)

siz ne yaparsañız çocuğunuzā yapığsınız (10.2/16) “yapmışsınız”

2.2.3.1.6. Çokluk 3. Şahıs

Yazı dilimizden tek farkı, söyleyişe bağlı olarak *-lAr* ekinin bazı kullanımlarda uzatılmasıdır.

eskide hüdüde gidiyorlar (2.6/18), uçaktān geri dön diyorlār (6.3/132)

ilerde problem yaşarlar (1.4/37), sarmaiçi yaparlār (3.1/30)

birbirlerini görmüşler beyenmişler (24.3/20).

2.2.3.2. İyelik Kökenli Şahıs Ekleri

Standart yazı dilimizde, iyelik kökenli şahıs ekleri görülen geçmiş zaman ve şart çekimlerinde görülen eklerdir. Bu zamanlara ek olarak şimdiki zaman ve gelecek zaman çekimlerinin yöremiz ağzında kullanılan bazı kip eklerinde görülebilmektedir.

		İyelik Kökenli Şahıs Ekleri	
		Türkiye Türkçesi	Reyhanlı Ağzı
TEKLİK	1. Şahıs	-m	-m
	2. Şahıs	-n	-n, -ñ
	3. Şahıs	Ø	Ø
ÇOKLUK	1. Şahıs	-k	-k, -k̄, ħ,
	2. Şahıs	-nIz / -nUz	-nIz / -nUz, -ñIz / -ñUz
	3. Şahıs	-lAr	-lAr

2.2.3.2.1. Teklik 1. Şahıs

Yazı dilimizle aynı şekilde kullanılmaktadır.

şükür kızımı everdim (14.4/6), ben o zaman unuttum (22.2/11)

şu anda toprān ātında gömüşüm ālmasam bulları (8.3/40), evlilim nāsı geçti desem eskiden yoksulluk yoqluk (21.3/2)

limon ağacı vār ne deyimim (3.3/27)

sa‘at yeddide uyanıyom (2.9/15).

2.2.3.2.2. Teklik 2. Şahıs

Zamir kökenli 2. şahıs eklerinde olduğu gibi iyelik kökenli şahıs eklerinde dde - ñ[?]li kullanım korunmaktadır.

diyörlār annē kardeşlerımı everdiñ (8.1/38), esmēdın bñ sēnē nē öldü (21.2/36), yāni müslümanlıktan olduñ mu (11.1/26)

talaşına baharsan kafana tağarsan çok iş oluyō (14.4/19)

bir şey alıcın (3.1/32)
yohsa bir işe yerleşemiyon (1.4/47).

2.2.3.2.3. Teklik 3. Şahıs

Yalnızca kip ekleriyle karşılanmaktadır. Özellikle bir eki yoktur. Bu durum yazı dilimizde olduğu gibi zamir kökenli 3. tekil kişide de vardır.

memet bir saķatlık geķirdı, otuz sekiz yaşında vefāt etti (1.2/6)
büyük nişan yapılırsa o yapılır yōķ yapılmassa zātan düyün (17.3/8)
kenler alıcı eşyeleri (10.2/24).

2.2.3.2.4. Çokluk 1. Şahıs

Zamir kökenli 1. çokluk kişi ekinde görülen çeşitlilik, iyelik kökenli 1. çokluk kişi ekinde de görülmektedir. Yazı dilimizin 1. çokluk şahıs eki olan *-k* eki ile birlikte yöremiz ağzında bu şahıs *-k* ve *-h* ekleriyle de karşılanmaktadır.

onunla şey yaptıh (1.1/3), sekkiz yıl kiradā oturduh (1.1/6)
ona da bir kız bulursak (2.3/24)
ne bilim işe gidicik (1.1/19)
vefet etti yalnız yaşıyoķ(2.1/4)

2.2.3.2.5. Çokluk 2. Şahıs

Yazı dilimizden tek fark olarak *ñ*'li kullanımla *-ñIz* ve *-ñUz* eklerinin kullanılıyor olmasıdır.

selama durmadıñız şey etmediñız (24.1/23)
ķaymaķamlan anlaşırsanız òylē tapu alabilırsınız (19.2/17), ķatılırsañız memnün olunuz.
(24.2/23)

2.2.3.2.6. Çokluk 3. Şahıs

Yazı dilimizde, zamir kökenli şahıs eklerinde ve iyelik kökenli şahıs eklerinde aynı kullanım söz konusudur.

çok ilgilendiler (1.2/14), babamgıl burda taşındılar (1.3/2), sorra gidiciler (2.2/17).

2.2.4. FİİL ÇEKİM EKLERİ

Türkiye Türkçesinde fiil çekimi basit ve birleşik çekim olarak ikiye ayrılır. Basit fiil çekimine bildirme (haber) kipleri olan görülen geçmiş, duyulan geçmiş, geniş, şimdiki ve gelecek zaman; tasarlama kipleri olarak da emir, istek, şart ve gereklilik kipleri girmektedir. Birleşik çekim olarak da hikâye, rivayet ve şart birleşik çekimleri görülmektedir.

Fiil çekimlerinin hepsinde şekil durumu vardır ancak hepsinde zaman durumu yoktur. Hem şekil hem de zaman durumu olan kalıplar bildirme (haber) kalıpları, yalnızca şekil durumu olan kalıplar da tasarlama (dilek) kalıplarıdır.

2.2.4.1. Fiillerin Basit Çekimi

2.2.4.1.1. Bildirme (Haber) Kipleri

Bildirme (haber) kipleri, fiilin ne zaman ve kim tarafından gerçekleştiğini bildiren kiplerdir. Türkiye Türkçesinde beş zaman ifadesi vardır. Bunlar, geniş zaman, şimdiki zaman, bilinen geçmiş zaman, görülen geçmiş zaman ve gelecek zamandır.

2.2.4.1.1.1. Geniş Zaman Ekleri

Türkiye Türkçesinde geniş zaman kipi, ünlüyle bitmiş fiil köklerine *-r* eki getirilerek yapılırken ünsüzle bitmiş fiil köklerine kökün son ünlüsüne uyarak *-Ar*, *-Ir* ve *-Ur* ekleri getirilmektedir. Yöremiz ağızdaki kullanım standart yazı dilimize benzeşmektedir. Yalnızca bazı örneklerde ekin ünlüsünün düştüğü görülmektedir. Bununla birlikte *-Ir* ekinin ünlüsü çoğunlukla kalın şekilli olup ünlü uyumunu bozmaktadır.

TEKLİK

1. Şahıs:

-Ar-Im

evlerımı toplarım kahvaltımı yaparım bulaşıklarımı yıharım namazımı kılarım (2.3/25), iki tene ineyim vār sabahleyın ilk işim onları sağarım (16.3/13)yöğurt çalarım ondan sorra kağarım evın işiyengelınle bereber (16.3/14), evlendirsem rağat ederim (1.6/48), hepsı baş tacı hepsını severım (2.10/19), ben isterım ki õrencilerımız hepsı okusun (2.11/39)

-Ir-Im

sabağ dokkuzda uyanırım (2.3/25), sütun pişırım (16.3/14)

-Ur-Um

istiyorsanız gençlimi konuşurum (2.6/16), inşallah muvaffak olurum (2.11/50), devamlı görüşürüm oğul müdürleriyle hademesıyla temizlikçisiyle (2.11/43)

2. Şahıs:

-Ar-sın / -Ar-sın

na varsa götürürsün ağaca dolarsın böyle (3.1/41), ekmeklerini açarsın sürersın (18.2/6), sorra künefeyi yağlarsın (18.2/20), ‘aynı püldür gibi nasıl bäsarsın (19.1/37)

-Ir-sın / -Ir-sın

kendi eliyle çizsin hayatını kurtarsın (1.6/51), na varsa götürürsün ağaca dolarsın böyle (3.1/41), bu hastalık Allah türkiyeden kaldırsın (2.3/11)

-Ur-sun / -Ur-suñ

gidersin fetheñi okursun (3.1/21), yağlā yoğurursuñ güzelce önce tepsiyi yoğurursuñ (18.2/20)

3. Şahıs:

-Ar

hayatā kaldımız yerden devām eder (9.1/19), sağ sālīm gelip görevine geri döner (1.5/11), öylē bileni biler (9.3/15)...

-Ir

yengelerini çağırır (1.6/54), büyüklerinñ kıymetini bilir (2.8/21), bizim burda köylüler toplanır (3.4/27)...

-Ur

kahvaltıda illa olur (4.1/38), belki inşallah bir kısmet bulur (3.4/11), oğlan anından ölür sorra (3.2/39)...

ÇOKLUK

1. Şahıs:

-Ar-Iz, -Ar-Iķ

onu servis yaparız (18.2/11), inşallah biter biz de rahat ederız (2.9/40), uyandıgımızda ev işi yaparık (5.2/6), akşamā gelir ‘arabamızda yatarık (14.2/42),

-Ir-Iz, -Ir-Iķ

inşallah gidip gelirık (5.2/33), bir şeyler alırñ ordā dağıtırık (3.2/23), el atarsa ona da sevinirız (9.1/24), havuzu vār yāni şato diyebilirız (12.1/28)

-Ur-Uz, -Ur-Uķ

gittigimiz zaman gene fethemizi oħuruķ (3.1/29), yāsin okuruz fatiha okuruz (4.2/16), tez gündē kurtuluruz (13.1/29), inşallah hepimiz o toprakları görürüz (2.2/13)

2. Şahıs:

-Ar-sInIz, -Ar-sInIz

kömeç tē vār şimdi dersinız (3.3/28), dedik kenlere siz yaparsınız (10.2/25)

-Ir-sInIz, -Ir-sInIz

bir hafta sorra tatlıyı yersiniz (2.9/21), eyle oldū ya‘ni bilirsiniz (5.2/17),

-Ur-sUnUz, -Ur-sUnUz

servis ederek ikramda bulunursunuz (18.2/23),

3. Şahıs:

-Ar-lAr

gine koyun keserler haşlarlar (21.1/32), ilerde problem yaşarlar (1.4/37), teyzelerini halalarını hal hatır sorarlar (2.7/13), çocuğa bakarlar (6.3/178), bütün suyu çekerler (17.1/26), bayramlarda sütlâc ıkrâm ederler (17.1/36)

-Ir-lAr

meyve suyu çıkarırlar (21.1/36), köyde mannan uğraşırlar (16.3/4), tekrar gelirler kadınlar (17.1/33), böyle bir davaya çevirirler (11.1/11),

-Ur-lAr

dedelerimizdē oturlardı (12.2/24)

Ekin ünlüsünün düştüğü örnekler:

Yöremiz ağzında genellikle *-r* ünsüzü ile bitmiş fiil kök ve gövdelerine getirilen geniş zaman eklerinin ünlüsünün düştüğü gözlemlenmektedir.

suylarını verdim (16.3/14)

oturruz (1.6/54)

ağşam yemeyioturruk ... sohbet ederik oturruk (2.1/14)

bundan nasıl kurturruz (13.1/32)

kız tarafına götürüsün eşyalarını (23.2/30)

Ekin ünsüzünün düştüğü örnekler:

önceden olsaydı yemekleryapalardı kahvaltı yapalardı şimdi kimse gelemyö (5.2/19)

sorra inşallah düğünden başlalar (10.2/24)

2.2.4.1.1.1. Geniş Zamanın Olumsuzu

Standart yazı dilimizde olduğu gibidir. Birinci teklik kişi ile birinci çokluk kişide *-mA-*, ikinci teklik ve çokluk ile üçüncü teklik ve çoklukta *-mAz-* eki kullanılmaktadır.

TEKLİK

1. Şahıs:

kızlar ben yapmam diyö (23.2/26), işte yüzükleri vār bilmem (24.3/29), o mutlulunu dünyalara deyişmem (1.2/14)

2. Şahıs:

olursā gidērsın hısımın olmassa gitmen (21.1/28),

3. Şahıs:

anneden babadan bahsetmedenolmaz (2.5/25)

kimseden muhattap olmaz (2.10/12)

ÇOKLUK

1. Şahıs:

dağıtmak (md.), bilmek (md.), yapmayız (md.)

2. Şahıs:

bilmezsiñiz (md.), kılamazsiñiz (md.)

3. Şahıs:

bizi yalnız kıomazlar (16.1/18), yalnız bırakmazlar (16.1/35), sabağa kıadar kıalkma bilmezler (16.1/27), şindiki gibi gidıp gelmezler (22.2/6).

2.2.4.1.1.2. Şimdiki Zaman Ekleri

Eski Türkçe döneminde belli bir şimdiki zaman eki görülmediğini söyleyen Şahin (2006: 214), Orta Türkçe devrinde şimdiki zaman kavramının olduğunu ancak geniş zaman ekleriyle karşılandığını belirtmektedir. Devamında XIV. yüzyıldan sonra *-yor* ekinin şimdiki zaman eki olarak kullanılmaya başlandığı ve *-mAktA* ve *-mAdA* eklerinin de günümüzde şimdiki zamanı belirten ekler olduğu üzerinde durmaktadır.

Reyhanlı ağzında şimdiki zaman ekinde çeşitli fonetik farklılıklar görülmektedir. *-yor*, *-yo*, *-yō*, *yōr*, *-yu*, *-yūr*, *-yUr* ve *-ī* ekleri yöremiz ağzında şimdiki zamanı karşılayan eklerdir. Yazı dilimizde ünsüzle biten fiil kök ve gövdelerine gelen şimdiki zaman eki araya kaynaştırma ünlüsü olarak *-(I)yor / -(U)yor* şeklinde kullanılırken, yöremiz ağzında bazı örneklerde bu kaynaştırma ünlüsünün kullanılmadığı görülebilmektedir. Ekin son ünsüzü *-r*'nin düşmesiyle oluşan *-yo* şekli ile *-r* ünsüzünün düşmesi sonucu ekin ünlüsünün uzamasıyla oluşan *-yō* şekilleri yöremiz ağzında oldukça yaygın kullanılmaktadır. Ekin son ünsüzünün korunup ünlüsünün uzamasıyla oluşan *-yōr* şekli de görülebilmektedir. Ekin ünlüsünün daralıp *-yu*, *-yūr*, *-yUr* şekilleri de görülebilmektedir.

Yöremiz ağzında yaygın olmayıp yalnızca birkaç örnekte görülen *-ī* sesi de şimdiki zamanı karşılamaktadır. Günümüzde de şimdiki zaman eki olarak kullanılan *-mAktA* ve *-mAdA* eklerinden yalnızca *-mAktA* eki yöremizde kullanılmaktadır.

Şimdiki zaman eklerinin yöremiz ağzındaki görünüşleri aşağıdaki gibidir:

TEKLİK

1. Şahıs:

-(I)yor-um / -(U)yor-um

çocuklarımla barabar yaşıyorum (23.1/7), eşimin doğumgünüünükutluyorum (1.1/31), atmış üç yaşında oluyorum (14.3/2), sanayinin yanında bir açlara başıyorum (1.5/7), ben tizin köyünde otuyorum (2.2/6), yāşım altmış yeddı yannız yaşıyorum (2.3/4)...

-yo-m

yürē yanmış diyom kesin (19.3/14), destek oluyom bazen işe de gidiyom hem eviñ işini yapıyom (1.1/12), ondan geçiniyom (2.1/4), on sa'at çalışıyoğ elli milyon için geliyom (1.1/24), beledyede şimdî çalışıyom (1.5/4)...

-yō-m

ben bi oğulda hademelik yapıyōm (14.4/2), bahçada çalışıyōm biber ekiyōm batıcan ekiyōm (15.2/11), sene diyōm ayaklarım şişti (19.1/13)

2. Şahıs:

-yor-sun, -yor-suñ,

artık yavaş yavaş biliyorsun buranın yemeklerini (16.2/18), haşlıyorsun sonra buğdayı koyuyorsun biberini her şeyisini (17.3/15), sen o ağacın nerde oldūnu biliyorsuñ (19.3/32)...

-yo-sun

pişiriyosunşirasını koyup ikram ediyosun (17.3/22)

-yo-n, -yo-ñ

yoħsa bir işe yerleşemiyon (1.4/47), yapalı ahā görüyoñ (15.3/16), bir kat künefe basıyoñ ikinci pennirikoyuyoñ (17.3/22)

-yu-sun

bir kat künefe koyusun (17.3/22),

3. şahıs

-yor

güzel neşeli oluyor (22.2/15), altı tâne çocuğum var hepsı yaşıyor (23.1/3), öyle ölüyor (23.2/30), benim yanımda benimle kalıyor (1.2/5)...

-yō

babası benimamcamoğlu oluyō (1.3/3), gelen giden oluyō (1.3/26), çalışıyō suriyeli geliyō seksen liraya çalışıyō (1.4/22), şu an burda evlí çocuğum da yanımda oturuyō (1.7/19), yavaş yavaş sıcak geliyō ilhamdilleh (2.1/22)...

-yōr

kardeşimiz reyhanlıda oturuyōr (2.2/23), biri hüsēn oħuyōr memmet ta'mirci (2.3/11), memed toħyada oturyōr (2.3/23), kimi vuruyōr (3.2/19)...

-yŪr,

çocuk bana söyleyür diyür ānē vallah usandık (8.1/52),Allaha üç sene oluyür hác görevimizi de yaptık (14.1/16)

-yūr

kardeşim da orayı istiyür babası diyür başlık parası on lira (8.1/22), bî paşanın ismini taşıyür (10.1/27), şu anda dörtyolda oturuyür (14.3/14), beş tâne oluyür dört tâne oluyür altı tâne oluyür (17.1/12),

-î

babası başlık parası istîr (8.1/22)

ÇOKLUK

1. Çokluk

-yor-uz, -yor-uğ,

geldîni biliyoruz büyüklerimizden öyle biliyoruz (22.1/16), muhtara jandarmaya bildiriyoruz (19.2/35), iyâden yetiştirmek için çalışıyoruz (20.1/41), âbim benden büyyük bereber yaşıyoruz (2.1/2), ‘arafat dağı karşımızda ‘arafata bahıyoruz (2.2/9)

-yo-z, -yo-ğ, -yo-ğ, -yö-k

biz hatay reyhanlıda kalıyoz (1.7/4), biz burda üç tene oturuyoz (4.2/8), alıştırmaya çalışıyoz (5.1/14) sansarin köyündē oturuyoğ (3.2/1), zaten sorra evin işını yapıyoğ (1.1/23), işte misafirliē gidiyoğ (17.3/27), baqqallardan alıyoğ her şey (1.1/23), bunları hepsini ekiyök (5.2/10), fabrikaya götürüyök zetgetiriyök (5.2/21)

-yör-uz,

hiçbir yerē gidemiyörüz misafir de kabul edemiyörüz (2.9/26), akıyayla köyünde oturuyörüz (5.1/1), öbür köyē çalışıyörüz (7.1/3),

-yö-k, -yö-ğ

hazırlıklarımızı yapıyöğ (16.2/21), oğlumla bereber bu yutup şeyi çekiyöğ (16.3/24), ne derler şeh ım ‘elle yapıyöğ (17.2/19), kendini bekletiyöğ (17.2/21)

2. Çokluk

-yor-sunuz

emrediyorsunuz siz bana veriyorsunuz (6.3/125),

-yo-sunuz

eskiden de biliyorsunuz suylar hep ulaşım zordu (22.1/30),

-yo-nuz

bu çocuğa sahip çıkamıyorsunuz mu (1.3/14)

3. Şahıs:

-yor-lar

iki hat meselâveriyorlar sana (1.3/34), kēndilerine bahıp geçiniyorlar (1.5/18), yoruluyorlar ama gönül isterdi ki oğusunlar (1.6/40)...

-yo-lar

çocukları oħuloħutuyolar (2.1/8), onlar da çalışıyolar entekyeye gidiyolar (2.3/12), sekkiz oğlan reyħanlıda oturuyolar (15.3/10)...

-yō-lar

reyyenlen reyyen imtihene veriyōlar (15.3/23), kayınlarım da işte istanbulda çalıřıyōlar (16.2/14), ne bilim akşam geliyōlar iki se'et tamam (23.2/18), iştebbe köyünden yařıyōlar (1.3/24)

-yUr-lar

şimdik altın istiyurlār (8.1/32),ē çocuklar geliyurlār (8.1/38), bişiryurler akşam gelir tekrar yiyurlar (8.1/53), kesiyürlēr kanlārı hepsini (19.1/34), şimdik düğün salonunagidüyürlēr (21.1/19)

-i-ler

yaşantılarında devam ediler (14.2/19), hepsi bir odada oturiler (21.1/11)

-mAktA- / -mAktA-

TEKLİK

1. şahıs

hatay reyħanlıda oturmağtayım (1.7/2), yine uluslararası çalışmağtayım (11.2/6), pařakōy mahallesinde çifçilik yapmağtayım (20.1/1), hatay reyħanlının davutpařakōyünde ikamet etmekteyim (6.1/2)

2. şahıs

oturmağtasıñ (md.), çalışmağtasın (md.), etmekteyin (md.)

3. şahıs

üçtepē ismī etrafında bulunan üç tâne tepeden adını almaktadır (19.2/22), reyħanlı ĥalkı çalışmağtadır vē yabancı işçilerimiz de çalışmağtadır (20.1/30), patlıcan ekilmektedir geçimleri budur (6.1/28)

ÇOKLUK

1. şahıs

ırgat olarak kişilerin elinde çalışmağtayız (20.1/27)

2. şahıs

çalıřmağtasıñız (md.), ekmektesiniz (md.)

3. şahıs

çalışmağtalar (md.), ekmekteler (md.)

2.2.4.1.1.2.1. Şimdiki Zamanın Olumsuzu

Yöremiz ağzında şimdiki zamanın olumsuzluk eki *-mA*'dır. Bu olumsuzluk ekine getirilen şimdiki zaman eki *-yor* geldiğinde olumsuzluk ekinin ünlüsünün daraldığı görülmektedir. Bu durum yazı dilimizde de yöremiz ağzında da geçerlidir.

TEKLİK

1. Şahıs:

çıkamıyōm ben hiçbir yerē gidemiyōm (15.1/29), ben bilmiyōm anlamıyōm o arapçayı (19.1/29), hastalıktan dolayı göndermiyom (1.3/8),

2. Şahıs:

vermiyosun demiş demiş beklē (19.3/22),yoḥsa bir işe yerleşemiyon (1.4/47)

3. Şahıs:

bir sene iyi vermiyur (6.1/33), neden bunlara sahip çıkmıyor (1.4/23), hiçbir zaman için biraḥılmıyur (14.4/30),

ÇOKLUK

1. Şahıs:

nereye götürdüler bilmiyoḡ (3.1/10), onlardan ev kırası almıyoruz (6.2/26)

2. Şahıs

niye bu çocuḡa sahip çıkamıyonuz mu (1.3/14),

3. Şahıs:

ikisi beḡar evdeler çalışmıyorlar (2.9/7), ōnu bāna vermiyoḡlār vāy (21.2/14)

2.2.4.1.1.3. Bilinen Geçmiş Zaman Ekleri

Türkiye Türkçesinde bilinen geçmiş zaman kipi *-DI / -DU* ekleriyle karşılıp ünlü uyumlarına uymaktadır. Karahan'ın (1992: 336), Türk yazı tarihi devrelerinde pek bir değişime uğramadan süregeldiğini belirttiği bilinen geçmiş zaman eklerinin yöremiz ağzındaki kullanımında da yazı dilimizden bir farklılık göstermediği tespit edilmektedir. Aynı şekilde yöremiz ağzında da bilinen geçmiş zaman, yalnızca bu ekler ile gösterilmektedir. Yöremiz ağzında farklı olarak yalnızca ekin ünlüsünün bazı örneklerde ünlü uyumunu bozduğu görülüyor.

Bilinen geçmiş zaman eklerinin yöremiz ağzındaki kullanımları aşağıdaki gibidir:

TEKLİK

1. Şahıs

-DI-m / -DU-m

oğlumu evermeye geldim (24.3/7), görücü usuluyle evlendim (1.1/4), onu da evlendirdim (1.6/52), hataylı aldım (1.7/15), ‘askerliğimi bitirdim geldim (1.9/23), on beş yaşında askere gittim (2.5/13), kızlarım bilmiyodu onlara öğrettim (2.9/18), ilkoğulu okudum ev hanımıyım (2.9/4), ev tuttum ben bir arhadaşımınla beraber (2.11/9), bu yıl çok çöktüm (15.1/15), gazi mursalda doğdum gazi mursalda büyüdüm (17.1/2), kuletepe köyüne gēlin geldim (21.3/1), öndan sorra gittim (1.5/5)

2. Şahıs

-DI-n / -DU-n, -DI-ñ / -DU-ñ

sen abduallah dīlsin sen öldün (6.3/87), sen bize bu kızuyu sattın (9.2/37), annē kardeşlerimī everdiñ (8.1/38)

3. Şahıs

-DI / -DU

ben küççüktüm beni verdi (8.1/11), dedi ki işte bir adam (9.2/42), evimiz olduAllaha şükür (10.2/19), takribēn bir on sene sürdü (11.3/22), yavrusu nehre uçtu düştü (19.3/13), bu insan gücü de bitti (20.1/8)...

ÇOKLUK

1. Şahıs

-DI-k, -DI-ķ, -DI-ĥ / -DU-k, -DU-ķ, -DUĥ

yarbayla bārábár şehre inerdik (24.1/9), şindik evlendik (1.1/3), sorra sivil hayata geldik (1.4/10), evi aldığımızda borçlu kaldık (1.1/13), reyhanlıya taşındık geldik burda oturduk (1.4/2), on yıl kadar borçlandık (1.1/14), pamuk buğday söğan ekiyorduk (6.2/8)

2. Şahıs

-DI-nIz, -DI-ñIz / -DU-nUz, -DU-ñUz

bu ĩ günümüzde vesile de oldunuz (24.3/7), yānıma buyurdunuz (24.3/7), bu yükleri siz getirdiñiz bizim üzerimize (2.7/22), selama durmadıñız şey etmediñiz (24.1/23)

3. Şahıs

-DI-IAr / -DU-IAr

babamgıl burda taşındılar (1.3/2), bu oğul servisleri çıhardılar (2.4/23), gitmedılar hüdude gitmedilerAllaha şükür (2.6/30), bacılarım hepsi kocağarı evlendiler (2.8/13), bizden biri oldular (1.6/17), fakir doğdular dünyaya fakir öldüler (2.4/17), bizi zulm ettiler (2.6/25), aħşam tuttular götürdülēr hastahāneye (3.1/5)

2.2.4.1.1.3.1. Bilinen Geçmiş Zamanın Olumsuzu

Bilinen geçmiş zamanın olumsuzunun yöremiz ağzındaki kullanımında, yazı dilmizden farklı bir kullanım görülmemektedir. Yöremiz ağzındaki kullanımlar aşağıdaki gibidir:

TEKLİK

1. Şahıs:

istanbuldā ‘amelyat olmadım (24.2/11), daha önce hiç doğumgünü kutlamadım (1.2/12), oḡulā gitmedim oḡumam yazmam yōḡ (13.2/8), örenim durumum lise terk liseyi bitirmedim (19.2/2)

2. Şahıs:

sen bu yemeyi niye yemedin (9.2/32)

3. Şahıs:

kim yapmadı böyle kimse bilmedi (3.1/14), kimseye karışmadı (3.2/36), bizim gördüklerimizi babalarımız dedelerimiz görmedi (2.4/16), oḡlum ḡayatta hüdüde gitmedi (2.6/26), boş boşuna bekliyorum kimse gelmedi (6.3/131)

ÇOKLUK

1. Şahıs

ḡastalḡını vallahi bız de bilmedik (1.3/8),

2. Şahıs:

çekmediñiz (md.)

3. Şahıs

gördüklerimizi görmediler (2.4/4), babalarımız bize vermediler oḡumadık (2.4/20), bullar şeye gitmedılar hüdüde gitmedilerAllaha şükür biz ḡurtulduḡ (2.7/30), askerler te‘cil etmediler (7.3/4), bunları aldık arabaya selam vermediler (24.1/2).

2.2.4.1.1.4. Duyulan Geçmiş Zaman Ekleri

Yöremiz ağzında iki tip duyulan geçmiş zaman eki vardır. Bunlar -mIş / -mUş ve -Iḡ / -Uḡ ekleridir. -mIş / -mUş ekleri yöremiz ağzında, yazı dilimizde olduğu gibi kullanılmaktadır. Birkaç fonetik ayrılık görülebilmektedir. Bir diğer duyulan geçmiş zaman eki tipi de -Iḡ / -Uḡ’tur. Ancak bu ekler, -mIş / -mUş ekleri kadar yaygın kullanılmamaktadır. Eklerin yöremiz ağzındaki kullanımları şu şekildedir:

TEKLİK

1. Şahıs

-mIş-Im / -mUş-Um

askerlīmi vatan görevımı bitirmişim (9.1/6), oturmuşum ḡaḡamıyōm (5.3/12), şu andatoprān ātında gömüşüm (8.3/40),nē inek nē ḡoyun görmüşüm (5.1/16),

2. Şahıs

-mİş-sIn, -mİş-sİñ / -mUş-sUn, -mUş-suñ

Duyulan geçmiş zaman 2. teklik kişi çekimli örneklere metinlerimizde rastlanmamıştır.

3. Şahıs

-mİş / -mUş, -ük

derviş nefsinin isted̄inin karşısına dikilmiş (9.2/40), evinize gelmiş ceviz her şey (10.2/16), kimisi çalışıyör kimisi oturmuş (10.2/8), eski ismi h̄amda beşaslana dönüşmüş (22.1/24), bu ‘avrat ölüğ (3.1/25)

ÇOKLUK

1. Şahıs

-mİş-Iz, -mİş-ıķ / -mUş-Uz

biz buraya yerleşmişiz (22.1/29), inek bağlamışiz evde (24.1/27), bütün gün maskelerimizi tahmışiz (2.9/27),

2. Şahıs

-mİş-sInIz, -mİş-sİñIz / -mUş-sUnUz, -mUş-sUñUz, -Iķ-sInIz

çocuğunuz̄ yapıksınız (10.2/16), siziñ evinize alıksınız (10.2/26)

3. Şahıs

-mİş-lAr / -mUş-lAr

öyle zorluklar yaşamışlar (12.3/17), vatan kalkındırmaya başlamışlardır (9.2/14), onlar da satmışlar (9.2/22), birisi k̄atip biri de k̄ardiyan birbirlerini görmüşler beyenmişler (24.3/20),

2.2.4.1.1.4.1. Duyulan Geçmiş Zamanın Olumsuzu

Yöremiz ağzında duyulan geçmiş zamanın olumsuz şekli yazı dilimizde olduğu şekildedir.

ÇOKLUK

1. Şahıs

hiç gitmemişim (5.1/19),

2. Şahıs

gitmemişsiñ (md.)

3. Şahıs

hayvan canlı ölmemiş (19.3/11), sa‘atler geçmiş gelmemiş (19.3/28)

ÇOKLUK

1. Şahıs

yapmamışız (md.), yapmayıkız (md.)

2 Şahıs

yapmamışsınız (md.), yapmayıksınız (md.)

3.Şahıs

yapmamışlar (md.), yapmayıklar (md.)

2.2.4.1.1.5. Gelecek Zaman Ekleri

Türkiye Türkçesinde gelecek zaman *-AcAk* ekiyle karşılanmaktadır. Gelecek zaman ekleriyle ilgili olarak Gürer Gülsevin (2006: 34) konuşma anından sonra gerçekleşecek eylemleri anlatmak için kullanılan eklerdir diyerek açıklamaktadır.

Reyhanlı ağzında gelecek zaman *-AcAk* eki, çeşitli fonetik farklılıklara uğrayarak kullanılmaktadır. Bunlar *-AcAk / -AcAk̄, -AcAy, -acā, -aca / -ecē, -IcI / -UcU* ekleridir. Yazı dilimizin standart gelecek zaman eki olan *-AcAk / -AcAk̄* yöremiz ağzında, yazı dilimizde olduğu gibi kullanılmaktadır. *-AcAy* eki, standart ekin son ünlüsü, ekten sonra bir ünlü ses gelince ğ sesine dönüşürken yöremiz ağzında y sesine dönüşmektedir. *-acā, -aca / -ecē* ekleri, yöremiz ağzında gelecek zaman eki olarak en çok kullanılan eklerdendir. Ekin son ünsüzünün düşürülüp bir önceki ünlüsünün uzatılmadan ya da uzatılarak kullanılmaktadır. Son olarak yöremiz ağzında gelecek zaman eki olarak oldukça yaygın kullanılan *-IcI / -UcU* ekleridir. Bu eklerin yöremiz ağzındaki kullanımları aşağıdaki gibidir:

TEKLİK

1. Şahıs

-acā-m, aca-m / -ecē-m

ben hıyayemi anlatacām (2.5/13), yāni bir çiçek bahar yapmaz derler ama ben yapacām (2.11/49), bene dedi ki pilot olacām (6.3/171), everdīm zaman sekkiz dāvul tutacām (17.1/15), durumumuz düzelirse oħutacam (3.4/6), diplomat olacam diyōr (6.3/182), ben ōyle çıhartacam ağaçtan çıhartacam demiş (19.3/27), ben paranı yemedim ōlduđu zaman verecēm (19.3/22), yakın zamanda ben de vana gidecēm (23.1/13), oğlumu everecēm on beş yirmi gün bir aya kadar (24.3/9)

-IcI-m / -UcU-m

yapıcım akşam yemeyi ateşte pişiricim patates kızartıcım (2.1/19), ne deycim şāhin vār hūsēn vār işte ĥadice vār (2.8/19), nere salıcım kızımı (8.1/35), bu sa'atten sorra nere gidicim ummē çalışıcım (13.2/24), vēr inne vurulucum (8.1/43)

2. Şahıs

-AcAk-sın, -AcAğ-sın

her kaynattında dökeceksin suyunu (4.1/42), toplayacaksın getireceksin (7.1/23), bu parça nēy bu parça nēy hepsini öğrenicin bileceksin (9.3/17), babam da dedi okuldan çıkacaksın bize bahacağını (18.1/3), sütünü sağacağını (4.1/14)

acā-n / -ece-n

sabahları temizleyecēn sütünü alacān (4.1/15), aynı şey yapacān akşama doğru (4.1/16), ben girecēm sen girecēn konularına (13.1/18)...

IcI-n / -UcU-n,

oraya gittigin zaman bir şey alıcın (3.2/32), oturuyoruz evde ne yapıcın (7.1/11), önden sorra bir daha bilicin (16),

3. Şahıs

-AcAk

ben ondan eminim de diplomat olacak (6.3/189), bu çifçilikten dolayı nāsī olacaK bilmiyorım (8.3/49), liseyi bitirdi ünüversteğe oğuyacak dedi (15.3/21), bu salı gelecek 1.6/57), biri 'askere gidecek (1.7/20)

-IcI / -UcU

bu ev kadını ne çifçiğe mi gidici yōk (9.3/6), kenler alıcı eşyeleri (10.2/24), üçüncüsü de 'eskere gidici erkeklerden (16.2/5), suya deydī için tekrar bahıcı (1.1/28), bu çocuklar evlenici yuva kurucu çoluk çocuk sahibi olacak (1.4/36), başını nereye vurucu (1.4/47), inşaallah daha yüksē şey olucu (1.5/13)

ÇOKLUK

1. Şahıs

AcAy-ız

en kısa zamanda bu hayvancılıktan kurtulacayız (2.4/10), ya'ni biz dört yıl habis boşu boşunayatacağız (2.6/24), sorra inşaallah evlendireceyiz (2.6/16), izine göndereceyiz altı ay git izin yāt dinlen dedi (6.3/119)

-IcI-ğ / -UcU-ğ

akşam için yemek yiyiciğ bereber oturucuğ (2.1/20), biz de biraz yardımcı olucuğ çok şükür (5.1/24), yirmi gün sorra tarlaya ekiciğ (5.2/9), ē işte nē yapıcığ gittik (19.1/2), şeye gidiciğ 'arafāya gidiciğ yuhārı (19.1/22), bu parçayı nerden bilicik ya çavuşlar anlatılar (9.3/15)

-acā-z / -ecē-k

dünürlerimiz de buraya geleceğ Allahın izniyle (24.3/19), Allahın izniyle yapacāz (2.11/30), yapmaya çalışacāz tabii ki (2.11/31), hāzreti 3mer řāhit y3k nāsiçihartacāz (19.3/9)

2. şahıs

-AcAk-sInIz

keşif geldĩndē dediler ki g3ceceksınız (19.2/5), illā şunu yapacaşsınız (24.3/25)

3. şahıs

-Acak-lAr

d3ğ3nden sorra tekrārgidecekler (24.3/25)

-IcI-lAr

aķřam3s3 aķřamdan sorra gidiciler evē (2.1/17), kendisinden hābersiz s3priz yapıcılar (1.1/30).

2.2.4.1.1.5.1. Gelecek Zamanın Olumsuzu

Y3remiz ağzında gelecek zamanda olumsuzluk yapmak iēin -mA-eki kullanılır. Bunun yanında şimdiki zamanda olduğu gibi ekin 3nl3s3n3n daraldığı da g3r3lmmektedir.

TEKLİK

1. şahıs

dedi dışarda ođumayacām (15.3/21), ben gitmiycim dedi (19.1/14)

2. şahıs

d3nyaya dinlemiyecēnbaķmıycān (14.4/19)

3. şahıs

bu insanlara iş vermeyiciyse oğutmasın (1.4/46)

ÇOKLUK

1. şahıs

almayıcıķ (md.)

2. şahıs

almayıcıñız (md.)

3. şahıs

almayıcılar (md.)

2.2.4.1.2. Tasarlama Kipleri

Tasarlama Kipleri başlığı altında ele aldığımız, G3lsevin (2002)'in “Dilek-İstek Kipleri”, Korkmaz (2007)'in “Tasarlama Kipleri”, Buran (1997)'in “Tasarlama

Kipleri”, Günşen (2000)’in “Dilek (Tasarlama) Kipleri” başlıkları altında değerlendirdikleri bu kipler, Türkiye Türkçesinde emir, istek, şart ve gereklilik olmak üzere yalnızca şekil eki olup zaman ifadesi bulunmayan fiil kalıplarıdır.

2.2.4.1.2.1. Emir Ekleri

Türkiye Türkçesi gramer çalışmalarında emir kipi üzerinde hâlâ bir birlik olmadığını makalesinde vurgulayan Karademir (2012: 2132), Eski Türkçeden Türkiye Türkçesine kadar asıl işlevi emir vermek olan bu kipin, altı şahsa göre çekiminin olmadığını söylemektedir. Devamında Türkiye Türkçesinde emir kipinin varlığının kabul edildiği yalnızca birinci kişi çekimlerinde bir birlik olmadığını da eklemektedir.

Yöremiz ağzında emir kipi ise Türkiye Türkçesinden birkaç şahısta ayrılmaktadır. 1. teklik şahısta ek tamamen farklılaşarak *-î-* şeklinde kullanılmaktadır. 2. teklik şahısta Türkiye Türkçesinde olduğu gibi eksiz çekimlenmektedir. 3. teklik şahısta *-sIn / -sUn, -sİñ / -sUñ* ekleriyle *-ñ* ünsüzünün de korunduğu görülerek kullanılmaktadır. 1. çokluk şahısta *-Allm* eki kullanılmaktadır. Yazı dilimizden farklı olarak yöremiz ağzında ekin, ünlü uyumunu bozduğu da görülmektedir. 2. çokluk şahısta *-In / -Un, -InIz / -UnUz, -İñ / -Uñ, -İñIz, -UñUz* ekleri kullanılmaktadır. Yöremiz ağzında emir 3. teklik şahıs çekiminde korunmakta olan *-ñ* ünsüzünün, 2. çokluk kişide de korunmaktadır. 3. çokluk şahısta *-sInIAr / -sUnIAr, -sİñIAr / -sUñIAre* kleri kullanılmaktadır. Burada da *-ñ* ünsüzünün korunmasıyla yazı dilimizden ayrılmaktadır. Eklerin yöremiz ağzındaki kullanımları aşağıdaki gibidir:

TEKLİK

1. Şahıs

gönül istedi ki onu da oğutım (1.6/50), kızımdan da bahsedim bi tane de kızım var (1.6/51), bunu da söylemeden yâni geçmeyim (1.6/56), valla kurban olımAllaha kimseye karışmadı (3.1/36), ben gidim borç getirim bilmem faizini alim (8.1/34),sana söylüm yâni hê be işimiz budır yienim (8.3/13)

2. Şahıs

yeni arabayı bırak falan şahsa teslim et sen eski arabayı kullan (6.3/138), nere salıcım kızımı oğlum al avradımı git çalış (8.1/36), çocukları ever şunu yap bunu yap (14.2/3), beni istiyon mu sen babama git söyle (2.6/35), senin sorunun ney bana anlat (6.3/118), üsamettin düştü gel ya'ni bah (1.3/13)

3. Şahıs

allah nice yıllar yaşatsıñ bu devleti cumhurbaşkanımızı devám etsin (9.2/12-13), o da dedi ki sen bunca kişi sanā öbür dünyadā hisaba çekmesıñ kul haqqına aramasıñ (9.2/46),Allah kimseyi düşürmesıñ (13.2/14), müdürü babama geldilēr dedi kızlar ohusun babam dedi yök yök yök (17.2/3), genē allā yā rabbī kurbañ olsunAllahā (19.1/11)

ÇOKLUK

1. Şahıs

on gün sorra baħalım ‘ēd ne diyıcı (1.3/22), damlardan aħan suyu biriktirip de çocukların başını yıkayalım diyē (7.2/27), ēn son demişler hazreti ömerın yanına gidelim (19.3/6)

2. Şahıs

dāh öncē geçen yıl āf gelmişti tapu alıñız diyō (19.2/14), babam gitmiş yavvarmış komutana demiş git arayıñ (2.6/26), süriyeli demiş beni oraya defn edıñ (3.1/26), ben orayı istiyōm mezārımı burda yapın (3.1/28), tek bu yarā ne getirin uv ne götürün (5.3/12),), kenlere böyle tutun hayvanları ürkütmeyin yavaş yavaş sāın diğkat edıñ (2.9/18),

3. Şahıs

istanbuldaki olanlar gēlir işte sağ olsunlar (16.1/18), en azından bir meslek saħibi olsunlar (2.11/35), bu büyük yetkililerden rēcamız vār memleketimize baqsıñlar (1.7/33), bütün reyħanlıyı köye da‘vet edyoruzziyaretimize gelsinler (2.2/30), kıziñnan kocası geçinsıñlēr rahat kalsıñlār çocukları olsun yavaş yavaş çalıssıñlār kendi kenlerini gerçindirsinler (8.1/36-37), diyor ki hāyırçıkışını vermē (6.3/75),

2.2.4.1.2.1.1. Emir Kipinin Olumsuzu

Yöremiz ağzındaki emir kipinin olumsuzunun, yazı dilimizden ayrılan tarafı olumsuzluk ekinden değil; yukarıda da değindiğimiz emir eklerinin bizzat kendilerinden kaynaklanmaktadır. 2. çokluk kişide bir örnekte ñ şekli görölmektedir. 3. şahıslarda da - ñ ünsüzü korunuyor.

ÇOKLUK

1. Şahıs

sayın müdürüm vizemı öldürmeyim dedım (6.3/120), bunu da söylemeden yāni geçmeyim (1.6/56)

2. Şahıs

bilme (md.), görme (md.), hısımın olursā gidērsın hısımın olmassa gitmeñanca bir kişi gidēr (21.1/28)

3. Şahıs

oğuma yazma kimse almasıñ (2.4/25), rabbim utandırmasıñ inşallah (2.10/26), biz arhadaşız para için arhadaşlımız bozulmasıñ (19.3/21),Allah onu başımızdan eksik etmesin (1.1/31),Allah kimseyi düşürmesin (2.2/22), bu bayrağı hiçbir zaman indirmesin (2.7/27)

1. Şahıs

bir aylık ekmeymızı yaparız difrizeğörüz ramazanda ekme yapmayalım (2.9/33)

2. Şahıs

siz bñ etten kesip saklamayın olduğı gibi pişirin (9.2/23), hayvanları ürkütmeyin yavaş yavaş sñin (2.9/18)

3. Şahıs

diğat edin dökmesiñler (2.9/19).

2.2.4.1.2.2. İstek Ekleri

Eski Türkiye Türkçesinde istek kipi ekleri olarak kullanılan *-(y)A, -sA, -Dil, -sAñA* ekleri hemen hemen bütün tür ve derecelerde istek görevi üstlemişler, Türkiye Türkçesine doğru gelindikçe eklerin belli başlı görevlerde yoğunlaştıkları görülmüştür.⁸ Standart yazı dilinde kullanılan istek eklerinde birtakım karışıklıklar söz konusudur. İstek kipi, birinci teklik ve çokluk şahıs çekimlerinde kullanılan *-(y)-AyIm, -(y)-Allm*, ekleri emirden çok istek eki işlevindedir.⁹ Ergin (2016), Türkiye Türkçesinde bugün istek eki olarak *-a, -e* eklerini işaret etmektedir. Ancak Korkmaz (2007) da *-A* istek eki için birinci şahıslarda zayıflamış olduğunu, ikinci şahıslarda canlı olarak yer aldığını ve üçüncü şahıslarda da yalnızca kalıplaşmış ifadelerde görüldüğünü belirtmektedir.

Yöremiz ağzında istek ekinin işlevi, Korkmaz'ın belirttiğı gibidir. Derlediğimiz metinlerde 1. şahıs çekimlerinden yalnızca çokluk çekimde *-ē*'li bir örneğe rastlanmıştır. 2. teklik şahısta iki örneğine rastlanmıştır. Bu iki örnek de Öztürk (2009)'ün ekin dua ve beddua işleviyle kullanılmışlardır. Diğer şahıs çekimlerinde *-A*'lı örneklerle rastlanmamıştır.

TEKLİK

1. Şahıs

tutam (md.), görem (md.), sevem (md.)

⁸ (Gölsevin, 2002: 11).

⁹ (2002: 651).

2. Şahıs

sağ olası iyiz elhemdilleh (2.4/17), nur içinde yatasın(3.1/29)

3. Şahıs

ola (md.), yapa (md.), ede (md.)

ÇOKLUK

1. Şahıs

bereber yerik çay içek

2. Şahıs

oynayasıñız (md.), ekesiñız (md.)

3. Şahıs

doğuralar (md.), geleler (md.)

2.2.4.1.2.2.1. İstek Kipinin Olumsuzu

Derlediğimiz metinlerde istek kipinin olumsuz çekimine rastlanmamıştır. ağrıtmayım (md.), vermeyesiñ (md.), görmeye (md.), uzatmıyalım (md.), söyleyemeyiñız (md), gidemeyeler (md.).

2.2.4.1.2.3. Şart Ekleri

Türkiye Türkçesi şart ekleri -sA'dır. Tek başına bir yargı taşımayan, asıl cümleye, koşul anlamlı yardımcı cümlecik fonksiyonu taşır. Şahap Bulak (2011: 78), şart kipinin Eski Türkçede -sAr şeklinde olduğunu belirtmektedir. Yöremiz ağzında da şart eki olarak yazı dillimizden farksız olarak -sA eki kullanılmaktadır. Teklik 2. şahıs çekiminden sonra bir örnekte "-A" sesi türemiştir.

TEKLİK

1. Şahıs

süriyeli demiş eger ben ölürsem beni buraya defnediñ (3.1/23), dünyaya gelürsem yine aynı yerde yaşamaya çalışırım (10.1/21)

2. Şahıs

kızlar desenbirini yozgatlıya verdik birini niğdeliye (7.2/31)

bağsana halımıza diyöm oğlum (8.1/27)

3. Şahıs

ne kadar olsa bizim memleketimiz (1.6/45), şikayetler yapılsa bile binde bir geliyō (19.2/33), başımıza ya'ni musibetler de gelse olaylar da gelse bizAllahın sevgiliğullarıyız (1.6/20)

ÇOKLUK

1. Şahıs

nere gitsek önümüzdelər (13.1/30)

2. Şahıs

etseñiz (md), bilseñiz (md.) yazsañız (md.)

3. Şahıs

çıkşalar (md.), gülseler (md.), yazsalar (md.)

2.2.4.1.2.3.1. Şart Kipinin Olumsuzu

Yazı dilimizdeki kullanımdan farksızdır. Derlediğimiz metinlerde yalnızca bir örnekte karşımıza çıkmıştır.

toprān ātında gömüşüm ālmasam bulları ben açta kalırım (8.3/40).

2.2.4.1.2.4. Gereklilik Ekleri

Türkiye Türkçesinde bir eylemin yapılması gerektiğini belirten ve *-mAll* ekiyle karşılanan kiptir. Hikmet Koraş (2005: 136)'ın, makalesinde bahsettiği gibi mevcut gramer kitaplarında gereklilik kipi, Türkiye Türkçesinde *-malı / -meli* ekleri ile yapılır. Ancak tarihi devirlerde “*gerek*” kelimesi ile Arapça kökenli olan “*lāzım*” kelimeleri, Eski Türkçeden beri gereklilik çekimlerinde kullanılmışlardır. Yöremiz ağzında da gereklilik cümleleri lazım kelimesinin ilk ünlüsünün uzun hâli kullanılarak “*-mA* isim-fiil eki + iyelik eki + *lāzım*” şeklinde karşılanmaktadır. *-mAll* ve “*gerek*” şekilleri derlediğimiz metinlerde karşımıza çıkmamıştır.

ömür boyu ilaç yāni kullanması lāzım (1.2/26), biraz insanda utanma duyKusu olması lāzım (1.4/13), insan çözüm üretmesi lāzım (1.4/20), şu memlekete güzel memlekete ĩ bahılması lāzım (1.7/36), esās şeyin müslümanlık olması lāzım (11.1/25), mutlaka bu işleri yapması lāzım (17.1/41), bir saat daha kalması lāzım (19.3/31), biraz kuru yoğuruyoruz onun hamuru kuru olması lāzım (21.3/23)

2.2.4.1.2.4.1. Gereklilik Kipinin Olumsuzu

Yöremiz ağzında gereklilik kipinin olumsuz çekiminin örneklerine rastlanmamıştır.

2.2.4.2. Fiillerin Birleşik Çekimleri

Fiillerde birleşik çekim, birden fazla kip taşıyan fiil çekimleridir. HaticeŞahin (2003: 158), makalesinde bu çekimleri açıklamaktadır: “*hikāye (-DI), rivayet (-mİş) ve şart (-sA) ekleriyle birleşerek yeni çekimler ve yapılar oluştururlar. Bu ekler, i- fiilinin çekim biçimleri olan eklerdir*” diyerek açıklamaktadır. Yöremiz ağzında bu birleşik

çekimlerin kullanımları yazı dilimizden küçük farklarla ayrılmaktadır. Üç çekimin de örneklerine rastlanmakla birlikte en fazla hikâye birleşik çekimi örnekleri karşımıza çıkmaktadır.

2.2.4.2.1. Hikâye Birleşik Çekimi

Hikâye birleşik çekimi yazı dilimizde olduğu gibi fiil kök üzerine sırasıyla kip eki, ek fiil *-DI / -DU* eklerinden biri ve şahıs eki getirilerek yapılan çekimdir.

2.2.4.2.1.1. Geniş Zamanın Hikâyesi

Geniş zamanın hikâyesi fiil kök üzerine geniş zaman eki, ek fiil, *-DI / -DU* eklerinden biri ve şahıs eki getirilerek yapılmaktadır. 3. çokluk şahısta kip ekinin sonra şahıs ekinin daha sonra da ek fiil ve *-DI / -DU* eki gelmektedir. Yöremiz ağzından örneklere bakıldığında ek fiilin düştüğü görülmektedir.

sevinçten yâni üç kilo beş kilmetre koşardım (12.3/10)

burda olsâ onu alırdın (4.1/6)

karpuz kavun ekerdi onları da biz kendimiz yetiştirirdik (4.2/32)

bayramlarda sütlâc yaparlardı (17.1/35)

Geniş zaman ekinin ünsüzünün düştüğü örnekler:

az boz cıncık mıncık âlilârdı tâvâ ahılârdı (21.1/8)

kayınbabaginnen birlikte oturulardı (21.1/10)

2.2.4.2.1.1.1. Geniş Zamanın Olumsuzunun Hikâyesi

Geniş zamanın olumsuzunun hikâyesi, yazı dilimizde olduğu gibi *-mAz* eki getirilerek yapılır. Olumsuz çekimde de ek fiilin düştüğü görülüyor.

mitfahta çalıştım çalışamazdım fazla yerde otıramazdım (15.1/12)

bu deynegi getiremezdim anında (3.1/35)

sofrada yırmı kişiden aşağı oturan kimse olmazdı (7.2/7)

eskiden bir çöp ordan getiremezdik (3.1/34)

biz toplardık ‘amele falan koymazlardı (4.2/30).

2.2.4.2.1.2. Şimdiki Zamanın Hikâyesi

Şimdiki zamanın hikâyesi fiil kök üzerine sırasıyla şimdiki zaman eklerinden birinden sonra ek fiil, *-du* eki ve şahıs ek getirilerek yapılmaktadır. Şimdiki zaman ekinin yuvarlak ünlüsünden dolayı bu çekimde yalnızca *-du*'lu şekiller görülmektedir.

üçgündür sobanın altında yatıyordum (7.2/30), ilk oncē ben çıfçılık yapıyodum (15.2/3)

damat kınası ayrī bōyle oluyōdu (22.2/16)

pammık topluyōduk ēyle ben gençken bu işleri yapıyōduk (23.2/4)

eskide dāvulla yapıyorlardı (23.2/14)

2.2.4.2.1.2.1. Şimdiki Zamanın Olumsuzunun Hikâyesi

Yalnızca bir örnekte karşımıza çıkan bu çekimde yazı dilimizde olduğu gibi olumsuzluk eki olan –mA'nın ünlüsü daralmaktadır. dedeler bile bilmiyorlardı (3.2/27).

2.2.4.2.1.3. Gelecek Zamanın Hikâyesi

Gelecek zamanın hikâyesi çekimine yalnızca bir örnekte rastlanmaktadır. Yöremiz ağzında gelecek zaman eklerinde çeşitlilik görülürken, gelecek zamanın hikâyesi olarak yalnızca -AcAk'lı bir örnek görülmektedir. hani öğretmen olacaktı (5.1/27).

2.2.4.2.1.4. Duyulan Geçmiş Zamanın Hikâyesi

Yöremiz ağzında duyulan geçmiş zamanın hikâye çekiminde fiil kök üzerine -mİş / -mUş veya -ık kip eklerinden biri, -DU eki sonda da şahıs eki getirilerek çekimlenmektedir. -mİş / -mUş'lu kullanım, -Ik'lı kullanımdan daha fazla görülmektedir.

çok ağlamıştım o kadar ki babasıyla tartışmıştım (1.6/36), hacca gidecem dilekçesi verdim (6.3/73)

tavuk vardı koyun vār inek vardı hepsinden de babam rahmetlik beslemişti (3.2/4), hükümet ve cumhurbaşkanımızın vesilesiyle olmuştur (9.2/17), daha çok bir konuyu deyikti (9.2/42)

çifçilikte belli bir iy bir para kazanmıştık (6.3/25).

2.2.4.2.1.4.1. Duyulan Geçmiş Zamanın Olumsuzunun Hikâyesi

Yazı dilimizden farksız olarak yöremiz ağzında kullanılmaktadır. hiçbir zaman samimiyet bir kız arkadaşı olmamıştı (6.3/186), fitne yapılmaması için doğruyu söylememiştir (9.2/41).

2.2.4.2.1.5. Şart Kipinin Hikâyesi

Şart kipinin hikâyesi yöremiz ağzında -y'li olarak kullanılmaktadır. Görülen örnekler, fiil kök üzerine sırayla şart eki, -y- ünsüzü, -DI eki ve sonda da şahıs eki kullanılarak çekimlenmiştir.

günü birlik düşüncecek olsaydım bazı şeyleri göz boyamak için yapardım (2.11/46)

aħmet hıraç ölseydi ya'ni biz dört yıl habis boşu boşuna yatacağız (2.6/23).

2.2.4.2.2. Rivayet Birleşik Çekimi

Rivayet birleşik çekimi yazı dilimizde olduğu gibi fiil kök üzerine sırasıyla kip eki, ek fiil,-mİş / -mUş eklerinden biri ve şahıs eki getirilerek yapılan çekimdir.

Yöremiz ağzında ek fiilin düştüğü görülmektedir. Rivayet birleşik çekimi örneği yöremiz ağzında oldukça azdır. Geniş, şimdiki ve gelecek zaman çekimleri örneği dışında diğer kiplerde örnek bulunamamıştır. Bulunan örneklerde, *-miş* eki olarak yalnızca kalın ünlülü şekilde kullanılarak genelde büyük ünlü uyumu bozulmaktadır.

2.2.4.2.2.1.1. Geniş Zamanın Rivayeti

neresi yağınsa su içinyerleşirmiş (22.1/31).

2.2.4.2.2.1.2. Şimdiki Zamanın Rivayeti

bu yıl bitecekgitmiyō amma geçiyomuş (5.1/29),

bu suriyeye geliş gidiş zamanlarında mayın patlıyōmuş (14.4/24).

2.2.4.2.2.1.3. Gelecek Zamanın Rivayeti

sanki ölümle tehtit edilecekmiş gibi (6.3/98).

2.2.4.2.3. Şartlı Birleşik Çekim

Şartlı birleşik çekim yazı dilimizde olduğu gibi fiil kök üzerine sırasıyla kip eki, ek fiil, *-sa* eki ve sonunda şahıs eki getirilerek yapılan çekimdir. Yöremiz ağzında rivayet birleşik çekime göre daha fazla kullanılmaktadır. Görülen örneklerde ek fiilin kök ünlüsü düşmektedir. Olumsuz çekimlerde de yazı dilimizden ayrılmamaktadır.

2.2.4.2.3.1. Geniş Zamanın Şartı

yā'ni hangisinin elindentutarsañ o senin elini tutār (7.2/39)

çünkü başlarığıracağ bunlara sahip çıkarsa (1.4/24)

ona da bir kız bulursağ evericik (2.3/24)

eyer bir daha bunu tekrarlarsañız sizi mahkemeye verrım (24.1/24)

er ne kadar derlerse doğduğun yer değil doyduğun yer (1.6/6).

2.2.4.2.3.1.1. Geniş Zamanın Olumsuzunun Şartı

bire bir gidip görüşmezsem az giderim (2.11/42)

öylē güzel yāni bir yemek zāten olmazsa olmāz (4.1/37)

satmazsağ yine bir şey getiremeyiz (4.1/30).

2.2.4.2.3.2. Şimdiki Zamanın Şartı

negerekiyorsa yapmaya çalışacāz (2.11/31)

yüz sürüyosa iki yüz elli üç yüz dönüme çıktı (20.1/16).

2.2.4.2.3.3. Gelecek Zamanın Şartı

düğün yāpııcısın iki üç yüz kişı toplānırdı (21.1/20)

inek alacağsan yāni çok zor bağıımı (4.1/13)

ne yapacaşsak pazarlarda satış kimse bir şey yapıcıysa onlar bizden önce katılıyolar (1.1/20)

ēyer bunları siz devlete yansıtacaşsanız yānı devlet bizı dınlesın (8.3/49).

2.2.4.2.3.4. Duyulan Geçmiş Zamanın Şartı

yüreği yanmamışsa ben o deveyi istemiyōrum (19.3/15).

2.2.5. FİİLLERDE SORU EKİ

Yöremiz ağzında kullanılan soru ekleri *mI / mU*'dur. şahap Bulak (2019: 316), Batı Türkçesinde hem isimlere hem fiillere aynı soru ekinin kullanıldığını ve bu eklerin dört şekilli olup ünlü uyumlarını sağladıklarını ifade etmektedir. Türkiye Türkçesi için geçerli olan bu açıklama, yöremiz ağzı için birebir uymamaktadır. Yöremiz ağzında son hecede ince ünlünü kalınlaşması eğilimi soru eki için de geçerlidir. Böylelikle incelik kalınlık uyumu bozulmaktadır.

amma başarıır mıyimbilmiyorum (2.11/48)

kōyümdeki arkadaşlarım su'udi 'arabistana gider misin diye dedilēr (6.3/46)

bir aylığına iki aylığına para verir mısın (19.3/18)

daşa bir şey çıkmadı yardımdan çıkar mı (7.2/4)

ķuzu vār kestım alır mısınız (9.2/21)

beni istiyon mu (2.6/35)

yoruluyorlar mı yoruluyorlar (1.6/39).

2.3. EK-FİİL

Yukarıda da belirtildiği gibi ek fiilin görevlerinden biri de isimlere gelerek onların yargı bildirmelerini sağlamaktadır. Yöremiz ağzında üç zamanda çekime rastlanmıştır.

2.3.1. GENİş ZAMAN ÇEKİMİ

İsim soylu kelimeler, ek fiil, geniş zaman ve şahıs ekleriyle geniş zaman çekiminde yüklem yapılmaktadırlar. Aşağıda ek fiilimiz olan *-i*, örneklerimizde görülmemektedir; düşmüştür. 3. teklik ve çokluk kişilerde kelimenin sonuna *-Dir* eki getirilerek ek fiilli çekim yapılmaktadır. Hatipoğlu (1981), bu ek için genellikle ad ve bazen de eylem soylu sözcüklere getirilip geniş zaman kavramı sağlayan bir ek olduğunu belirtmektedir. Yöremiz ağzında kullanılan bu *-Dir* ekinin ünlüsünün kalışıp büyük ünlü uyumunu bozduğu görülüyor.

bin daķķız yüz atmış iki doğumluyım (19.3/1)

sēn gōnlümē āçān sēher yēlımsıñ (21.2/38)

onunmutlū demek benim mutlūm demektir (1.2/18), en küççükleri bēnim köyde olduğum için herkesçifçidir (12.1/5)

en büyük eşinden ikinci kız çocüyum biz üç kız bir oğlanız (1.2/2)

biz pideciyiz somuncu deliz (1.7/24)

inşallah devletē vatanā milletē faydalı olacak insanlardır (9.2/6).

2.3.2. BİLİNEN GEÇMİŞ ZAMAN ÇEKİMİ

İsim soylu sözcüğe ek fiil bilinen geçmiş zaman eki ve şahıs ekinin getirilmesiyle çekimlenmektedir. Yöremiz ağzından derlerdiğimizde görülen örneklerde ek tamamen düşmemektedir ancak yerini –y ünsüzüne bırakmaktadır. 3. çokluk şahısta, şahıs eki ile ek fiilin yeri değişmektedir.

muhabere bölügüydümühabereciydım (14.2/5), önceki hayatım yeşilovadaydım (5.1/2)

benlen eşim görümcelerim kayınbabam kaynanam vardı (15.1/22), arkadaşlarımızın sigorta hakları burda yoktur (20.1/36)

eskiden ağa hükümü altındaydık (17.1/25)

bu gazi mursal köyü sahibleri mursallardı ağalardı (17.1/26).

2.3.3. DUYULAN GEÇMİŞ ZAMAN ÇEKİMİ

Yalnızca bir örnekte görülen duyulan geçmiş zamanın çekimi yazı dilimizden farksız kullanılmıştır. Ekin ünlüsünün düştüğü görülmektedir.

masraf yapacaktı sözü varmış artık bilmiyöm (12.2/15)

Bir örnekte yazı dilimizden farklı bir kullanım olarak isim soylu kelimelere gelen ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi üzerine, bir ek fiil daha eklenerek bilinen geçmiş zaman getirilmiştir.

beşik kertme diyē o zamanda tabir edilen bir şeyler varmıştı (14.4/35).

2.3.4. EK-FİİLİN OLUMSUZU

Türkiye Türkçesinde, isimlerde ek fiilin olumsuzu “*değil*” edatına şahıs eklerinin getirilmesiyle yapılmaktadır. Yöremiz ağzında da aynı şekildedir ancak *değil* edatında birtakım fonetik farklılıklar görülmektedir. Yazı dilimizde kullanılan *değil* şekli ile birlikte “*dēl, dīl, değıl*” şekilleri de kullanılmaktadır. *değıl* kullanımını oldukça azdır.

er ne kadar derlerse doğduğun yer değil doyduğun yer aslında doyduğun yerdoğduğun yer değil (1.6/6-7)

bir de hac her müslüman farz dēldir malı olan hacca gider (2.2/17)

türkmeniz ‘arap dēliz kitaplarda tarih kitaplarında bunlar çihiyor (6.1/23)

bêle büyük çifçi dîlîm yâni (8.3/39)
eşim bana diyor sen abduallah dîlsin sen öldün (6.3/87)
iki kişiylen olan bir şey bir kişiylen dîl öylē (21.3/29)
yâ‘nî şikâyetçiyiz memnun dîlîz (1.1/18)
evel çok iyidi şindik valla hêç eyi dēl (1.8/14)
tekrâr askerî noktadan geri döndüm ama kendimde dîldim (6.3/102)
hakkı da bu dîldî hakkı boğaziçi ünüverstesiydî (6.3/184)
biz yırmı sene önce reyhanlı böyledēldı (1.7/38)
nâsî söyleyîm size yâni besicilik üzerine degil de (2.11/22)
bizim durumuz o kadar musait degildi (9.3/24)

2.4. ZAMİRLER

2.4.1. ŞAHİS ZAMİRLERİ

2.4.1.1. 1. Teklik Şahıs

2.4.1.1.1. Yalın Hâli

Yalın hâldeki birinci teklik kişi zamiri standart Türkiye Türkçesinde olduğu gibi tek şekillidir.

ben (1.1/15).

2.4.1.1.2. İlgi Hâli

Türkiye Türkçesinde zamirlere gelen tek şekilli ilgi hâli eki olan *-im*, yöremiz ağzında *+ım / +im* ekleriyle sağlanır. Böylece büyük ünlü uyumunda bozulmalar görülür.

benim en büyük ābim (1.2/6), benim evımdē (14.3/31).

2.4.1.1.3. Yükleme Hâli

Standart Türkiye Türkçesinde farklı olarak ben zamirine yükleme hâli ekinin kalın şekli de getirilerek ses uyumsuzluğuna sebep olduğu görülmektedir.

annem beni veriyōr (14.4/37), benı gördü (16.1/29).

2.4.1.1.4. Yönelme Hâli

Yöremiz ağzında çoğunluk kullanım standart Türkiye Türkçesinde olduğu gibi “bana” zamiriyle karşılanır. Bunula birlikte bazı örneklerde *ñ*’li kullanım da görülür. Standart Türkiye Türkçesinde birinci ve ikinci teklik kişi zamirlerine yönelme hâli eki getirilince bu zamirlerin köklerinde değişmeler meydana gelir. Yöremiz ağzında bir örnekte de bu değişime uyulmadığı görülmüştür.

baña nâsib etti (14.4/5), bana karşı (1.2/35), deli oldu bene (3.1/4).

2.4.1.1.5. Bulunma Hâli

Yazı dilimizden farksızdır.

hālā bende sākılı (19.2/9).

2.4.1.1.6. Ayrılma Hâli

Ayrılma hâli kullanımı yazı dilimizdeki gibi kullanılmakla birlikte, birinci teklik kişi zamirine gelen +den ekinin, vasıta işleviyle kullanıldığı örnekler de oldukça fazladır.

benden küçük (16.3/3), benden beyım (10.3/13).

2.4.1.1.7. Vasıta Hâli

Yazı dilimizden ayrılan tarafı zamir kökünde değil, zamir üzerine gelen vasıta hâli eklerinde görülmektedir.

benlen bereber (1.7/16), benle ābim (2.2/23), benden bereber (9.3/26).

2.4.1.2. 2. Teklik Şahıs

2.4.1.2.1. Yalın Hâli

Standart yazı dilimizde olduğu gibi “sen”dir.

istiyon mu sen (2.6/35).

2.4.1.2.2. İlgi Hâli

Standart “senin”, kalın ünlülü ilgi hâli eki şekli “senın” ve ñ’li şekliyle seniñ” görülür.

senın sorunun (6.3/118), senin işımı gördüm (19.3/21), seniñ arķandayız (1.6/41).

2.4.1.2.3. Yükleme Hâli

Ekin ince ünlülü şeklinin yanında yöremiz ağızında kalın ünlülü şekli de vardır. sen seni düz ēt (21.2/31), anlamıyör seni (8.1/38) .

2.4.1.2.4. Bulunma Hâli

Yazı dilimizde olduğu gibidir.

sende (md).

2.4.1.2.5. Ayrılma Hâli

Yazı dilimizden farksızdır.

bir para senden (9.2/37).

2.4.1.3. 3. Teklik Şahıs

2.4.1.3.1. Yalın Hâli

Yazı dilimizdeki gibi “o” olarak tek şekillidir.

o da dedı ki (9.2/45).

2.4.1.3.2. İlgi Hâli

“onun” kullanımının yanında ñ’li kullanımı da vardır.
onuñ çapasını (16.1/5), ‘eyşē onun yānına (19.1/16).

2.4.1.3.3. Yükleme Hâli

“onu” kullanımının yanında “oñu” kullanımına da rastlanır.
onu çağırır (19.2/37), oñu çok seviyorum (1.1/31).

2.4.1.3.4. Yönelme Hâli

Standart yazı dilimizde olan “ona” şekliyle birlikte ñ’li şekli de vardır.
ona destek oluyom (1.1/12), oña süpriz yapmaya hazırlanıyolar (1.1/29).

2.4.1.3.5. Ayrılma Hâli

“ondan” şekliyle birlikte “undan” kullanımına da rastlanılıyor.
ondan beş çocuğum oldı (1.1/5), undan sorra (6.1/27), ben ondan eminim (6.3/189).

2.4.1.4. 1. Çokluk Şahıs

2.4.1.4.1. Yalın Hâli

Yazı dilimizde olduğu gibi tek şekillidir.
biz yaşadık (8.2/15).

2.4.1.4.2. İlgi Hâli:

Yöremiz ağzında da yazı dilimizden farksız olarak “bizim”dir.
bizim güverede köyüne (8.2/25).

2.4.1.4.3. Yükleme Hâli

“bizi” olarak tek şekillidir.
bizi bayā hırpaladı (12.3/34).

2.4.1.4.4. Yönelme Hâli

Yazı dilimizde de yöremiz ağzında da aynı şekilde kullanılıyor.
bize geldiler (2.1/15).

2.4.1.4.5. Ayrılma Hâli

“biz” zamirinin ayrılma hâli eki almış şekline bir örnekte kalın ünlülüğü
görülüyor.

bizden önce katılıyolar (1.1/21), bizden daha öncē (3.2/28).

2.4.1.5. 2. Çoğul Şahıs

2.4.1.5.1. Yalın Hâli

Yazı dilimizde olduğu gibi yöremiz ağzında da tek şekillidir.
siz sav olun (1.7/22).

2.4.1.5.2. İlgi Hâli

Yazı dilimizdeki “sizin” ile birlikte ñ’li “siziñ” ve zamirin son ünlüsünün kalınlaştığı örneklere de rastlanılıyor.

sizin yaşıñız (8.3/44), siziñ evinize (10.2/26), sizin olsun (21.2/9).

2.4.1.5.3. Yükleme Hâli

Yazı dilindeki “sizi” kullanımından farksızdır.

sizi mahkemeye veririm (24.1/24).

2.4.1.5.4. Yönelme Hâli

Yazı dilimizdeki kullanım geçerlidir.

söyleyīm size (2.11/22).

2.4.1.5.5. Bulunma Hâli

Yöremiz ağzında da “sizde” şekliyle yazı dilimizdeki kullanım esastır.

sizde herhangi birinizde (9.2/29).

2.4.1.6. 3. Çoğul Şahıs

2.4.1.6.1. Yalın Hâli

Standart yazı dilimizde “onlar” zamirinin yanında yöremiz ağzında, “ollar” kullanımını da görülmektedir.

onlar da satmışlar (9.2/21), ollar evlendilēr (7.1/18).

2.4.1.6.2. İlgi Hâli

Yazı dilimizdeki gibi “onların” şekli kullanılmakla birlikte ñ’li kullanımın daha yaygın olduğu görülüyor. Bir örnekte zamire gelen ilgi hâli eki, ayrılma hâli eki yerine kullanılmıştır.

onların da sâ annemizden du‘a beklıyoruz (2.5/27), memnun dīliz onlarıñ burda kalmasından (1.1/18), onların (md), olların (md).

2.4.1.6.3. Yükleme Hâli

Yazı dilimizden bir farklılık göstermez.

allah onları meslek sahibi yapsın (1.1/33).

2.4.1.6.4. Yönelme Hâli

Yazı dilimizde olduğu gibidir.

onlara normal bir düğün (1.4/24).

2.4.1.6.5. Bulunma Hâli

Bulunma hâli çekimli şekli yöremiz ağzında da tek şekillidir.

onlarda üç kişi yaralı (11.1/16).

2.4.1.6.6. Ayrılma Hâli

Zamire gelen ekte yazı dilimizden farklılık görülmez.

onlardan memnunuz (6.2/27).

2.4.2. DÖNÜŞLÜLÜK ZAMİRİ

Türkiye Türkçesinde “kendi” olarak kullanılan dönüşlülük zamiri, Reyhanlı ağzında da aynı şekilde olmakla birlikte son ünlüsün kalınlaştığı da görülebilmektedir. Meriç Güven (2015: 343), zamir ile ilgili asıl şahıs zamirlerinden daha kuvvetli bir ifadesi olduğunu söylemektedir. Reyhanlı ağzında zamrin ön sesinin değişmesiyle “*gendi*” şekli ve 3. çokluk kişide “*kenleri*” şeklinde görülebilmektedir.

TEKLİK

1. Şahıs:

kendim eytim yaptım ve tırcılığı öğrendim (1.9/4)

bāzi şeylere güvenerek kendime inanarak (6.3/70)

3. Şahıs:

kendine güvenen bir insānkorqmāz (6.3/70)

subay olsun o da geleceğini kendi eliyle çizsin (1.7/50)

kendi kendine çalışıyor (2.6/12)

benlen gendi kilō kazma yāptık süründük (8.1/15)

ÇOKLUK

1. Şahıs:

biz ekmeyimizi kendimiz tandırda yapıyōruz (2.9/31)

biz kendimiz yetiştirirdik kendimiz bakardık (4.2/32)

gendi gendimize gidiyoruz kimseye de ihtiyacımız yoktūr (9.1/10)

3. Şahıs:

kendileri iş yaptırmazlār (15.1/37), onlar her zaman kenler kenleri bizden önce şey sayyolar (1.1/19),

2.4.3. İŞARET ZAMİRLERİ

Türkiye Türkçesinde işaret zamirleri de teklik ve çokluk olarak ikiye ayrılır. Teklik işaret zamirleri o, bu, şu; çokluk işaret zamirleri de bunlar, şunlar, onlar’dır. Yöremiz ağzında da yalın hâldeki teklik ve çokluk zamirlerde standart yazı dilimizdeki zamirlerle birlikte işaret zamirleri çokluk kullanımlarında *bunnar*, *şunnar* ve *onnar* şekilleri de görülür. Hâl eki almış örneklerde de pek bir farklılık görülmezken teklik zamirlerin ilgi hâli eki almış örneklerde *ñ*’li örnekler de görülür. *bu* zamirinin yükleme hâli ekli şekli, yazı dilimizde “*bunu*” iken yöremiz ağzında “*bunu*” ile birlikte ekin yuvarlak ünlüsünün düzleşmesi sonucu birkaç örnekte “*buni*” şekli de görülmektedir.

TEKLİK:

Yalın Hâl: bu tarafta (3.1/24), şu şu şeyleri (6.3/58), o ‘araba (3.1/17)

İlgi Hâli: bunun telâşı ve sıkıntılarından (6.3/85), onun içine koyuyoruz (4.1/33), onuñ çapasını vururduk (16.1/5), şunun/şunuñ (md)

Yükleme Hâli: ev temizlik bunu yapıyôm (2.3/5), bunu güzelce kızartıyorlar (6.1/20), evlilik hayatımda şunu gördüm (1.6/14), onu tatlı yerine kullanırız kömbeyi (3.4/30),

Yönelme Hâli: buna da imkânım yoktu (7.3/7), çarşamba pazarı ona gidiyoruz (1.1/22),

Ayrılma Hâli: bundan şundan millêt zeķât fitrá veriyör (13.2/3), ondan geçiniyom (2.1/3),

ÇOKLUK:

Yalın Hâl: buraların meşhur yemekleri bunlar (16.3/23), onlar (1.1/20), onnar (6.3/153), şunlar (md)

İlgi Hâli: onların arkasına (9.2/31), bunların hepsini tek tek yapıtık (20.1/5), şunların (md)

Yükleme Hâli: onları boşaltır (14.2/40), söân patates şunları ekiyorım (8.3/35), bunları bilerek ve yaşyarak bunları görerek (20.1/4)

Yönelme Hâli: onlara (2.7/12), bunlara (9.2/35), bullara (8.1/11), şunlara (md)

Bulunma Hâli: bir iki ineyimiz vār onlarda geçiniyoruz (2.5/2), bunlarda / bullarda/bunnarda (md), şunlarda / şullarda / şunnarda (md)

Ayrılma Hâli: bunlardan yetinmeye başladık (9.1/5), bunnardan senin soracām (8.3/7), onlardan geçiniyorduk (8.1/12).

2.4.4. SORU ZAMİRLERİ

Soru sorarak varlıkların yerini tutan zamirlerdir. kim, ne, ney, hangi, nere, nereye vb. zamirler derlediğimiz metinlerde karşımıza çıkan örneklerdir. Yöremiz ağzında, yazı dilimizden farklı olarak “ne” soru zamirine son seste ünsüz türemesi sonucu “ney” şekli ve “nereye” soru zamirinin “nere” şekli görülmektedir.

kim kimē dēlmı (13.2/18), başka kim ƙaldı (15.3/13)

birinci günü kim gēlir (17.1/35)

kime ƙısmet olursā yēr (3.2/25)

yanına gētti neyin vār valla dedi böyle böyle (3.1/8),

sebeup ney dedi pekī (6.3/121), ne deycim hēr şey vār (3.3/27)

hangisini cānın isterse onu ekersin (5.2/11)

bu sa‘atten sorra nere gidicim (13.2/24)

eşyalarını nereye ƙoyacaklar (21.1/10).

2.4.5. BELİRSİZLİK ZAMİRLERİ

Belli, kesin bir şeyi göstermeyen, ifade etmeyen zamirlerdir. Salih Demirbilek ile Levent Doğan (1999: 96)'ın belirsizlik zamirleriyle ilgili ele aldıkları çalışmada “Belirsiz bir kimse veya nesneyi temsil eden zamir: biri, biriniz, hepsi, herkes, hepimiz, hiçbirisi, hiçbiriniz, kimse, kimisi, insan, adam vb” ifadelerini kullanmışlardır. Yöremiz ağzında görülen bazı belirsizlik zamirleri, standart yazı dilimizden birtakım farklılıklarla ayrılmaktadır. Belirsizlik zamirlerinden olan “herkes” zamirinde, yöremiz ağzında son ses -s > -ş değişmesiyle “herkeş” ve -s > -z değişmesiyle “herkez” olduğu örnekler oldukça fazladır.

allah herkeşe nasīb etsın (3.3/9)

çifçilgin hayatı neyse bu herkez aynı (4.1/11)

beş dilī vār herkes kaçmak ister çocuğu (6.3/168).

Arapça kökenli “şey” sözcüğünün, zamir olarak kullanımı yazı dilimizdeki kullanım olan “şey” ile birlikte iç seste -e- > -i- daralmasıyla “şiy”, son ses ünsüzünün düşmesiyle iç sesteki -e- ünlüsünün uzaması sonucu görülen “şē” ve iç sesteki ünlünün uzadığı kullanım “şēy” şekillerine yöremiz ağzında rastlamaktayız.

çok önemli bir şey yāni (2.11/38)

şē dīm sana (8.3/3)

burda bir şey yōk (17.1/31)

kōy hayatı īy bir şiy nāsıl īy bir şiy kimse seni rahatsız etmiyū (17.1/37)

Leyla Karahan'ın, Arapça kökenli ve Türkçede 11. yüzyıldan itibaren fūlān, fulān, falān, filān şeklinde çok varyantlı kullanıldığını belirttiği “*filan*” kelimesi,¹⁰ yöremiz ağzında “*filan*”, “*falan*” ve “*felan*” şekilleriyle karşımıza çıkmaktadır.

hayvancılıkla falan uğraşıyōruz (7.2/2)

ōn gün filan kaldılar yanımdā (23.1/12)

yine tarsuza gittik zebze işinē bībēr felan yerde dizmē (15.1/11)

Yukarıda saydıklarımızla birlikte bazı sıfat ve zarflara gelen iyelik ekleriyle belirsizlik zamirleri görülüyor.

kimisi namāzı terk etti kimisi işte muska büyü işleriyle uğraştı (7.3/35)

kimi saman taşır kimi bekçilik yapıyōr (8.1/9)

ikisi de görevli birisi kâtip biri de kardıyan (24.3/20)

bazıları güçlü olan üç yomiye çıkarabilir (1.4/29)

¹⁰ Karahan, Leyla (2019): “*Falan (~Filan) Kelimesi Üzerine*”. XI. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu'nda sunuldu, Samsun.

ya'ni ağaçlardan tarlalarda bazı arazılarda çalışıyolar (3.2/16)

herkez çoğu da çiftçilikle uğraşiyor (2.7/15)

çok şükür hepsi birbirinden iyi (2.10/17)

öbürleri çiftçilikle uğraşıyorlar (2.7/17).

2.5. SIFATLAR

Niteleme ve belirtme sıfatları olarak ikiye ayrılıp daha sonra kendi içinde de ayrı gruplara ayrılan sıfatları Mukim Sağır (1995: 144), "*Varlıkları niteleyen veya belirten kelimelere sıfat denir. Niteleme veya belirtmenin olması varlığa, varlığın olması da nitelendirme veya belirtmeye esas teşkil eder*" diyerek tanımlamaktadır.

2.5.1. NİTELEME SIFATLARI

Niteleme sıfatları, isimlerin önüne gelerek birtakım vasıflarla isimleri tamamlarlar. Abdulkadir Atıcı da (2015: 131) isimlerin içinde bulundurduğu özellikleri belirten sıfatlar olarak ele almaktadır. Yöremiz ağzında görülen, isimleri niteleyen sıfatlar standart yazı dilimizden büyük farklılıklarla ayrılmaz. Yalnızca fonetik farklılıklar görülüyor.

iyi bir ömür (1.1/32), çok kötü bir acı (1.2/10), gurur verici bir şey (1.2/21), küçük bir rahatsızlık (1.2/24), ĩ bir ayleye sâhibim (1.2/27), güzel memlekete (1.7/35), iyi insanların sayesinde (2.11/28), büyük dedemiz şu anda bağdatta (6.1/21), kara lastik birayağkabı (12.3/9), sarıaraba dıl ki (1.3/28), genç kızlar arkadaşları geldiler (14.3/30), yaşlı erkekler hepsi evlendi (2.8/5).

2.5.2. BELİRTME SIFATLARI

İşaret sıfatları, sayı sıfatları, soru sıfatları ve belirsizlik sıfatları olarak dörde ayrılan belirtme sıfatlarının işlevi hakkında Muhittin Bilgin (2006: 204) belirtme kavramının içerdiği belirli duruma getirme, göz önüne koyma diyerek açıklamaktadır.

2.5.2.1. İşaret Sıfatları

İsimlerin önüne gelerek onları işaret eden sıfatlardır. Standart yazı dilimizde işaret sıfatları, "bu, şu ve o"dur. Yöremiz ağzında da aynı şekilde, farklılık göstermeden kullanılmaktadır.

şu suriyeliler çoğaldı (1.1/16), şu anda (1.2/4), kızımın o mutluluğunu (1.2/13), bu günleri (24.3/14), bu çocuğa sahip çıkamıyınız mu (1.3/14), şu memlekete (1.7/35), o adam ölseydi (2.6/22).

2.5.2.2. Sayı Sıfatları

Sayılar, isimlerin önüne gelerek, isimlerin miktarını, adedini belirtirler. Abdulkadir Atıcı (2016: 47), sayı sıfatları üzerine tek başlarımken sayı olmak dışında başka bir anlam ifade etmezken bir ismin önüne gelerek onun sayısını belirtip sıfat görevi üstlenirler şeklinde bir açıklama yapmaktadır. Sayı sıfatları kendi içlerinde asıl sayı sıfatları, sıra sayı sıfatları, kesir sayı sıfatları ve üleştirme sayı sıfatları olarak ayrıldığı gibi biz de inceledik.

2.5.2.2.1. Asıl Sayı Sıfatları

Sayı sıfatları, varlıkların sayısını, adedini belirten sayı sıfatlarıdır. Yöremiz ağzında görülen bazı sayılarda ünsüz ikizleşmesi ve bazılarında da son seste tonlulaşma görülmektedir.

sekkiz yıl (1.1/6), bir kaza (1.1/10), iki gün (1.2/11), üç evlilik (1.2/35), dokkuz yıl (3.4/17), ottuz ikki ottuz üç kilo peyniri (8.2/21), iki kız dörd oğlan (2.3/14), üç beş ay harçlımız çıkıyor (2.5/19), beş erkek altı kız (2.5/3),yeddi sene oldu (2.5/17).

2.5.2.2.2. Sıra Sayı Sıfatları

Standart yazı dilimizden farklı olarak bazı sıra sayı eklerinde ünlü kalınlaşması görülmektedir.

bayramın birinci günü (17.1/35), birinci devre girdi (1.8/12), ben beşinci kız çocuklarıyım (1.1/2), ikinci kız çocuğum (1.2/2), dördüncü kızım (1.2/10), üçüncü oğlum lise mezunu (1.6/40), yeddinci sınıfa gidiyör (9.1/21), sekkizinci piyâde alayı (24.1/4)

2.5.2.2.3. Kesir Sayı Sıfatları

Yazı dilimizden farksız olarak kullanılmaktadır.
yüzde ottuzu oğusun veyâ yüzde ellisi oğusun (2.11/34), ikide bir alıyoruz (2.5/22),

2.5.2.2.4. Üleştirme Sayı Sıfatları

Türkiye Türkçesinde ünsüzlerle biten sayılardan sonra *-ar/-er*, ünlülerle biten sayılardan sonra *-şar/-şer* eklerinin getirilmesiyle oluşturulan ve varlıkları sayıca ayıran sıfatlara üleştirme sayı sıfatları denir.

birer, ikişer, üçer, dörder... (md)

2.5.2.3. Soru Sıfatları

Varlıkları soru sorarak belirten sıfatlardır. Yöremiz ağzında, standart dilimizden yalnızca birkaç fonetik farklılıkla ayrılıyor.

kaç tane fatma beş tane çocuğu vār (2.3/17), kaç gün sorrabaşlayıcığ (3.3/22), ne halın varsa ne ihtiyacın varsa (8.1/40), ne iş varsa yānī iş yapıyör (14.1/14),

kaç tane fatma beş tane çocuğu vār (2.3/17), kaç gün sorra başlayıcığ (3.3/22), meselē hatayda hangi yemek meşūr hangi yemēk hangi pasta türū börek türlerī (16.3/30), ne zorluklarla geldīmizi (20.1/3), bilmem ney eytimi verdikleri (7.3/19)

2.5.2.4. Belirsizlik Sıfatları

Varlıkları, kesinlik bildirmeden belirten sıfatlardır. Yöremiz ağzında karşımıza çıkan belirsizlik sıfatları şunlardır:

tırcılık yaptım birkaç ay (1.8/13), bazı arazılarda çalışıyōlar (3.2/16), belli bir süre (6.3/23), bir sürü ‘arap ülkesi vār (1.4/22), bunca kişi (9.2/45), reyhanlıdā bütün ‘aşireti getirmişlēr (11.1/12), çoğu millet askerın izniyle çalışıyōlardı (7.3/32), onun çin fazlaesyā alamazlardı (21.1/11), bizim her tarafımız suydu (22.1/28), hiçbir yērē giremedik (8.1/28),Allah nice yıllar yaşatsın (9.2/12).

2.6. ZARFLAR

İşlevleri bakımından beş gruba ayrılan zarfları, Fikret Turan (1998: 302) sıfatları, başka zarfları, fiilimsileri, fiilleri ve cümleleri belirten, onları etkileyen kelimelerdir şeklinde açıklamaktadır. Yöremiz ağzında kullanılan zarflar, standart yazı dilimizden yalnızca birkaç fonetik farklılıkla ayrılır. Zarflar, işlevleri bakımından yer zarfları, zaman zarfları, hâl zarfları, azlık-çokluk zarfları ve soru zarfları olarak beş gruba ayrılmaktadır.

2.6.1. YER ZARFLARI

Fiilin yerini ve hareket yönünü belli eden zarflardır. Levent Doyuran ve Nergis Biray da (2005: 56) yer zarflarını fiillerle birlikte fiilimsileri de yer ve yön açısından belirlerler diyerek açıklamaktadırlar. Yöremiz ağzından derlediğimiz metinlerde karşımıza çıkan yer zarfları aşağıdaki gibidir. Bu zarflarda yalnızca fonetik farklılıklar görülüyor. Söz konusu farklılıklar, ünlü kalınlaşması, ünsüz benzeşmesi, ünlü düşmesi vb. fonetik olaylardır.

ülkeme geri döndüm (1.9/6), kapıyı açtım içeri geçtim (1.10/25), sorra geriye döndük (24.1/27), yunan sınırına gittik orada atış yaptık (1.8/4), belediye sarayının önünde tazaşuratyaptık (1.9/17), babamın yanındaçalışıyōz (7.1/8), yavaş yavaş yukarıya başladım (14.4/14), ‘entekyeyē orda gördüm tanıştık (10.2/13).

2.6.2. ZAMAN ZARFLARI

Fiilleri veya fiilimsilerin oluş zamanını belirleyen zarflardır. Yöremiz ağzında kullanımları aşağıdaki gibidir. Standart yazı dilimizden pek farklı değildir.

bizden önce katılıyolar (1.1/20), biraz şey oluyō izdiham yaşanıyō ‘ağşam sa‘ati yoruluyoruz ya‘ni (1.7/26), dün ağşam bize misafir geldi (2.9/24), ağşamleyn çocuk bana söyleyür (8.1/52), artık çalışamıyom evdeyim (1.1/29), geliyolar bazen bir hafta on gün kalıyolar (5.1/25), bugün bile sobayı yahtım (7.2/30), kırh yıldan beri fırıncılık yapıyorum (1.7/2), yemekleri bir gün önceden hazırlarız (2.9/36).

2.6.3. HÂL ZARFLARI

Fiil veya fiilimsileri nitelik olarak etkileyen zarf grubudur. Yöremiz ağzında görülen hâl zarflarının kullanımları şöyledir:

çok güzel olur (4.2/19), güzelce kızartıyorlar (6.1/20), hayatımız böyle devam ediyō (1.1/7), eşim serbest çalışıyō (1.1/11), ondan sonra ‘aynen devam ettik (15.3/7), gül gibi düştün tōprāğın koynunā (20.2/15), hayat böyle devam edip gidiyōr (2.5/28).

2.6.4. AZLIK-ÇOKLUK ZARFLARI

Azlık-çokluk zarfları, eşitlik derecesi, üstünlük derecesi, en üstünlük derecesi, aşırılık derecesi gösterme işlevlerinde kullanılan zarflardır.¹¹ Yöremiz ağzındaki kullanımları şu şekildedir:

çocuklarım en büyüğü memet (1.1/7), çok şikayetçiyiz (1.1/21), en küçük kızım (1.2/10), āylemı çok seviyorum (1.2/38), biraz yoruluyoruz oruçluyuz (1.7/25), aşırı derecede yiyorlar tüketiyolar (21.3/27), çok fazla da gidip gelemiyorum (2.5/21), epey kar edeceğimizē yāni ancak masrafımızı kırtarabıldık (11.3/15).

2.6.5. SORU ZARFLARI

Fiilleri, soru yoluyla belirten zarflardır. Standart dilimizden farklı olarak “ne yapsın, ne yapabilir” soruları yöremiz ağzında “*napsın, nāpabilir*” şeklinde kullanıldığı görülmektedir.

ne dersın her şey paħalī (2.10/10), bu yaşa kadar neler çektik (2.10/21), şişkin oldūnu nasıl biliyōn (19.3/11), bir sürü ‘arap ülkesi vār neden bunlara sahip çıkmıyor (1.4/23), iki kişi kaldık niye evermiyōn oğlum nerden getirim size (8.1/25), niye bu çocuğa sahip çıkamıyonuz mu (1.3/14), dul kadın napsın o zamanda nāpabilir ki (14.4/47).

2.7. EDATLAR

Edatlar, yalnız başlarına bir anlamı olmayan sözcüklerdir. Ancak cümledeki diğer kelimelerle birlikte onlara destekleyerek bir anlama kavuşurlar. Nitekim kurdukları bu anlam ilişkisi de geçicidir. Korkmaz (2007: 1052) başlıca ilişkilerine benzerlik, başkalık, miktar, sebep, vasıta, zaman, mekân, yön gösterme vb. şeklinde sıralamıştır.

¹¹(Korkmaz, 2009: 517)

Edatları sınıflandırırken başta üç ana gruba ayırdık¹². Bu üç ana grubu da kendi aralarında birtakım gruplara ayırarak inceledik. Yöremiz ağzındaki belli başlı edatlar şunlardır:

2.7.1. ÜNLEM EDATLARI

Ünlem edatları, birtakım duygu, düşünce, his, heyecan ve tabiat seslerini ifade etmek için kullanılan edatlardır.

2.7.1.1. Ünlemler

Seslenme, şaşırma, korkma, dikkat çekme vb. eylem ve hisleri ifade etmek için kullanılan ünlemler için Mehmet Gedizli (2015: 131), makalesinde ünlemler için belli bir sınır çizmenin mümkün olmadığını ve uyarıcı etkisi yüksek ve belli bir amaç doğrultusunda mevcut sözcükleri söylemek gibi sessel ihtiyaçlar doğrultusunda ünlemlerin oluştuğunu eklemektedir. Yöremiz ağzından derlediğimiz metinlerde karşımıza üç örnek çıkmıştır.

aḡ evlādım yāram imdi dērindē (20.2/20)

ḡelē bāḡın zālīmın ēserinē (20.2/21)

yetkililerden rēcā ediyoruz aman unutulmasın reyḡanlı (1.8/36).

2.7.1.2. Seslenme Edatları

Seslenirken, hitap ederken bu seslenme ve hitabı kuvvetlendirmek için kullanılan edatlardır.

sana sōylīm yānī hē be işīmíz budır yīenīm (8.3/13)

berisinde yarma var ya kızımınbırısı orda oturmuş (15.3/9).

2.7.1.3. Sorma Edatları

Soru anlamı ifade eden edatlardır. Aşağıdaki örneklerde “hani” ve “he” edatları vurgulanarak cümleye soru anlamı katmaktadırlar.

kardeşim orda çalışıyor ya hani orda markette tanışmışlār iştē (2.10/36)

senin soracān he ben fevzipaşa oturuyorım (8.3/7).

2.7.1.4. Gösterme Edatları

Bir şeyleri göstermek, işaret etmek için kullanılan edatlardır. Yöremiz ağzında kullanılan “ta / tā” gösterme edatları kendi içlerinde ayrılmaktadırlar. “tā” şeklinin, gösterilen şeyin abartıldığı durumlarda kullanıldığı tespit edilmiştir.

oḡutmasın tā on sekķiz on doķķuz yaşına (1.4/46)

çeşme yoktu gider tā kuyularda sutaşırdık (4.2/22)

¹² Edatları, M. Ergin’in tasnifini ele alarak ayırdık.

o ziyarat ta böğründe (3.1/24)

ev kurduğ işte evlendim (11.1/8)

şimdik eskisi kimi oldū böyle aha yārın bunlar gēdiciler (3.1/20)

2.7.1.5. Cevap Edatları

Bir soruya olumlu ya da olumsuz anlamda cevap veren, tek başlarına da kullanılabilen edatlardır.

o aliyō

Eşiniz mi?

evet zaten ben hiç pazarlara gitmēm (5.1/21)

ya‘ni biri yitti mı yok dedik ya‘ni (1.3/18)

iyi bir şeydīl yāni (11.1/28)

evel çok iyidi şindik valla hēç ēyi dēl (2.8/14).

2.7.2. BAĞLAMA EDATLARI

Bağlama edatları küçük dil birliklerini, kelimeleri, kelime gruplarını ve cümleleri birbirine bağlayan edatlardır.

2.7.2.1. Sıralama Edatları

Birden fazla unsuru bağlarken kullanılan edatlardır. Yöremiz ağzında birkaç örnekte “ve” edatının Arapça tesiriyle “uv” şeklinde kullanıldığı da görülmektedir. Derlediğimiz metinlerde sıralama edatlarından ve edatı ile birlikte “ile, hem” edatları görülmektedir.

iki gün yemek yapıldī ve iki gün dūn (14.3/19)

fatma iriydim sorra atılgān oldum uv yāşım atmış dört uv yeşilovadan (17.2/1)

ya‘ni nolacak uv ben yaşlıyım ayakım ağrıyō (2.8/7)

her şey vār uv hükmete güveniyōk (2.8/23)

bizim yağ yaparız uv kıtarız (3.4/31)

hem malınan uğraşyō hem yūtup çekiyō (16.3/12)

su ile derinқыularla (20.1/22).

2.7.2.2. Denkleştirme Edatları

Birbirine denk olabilecek olan durumları birbirine bağlarken kullanılan edatlardır. Metinlerimizde “ya, veya, yahut, veyahut” edatlarından yalnızca “veya” edatı karşımıza çıkmıştır.

yārın onlarda da hastalıklı veya zihinsel çocuk olduğu zaman ilerde problem yaşarlar(1.4/36)

yüzde ottuzu oğusun veyā yüzde ellisi oğusun (2.11/34).

2.7.2.3. Karşılaştırma Edatları

İki veya ikiden fazla unsuru bağlayan edatlardır.

hayvancılı da geliştirmeye çalışıyörüz hem büyyük baş hem küççükbaş hayvancılı da yapıyoruz (2.11/23)

bir yomiye ya çıkarır ya çıkarılmaz (1.3/30).

2.7.2.4. Cümle Başı Edatları

İki cümleyi birbirine bağlarken bir cümlenin başında yer alan edatlardır. Yöremiz ağızında çokça kullanılan bu edatlar, yazı dilimizden biraz farklılık göstermektedirler. “ama” edatının, yöremiz ağızında “amma, emme, umma” şekilleri de kullanılmaktadır. “yani” edatında da çeşitlilik görülüp “yāni, yā‘ni, ya‘niy, ye‘niy, yāni, yān” şekilleri görülmektedir. “çünkü” edatında, çünkü ile birlikte “çünki, çünk” şekilleri de karşımıza çıkmaktadır. “eğer” edatı, yöremiz ağızında “eğer” şeklinde görülmezken “eyer ve ēr” şekilleri kullanılmaktadır. “ancak” edatı da “ancağ ve ancā” olarak son ünsüzü kalın veya düşmüş olarak karşımıza çıkıyor. Yöremiz ağızında kullanılan cümle başı edatlarının görünümleri aşağıdadır:

çok acı bir olay ama her şeye rağmen hayat devam ediyor (1.6/25)

hademesiyle temizlikçisiyle ūraşırım amma gözükmemeye çalışırım (2.11/43)

çok iyi orası umma yeşillik yok (1.9/4)

demek ben isterim ki öğrencilerimiz hepsi okusun amme en azından biz diyörüz yüzde ellisi başarsın yüzde ottuzu bir meslek sahibi (2.11/39)

dezavantajımız dedimiz sınıra yakın bir bölgede olmamız yani önümüz hep kapalı (2.11/19)

ne bilim ya‘niy aynı köylüyüz (7.2/8)

kızım torunlarım yetmiş maşallā ye‘niy altmış yetmiş böyle ye‘niy bayram günü gelirler elimi öperler (5.3/17)

birisi gitti yāni altı çocuk annesiyim (4.1/3)

ordaki başarılarımızın yānsu‘udi ‘arabistan gibi bir devlette başarılı olma vesilemizi (6.3/50)

evlëndi birahtı ‘aynı köydeyiz yā‘ni bahmıyör bānā (13.2/10)

ondan bilgi faydalanmak için yanına oturdum hatta bir gün bana şöylē bir olay anlattı (9.2/19)

dedimē gelmeye başladı genel müdür çünkü benim kişilimē dürüstüme inanıyör (6.3/139)

aracımı arabistan getirdim çünkü sen kēndini eyerAllahın yanında ī bilirsen (8.3/30)

alabilecek imkanda olduğum halde çünkü aylem her şeyi karşılayamıyor onlara (1.9/26)
mehepe kazanırdı solcu kazanırdı ēr o iki partiden birinē bağlıysán işin yürüyördü
(7.3/27)

iki yomiye çıkarana kadar kendi ancak beş çuval yapabiliyö (1.3/31)

ancak bu kadar tarlamız vār ancā bu kadar yeterli suyumuz vārdır (2.5/20)

velhāsıl bu şekilde hayatımızı sürdürüyöruz (9.1/11)

o zamanki köy otuz iki ev gözüküyü yalnız şikayet edilen otuz iki ev (19.2/5)

o arkadaş bizden türk bir arkadaştı fakat çorumluydu (6.3/79)

elemek istediler çok fakat eleyemedilēr (6.3/172)

ahmēt zaten iki senelik fakültē bitirdi (7.3/29)

daha önce mesela bizim türkiye cumhuriyeti ĩmefēye borçludur (15)

2.7.2.5. Sona Gelen Edatlar

Adından da anlaşılacağı üzere kelimelerin veya cümlelerin sonuna gelerek onları önceki veya sonraki unsurlara bağlarlar. Yazı dilimizde yalnızca “da” olarak kullanılan bağlacı, yöremiz ağzında “ta, te” şeklinde de kullanılmaktadır. ki bağlacı da “kī ve kī̄” olarak da karşımıza çıkmaktadır.

banā söyledi onlar da satmışlar (9.2/21)

çok takılmadık zātan evlendik (16.1/6)

kimsi cēviz ātıyö gāyet te güzel oluyö (21.3/17)

bēn şöyle ilginç olaylar dīm de beşaslan mahallesi olarak hıdutköyünde yaşıyoruz
(22.1/3)

ōsmanın ikiz çocuğu bile olacak (16.1/16)

çocuklarına düşkün ki erkek çocuğuda yök (24.3/15)

naKliye sektörüne geçtim bēn tabii kī (8.3/3)

bir şeyin yök kī hāni diyersin kinē ben bunu istemiyöm verdik seni tamam (14.4/44).

2.7.3. SON ÇEKİM EDATLARI

2.7.3.1. Gibi

“Gibi” edatı yöremiz ağzında iki yerde “kimi” şeklinde görülmekle birlikte genel itibarıyla gibi kullanımı geçerlidir.

çok şükür her insan gibi mücadele içinde gelip geçti hayatımız (14.4/4)

bugünün üniversteli gibi oğulum o kadar zordu az önce anlattım gibi işim hep çifçilikten geçti (2.11/10)

er Keri eskisi kimi yaptı şimdik eskisi kimi oldü (3.1/20)

ölür mesele bir yer var böle sâha kimı top sâhası (21.1/16).

2.7.3.2. İçin

“İçin” edatında, yöremiz ağızında çeşitlilik vardır. İçin şekli ile birlikte “içün, üçün, çün” şekilleri de kullanılmaktadır.

bizim köy sınırda olduğu için süriye savaşı olduğu zaman bizim köy bayā etkilendi (2.8/24)

fetheyi oğuruğ hoca için ruḥunā (3.2/26)

etle bereber sorra döverız onun için dövme denır (4.2/13)

mesele misâfir odâsı onun için eşya alınıyō (21.1/13)

onun için düğünü de orda istedi kınayı da orda istedi (24.3/16)

on çün köy hayatı ĩy bir şey (17.1/37)

şu an da sorra da onuñ çün bin dafa şükür (17.1/41).

2.7.3.3. İle

“İle” edatı, yöremiz ağızında çoğunlukla ekşerek ünsüzle bitmiş kelimeye gelirken +la / +le olarak, ünlüyle biten kelimelere gelirken araya bir +y ünsüzü alarak +yla / +yle şeklinde kullanılmaktadır. İle edatıyla birlikte yöremiz ağızında +nan / +nen, +inan / +inen, +lan / +len şekilleri de kullanılmaktadır.

ilk öncē su ile derın kıyularla yapılan çifçilik (20.1/22)

şimdik maşınayla kirpetör kōblī vē diyer malzemelernen daha kolay yapılmaya başlandı (20.1/10)

tarlaları öküzlerle atlarla sürerlerdı (20.1/6)

zor işlemlerle genelde insan gücuyle yapılırdı (20.1/8)

ordā türklerle fransızlar arasındaki mücadeleden de bñ fransızlara karşı yapılan mücadeleye katılanlar var (22.1/22)

telefonnan zatán gidıyō (1.3/28)

köyde onlar ölünen şey ettiler birisi geldi ‘arabasınan yuḥarı höyüğe çıḥtı (3.1/11)

ḥayvanlarla ũraşıyorduk (3.2/2)

şimdi gelınlerlen bereber gelınler ekmek bilmiyōlardışindi ben öyretıyom (3.2/17)

burdā hem malınan uğraşıyō hem yūtup çekiyō (16.3/12)

sādullā da ābisinen beráber şeye gidıyō (8.3/46).

2.7.3.4. Kadar

“Kadar” edatı yöremiz ağızında ön sesi k-’dır. Birkaç örnekte de k-g arası ses olan K-’lı olarak söylenmektedir. Bir örnekte de edatın son ünsüzünün düşmesiyle ikinci ünlüsünün uzatıldığı görülüyor.

beşe Kadar oħudum (1.5/2)

şu ana kadar durumumuz da iyyi (9.1/9)

yerler ne kadā güzēl (19.1/39)

çıhamıyōk inşallah ramazana kadār bu ĥastalık bitēr (5.2/32).

2.7.3.5. Doğru

“Karşı” anlamı veren doğru edatı, yöremiz ağzında iki yerde karşımıza çıkmış işlek olmayan bir yer-yön edatıdır.

yine öğlenedoğru aynı şey yapacān (4.1/16)

sağ elinde et ālır ve hemen ağzına doğru yöneltir (9.2/26).

2.7.3.6. Sonra

“Sonra” edatında, yöremiz ağzında iki farklı değişim görölmektedir. Bir tanesi gerileyici tam benzeşme gerçekleşerek “sonna” şekli kullanılmaktayken, ikinci kullanım da ilerleyici tam benzeşme ile “sorra” şekli de kullanılmaktadır. Sırasıyla en çok sorra, sonna ve sonra şekilleri kullanılmaktadır.

öncē eti ĥaşıyorsun sonra buğdayı koyuyorsun (17.3/14)

ondan sonna fırına verırsın (18.2/25)

ondan sorra geldım köyē ĥanımlan tānıştım (18.2/12)

dāĥ sorra makineleşmeye geçıldı (20.1/6)

bū suriyē iç savaşından sorra hēm can güvenlięi olsun (22.1/6)

ondan kerı de evı çocuk doldurduķ (16.1/30)

evlendıkten kerı yorgan sarardım (21.1/3).

2.7.3.7. Beri

Yöremiz ağzında “beri” edatı, “berli, belli, berri” şekilleriyle kullanılmaktadır.

on dört yıldanberi orda görev yapmaķtāyım (21.2/3)

işķurda benim kaydım iki bin sekkizden belli vār (1.4/38)

iki senneden berli tēdāvi görüyōm (8.1/16)

eskiden berri sütlāc yaparlardı (17.1/34).

2.7.3.8. Göre

Göre edatının, yöremiz ağzındaki kullanımı yazı dilimizdeki kullanımdan farksızdır.

ona göre pişiryōz (17.3/18)

şindiki siteme göre günlük yetmiş seksen dönüm çıĥtı (20.1/15).

SONUÇ

Reyhanlı, konumu olarak Suriye'ye ile komşu bir ilçedir. Bu yüzden diller arası etkileşim söz konusudur. Reyhanlı'da Türkçe ile birlikte Arapça da konuşulmaktadır. Ancak Reyhanlı Merkez başta olmak üzere 23 köyünden toplamda 82 kişi ile görüşülürken asıl konuşma dili Türkçe olan kişiler tespit edilip kaynak kişi olarak görüşülmüştür. Çalışmanın giriş bölümünde araştırmanın kapsamı, sınırlılıkları, türü, yöntemi verilmektedir. Sonrasında Reyhanlı'nın adı, tarihçesi, coğrafyası, ekonomisi ve etnik yapısı hakkında genel bilgiler verilmektedir. İnceleme bölümü, Ses Bilgisi ve Şekil Bilgisi olarak iki ayrı bölümde ele alındı. Ses bilgisinde Türkiye Türkçesinde olmayıp Reyhanlı ağzında görülen ünlü ve ünsüzler açıklanarak, derlenen metinlerden örnekleri verilerek desteklenmiştir. Devamında ses uyumlarıyla ses olayları üzerinde ayrıntılı bir şekilde durularak metinlerden örnekler verilmiştir. Şekil bilgisinde kelime türleri ayrı ayrı incelenerek ekler, isim ve fiil bölümlerinde incelendi. Son bölümde de Sözlük oluşturulmuştur. Türkiye Türkçesinde olmayıp Reyhanlı ağzında olan kelimeler verilmeye çalışılmıştır. Türkiye Türkçesinde olup da Reyhanlı ağzında farklı söylenen ve başka çağrışımlara sebep olabilecek kelimeler de açıklanmıştır.

Batı Anadolu ağızları içerisinde değerlendirilen Hatay ağzının bir bölümünü oluşturan Reyhanlı ağzında da bütün Türkiye Türkçesi ağızlarında olduğu gibi standart yazı dilinden ayrılan bir kısım hususiyetler vardır. Reyhanlı ağzı, Türkiye Türkçesinden çoğunlukla fonetik olmak üzere morfolojik açılardan da farklılık gösterebilmektedir. Derlenen metinlerden hareketle oluşturulan incelemeler sonucu Reyhanlı ağzı maddeler hâlinde şöyle açıklanabilir:

1. Reyhanlı ağzında, Türkiye Türkçesi yazı dilinde görülen 8 ünlü ile birlikte toplamda 26 ünlü vardır.
2. Türkiye Türkçesinde kullanılan 21 ünsüz ile birlikte Reyhanlı ağzında 10 ünsüz daha olup toplamda 31 ünsüz vardır.
3. Reyhanlı ağzında ikincil uzun ünlülerle birlikte aslî uzun ünlüler korunmaktadır.
4. Temel ünlülerin hepsinin, Reyhanlı ağzında uzun hâli vardır.
5. İkincil uzun ünlüler, en çok “ğ” ve “y” seslerinin düşmesi sonucu görülür.
6. Kısa ünlü olarak yalnızca ı sesinde kısalma olayı görülür.
7. Reyhanlı ağzında, özellikle son hecede, i sesinin kalınlaşarak ı sesine dönüşmesi sıkça görülür. Bunun sonucunda büyük ünlü uyumu sık sık bozulmaktadır.
8. Reyhanlı ağzında en az ön seste, en çok da iç seste ünlü düşmesi görülür. En çok düşen ünlü “i” sesidir.

9. Reyhanlı ağzında yalnızca iç seste ünlü türemesi görülür. Genellikle yabancı kökenli kelimelerdedir.
10. Reyhanlı ağzında, en çok düşmeye meyilli olan ünsüzler “ğ” ve “r” ünsüzleridir.
11. Reyhanlı ağzında, en çok “k, m, p, ş ve y” ünsüzlerinin ikizleştiği görülmektedir.
12. Reyhanlı ağzında, ünlü göçüşmesi hiç görülmezken, ünsüz göçüşmesi örneklerine de az rastlanmaktadır.
13. Vasıta hâli eki Reyhanlı ağzında +la / +le, +yla / +yle, +n, +dAn / +tAn, +nan / +nen, +lan / +len ekleriyle karşılanarak çeşitlilik gösterir.
14. Çokluk eki olarak +lar / +ler ile birlikte +nar / +ner ekleri de kullanılır.
15. Reyhanlı ağzında şimdiki zaman ekinde çeşitlilik vardır. -mAktA ve -mAdA, yor, -yo, -yō, yōr, -yu, -yūr, -yUr ve -īekleri yöremiz ağzında şimdiki zamanı karşılayan eklerdir.
16. Gelecek zaman eki -AcAk, çeşitli fonetik farklılıklara uğrayarak kullanılmaktadır. Bunlar -AcAk / -AcAk̄, -AcAy, -acā, -aca / -ecē, -IcI / -UcU ekleridir.
17. “İçin” edatı “içün, üçün, çün” şekillerinde de kullanılmaktadır.
18. “Sonra” edatında gerileyici tam benzeşme gerçekleşerek “sonna” şekli ve ilerleyici tam benzeşme ile “sorra” şekli kullanılmaktadır. En çok “sorra” kullanımı yaygındır.
19. Yöremiz ağzında “beri” edatı, “berli, belli, berri” şekilleriyle kullanılmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA

- Akalın, Ş. Halûk, vd. (2012). Türk Dili-I, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Akalın, Ş. Halûk, vd. (2019). Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Akar, Ali & Karayılan, Fatma (2019). “Şahıs Eklerinin Şekil ve Zaman Ekleriyle Kullanımı: Çal ve Yöresi Ağızları Örneği”. *Söylem Filoloji Dergisi*, 4(2), 558-565.
- Aksan, Doğan (1980). Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim 2, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Aksan, Doğan (1983). Sözcük Türleri, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Atıcı, Abdulkadir (2015). Sungur Türkçesi: Ses ve Şekil Bilgisi, Eğitim Yayınevi, Konya.
- Atıcı, Abdulkadir (2016). Rıza Bahadırlı Divanı (Giriş-İnceleme-Metinler-Sözlük), Eğitim Yayınevi.
- Ay, Özgür (2004). “Türkiye Türkçesi Ağızlarında Fiil Çekiminde Kullanılan Şahıs Ekleri Üzerine”, V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı, Türk Dil Kurumu Yayınları: 855/1, Ankara, 319-342.
- Aydın, Ayşe & Adzhumerova, Reshida (2014). “Kırım Halk Yırlarında Belli Başlı Ses Özellikleri”, *TÜRÜK*, (4), 197-218.
- Aydın, Mehmet (2002). Aybastı Ağızı (İnceleme-Metin-Sözlük), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Banguoğlu, Tahsin (1974). Türkçenin Grameri, Baha Matbaası, İstanbul.
- Başdaş, Cahit (2004). “Türkiye Türkçesinde Asli Uzunluk Belirtileri”. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 52(2004/2), 19-30.
- Başdaş, Cahit, 2006. Türk Lehçelerinde İşteşlik Eki (-ş-) ve Çokluk. I. Uluslararası Türk Dünyası Kültür Kurultayı, 1-8.
- Baydar, Turgut (2018). “II Eki Üzerine”. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 18(2), 535-541.
- Bilgin, Muhittin (2006). Anlamdan Anlatıma Türkçemiz, Ankara: Anı Yayınları
- Boz, Erdoğan (2002). Afyon Merkez Ağızı, Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları, Afyon.
- Bulak, Şahap (2011). “Tarihî ve Çağdaş Türk Yazı Dillerinde Şart Kipi”. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (30), 71-97.
- Bulak, Şahap (2017). “İlgi Eki Hâl Eki Midir?”. *SUTAD*, (41), 91-105.
- Bulak, Şahap (2019). “Türkçede “-mI / -mU” Soru Unsuru”. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (66), 309-330.
- Buran, Ahmet (1989). Anadolu Ağızlarında İsim Çekim Ekleri. (Doktora Tezi).
- Buran, Ahmet (1994). “+Ik Ekinin Anadolu Ağızlarında Kullanılışı”. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 42(1994), 11-18.
- Buran, Ahmet (1997). Keban, Baskil ve Ağın Yöresi Ağızları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Buran, Ahmet (2017). “Kırgız Türkçesinde Ses Uyumlarının Sebep Olduğu Ses Değişimleri”. *Uluslararası Türk Lehçe Araştırmaları Dergisi (TÜRKLAD)*, 1(I), 1-11.
- Cin, Ali & Işık, Deniz (2020). “Eski Türkçeden Günümüze +IA- İsimden Fiil Yapım Eki”. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 10, 79-115.
- Cin, Ali (2004). “Türkçede +sIz/+sUz Eki Üzerine” *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 52(2004/1), 1-43.
- Demir, Necati (2001); Ordu İli ve Yöresi Ağızları, TDK Yayınları, Ankara.

- Demir, Nurettin & Yılmaz, Emine (2011). Türkçe Ses Bilgisi, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir.
- Demirbilek, Salih & Doğan, Levent (1999). “Dilimizde Bir Belirsizlik Zamiri: Şey”, İlmî Araştırmalar, (8), 95-106.
- Doyuran, Levent & Biray, Nergis (2005). “Türkiye Türkçesi İle Kırgız Türkçesinde Zarf ve Zarf Tümleci”. Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (14), 53-63.
- Durgut, Hüseyin (2004). “Türkçede Yalın Hal Kavramı Üzerine”. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten, 52(2004), 71-78.
- Durmuş, Oğuzhan (2012). “{-y)ArAK} Zarf-Fiil Ekinin Kökeni Üzerine”. Türkbilig, (23), 19-60.
- Dursunoğlu, Halit (2006). “Türkiye Türkçesinde Konuşma Dili ile Yazı Dili Arasındaki İlişki” A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, (30) 1-21.
- Dursunoğlu, Halit (2017). “Adlandırma, Terimler ve Sınıflandırma Açısından Türkiye Türkçesinde Ünsüzlere Bir Bakış”, Belleten, 65(1), 27-59.
- Ediskun, Haydar (1999). Türk Dilbilgisi, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Ercilasun, Ahmet Bican (2007). Türk Lehçeleri Grameri, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Erdem, Mehmet Dursun (2008). “Birincil Ünlü Uzunlukları ve İmâle”. Turkish Studies, (3), 236-261.
- Ergin, M. (2009). Türk Dil Bilgisi. Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım, İstanbul.
- Gedizli, Mehmet (2012). “Türkçede Tek Şekilli ve Çok İşlevli Yapım Ekleri”. Turkish Studies, 7(4), 3351-3369.
- Gedizli, Mehmet (2015). “Türkçede Ünlemler ve Temel İşlevi”. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8(36), 126-134.
- Gencan, Tahir Nejat (1974). Dilbilgisi, Kanaat Yayınları, İstanbul.
- Gülensoy, Tuncer (1988). Kütahya ve Yöresi Ağızları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Gülensoy, Tuncer (2000). Türkçe El Kitabı, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Güllüdağ, Nesrin (2019). “Tarihsel Gelişim Süreci İçinde -mAn / +mAn Eki” Avrasya Uluslararası Araştırma Dergisi, 7(16), 557-590.
- Gülsevin, Selma (1993). Türkçede Fiilden İsim Yapan Ekler ve Kullanışları: Kamus-ı Türki’ye Göre (Yüksek Lisans Tezi).
- Gülsevin, Gürer (1997). Eski Anadolu Türkçesinde Ekler, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Gülsevin, Gürer (2002). “Eski Türkiye Türkçesinde “İstek Kipi” Üzerine”. İlmî Araştırmalar, (13), 35-50.
- Gülsevin, Gürer (2002). Uşak İli Ağızları (Dil Özellikleri, Metinler, Sözlük), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Gülsevin, Selma (2020). “Zarf-Fiil Eklerinin Cümle Sıralama İşlevi ve Bunun Söz Dizimindeki Yeri Üzerine”. Belleten, (69), 135-146.
- Gültekin, Mevlüt (2006). “Tarihî ve Çağdaş Türk Lehçelerinde Gelecek Zaman Ekleri Üzerine Bir Deneme”. TÜBAR-XX, 33-59.
- Günşen, Ahmet (2000). Kırşehir ve Yöresi Ağızları (İnceleme-Metinler-Sözlük), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Güven, Meriç (2013). “-An, -En Sıfat-Fiil Ekinin Dilbilgisel İşlemi, Dönüşmüş Yapılar Kurma ve Kİ Bağlayıcısı Tabanında Dönüşüm Gerçekleştirme İşlevi”. Turkish Studies, 8(9), 1625-1637.
- Güven, Meriç (2015). “Türkçede Kendi Zamiri ve Kendi Zamiri İle Oluşmuş Kelime Öbeklerinin Kuruluş Biçimi”. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(4), 341-356.
- Hatipoğlu, Vecihe, (1981). Türkçenin Ekleri, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

- İlhan, Nadir & Yavuz, Serdar (2006). “Karakeçililer ve Karakeçili Ağzında İkincil Uzun Ünlüler”, *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 4(2), 114-117.
- İlhan, Nadir (2009). “Türk Dilinde Ünsüz Düşmesi, Nedenleri ve Türleri” *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 1, 43-55.
- İlhan, Nadir (2009). “Türkçede Ek + Kök / Kök + Ek Kaynaşmasıyla Ortaya Çıkan Ekler” *Turkish Studies*, 4(8), 1535-1557.
- İlhan, Nadir (2009). *Türk Dilinde Çokluk*, Manas Yayıncılık, Elazığ.
- İlhan, Nadir (2017). *Türk Dilinde Olumsuzluk*, Kesit Yayınları, İstanbul.
- İlhan, Nadir (2019). “Türkçede Kelimelerin Eklemesiyle Ortaya Çıkan Ekler” *The Journal of Academic Social Science Studies*, (75), 149-162.
- İpek, Birol (2008). “Türk Dilinde Vasıta Hâli”. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (23), 63-97.
- Karaağaç, Günay (2012). *Türkçenin Dil Bilgisi*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Karaağaç, Günay (2015). *Türkçenin Ses Bilgisi*, Kesit Yayınları, İstanbul.
- Karademir, Fevzi (2012). “Türkiye Türkçesinde Emir Kip(lik)i Üzerine”. *Turkish Studies*, 7(4), 2091-2138.
- Karahan, Leyla (1992). “Görülen Geçmiş Zaman Eki “-DI / -Dİ”nin Tarz ve Bağlama Fonksiyonuna Dair”. *Türk Kültürü Araştırmaları*, Prof. Dr. Muharrem Ergin’e Armağanı, Yıl XXVIII /1-2, 1990, Ankara, 335-341.
- Karahan, Leyla (2014). *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Karahan, Leyla (2019): “Falan (~Fılan) Kelimesi Üzerine”. XI. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu’nda sunuldu, Samsun.
- Koraş, Hikmet (2005). *Günümüz Türk Lehçelerinde Gerekliklik*. TÜBAR-XVII Bahar, (17), 135-154.
- Korkmaz, Zeynep (1953). “Batı Anadolu Ağızlarında Aslî Vokal Uzunlukları Hakkında”. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 1, 197-203.
- Korkmaz, Zeynep (1959). “Türk Dilinde +ça Eki ve Bu Ek İle Yapılan İsim Teşkilleri Üzerine Bir Deneme” *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 17(3-4), 275-358.
- Korkmaz, Zeynep (1992). *Gramer Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep (1994). *Nevşehir ve Yöresi Ağızları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep (2021). “Türkiye Türkçesinin Ses Bilgisi Üzerine Notlar-2”, *Türk Dili*, (830), 4-16.
- Ligeti, Lajos (1942). “Türkçede Uzun Vokaller” (Çev. Tayyip Gökbilgin), *Türkiyat Mecmuası*, VII-VIII, 82-94.
- Mazman, Nevin (2019). “Türkolojideki Yaklaşımlardan Hareketle +ki Biçim Birimi Üzerine Bir Değerlendirme”. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, (8/4), 1968-1987.
- Öztürk, Jale (2009). *Hatay Ağızı*, Karahan Kitabevi, Adana.
- Öztürk, Jale (2015). *Antakya Merkez Ağızı*, Color Ofset Matbaacılık, İskenderun.
- Palabıyık, Erhan (2011). *Ortadoğuya Açılan Altın Kapı: Reyhanlı*, Color Ofset, Reyhanlı.
- Sağır, Mukim (1995). *Erzincan ve Yöresi Ağızları (İnceleme-Metinler-Sözlük)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

- Savran, Hülya (2018). "Türk Dilinde Yuvarlaklaşma Olayı ve Dudak Uyumu", *Türkbilig*, (35), 89-96.
- Sertkaya, Osman Fikri (1989). "-an/-en Ekli Yeni Şekiller ve Örnekleri Üzerine", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 37(1989), 335-352.
- Sevinçli, Veysi & Süphan Çiçek (2019). "Türkçede Ses Türemesi –Orhun Yazıtlarından Evliya Çelebi Seyahatnamesine Kadar", *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 1233-1272.
- Sultanzede, Vügar (20114). "Zamir n'sinin Kaynağı Hakkında". *Dil Araştırmaları*, (15), 95-104. *Türkmen Armağanı*, İzmir, 649-654.
- Şahin, Hatice (2003). "Birleşik Çekimli Fiillerin Zaman ve Anlam Açısından Gösterdiği Çeşitlilikler" *U. Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (4), 157-168.
- Şahin, Hatice (2005). "Türkçede Zaman Belirleyicileri ile Kip ve Zaman Eklerinin Uyumu". Prof. Dr. Fikret Türkmen Armağanı.
- Şahin, Hatice (2006). "Türkçede Şimdiki Zaman Eklerinin Zaman Belirleyicilerle Kullanımı". *U.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, (11), 213-221.
- Şahin, Hatice (2015). *Eski Anadolu Türkçesi*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Tekin, Talat (1995). *Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler*, Simurg Yayınları, Ankara.
- Topaloğlu, Ahmet (1989). *Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü*, Ötüken Neşriyat, İstanbul.
- Tosun, İbrahim (2010). "Türkiye Türkçesinde +CA Ekinin Kullanım ve Anlam Çeşitliliği" *Turkish Studies*, 5(4), 1472-1483.
- Tuğuz, Zeliha (2019). "Ermeni Harfli Kıpçak Türkçesi Metinlerinde Geçen +DAŞ Eki Üzerine" *Uluslararası Türk Lehçe Araştırmaları Dergisi (TÜRKLAD)*, 3(2), 273-282.
- Turan, Fikret (1998). "Türkçede Zarflar Üzerine", Prof. Dr. Dursun Yıldırım Armağanı, 301-307.
- Varol, Çiçek & Akçataş, Ahmet (2021). "Türkiye Türkçesinde Fiilden İsim Yapan Eklerin Morfo-Semantik İşlevleri". *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 23, 199-226.
- Vural, Hanifi & Böler, Tuncay (2015). *Ses ve Şekil Bilgisi*, Kesit Yayınları, İstanbul.
- Yalçın, Süleyman Kaan (2015). "Türkçede Son Seste Görülen Ünlü Türemeleri Üzerine Bir Değerlendirme". *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (54), 51-69.
- Yalçın, Süleyman Kaan (2021). "+gil Eki Üzerine Etimolojik Bir Değerlendirme", *Uluslararası Türk Lehçe Araştırmaları Dergisi (TÜRKLAD)*, 5(1), 1-12.
- Yılmaz, Hikmet (2003). "Çokluk Eki: "-lar / -ler" Üzerine". *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, (15), 125-130.
- Yurtman, Kevser (2012). *Yayladağı Ağzı (Metin-İnceleme-Sözlük)*. (Yüksek Lisans tezi).

METİNLER

1. Reyhanlı (Merkez)

1.1. Emine Bekâr

Yaş: 53

Öğrenim durumu: İlkokul terk

Meslek: Ev hanımı

ben emine bekar atmış sekkiz doğımlıyım biz doKKız kardeşiz kızlık soyadım Kozanoğlu 1 annem babam amca çocukları ben beşinci kız çocuklarıyım babam felç geçirdi on yıl 2 onunla şey yaptık sora babamı kaybettim şindik evlendik annem yaşıyō kardeşlerimden 3 beraber en küçük kardeşimin yanında kalıyō ben de görücü usulüyle evlendim eşim 4 benden on yeddi yaş büyük eşimi seviyorum ondan beş çocuğum oldı kiradâ oturduğ yedı 5 sekkiz yıl kiradâ oturduğ köyde oturdum dört yıl kayınbabamgildē şindik ev sahibi 6 oldukAllaha şükür hayatımız böyle devam ediyō çocuklarım en büyüğü memet ünüverste 7 oħuyō yazılım mühendisi bilal oğlum ikincısı asker üçüncü oğlum güvenlik oħuyō özel 8 güvenlik o da ünüverste oħuyō kızlarım lise bir lise ön onlar da oħuyō oğullarım 9 bilalden memet bir kıza geçirdiler iki yıl kadar yā'nī aqsattılar oħullarını memet bir 10 sakatlık geçirdi ayağı hepsı baştan başa platinli oldu eşim serbest çalışıyō askeri ücret oldu 11 şindi ben de ona destek oluyom bazen işe de gidiyom hem eviñ işini yapıyom hem ona 12 destek olmaya çalışıyom elimden geldī kadar evı aldığımızda borçlu kaldık on yıl 13 kadar borçlandıkAllaha şükür şindik borcumuz bitti çocukları oħutoyō hem onlara destek 14 oluyo hem bize yetiyōAllaha şükür geçinip gidiyoruz ben reyhanlıda yaşıyorum 15 reyhanlı on bir mayısta olan patlamadan sorra çok değiştı şı suriyeliler çoğaldı nere 16 dönersek suriyeliler bizim önümüzde çıhiyō işimizi elimizden alıyō yā'nī çok reyhanlı 17 halkından çok suriyeli de var ondan yā'nī şikâyetçiyiz memnun dīlız onların burda 18 kalmasından onlar her zaman kenler kenleri bizden önce şey sayyolar ne bilim işe gidicik 19 onlar bizden önce işi kıpiyolar ne yapacaķsaķ pazarlarda satış kimse bir şey yapıcıysa 20 onlar bizden önce kıatılıyolar suriyelilerden yā'nī çoğ şikâyetçiyiz burda reyhanlıda 21 pazar vār pazartesı perşembē çarşamba cumartesı en yağın olanı bizē çarşamba pazarı ona 22 gidiyoruz çalıştığım zaman sa'atler pazara da gidemiyok bakķkallardan alıyok her şey 23 zâten şey on sa'at çalışıyok elli milyon için geliyom zaten sorra evin işini yapıyoğ kızlarım bazen bāna destek oluyō yardımcı oluyō ben de bir hastalık geçirdim iki 24 'ameliyat oldu geçiryōm artık işe de yardımcı olamıyōm yā'ni eşime ben sağlık sorunu 25 yaşadım önce iki 'ameliyat yaptım şindik de parmāmi

hareket ettiremez oldum ortapediye **26** gittim sınır sıkışması oldunu soyledi ‘ameliyat yaptı işte boyle devam ediyō yā’nı **27** iltihap kapmış elim suya deydī için tekrar bahıci sālİK sorunundan dolayı artık **28** çalışamıyom evdeyim bugün eşimin doğum günü atmış sekkize geçiyō kızlarım oña süpriz **29** yapmaya hazırlanıyolar kendisinden habersiz süpriz yapıcılar burdan eşimin doğum **30** gününü kutluyorum oña çok seviyorumAllah onu başımızdan eksik etmesınAllah onu **31** çocuklarımızın üstünde biraşsın çocuklarıma sağlıklı iyi bir ömür diliyorumAllah önlerini **32** açsınAllah onları meslek sahibi yapsın. **33**

1.2. Hülya Kozanoğlu

Yaş: 45

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Ev hanımı

ben hülya kozanoğlu bin dokuz yüz yetmiş altı reyhanlı doğumluyım benim babam üç **1** evlilik yapmış ben en büyük eşinden ikinci kız çocūyum bız üç kız bir oğlanız ben şu anda **2** evliyim dört çocuk annesiyim iki kızım iki oğlum var kızlarımdan en küçū rahatsız **3** engelli öbür çocūm en büyük kız çocūm var o boşandı şu anda benim yanımda benimle **4** kalıyor ikinci çocūm da askerden yeni geldi üçüncü çocūm o da iyi şu anda on sekiz **5** yaşında mutlu bir evlilim var benim en büyük ābim otuz sekiz yaşında vefāt etti bārsak **6** kordonu kanserine yakalandı babamdan olma kardeşim ābim oluyor kendisi kardeşim otuz **7** yaşında babamdan olma üçüncü evlinden onu da erken yaşta otuz yaşında kaybettik şu **8** anda da bir sene oldu annemi kaybetmişik yānī on yıl içinde üç tane kaybımız var çok **9** kötü bir acıAllah kimseye vermesın ve yaşatmasın benim dördüncü kızım en küçük kızım **10** ebru haftada iki gün rehabilitasyon merkezine gidiyor ben kızımı daha önce hiç doğum **11** günü kutlamadım on beş yaşında oğulun yaptıKı bir etkinlikte kızımın doğum günü **12** kutlandı anadolu ajans gelip roportaj yaptı kızımla kızımın o mutlulunu dünyalara **13** deyişmem kızım çok mutlu oldu onla çok ilgilendiler ebru şu anda on altı yaşında oğulda **14** çok iyi bir örenci öğretmenleri tarafından çok sevilen bir örenci oğulda yapılan bütün **15** etkinliklere katılıyor Sekası süper her etkinlikte mutlaka bir oyuna katılıyor mutlaka bir **16** oyunda oynatıyorlar onu ben de kızımı öyle gördüm zaman çok mutlu oluyorum onun **17** mutlū demek benim mutlūm demektir çocuklarım İyse ben de çok İyim benim büyük ölüm **18** manisada askerlik yaptı hastalıktan dolayı yemin törenine gidemedik gitmeyi çok **19** isterdim ama gidemedik ama yine çok gurur duyucu bir şey çocuğum asker oldu çok şükür **20**

hayırlısıyla vatani görevini yaptı ve bitirdi geldi gurur verici bir şey üçüncü oğlum o da **21** askere gitmek üzere onun da bir senesi var inşallah o gurur da yaşarız eşimin adı hakkı **22** kıozanölu biz görücü usuluyle evlendik ben evlendimde on dokkuz yaşındaydım eşim **23** yırmi üç yaşında eşim benden dört yıl büyük eşim küçük bir rahatsızlık geçirdi damar **24** tıkanıklığı geçirdiAllaha çok şükür onu atlattı ama ömür boyu ilaç yāni kullanması **25** lāzım hipertansiyon var eşim inşāt işçısı şu anda kendi inşātta demirci çocukların ikisi **26** çalışıyor ĩ bir ayleye sāhibim çocuklarımdan eşimden hepsinden çok memnunum **27** durumumuz ĩ çok şükür kimseye ihtiyacımız yok ne alacāmız var ne verecemiz var **28** durumumuz çok şükür iyiyi benim en küçük kızım evimizin en güzel neşesi on yıl önce **29** ābimi kıaybettik ābimi kıaybettikten sorra ābim yedi tane öksüz birahtı arkasında bizi de **30** boynu bükük birahtı onu toparlanmadan ikinci kıaybımız memet kıardeşimden geldi **31** otuz yaşında onu da toparlanmadan tekrar bir kıaybımız daha geldi tekrar annemi kıaybettik **32** ama gine her şeye rāmen yaşıyoruz ve yaşamaya devam edeceyiz çünkü dünyanın düzeni bu yapacak bir şey yok çocuklarım için ayakta durmak zorundayım eşim için çok **33** şükür iyi bir ayleye sahibim aylemden çocuklarımdan hepsinden çok memnunum hepsi **34** bana karşı çok ĩler babamla aynı mahallede yaşıyoruz babam üç evlilik yaptı ben en **35** büyüünün kıızıyım ama o kıardeşlerimizle aramızda kesinlikle kötü bir diyolog yok hepimiz **36** birbimizi çok seviyoruz birbimize çok bālıyız kıardeşlīmiz çok güzel bundan sonraki **37** hayatımda huzur sālık mutluluk bekliyorum çocuklarımı çok seviyorum āylemi çok **38** seviyorum herkese öyle bir āyle nasib etsin rabbimAllah kimseyi evlatsız bırakmasın. **39**

1.3. Hatice Es

Yaş: 52

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

elli iki yaşındayım kıuşaklı köyünden doğdum altı erkek kıardeşlerim vār dört tāne kıız **1** sorra babamgıl burda taşındılar eşim de yabancı dīl ya'ni aKrabam babası benim **2** amcamoğlu oluyō yırmi yaşında evlendim sonradan zatān ya'ni hāmile kıaldım beş kıızım **3** vār iki tene erkek çocuğum vār birini kıaybettim iki tāne şındık sağılıklı şındık bir tāne **4** nişanlı oğuyan vār üç kışi oğuyor osman kıazide oğuyor son lisesi kıaldı biri lise bīr emine **5** es sorra fātōş sorra üsamettin sorra nesibē sorra da yüksēl sorra memet sorra da melek o **6** engelli zatan bir şey anladığı yōk ya'ni oğula gidiyō gine ya'ni

haftada iki gün arıyolar **7** şındık hastalıktan dolayı göndermiyom hastalığını vallahi biz de bilmedik ya'ni fitıktan **8** dolayı balcanlıya götürdük sonrada 'ēd küçüklüğünden mi 'ilaçlardan da bilmiyoğ biz **9** de anlamadığ ya'ni ankaraya götürdük ya'ni 'ilaçlardan mi fitıktan dolayı biz o amaçla **10** götürdük şındık zihinsel zatán anladığı bir şey yoğ evin içinde böyle düştü düşünce böyle **11** panikledik hepimiz bağırmağa başladık geldi babasına telefon açtık dedik bağ **12** üsamettin düştü gel ya'ni bağ gelip bize bağırđı dedim ben ya'ni hepimiz evin içindeyiz **13** dedim niye bu çocuğa sahip çıkamıyonz mu vallahi evin içindeyiz koyunlarıñız mı **14** vār keçileriñız mı vār yōk dedim vallahi evin içindeyiz önümüzde düştü yā 'anteğyeye **15** götürdük dediler burda ya'ni yazık günáh bu engelli ya'ni ayagını tam düz şey **16** otutturamayız şeyē götürün orda şey vār oraya götürdük zatán dedi tamam ya'ni biri yitti **17** mı yoğ dedik ya'ni evin içinde babası ben zatán evde dēlim 'āniden telefon açtılar ben **18** geldim böyle ya'ni getirdik geldik zatán sa'át onda aldılār on ikide 'amaliyattan çıktı **19** hāmdullē şükür ya'ni iyi şındık zatán hissetmēs ağırı da hissetmeS Tohtōrlar dedi **20** ya'ni yürütebilerseniz yürütün amma kendi ayagina basār qorharık dedim basār ilerde **21** ağırır kendını kendını kontrole götürücün on gün sorra bağalım 'ēd ne diyıcı bize ben **22** dedim inneci çağırırız burda yapsın eminē ya'ni burdān şey eşyalarını aldık zatán **23** iştebbe köyünden yaşıyōlar sorra istanbula yavaş yavaş oraya istanbula götürdü iki **24** çocuğu şındık orda maşallāh evi de yoğtu evi de oldu elhemdüllēhAllah razı olsun **25** komşulardan ya'ni dostüm aħbablarımız ya'ni gelen giden oluyō evin içinde düştü gelen **26** giden oluyō mer'i ēs benden bir yaş büyük gümrük olarak arabasından çalışıyō sarı **27** araba dīl ki zatán ēylē tanıdığı vār telefonnan zatán gidıyō erken gidıyō sa'at on ikiye **28** kadar iki yomiye çıkarıp dönüyoğ ya'ni eve bazıları güçlü olan üç yomiye çıkarabilir **29** amma güçlü olmadıkça bir yomiye ya çıkarır ya çıkarmaz amma benim bācım verirsen **30** ancak ya'ni iki üç çuval ben ya'ni iki yomiye çıkarana kadar kendi ancak beş çuval **31** yapabiliyō çünkü yapamaz oħuyan insān yapamaz aşığıya kadar ba'zıları bir yomiye **32** ba'zıları yarım yomiye 'ēd gücü ne kadar ben iki yomiye çıkarabiliyōm iki hat meselā **33** veriyorlar sana başlarsın yā kızmadan ya elinden iki yomiye çıkarabiliyoğ ya'ni ölene **34** kadar. **35**

1.4. Meri Es

Yaş: 51

Öğrenim durumu: Ortaokul mezunu

Meslek: Serbest

benim adım mer'î es bir bir bin bin dokkuz yüz yetmiş doğumlu reyhanlıda doğdum **1**
kuşaklı köyünde büyüdüm önden sorra reyhanlıya taşındık geldik burda oturduk çok **2**
şükür memnunuz ya'ni komşularımızdan etrafımızdan çevremizden memnunuz bin **3**
dokkuz yüz dokzan ikide evlendim ve çocuklarım oldu çok şükür ya'ni normal bir hayat
4 yaşayıp gidiyor kuşaklı köyünde oğlum ilkoğul zaten eskiden dört artı dört dört artı
dört yohtu bizim zamanımızda sadece normal ilkoğul vardı lise ve orta oğul vardı ve **5**
öretmenlerimizden memnunduk çok şükürAllaha hamd olsun rabbimize ya'ni İyyiz **6**
'askerlîmi vān ercişte yaptım usta birli' acemi birli' izmir bornovada yaptım üç ay **7**
kaldıktan sorra bir daha usta birli'ne vana gittik üç ay gine eytim gördük önden sorra bizi
8 bir köy karağoluna intikāl ettiler orda önden sorra 'askerlîmiz bitti önden sorra sivil **9**
hayata geldik gittik kıbrısta çalıştık evimizi yaptık evlendik çoluk çocuğumuz oldu
hamd **10** olsun ya'ni kimseye muhtaç olmadık hē bir de bu reyhanlı soğakları düzelse
çok iyi **11** olur çünkü insan utanıyor bu soğaklarda geçmeye 'arabasıyla haftada bir ön
düzenciye **12** gidiyōm ya'ni biraz insanda utanma duyKusu olması lāzım bu nasī diyīm
ya'ni hē bir de **13** bu devletimiz bu reyhanlılara suriyelere bir çāre bulsa bunları
memleketlerine **14** göndersın zatān bizde yeterince afrikanlı vār sadece filistinli yok
iraqlı vār türkmen vār **15** her taraftan vār bizde burda insanlar gitsin memleketlerine
çocuklarımız artık iş **16** bulmakta zorlanıyō ya'ni aha biz kaç kişiyik sekkiz kişiyik bir
tanemiz devlet dayresinde **17** sigortalı çalışan yoktur hepimiz evdeyik kızlārim gündelik
iş buldukları zaman **18** gidiyolar gündelikçi iş bulmadıkları zaman evde oturuyolar
ya'ni bu ne zamana kadar **19** insan çözüm üretmesi lāzım ya'ni gitsinler bunlar artık
memleketlerine yeter ya'ni **20** çocuklarımızı işe gönderiyok iş yapamyolar 'antalyada
insanlar çalışıyō türkler yüz liraya **21** çalışıyō suriyeli geliyō seksen liraya çalışıyō
neden ya'ni bu yalnız biz mi suriyelileri **22** seviyoruz bir sürü 'arap ülkesi vār neden
bunlara sahip çıkmıyor çünkü başları **23** ağırcağ bunlara sahip çıkarsa biz de o yüzden
başımız ağrımaya başladı bütün **24** ülkelerden düşman olduk beş tane kızım var bir de
üç tane erkek çocuğum oldu erkek **25** çocuklarımda sıhıntı oldu iki tanesinde kemik iliği
yetersiz çalıştı ya'ni ma'elesef bu **26** büyüklerimizin cahillî herkez yabancıya
vermemekte biraz direniyō çünkü 'amca oğlu **27** 'amca kızıyla evlendiği zaman
ma'elesef sonuç böyle çılıyor bir tane mesele yirmi iki **28** yaşında bir tane erkek oğlum
vār hem zihinsel oldu hem böbrek hastası öbür çocuğum **29** kemik iliği gine yetersiz
çalışıyor biri zaten vefat etti kemik iliği yetersiz çalıştı adanaya **29** götürdüm angaraya
götürdüm 'aynı sonuç hiçbir şey olmadı ma'elesef reyhanlı **30** halkında biraz bu
konuda gericilik vār ya'ni yabancıya vermeme konusunda özellikle **31** teyze

çocuklarında kan uyuşmazlığı çok çıkıyō ve ‘amca çocuklarında mesele bizim **32** sülelede böyle ‘amca çocuklarında üç dört ‘aylede var ma‘elesef bu büyüklerimizin **33** mesela hatası buna ya‘ni bir çözüm bulması lâzım ‘insan akrabasına verdiği zaman iyi **34** düşünmeli yarın bu insanların geleceīyle oynamak iyi bir şey deil bu çocuklar evlenici **35**yuvaçurucu çoluk çocuk sahibi olacak yarın onlarda da hastalıklı veya zihinsel çocuk **36** olduğu zaman ilerde problem yaşarlar hē mesela benim çocuklarım gittiler işkura **37** kaydoldular ma‘elesef işkürda benim kaydım iki bin sekkizden belli vār iki bin sekkizden **38** belli ben gittim bu devlet iki bin sekkizden belli şimdiye kadar işçi almış neden ya‘ni **39** ben de kaydoldum çocuklarım da kaydoldu sebeb ne ya‘ni benim adım çıhmıyōr **40** çocuklarımın adı çıhmıyōr ya‘ni buna bir çözüm bulmak lâzım niye bēyle mesele üç tane **41** yetişkin kızım vār biri girip çalışabilir işkürda illā torpil mi olmak lâzım bu dereceye **43** kadar mı yetiştik suriyeden daha kötü olduk torpillen olmazsa hiçbir yerde işin **44** yürümez oldu me‘elesef reyhanlıda özellikle bu o kadar oğudu peki devlet bu insanlara iş **45** vermeyiciyse oğutmasın tā on sekkiz on dokkuz yaşına kadar en verimli çağı oğuyor **46** ondan sorra başını nereye vurucu ya‘ni torpiliñ yoğsa bir işe yerleşemiyon yazık **47** günāh kötü bir zihniyet ya‘ni bū. **48**

1.5. İbrahim Bekâr

Yaş: 67

Öğrenim Durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Belediye çalışanı

ibrāhim bekâr bin doKuz üz dört doğumluyım hatay reyhanlı oulpınar köyü doım **1** mesleim yoğtu beşe Kadar oğudum o zaman çobancılık kendi malımlan on sene on beş **2** sene çobancılık yaptım öndan sorra sattım malları evlendim beş çöcuğ babasıyım **3** beledyede şimdî çalışyom işçiyim ilk beledye girdimde bekçilik yaptım pömpalarda su **4** pömpaları şehire verilen su öndan sorra gittim par bahçede mintıKa temizlī parklarda **5** çalıştık şimdî de aynı devām ediyorum yeni alan yapıldı çatalhöyük sanayi arasında **6** reyhanlı yeni sanayinin yanında bir āçlara bahiyorum onları suluyōm budalyōm beş **7** çöcuğ birincisi memmed ikincisi bilāl üçüncüsü orhān iki kız biri zēneb biri yıldız **8** bekar dördü oğuyor biri asker ocāında askerlini yapıyō asker ocāında acem birli izmir **9** menemen sorra usta birli izmir bornava üç aylık askerdır şimdiAllah büyük vatan **10** hizmetini yapıyor gene sağ sālīm gelip görevine geri döner oğuyanlar memmed manisada **11** oğuyor üniversitede ikinci sınıf yazılım mühendisi iki yıllık şimdi ilerde imtiħan verip **12** inşallah daha yüksē şey olucu orhān gene aqsarayda oğuyor güvenlik

olarak zēneb lise **13** iki biri de lise bir zēneb ismet ayşe lisesinde oħuyō yıldız tayfur sōkmen lisesi sınıfları **14** bir iki yıldız bir zēneb ikki ҡardeşlerim üç bacım var biri benden büyük biri benden **15** küççük benden büyük olan memmed bekâr şimdi emekli bilal bekâr tırcılıK yapıyor **16** benden küççük gene emekli tırlan ūraşiyor aylesini geçindiriyor iki ablam bir bacım **17**köyde yaşıyorlar kēndi kēndilerine bahıp geçinıyorlar şimdi belediye aç getirdi dün beş **18** yüz aç arabadan indirdik ilerde ya iki gün sorra gene aç gelici onları indirip alanda **19** geri ekēceyiz ve sulama işini de yapıyoruz yāni bütün arkadaşlar kendi işlerini herkes **20** kendi işini biliyor çalışıyorlar yāni herhangi bir şeyleri yok işleri saKlam görevini **21** yapıyorlar sānāyi yanındaki alanda Kamelya Koyuluĉ vatandaş oturmak için işlerini tam **22** yapıyorlar herhangi bir sōrun yōk gelip vatandaş sūriyeli olsun türk vatandaşı olsun **23** gelip burda oturup pikniklerini yapıyorlar zamanını geçiriyorlar herkes yāni memnun bu **24** işlerden temiz hava yerimiz müsait güzeldir herhangi bir sorun yoktur yeni mahallede **25** yeni bir park yapılıcı çocuklar için oyun grubu sipor grubu vatandaşlar için bank **26** koyuluĉ oturmak için herkes yāni memnundur bu işlerden işlerini tam yapıyorlar yerleri **27** yāni müsait hepsi çalışıyor düzgün çalışıyorlar yenişehir gölünde park vardı yeniden **28** düzenleme yapılıyor arkadaşlar çalışıyorlar yāni yürüyolar her şey mükemmel olucu **29** inşallah vatandaşımız memnun kalacak ve işler yolunda gidiyor herkes yāni oturucu orda **30** peknigini yapar çocuklarını oynatır yāni türk olsun sūriyeli olsun hepsi aynı seviyede **31** çalışıyorlar. **32**

1.6. Hatice Yeter

Yaş: 51

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Ev hanımı

ben hatice yeter bin dokuz yetmiş doğumlu olup reyhanlı büyüme bir ev hanımıyım **1** doğma büyüme buralıyım on altı yaşında marangoz sekiz ҡardeşli bir ailenin dördüncü **2** kızımı eşim ҡomşu çocuğu pencereden birbirimizi gördük beğendik evlendik eşim **3** fırıncıydı otuz üç yıllık bir evlilik hayatımda dört çocuk annesiyim çocuklarım da **4** babaları gibi fırıncı oldu reyhanlı bizce güzel bir yer doğup büyüdüğümüz bir yer **5** vatanımız er ne kadar derlerse doğduğun yer değil doyduğun yer aslında doyduğun yer **6** doğduğun yer değil ama bizim memleketimiz her şeye rağmen güzel bir memleket **7** oturmuşuz çocuklarımızla esnaf bir hayat çalışıyoruz ben gerek ev hanımı olduğum **8** halde çocuklarıma da ek yardımım oluyō fırına katkılı yapıyorum börek yapıyorum **9**

pogaça yapıyorum biber zamanı biber yapıyorum çökelek yapıyorum güzel bir **10** yaşantımız var yenişehir gölümüz var hafta sonları çocuklarımızı gelinlerimi alıp oraya **11** gidiyorum güzel bir piknik yapıyoruz hafta sonu yine çocuklarım evli bir kızım var o **12** geliyor benim evime hep beraber yiyoruz içiyoruz yâni güzel bir hayat yaşayıp gidiyoruz **13** ben otuz üç yıllık evlilik hayatımda şunu gördüm reyhanlı bir yaşayanı olarak bakın **14** suriye başına neler neler geldi ya'ni suriye olduğu gibi yıkıldı kimse kalmadı suriyenin **15** halkına reyhanlı el açtı ev açtı yer açtı belki de bizden iyi bir konuma geldiler ya'ni **16** bizden biri oldular gerek maddi gerek manevi olarak reyhanlı halkı reyhanlı milleti onları **17** evlerini yerlerini yurtlarını açtılar reyhanlı kalkındı belki de büyüdü ya'ni her şeye **18** rağmen yaşadığımız memleketimiz oldu için sevip benimsedik alıştık mutluyuz huzurluyuz **19** her ne kadar başımıza ya'ni musibetler de gelse olaylar da gelse bizAllahın sevgili **20** kullarıyız şükretmesini bilen insanlarız mutlu olmasını bilen insanlarız mesela benim iki **21** tâne gelinim var altı tane torunum vār ben torunlarımı çok seviyorum ya'ni onlardan **22** huzurlu mutlu bir hayat yaşamayı her şeye tercih ediyorum benim birkaç sene önce **23** kaynım kıza yaptı otuz iki yaşında dört çocuk babası vefât etti çok mu üzüldük çok **24** üzüldük çok acı bir olay ama her şeye rağmen hayat devam ediyor benimsedik alıştık **25** elim bugün kocası öldünde suriye kızasında benim gibi bir ev hanımıydı ama ne yaptı **26** kendini bırakmadı dört tane çocuğuna sarıldı ehliyeti yoktu ehliyet aldı dışardan ya'ni **27** ilköğül mezunuydu açık öğretime katıldı lise mezunu oldu hâfız oldu bi tâne kızımı **28** evlendirdi oğlu tıp fakültesini kazandı istanbul yolcusu doktor olma yolunda bi tane kıızı **29** anaokulu öğretmenliğini kazandı her şeye rağmen hayata sarıldı birbirimize gidip **30** geliyoruz soframızı açıyoruz evimizi açıyoruz gönlümüzü açıyoruz her şeye rağmen **31** güzel bir hayat yaşıyoruz dört tane oğlum var az önce de söyledim gibi iki tanesi evli **32** meslekleri fırıncılık okumayı çok istediler o zamanlar maddi gücümüz yoktu onları **33** okutamadık ama çok istedi benim çocuklarım okumayı o kadar ki okul müdürü eve geldi **34** bir gün büyük oğlum anadolu lisesini kazanmıştı hiç unutmam çok üzülmüştüm o **35** zaman çok ağlamıştım o kadar ki babasıyla tartışmıştım bu çocuğu okut çok heves etti **36** çok okumak istedi ama imkânlar el vermedī için o zamanlar büyük oğlum okutamadım **37** haliyle de ikincisi zaten araları bir yaştı o da okuyamadı çok erken yaşta meslê **38** atıldılar ve fırıncı oldular şimdi ikisi de evli ikisinin de çocukları var yoruluyorlar mı **39** yoruluyorlar ama gönül isterdi ki okusunlar üçüncü oğlum lise mezunu imam hatibi **40** bitirdi abileri dedi ki biz seninle beraberiz oku sonuna kadar oku biz seniñ arқandayız **41** bizim gibi bir fırıncı olma tamam o da bir meslektir o da

güzeldir ama yāni gidip okuyup **42** bir memur bir sigorta senin için her şeyden ĩdir ve abilerinin sözünü dinleyip benim oğlum okudu dışardan açık öğretime katıldı dört yıllık üniversteyi bitirdi ve benim **43** oğlum şu anda imam kırhanda görev yapıyodu bizim ısrarlarımıza dayanamayıp **44** reyhanlıya getirdik onu dedik ne kadar olsa bizim memleketimiz şu anda reyhanlıda **45** görev yapıyor yirmi yedi yaşında rabbim onun da kalbine gönlüne niyetine göre helal süt **46** emmiş bir kız nasib etsin tek gāyem tek dileyim şimdi onu evlendirmek onu da **47** evlendirsem rahat ederim onun dışında on yedi yaşında bir oğlum daha var o da şimdi **48** dershaneye katılıyor gidip geliyor onun da niyeti assubay olmak inşallah gönül istedi ki **49** onu da okutım o da bir subay olsun o da geleceğini kendi eliyle çizsin hayatını **50** kırtarsın temennim bu dört tane oğlumdan bahsettim de kızımın da bahsedim bi tane de **51** kızım var yirmi bir yaşında evin ilk ve son göz ağrısı diyebilirim onu da evlendirdim **52** bir kız çocuğu var mutlu huzurlu eşi kalpenci haftada iki defa benim yanıma gelir **53**

benimle beraber yengelerini çağırır oturruz yeriz iğeriz reyhanlının sarma içisi meşhur bu **55** arada bunu da söylemeden yāni geçmeyim güzel bir sarma içimizi yaparız oturruz **56** mesela dün bahçeden kömeç topladık bu salı gelecek anne canım kömeç istiyor dedi **57** ikinci çocuğa hamile inşallah bir kız çocumuz daha olacak altı tane kız torunum oluyor **58** bu arada ne mutlu ki herkese altı tane kız torunu olsun da şerefiyle namusuyla **59** evlendirip cennette onlara da kapı açmayı nasip etsin cümlemize inşallah. **60**

1.7. İbrahim Koç

Yaş: 52

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Fırıncı

adım ibrahim Koç şanlı‘urfa doğumluyim bin dokuz yüz atmış dokkuz doğumluyim şu an **1** hatay reyhanlıda oturmağtayım kırh yıldan beri fırıncılık yapıyorum çırağlığımdan bu **2** yere kadar elhamdulullah memnunum reyhanlıdan reyhanlı halkından da memnunum yá‘ni **3** elli yıldan beri biz hatay reyhanlıda kalıyoz urfadan gelişimiz nedeni geldik burda **4** ‘amele olarak geldik babam ‘amele çavuşluğu yapıyodu biz de reyhanlıda yerleştik öndan **5** sorra bir daha gidemedik biz de furuna girdik çocukluğumuz ya‘ni on yaşından beri **6** furuna girdik furunda çalışıyoruz şu anda ustayık evliyim beş çocuk babasıym üçünü **7** everdim ikisi şu an oğuyor iki kızım evli bir çocuğum evli bir çocuğum şu an ‘askere **8** gidecek biri on beş yaşında endüstrü meslek lisesinde oğuyor ya‘ni hayat böyle devam **9** ediyorAllaha çok şükür memnunuz

‘askerlīm gittimde balikesire gittim bir ay kaldım **10** ondan sorra hatay dörtyola geldim hatay dörtyoldan sorra ‘acemi birlīm bittikten sorra iki **11** ay hatayda kaldım ondan sorra doğuya gittim diyarbakıra gittim diyarbakırdan sorra **12** teskeremı mardin midyattan ordan terhis oldum hē hatayda çok işçi yanımda çalıştı **13** elhamdulullah çok şükür usta oldular iş yerleri açılār ben de ‘urfadan geldimde kısmet **14** oldu ben hataydan evlendim ya‘ni hataylı aldım böyle oldu şükürler olsun babamın ordan **15** gelişı ben orda doğdum kardeşlerim burda doğdu burda usta oldu benlen bereber **16** çalıştılar bereber çalıştığım arkadaşlarım yanımda yetiştiler usta oldular ben de kızlarımı **17** oğuttum endüstrü meslek lisesine kadar ondan kısmet oldu everdim birini burdan **18** ankaraya gitti biri de şu an burda evlí çocuğum da yanımda oturyō evlí iki çocuğum da **19** bekar biri ‘askere gidecek biri şu an oğuyor endüstrü meslek lisesinde kardeşlerim de **20** babam da dokzan sekizde vefat etti annem şu an yanımda yaşıyor beş altı kardeşik bir **21** kız bir kardeşim siz sav olun vefat etti iki yıl önce vefat etti şu an biz beş kardeş bir **22** kız ya‘ni yaşıyoruz elhamdulullah furunculukun ya‘ni tehlikesi yok ama zorluKu vār **23** ya‘ni sıcak ramazan geliyō biraz daha biraz daha biz pideciyiz somuncu deliz **24** müşterilerden biraz sıhıntı yaşıyoruz ramazanda biraz yoruluyoruz oruçluyuz ister **25** istemez biraz şey oluyō izdiham yaşanıyō ‘akşam sa‘ati yoruluyoruz ya‘ni çok şükür ya‘ni **26** şu an ramazanaAllah nasib ederse az kaldı hayat böyle devam ediyor biz reyhanlıya **27** geldimizde reyhanlı bir köy gibiydi çok güzeldi şimdi memleket büyüdü kalabalıklaştı artı **28** dışardan gelenler oldu altyapı yetersiz yetkililerden rēcā ediyoruz biraz ya‘ni **29** memlekete bahsınlar memleket biraz şey içinde ya‘ni yorulmuş bir şeyde dışardan **30** gelenler var suriyeli arkadaşlarımız var ya‘ni memleket daraldı iş sıhıntısı çekmeye **31** başladı reyhanlı halkı memleketimizden memnunuk yannız bu büyük yetkililerden **32** rēcamız vār memleketimize bahsınlr memleketimiz çok güzel ya‘ni bir on beş yirmi **33** sene önce daha da güzeldi bu güzelim memleket bir yenişehirimiz vardı onu da helek **34** ettiler ya‘ni yok ettiler suyu azaldı ya‘ni rica ederim şu memlekete güzel memlekete ĩ **35** bahılması lāzım ya‘ni yetkililerden rēcā ediyoruz aman unutulmasın reyhanlı adı gibi **36** reyhandır ya‘ni reyhanlı çok güzel ırteħ bir yerdir biz yirmi sene önce reyhanlı böyle **37** dēldı mağdur durumda reyhanlı ya‘ni. **38**

1.8. Ali Yaşar

Yaş: 67

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Eski tır şoförü

ben ali yaşar bin doğkuz yüz elli dört doğumluyım yetmiş dörtte askere gittim yirmi bir 1 günlükken savaş çıktı kıbrıs savaşı çıktı dā ‘araziye gittik öndan sorra kırklareline tayin 2 oldum ordan çavuş talimhahına gittik çavuş talimhahında üç ay dolduktan sonra 3 ‘araziye çıktık ‘araziden yunan sınırına gittik orada atış yaptık bin doğkuz yüz yetmiş 4 beşin sekizinci ayında terhis oldum geldim nişanlandım yetmiş sekkizde düğünüm oldu 5 reyhanlıya evımı getirdim ondan sorra tıra çıktım tırdan iraKa bōru taşıyoduğ 6 iskenderundan ondan sorra iran iraK savaşı çıktı böyle hayatımız devam etti tırı 7 bıraktıktan sorra doğsanda belediyeye girdim sekiz yıl yedi ay yirmi altı gün çalıştım 8emekli oldum emekli olduktan sorra çocuklārim büyüdü çocukları everdim şu anda da 9 emeklilik hayatımı yaşıyorum torunlarla beraber hayatımızı yaşıyoruz dört oğlan iki 10 kızım vār üç oğlanı everdim bi de kızımı everdim şu anda kızım üniverste imtihanlarına 11 hazırlık yapıyō imam hatip mezunu birinci devre girdi kazanmadı şu anda hazırlık 12 yapıyō emekli olduktan sorra ukraynaya tırcılık yaptım birkaç ay ondan sorra bizim 13 lublandaki barış gücüne ‘araba götürdük sürüye üzerinde lüblana ordan da eski ‘arabaları 14 aldık geldik şu anda da komşularnan işte hayatımızı yaşıyoruz on beş temmuz 15 darbesinde ‘arkadaşlarla bir ay geceleri uyumadan belediye sarayının önünde tazağurat 16 yaptık ölkemızı savunduğ ondan sorra zeytindalı harekatı oldu geceleri namazkılıp 17 ‘askeriyemize du’a yaptım ondan sorra barış pınarı harekatı oldu gine ‘akşamları 18 uyumadım hep namaz kılıp ölkemi ve orduma dua ettim ben ve komşularla beraber 19 reyhanlı on bir mayıs patlamasında çok mucadele ettik yaralıları aldık hastanelere 20 götürdük ondan sorra elli iki kişi öldü şehit oldu tüm şehitlerimiziAllah rahmet eylesin 21 ondan sorra taziyelere gittik şu anda emeklilik hayatımda kümmesimden üraşıyorum 22 tavuğlarım var hindim var işte dışarda arđadaşlarla oturup muhabbet ediyoruz siyaset 23 konuşuyoruz gündem böyle geçiyōr. 24

1.9. Ahmet Çapın

Yaş: 67

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Eski tır şoförü

benim adım ağmet çapın lakabım japon bin doğuz yüz doğsan üç yılında mesleksız 1 olduğum için pasaport alıp yurtdışına çığtım yurtdışında şoforluğu bilmediğim halde 2 şofor olarıktan yazdırdım kendımı ve gittim orada defalarca şirketin ‘arabasıyla

günlerce **3** kendim eytim yaptım ve tırcılığı öğrendim orda çalıştım yaklaşık ottuz yıl kadar ottuz **4** yıldan sorra tuttum ülkeme geri döndüm ve ülkemde çocuklarım büyümüşü hepsini **6** everdim zâten ondan sorra geldik eşim vefat etti evlendim sorra çocuklardan ‘aramızda **8** ayrılıklar oldu ve ben bütün çalıştığım her şeyimi onlara devretme halinde beni rahat **9** bıraktılar ondan sorra şu an bir gün iyi bir gün kötü yaşıyorum ama evlatları tarafından **10** inkar edilen bir baba konumundayım ama ben eşimin vefatında çok yalnız kaldığım için **11** evliliği kurtuluşum olarak sandım ve evlenip gerçekten kurtulduğumu düşündüm **12** ama çocuklarımı kaybettim çocuklar da beni kaybettiler birbirimizi artık tanımaz **13** olduk ben böyle bir hayattan geldim yoksulluktan varlığa çıktım ya’ni bir babanın **14** yapabileceği en güzel şeyleri evlatlarına yapabildim hayattaki eksik yönlerimi bahıyorum **15** bahıyorum ben bir baba olarak hiçbir eksik yanımı göremedim çünkü her şeyimi **16** onlara verdim ama işte dünya öğrenme dünyası yaşam tarzı ‘ayle birliğini savunan kişi **17** olarak hep yalnız yitildim aylem tarafından da yalnız kaldım şimdik de bunun acısını **18** çekiyorum oysa ben kendimi bildim bileli fakir bir aylede doğdum babam balıkçılık **19** yapar annem de ev kadını babam ara sıra tarlada bostan eker bahçüvanlık deil de sebze **20** üzerine kavun karpuz gibi şeyleri eker ve bizim i‘şemizi öyle sağlayan bir babaydı ben **21** büyüdüm yirmi yaşında oldum tarladan direk ‘asker ocağına gönderdiler beni **22** ‘askerliğimi bitirdim geldim ondan sorra iki yıl sorra everdiler beni tabi o zaman ben de **23** şeyde çalışıyordum devlet hastanesinde ısıtma savaşta görevli bir sağlık personeliydim **24** ama ordan biriktirdiğim paralarım ile yine evliliğe katkı sunmak için eşimin giyimini **25** falan alabilecek imkanda olduğum halde çünkü aylem her şeyi karşılayamıyor onlara **26** katkıda bulunmak için yaptım evlendim çok iyi mutlu bir evlilik yaşadım tâ ki çocuklar **27** doğdu büyüdü ayle büyüdü ben fakirleşmeye başladım sorra yurt dışına çıkmıştım **28** yurt dışında yaklaşık yirmi altı sene yaşadım e tabi gelip gitmelerim sık sık olurdu **29** ya’ni ‘aylem hiç kimseye muhtâç etmedim yaşatan bir baba olarak kendime çok **30** ‘inancım olduğundan dolayı ben babamdan görmediklerimi ama babam o el emeğiyle bizi **31** yüz dönüm tarlası olan adamdan çocuklarından daha iyi bir şartlarda yetiştirdi ve ben **32** onların evladı olarak hayatta hep onlardan Kurur duydum ve onların varlığı benim **33** başımın tacı oldu. **34**

1.10. Hüseyin Dilim

Yaş: 49

Öğrenim Durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Esnaf

ben hüseyin dilim bin doğuz yetmiş ikki doğumlu oğulpınar tizin köyünde doğdum **1** ilkoğulu oğulpınar tizin köyünde oğudum ondan sorra çifçiliğe başladığ sene dođsānlı **2** yıllarda ‘amuğ ovasında tarlamız vār pambuğ ekeriz muđdā ekeriz mısır ekeriz doğsan **3** altı doğsan yeddi yılına kadar tırcılığa başladım uluslararası on yeddi on sekkiz sene **4** sürdü meslek gezmedīmiz ũlke ęalmadı süriyē ‘arabistana gittik küvet ęatar dubay türk **5** cumhuriyetlerine gittik ermenistana gittim azerbaycana gittim moskovaya gittim ũndan **6** sorra ikki bin on iç yılında tırcılığı bıraktığ ondan sorra şu anda da reyhanlıda yaşıyoruz **7** üç tane oğlum var erkek olarak en büyüğu doğsan beş doğsan altı doğumlu ũniversteyi **8** bitirdi killiste oğudu tarih bölümünü oğudu ũndan sorra ikincisi de ‘aynı killiste oğuyur **9** ũniversite olarak dördüncü sınıf bu sene son sınıfı üçüncüsü de ũniversiteye hazırlanıyor **10** bi de en büyük kızım evlendi ikinci kız da kayseride oğuyor ilahiyyat bölümü olarak **11** ũniversitede bir küççüğu de lisede oğuyor şu anda sağlık bölümünü bi de en küççük **12** kızımız elif isminde şu anda ilkoğulda oğuyor ikki senneden beri oğula gidiyō ama bu **13** pandemi nedeniyle bütün şeyleri evde geçirdi yāni oğulda hiç řē yapamadı hep uzaktan **14** eytim olduğu için o da biraz seviniyō o da biraz seviniyō yāni bu yüzden doğsan beş **15** yılında tırcılığa başladım doğsan beşten iki bin sekkiz yılına kadar eski ‘arabalardan **16** uğraştığ yetmiş sekkiz model ‘arabamız vardı tırımız vardı ondan sorra sattığ yeni bir **17** ‘araba aldığ yeni model iki bin sekkiz iki bin dođđuz modeldi bir gün konyaya **18** gidiyordum eskişehire yüklemeye gidiyordum gece buzlanma nedeniyle kaza yaptım orda **19** ‘arabayı devirdimAllaha şükür bir şey olmadı canıma olan mala oldu yaklaşık olarak **20** yirmi iki yirmi üç ũlkeye gittim dubaymış ‘arabistan küvet ęatar ũrdün lübnan türk **21** cumhuriyetleri irān irāę moskovaya kadar gittim yāni yaşanacak en iyi ũlke türkiyedir **22** bulları yaşadığ artık bir ‘azerbaycandan geliyordum ‘arabayı merzifona bıraktım ‘ayleme **23** bir süpriz yapım diye nerdesin baba diyorlar çocuklar diyorum merzifonda filan biyle anlatıyordum ben yoksa reyhanlıdaydım gizlicē kápıyı açtım anahtar vardı cebimde kápıyı **24** açtım içeri geçtim evin içinden aradım kenlerini odada oturmuşlardı aradım ne **25** yapıyoñuz ne ediyoñuz filan filan sorra kápıyı açtım hepsi ęalpten gidecekti ya‘ni **26** çocuklar řē oldü řođ oldular doğsan beş yılında tırcılığa başladım iki bin on üç yılına **27** kadar çalıştım hep orta doğu çalıştık süriyeye gittim ũrdün küvet dubay ęatar yemen **28** lubnana gittim irane gittim irāęa gittim orta doğu olarak ondan sorra türk **29** cumhuriyetlerine gittim türkmenistan tacikistan ęazađıztan ‘azerbaycana gittim **30** gürcistana gittim ermenistana gittim en son gezdīm ũlke moskova oldü iki bin on ikki **31** yılındā zaten iki bin on üç

yılında mesleyi bırahtım tırcılığı ikki bin on üç yılında **32** bırahtmamın sebebi hastalandım biraz rahatsızlandım o yüzden bel fitiği oldı filan ondan **33** sorra bırahtık şu anda reyhanlıda uğraşyoruz ya'ni çalışıyoruz esnaflık yapıyoruz en **34** son yeddi sekkiz ay önce bir rahatsızlık daha geçirdim krunik hastalık olarak bağırsak **35** iltihabı tespit edildi şu anda da tedavi görüyoruzAllaha şükür iyyiz. **36**

2. Oğulpınar Köyü

2.1. Fatma Bekâr

Yaş: 52

Öğrenim Durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

fatma bekar oğulpınar köyündeyim yaşım ellı ikki altı kardēş üç kız üç erkēk büyük ābim **1** reyhanlıdā küççük ābim reyhanlıdā küççük ābim benden büyyük bereber yaşıyoruz üç **2** kız kardeşler oğulpınar köyündeyik otumuşuk işte beş keçimiz vār ona bahıyōm ondan **3** geçınıyom ne diyicidim babam vefet etti annem de vefet etti yalnız yaşıyokAllah rahmet **4** eylesin hepsini ablam da hasta obür ablam da hasta ben de belım iki fitiğim vār neyse **5** bugün ekmek yaptık tandır ekmeği yemek yapıyoduğ kahvaltı yapıyoduğ sobayı **6** çıkarıyok evi temizliyok çay içiyōk işte bugün güneşli hava guzēl ābimin çocukları oħul **7** oħutuyolar büyük ābim ikki õretmeni var bır tene yēnim 'askerdeydi abimin çocukları **8** yienim obür ābim iki kızını varmış oħutuyō obir ābim ev hanımı bir kızını varmış iki çocuğu **9** vār oħutuyō biri dershanede gidiyō biri okula gidiyō ābim emekli oturmuş obiri de **10** çalışıyō 'aylesine bahıyō hafta içi çalışıyorlar hafta sonū köyde geliyorlar yemek yapıyok **11** 'ateşte pişiriyok meselen içli köftē pilav tavuk sarma içi dolmā biberli ekmēk pēknik **12** yapıyōk kahvaltı ediyōk hafta sōnu cumartesi pazar geliyorlar bize 'akşam yemeyi **13** oturruk bereber yerik çay içēk soħbet ederik oturruk pazartesi günü günü gidiyorlar **14** herkes çalışıyor hafta içi ābimgil bize geldiler ben de şimdī yemek yapıyodum ablalarım **15** benden büyyük ev işi ben yapıyōm şimdi 'ateşte yemek yapıyodum akşam abimgil de **16** cenaze geliyōlār yemek yiyicik sorrā akşamüsū akşamdan sorra gidiciler evē yengem **17** de daha cenazeye gelmedi ābim burda çay içiyoduğ ablalarım oturmuşuk sorra yemek **18** yapıcım akşam yemeyi ateşte pişiricim patates kızartıcım bir de karnıbahar kızartıcım **19** işte yemek yapıcıdım zalata yapıcıdım akşam için yemek yiyicik bereber oturucuğ **20** saħbet edicik sorra herkeş evine gidici bahar geldi havalar ısındı ilħamdilleh havalar iyyi **21** yavaş yavaş sıcak geliyō ilħamdilleh bir ay kaldı ramazan geliyōAllah herkeşe **22** orucunu açsın sıcak

geliyō yavaş yavaşAllah korusun hastalık inşallah gidēr tüm cümle **23** ‘alemiAllah korusunAllaha emenet olun hekeşe geçmiş olsün herkeşeAllah rahmet **24** eylesin. **25**

2.2. Abdulgaffur Şanverdi

Yaş: 82

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Serbest

bēn abdulgaffur şanverdī bin doḡkuz ottuz doḡkuz doğumliyım rehanlı oḡulpınar **1** köyündeyım iki sene önce ‘umreye gēttik burdan reyhanlıdan adana kadar ‘arabaylan **2** gēttik ordan ‘uçaklan medine gēttik ‘akşam iftarı mısırın üzerinde yaptık medinede on bir **3** gün kaldık ordan tekrar mekkeye gēttik mekkede tavafımızı yaptık ‘umreleri yaptık çok **4** güzel geçti elhamdulillahAllah hepimize nāsib eylesin bundan sorra tekrar türkiye geldik **5** ben tizin köyünde otuyorum reyhanlı mahallesi bu hecciy demir kırhandan bu **6** rahmetlik hüseyin şanverdi oḡulpınar köyünden ‘arabistanda öldü bu cesim biçer hasan **7** biçerin babası hoca burda bizim imamın babası bullar hepimiz ‘umreye gittik bunlar **8** bizim köylümüzdü bu ‘arafat daḡı karşımızda ‘arafata bahıyoruz bullar bizim kadınlar bir **9** de bacılarım hepsi ‘umreye gittikAllah heppimize nasib eylesin hastalık yüzünden hiç **10** kımse şimdi ‘umreye gitmiyor keşke bu hastalıkAllah türkiyeden kaldırsın biz inşallah **11** tekrar ‘umreye gideriz ya hacca giderik ya ‘umreye giderizAllah bütün ‘ummeti **12** muhammede nasib eylesin inşallah hepimiz o toprakları görürüz temenni ederiz bütün **13** türk müslümanlar hacca gitmesi ya ‘umreye gitmesi nasib eylesin bir ay sorra on üç nisan **14** inşallah ramazan başlıyor inşallah bütün müslüman ‘alemleri bu ramazanı ulaştırır **15** Allah kerīm bu islamın sembolüdür namaz ve ramazan orucu müslümanlın sembolüdür **16** elḡamdülilleh bir de hac her müslüman farz dēldir malı olan hacca giderAllah bütün **17** ümmeti muhammed nasib eylesin benim hanım oldu kırk kırk beş sene hastalıktır ya‘ni **18** hemen hemen yatalak bütün müslümanların du‘asını bekliyoruz veAllah kimseyi **19** düşürmesin bu kadar bes biz dört kardeşik erkekler dört kız da dört birisi öldü üçü sag **20** bizim çocuğumuz yok Allah kimseden mahrum etmesin bizi mahrum etti amaAllah bütün **21** müslümanları mahrum etmesin bu dünya çocuksuz zordurAllah kimseyi düşürmesin **22** kardeşimiz reyhanlıda oturyōr benle ābim köyde otuyoruz ābim de çocuḡu yok biz **23** yalnız köyde kaldık amaAllaha şükür bizim köyümüz çok güzel bizim köyden **24** memnunuz hepsi müslüman hepsi namazlı abtesli oruçlu çok güzel bizim köyümüzAllah **25** hepınızı bizim köyümüzü gelmesini bekleriz bizim köyümüz çok güzel ziratleri vār **26**

eski eserleri vār çok güzel bizim köyümüz yalnız bir noksanı önce su yoktu ama şimdi **27** hükümet bize suyumuz çıhardı sondaj vurdu çok güzel elhemdülleh bizim burda **28** ziyaretimiz vār her zaman oraya gidip oturuyoruz bütün reyhanlıyı köye da‘vet ediyoruz **29** ziyaretimize gelsinler cum‘a günü kadınlar ramazan önce ziyarte gider biz namazı kıılıp **30** ordan ziyarte gideriz orda bazıları namaz kılarız elhameddulleh çok iyyiz orda istiğfar **31** namazını kılarız yağmur du‘asını yapıyoruz. **32**

2.3. Azize Şanverdi

Yaş: 67

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

bēn riheniyede doğdum buraya evlendim ādım ‘azize şánverdi çocuklarımın ādını **1** söylecim on tane çocuğum oldu büyüğü emire sorra memmet reḥmetlik oldü sorra **2** meryem ‘ayşe ‘ehmed fatma zeyneb murāt ‘alye memmet yāşım altmış yeddi yalnız **3** yaşıyorum altı yıl oldu vafat etti kendi önce servislig yapıyodu oḥula ya‘ni yaşantımız iyyi **4** elhemdilleh ben de ev hanımıyım ekmek yemek ēv temizlik bunu yapıyōm ya‘ni önce **5** emire evlendi sorra meryem sorra ḥadice sorra ‘ayşe evlendi fatma evlendi beyezīd ehmed **6** te evlendi memet te evlendi tek bir bekar oğlum kaldı murat oğlum bekar kaldı mesele **7** iḳ kızım ‘amcasının oğluna nişanlandı bir yıl sorra cehize başladı cehizini aldılār sorra **8** evlendi obirlerinde gine nişan oldu onlar da evlendilēr benim kumam vār benlen kendi **9** yaşıyoruḳ kendi ḳalḥamıyor fuḳara ayağı saḳatlandı mesele emire doḳḳuz tane çocuğu vār **10** biri evlendi reḥmetlik oldu bir kıızı da evlendi biri hūsēn oḥuyōr memmet ta‘mirci iki **11** tane kıızı vār onlar da ḳalışıyolar entekyeye gidiyolar ḳocası dükkemı vār züccaciye **12** ḥadice kıızım o da mesele üç oğlu vār üç kıızı vār iki kıızını everdi büyük oğlu inşette **13** ḳalışıyō obirleri de oḥuyorlar meryem altı tane çocuğu vār iki kıız dōrd oḳlān dōrdü de **14** antalyada ḳalışıyolar birisi de burda ḳalışıyor bir tane de küççük çocuğu vār ‘eyşe gine bir **15** kıızını everdi üç tane oğlu vār iki tane kıızı vār saḳat bir kıızı vār ḳocası ḳalışıyōr fatma **16** gine ḳocası ḳalışıyor çocukları vār ḳaç tane fatma beş tane çocuğu vār onuñ ḳocası **17** ḳalışıyor kıızı oğlu ḳalışıyor ‘emeleye gidiyorlār zeyneb te iki kıızı bir oğlu vār ḳocası tirci **18** kendi de ev hanımı şindik de hemile bir tane kıızım vār başḳa köyde sansarinde evlenik **19** iki oğlu bir kıızı vār şindik ben biyezidin evindeyim üç oğlu üç kıızı vār çocukları **20** oḥuyorlar kıızları ikisi antelyede bir kıızları vār küççük burda dōrde gidiyōr hanımı da ev **21** hanımı kendi de ḳalışmıyor eḥmed oğlum vār eḥmed mersinde ḳalışıyor şindik de **22** riheniyede

oturuyor bir oğlum vār memed tohyada oturyōr o da ne olursa çalışır murad da **23** inşaatta çalışıyor murat bekār ona da bir kız bulursak evericik kendini sabah dokkuzda **24** uyanırım evlerımı toplarım kahvaltımı yaparım bılaşıklarımı yıharım namazımı kılarım **25** akşam mesele yemeğimi yaparım nolursa yemek onu yaparım ekmek yaparım ben **26** oğulpınarda yaşıyorum güzēl memnunum köyümden bizim köyde bugün ceneze vār baş **27** sağlīna gittik ceneze gelinimin dayısı olurAllah herkeşe uzun ömür versin. **28**

2.4. Ahmet Şanverdi

Yaş: 65

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Çiftçi

ben ahmed şanverdi hatay reyhanlı ilçesinde oğulpınar köyündenim koyuncuyum **1** koyunlarımız vār çiftçiliklen uğraşyoruz kendi halimizden memnunuz şükürler olsun **2** devletımızden her desteyı bize veriyor yani daha önce babalarımız dedelerimiz bizim **3** gördüklerimizi görmediler valla ama biz her imkanı devletımız karşılıyor bizi şükürler **3** olsun memnunuz hayatımızdan ama köyümüz sınıra yakın bir köydür bura ki gelen **5** personel asker olsun bizi ilk başta iyi karşıladık gene iyi karşılıyor rahatsız deyiliz hep **6** bizim şeyimiz için buralara geldi ama burası kırsal kesimi yani şeyden uzak nasıl anlatım **7** bize tohandı biraz yani bizim bölgemiz dar bir bölgedir hayvancılık sifıra düştü bizim **8** bölgemiz sifıra düştüğü an biz yeme yön verdik yem de çok pahalı çiftçiliklen ūraşyoruz **9** ūraşmaya devam edeceğiz inşallah en kısa zamanda bu hayvancılıktan kurtulacayız yani **10** hayvancılı bırakmayı düşünüyorum çiftçiliye yön verecem zararından ne kadar **11** dönersen ne zaman dönersen karlıdır bizim için ondan ibareti yāni rahatız elhemdilleh **12** şükürler olsun biz köyde yaşadımız için şehirlerden daha rahat dolaşyoruz girip çıkıyoruz **13** zeytinlen ūraşyoruz zeytinlerimiz vār şükürler olsun devletımız biraz zeytinyağın **14** fiyatını yükseltti gözümüz yüzümüz güldü bu sene mahsulumuz iyidir ondan sorra böyle **15** geçinip gidiyoruz yani bizim gördüklerimizi babalarımız dedelerimiz görmedi fakir **16** doğdular dünyaya fakir öldüler biz sağ olasın iyyiz elhemdilleh bütün imkanlar vār **17** arabalarımız vār traktörlerimiz vār yāni evde her evde bir iki aracı vār şehir bize yakın **18** yeddi sekkiz kilometre uzaktayız şehirden çocuklarımız biz çocuklarımıza vermiş **19** oldumuz imkanlar babalarımız bize vermediler oğumadık sadece ilkoğulu bitirmiş bir **20** insanım bēn ama biz çocuklarımızı çok imkan sağladık oğuttuk en düşük oğuyan bir **21** talebe

liseyi bitirmiş derecede ama biz vallahi bunu şey yapamadık yānī niye imkân yohtu **22** devletimiz son zamanlarda bu oğul servisleri çıhardılar gelip bizim çocuklarımızı evin **23** önünden alıyorlar oğula kadar oğul çihşlarında tekrār evlerine kadar getiriyorlar **24** devletimize sâ olsun yāni bu imkânları sālattı oğuma yazma kimse kalmasıñ oğuma çok **25** iy bir şey son zamanlarda bu vürüsten dolayı biraz sıhıntı çektiğ ama sağ olsun yāni **26** bu herkeşin başına gelebilir biz en ucuz şekilde atlatmaya çalışıyoruz devletimiz **27** vermiş oldū yasakları bütün uygulamaları uyguluyoruz herhangi bir sıhntımız yōk **28** māhsulumuz iyyi fiyat yönünden çok iyyi elhemdülilleh şükürler olsun biz iki yıl önce **29 30** yağın kilosunu on birden satıyoruz giden senenin fiyatı yirmiye sattık şu an yirmi beşe **31** de veren oluyor istiyoruz ki devletimiz būday şeyinden katkı sağlmasını istiyoruz **32** çünkü gübre son zamanlarda çok pahalaştı ilaçlar çok pahalaştı devletimizden bekliyoruz **33** biraz fiyat yükseltmesini bekliyoruz iyyiz rahatız elhemdülleh bizim köyümüz olsun **34** ilçemiz olsun ilimiz olsun hastanelerimiz süper oldu şükürler olsun devletimizē. **35**

2.5. Ahmet Şanverdi

Yaş: 63

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Çiftçi

evet ben áhmet şanverdi oūlpınar köyünde oturuyorum aşā yuħarı yāni çiftçilikle ūraşıyōz **1** iki üç dönüm tarlam vār sebze ekiyorum bir iki ineyimiz vār onlarda geçiniyoruz **2** evliyim on bir çocuğum vār beş erkek altı kız hayat böyle devām ediyor yaşıım şu anda **3** atmış üç allā şükür fazla rahatsızlığım yoktur bir ayağım da problem vār bir tasyon **4** hastasıym biraz gerisi iy şükür kızları evlendirdik şu anda kalan bir kızım vār o da on üç **5** yaşında erkekler de üçünü evlendirdim ikisi bekar biri on beş yaşında diyeri yirmi bir **6** yaşında hayatımız böyle şu āna kadar mücadeleye geçiyōrAllaha şükür şu ana kadar **7** herangi bir sıhntımız yoktur torunlara da gelincē yirmi sekkiz torunum vār adlarını tabii **8** ki biliyorum kızların fazla uzaқта dīl yaħın evli bir kızım biraz yetmiş seksen kilometre **9** uzaқта diyelim obirleri de köyümüzde evlidir torunları da en büyyük torunum on altı on **10** yeddi yaşlarında küçük torunlarım da bir buçuğ yaşında en ufağı bu arayla āħ gençlik **11** yāş ilerledı gitti biraz sıhntılar vār şeyle ilgili sağlıkla ilgili erken yaşta askere gittim **12** on beş yaşında askere gittim ben hikayemi anlatacām beş yaşında bir ābim geliyōr **13** ölüyō ondan sorra ben onuñ yerine geliyorum

ondan sorra beni askere aldılar onuñ yerine **14** on beş yaşında askere gittim on yeddi yaşında askerlī bitirdim on sekkizinde evledim **15** yirmī birinde ilk çocūm oldu biz de sebze ekiyoruz sebze ektim zaman yani yirmi **16** yeddi sene oldu üç dönümlük sebze ekiyoruz tabii kendi elimle daha önceleri eküyordum **17** çiftle sürüyordum atla sürüyordum şimdi biraz teknoloji ilerledi traكتور vārAllaha **18** şükür üç beş ay harçlīmız çıkıyor yazın amma maelesef yani daha fazlasını ekemiyoruz **19** ancak bu kadar tarlamız vār ancā bu kadar yeterli suyumuz vārdır bir de ineklerle **20** gençliyimde ūraştım şu anda merakım da çok fazla da gidip gelemiyorum ‘arabaylan yāni **21** ancā gidebiliyorum bu merakımdan dolayı ikide bir alıyoruz bir inek alıyorum üç beş **22** altı ay besliyōm satıyōm bir daha yerine bir tane daha getiriyōm böylece hayat böyle **23** devam ediyor ama mücadeleye devam ediyoruz bir de anneden babadan bahsetmeden **24** olmaz seksen sekkiz yılında babamı kaybettim annem hala yaşıyor doĥsanlı yaşlarında **25** amma maelesef hasta bakımını ben ve kardeşlerimAllaha şükür yapıyoruz bir sıhıntı **26** yok onlara du‘a ediyoruz onların da sā olan annemizden du‘a bekliyoruz du‘a da ediyor **27** Allah şükür hayat böyle devam edip gidiyōr hayat bitti yaşıım atmış üç oldu. **28**

2.6. Ahmet Şanverdi

Yaş: 57

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Çiftçi

ahmet şanverdi bin dokuz yüz atmış dört doğumluyım oĥlupınar köyü maħallesinde benim **1** hayatımı anlatmak istiyorum benim hayatım eskiden biz tabii pammuğ toplardık **2** kazmaya giderdik bizim ya‘ni eski köy birden şeye giderdi pammuğ toplamaya kazmaya **3** eskide pammuğ vardı ‘amele giderdik orda çadırlarda yatardık iki üç ay sorra geliriz köye **4** sorra kışta oturruz kışta bir şey yok eskiden ne iş vār ne güç var şeyden geçiniyoruz bu **5** çalıştığımız pammuğta geçiniyoruz sorra ‘askerlīm geldi gittim ‘askerlīme acemi birlī **6** edirne de yaptım sorra usta birlī orda geçirdim ‘askerlīmi orda ‘askerlik bittikten sorra **7** tekrar sefil hayatıma döndüm hayatımız başladı ben de pammuğ sulamaya gittim yirmi **8** sene çalıştım ağaların yanında çocuklar büyüttüm evlendirdim hepsini ‘askerlīni bitirdiler **9** sorra yaşıım elli altı yaşında oldum kimlikte atmış dört doğumluyım hanımdan bereber **10** geçiniyoruz çalışıyoruz ineklerimizi vār bahıyoruz öle yā‘ni durumumza çocuklar hekez **11** kendi kendine çalışıyor üç oğlum

ayrı bir tane var bereber oğlum hüsən bereber yaşıyoruz **12** hayatım böyle işte geçti çalışmada çiftçilikten uğraşıyorduk şimdi artık emekli olmaya **13** çalışıyoz inşallah şimdi bir oğlum var memmet evlendirecem inşallah onu şimdi **14** çalışıyorlar antalyada paketleme damateste çalışıyorlar baryamda gelecekler onlar bittikten **15** sorra inşallah evlendireceyiz benim eski hayatımı istiyorsanız gençlîmi konuşurum **16** benim bir hayatım geçti süreklî sürüyordum ‘amuğta çift sürüyordum geldim eve oruç **17** zamanında baktım eskide hüdude gidiyorlar ‘askerlikte ben de hiç hayatıma çalışmadım **18** sorra ‘akşamüstü geldim oradan ‘amuğtan pammuğ sürüyordum attan geldim burda **19** sabahleyin ‘askerler bizi topladılar yüz yüz ellî kişi köyden topladılar on kişi biz **20** reyhanlıya götürdüler sen sen sen orda o zaman on kişi hüdude geçmiş birisi yaralı bir **21** asker de yaralı siz bu yükleri siz getirdiñiz bizim üzerimize atacaklar o adam ölseydi **22** bizim köyde bi tane vardı aħmet hıraç ölseydi ya‘ni biz dört yıl hıbis boşu boşuna **23** yatacaıız sorra Allaha şükür götürdüler bizi işkence yaptılar ya‘ni her türlü işkence **24** eskiden böyle ‘askerler çayırdı bir çayı var karamol bizi zulm ettiler ben üç gün kendime **25** işkence yaptılar ya‘ni ölümden döndüm sorraAllaha şükür babam gitmiş yavvarmış **25** komutana demiş git arayın oğlum hayatta hüdude gitmedi sorra adam uyandı ‘ameliyettan **26** sorra aħmet hıraç kimliklerimizi aldılar kim sizin bereber hüdude giden demiler bu **27** adamların içisinde bir tane var hılid adı hıald el mastavıy derler onu götürdüler sorra **28** kimlen bereber senin bereber gitti bizi konuştu valla dedi filan filan filan bullar şeye **29** gitmedılar hüdude gitmediler Allaha şükür biz kurtulduk dört yıl hıbisten kurtulduk bu **30** oldu bizim ilk aşkıımız şaile şanverdi oldu ben de orda eskiden bir kuyumuz vardı şimdi **31** daha duruyor o kuyu eskiden böyle köy halkı şeye giderdi kuyuya giderdi su yoktu **32** giderler kadınlar suya biz de gideriz gençler eski böyle cahillik eskiden durardık valla ben **33** bunu beyendim şaile şanverdi beyendim eskiden telefon yok bir şey yok sorra sevdim **34** onu bereber bir kızlan bereber beni istiyon mu sen babama git söyle sorra evlendik. **35**

2.7. Abdurrahman Şanverdi

Yaş: 49

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Çiftçi

ben abdurrahman şanverdi on beş dört bin dokuz yüz yetmiş iki doğumlu reyhanlı **1** oğulpınar mahallesinde yaşıyorum ikamet ediyorum hayatımız çiftçilikten geçiyö askerlîmi **2** hatay serinyolda acemi birlîmi yaptım ondan sorra usta birlîmi van doğuya

gittik doğuda **3** usta birlimizi yaptık askerlimiz bayā maceralı geçti komando olarak bayā ya'ni **4** çatışmalara girdik terörislerle karşı karşıya bayā geldik ama Allaha şükür sağ sağlim **5** aylemize evimize geri döndük askerlimizi bitirdikten sonra evlendim aynı köylüm **6** evlendim kız nişanlandım evlendim Allaha şükür altı çocuğum var üç kız üç oğlan önden **8** sonra hayatımı kırmaya başladım şimdi zeytinlikten uğraşıyorum evimde oturuyorum ev **9** benim ev de baba yadigârı Allaha şükür iyyiz bizim ayle toplam on iki kişi anne baba hâriç **10** yeddi kız beş oğlan oğlanların ikisi vefât etti üç kişi yaşıyoruz Allaha şükür kızlar da **11** beş evli ikisi de bekar baba evinde kalıyorlar biz de onlara bahıyoruz yanlarında **12** toplanıyoruz oturuyoruz her zaman hal hatırlarını soruyoruz ablalarım evli olan ablalarım **13** üçü reyhanlıda ikisi de köyde kalıyorlarAllaha şükür iyyiz yienlerim hepsi gelirler **14** teyzelerini halalarını hal hatır sorarlar dayılarına da gelirler ayle bağımız çok iyi Allaha **15** şükür küçüklerin bayā büyüklere karşı saygıları iyyi büyüklere de küçüklere sevgileri de **14** çok iyyi Allaha şükür bu bizim ayle terbiyemiz herkez çoğu da çifçilikle uğraşiyor **15** abilerim de aynı ben de eniştelirim de meselâ eniştelirimden birisi amcam oğlu oluyor o **16** tırcılıkla uğraşiyor öbürleri çifçilikle uğraşıyorlar ya'ni uğraşılacak tek şey çifçilik **17** Allaha şükür iyyiz ben de çocuklarımın ikisini everdim kız tarafından üç torunum vār **18** Allaha şükür oğlan tarafından da yolda geliyor bir torunum inşallahAllah sâ sâlim getirirse **19** inşallah gelir torun güzel bir şey insan na zaman babasının annesinin kıymetini anlar **20** çocuk sahibi olduğu zaman na zaman daha büyüklerini kıymetini bilir torun sahibi **21** olduğu zaman o zaman bayā ĩ anlar çünkü torun evlattan daha yakın geliyō daha canayağın **22** oluyō Allah herkese nasib etsin bizim burda hayat güzel herkes birbirine bağlı saygılı **23** sevgili öyle bizim hayatımız böyle geçiyō bizim köy sınırdaki olduğu için süriye savaşı **24** olduğu zaman bizim köy bayā etkilendi bazıları burdan taşınmak istedi ama sabır her şeyden üstün gelir çünkü devletlen beraber durmuşuz askerlerle aramız iyyi devletimizi **25** sayarız severiz Allah bu devleti başımızdan eksik etmesinAllah bu bayrağı hiçbir zaman **26** indirmesin hep dalgalansın şükürAllaha. **27**

2.8. Fatma Şanverdi

Yaş: 75

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

fatma şánverdî reyhaniyede doğdüm yaşım yetmiş beş yıl oğlupınara evlendiğim yaşım on **1** dört eşim de yirmi bēş ‘abid şanverdi çifçi on dört tâne çocuk oldū dokkuz erkēk dört

tâne 2 kız hüsên şanverdi feyyad şanverdi cemal şanverdi maḥmud şanverdi ibrahim şanverdi 3 ‘usman şanverdi güneş şanverdi sureyye şanverdi ‘âyşe şanverdi ḥadice şanverdi iki tane 4 evlendi iki tane bekar evde oturmuş yaşlı erkekler hepsı evlendi kıbrısta çalışıyolârAllah 5 yardım eylesın burda iki tane var işi gücü yok evi yok bir şey yokAllah yardım eylesın 6 çocuklâr ya‘ni nolacak uv ben yaşlıyım ayakım ağrıyō ellerım ağrıyō tansiyōn vār kılistor 7 vār her şey vār usman hiç iş bulmadı fuḳkara oturuyor dört tane çocuḡu vār uv avradı 8 vār ben de ḳocaḡarı ancā gücüm yetmiyō kendine baḡīm kendine iş yapīm kendine gücüm 9 yetmiyō ya‘ni Allah yardım eylesın siz yardım etmesseniz Allah yardım edecek işte kimi 10 çifçi kimi dükkende kimi baḡkal böyle çalışıyorlar burdaki annemgilde çalışıyoduk iki 11 ḳardeş vār biri öldü siz sağ ol biri ḳaldı çocukları çalışıyō çifçi çalışıyōr işte evde 12 çalışıyolar demircı bir tâne çocukları bacılarım hepsı ḳocaḡarı evlendiler herkeş evinde 13 öyle yapıyolar evel çok iyidi şindik valla hēç èyi dēl nuri eker ‘aboş eker memed eker 14 babası ‘ali eker ölen ḳardaşım memed eker bacılarım herkeş ḳocasından soyadını bilmem 15 kimin ḳocası soyadları ısrayyı şanverdi miryem şanverdi ḥadice şanverdi nedva 16 şanverdi evel eker soyadım fatma eker şindik fatma şanverdi oldum evlendim şanverdi 17 oldum Allaha çok şükür emre vār fayyad vār cemal vār orḡan vār firāt vār ipek vār dilek 18 vār nazire vār dilā vār ne deyiçim şāhin vār hüsên vār işte ḥadice vār bunlar torunum 19 nehir vār melike vār emini vār reyḡhaniyede yaşadım şindik burada köye geldim amma 20 şindik daha memnun ondan çocuk vār Allah raḡmetlīk babaları vār gēttī Allaha çok 21 şükür oturuyōḡ uğraşıyōḡ bes hastayıḡ yardım istiyōm ayaklarım ağrıyō belim ağrıyō 22 tansiyōn vār kılistōr vār her şey vār uv ḡükmete güveniyōḡAllaha ḡükmete güveniyōḡ ne 23 yapacak çok şükür yemek yapacāḡ alışveriş yapacāḡ ne isterseniz kömbe yapacāḡ her 24 şey yapacāḡ ramazanda Allaha çok şükür elhemdülleh bekliyoruz işte uğraşıyoruz 25 inşallah her şey ölür yavaş yavaş Allahtan dilōḡ. 26

2.9. Döndü Şanverdi

Yaş: 49

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Ev hanımı

adım döndü şanverdi oulpınar köyünde yaşıyorum doğumum bin dokkuz yüz yetmiş ikki 1 ev ḳadınıyım geçimimizi böyle sağlıyoruz ben ḳırḡan doğumluyım burā evlendim on 2 dört yaşında evlendim ottuz ottuz beş yıllık evliyım yedi tane çocuḡum vār dört kız üç 3 oḡlān beşini everdim ikisi daha yanımda ilkoḡulu okudum ev ḡanımyım eşimin memet 4 şanverdi atmış dört doğumlu çalışmıyō raḡatsız şeker hastası kıristrol tansiyōn

felç **5** geçirdi işi yoktur sadece evde yatıyor çocuklarımın beşi evli ikisi bekar evdeler **6** çalışmıyorlar sadece birisi çalışıyor dışarda istanbulda başka çalışan yok kızlarımı da **7** everdım birisi burda köyde birisi tokide biri de akpınarda oğullarım da yanımda ikisi ben **9** ilk önce iç iskande oturuyodum ilkoğulu bitirdim biz yeddi kardeşiz yeddi bāci üç **10** erkek birisi vefāt etti iki erkek kardeşim kaldı birisi kıbrısta çalışıyor biri de reyhanlıda **11** çalışıyor babam da çiçiydi şimdi zāten emekli oldu kendine annem bacılarım hepsı evli **12** kızlık soyadım döndü gezer torunlarım büyük kızımda üç tane büyük oğlumda üç tane **13** obir oğlumda üç tanē bir kızımda da bir tane birisi de hamile sabahleyin uyanıyoruz **14** sa‘at yeddide uyanıyom hayvanlara bahıyōm sorra kahvaltımızı ediyoruz günlük işlerimizi **15** yapıyoruz ekmek yemek çamaşırmiş torunlarla biraz uğraşıyoruz günlük hayatımız **16** böyle önce koyunları sağdığımızda gelinim mesela bilmiyodu kızlarım bilmiyodu onlara **17** öğrettim dedim kenlere böyle tutun hayvanları ürkütmeyin yavaş yavaş sāin diğkāt edin **18** dökmesifler oğlum bir kız istedi gittik kız istemeyē verdiler bizē dediler bir hafta sorrā **19** bir hafta sorra gittik isteme merasimi istedik kendisini dediler bir hafta sorra tatlıyı **21** yersınız bir hafta sorra gittik tatlıyı yedik sorra anlaşmaya başladık kenler de çeyiz **22** düzmeye başladılar bir yıl sorra gittik gelini aldık geldik biz reyhanlılar çok **23** misafirperveriz dün akşam bize misafir geldi tatlı yaptık kenlere elmalı pastā kurabiyē biz **24** misafiri severiz kim gelirse gelsin ya‘ni severiz misafir ağırlamayı ama şimdi **25** pandemiden dolayı hiçbir yerē gidemiyōruz misafir de kabul edemiyōruz qorhumuzdan **26** hastalıktān bütün gün maskelerimizi taħmışız hiç kimseden temās etmiyōruz hep **27** mesafemızı de qoruyoruz bu pandemi biterse inşallah bahīm inşallah daha iyyi olur **28** ramazan yaklaşıyōr bizim sofralarımız zengin biz yemekleri severiz yapmasını da severiz **29** bizim yemeklerimiz meşhur mesele içli köftē dolmā dögmē sarmamiz biberli **30** ekmeğimiz biz ekmeğimizi kendimiz tandırda yapıyōruz her işimizi kendimiz görüyōruz **31** mesele biz ramazandan önce ekmeğimizi yaparız bir aylık ekmeğimizi yapariz difrize **32** qoruz ramazanda ekmek yapmayalim diyē kömbemızı yapariz ka‘kemızı yapariz **33** ramazanımız çok yoğun geçer bizim ‘arefe günü yoğun geçer yemek yaparız bir gün **34** önceden hazırlarız devrısı günü dē mezarlığa gideriz misafir bekleriz misafirlerimiz çok **35** olur yemekleri bir gün önceden hazırlarız mesele ben kırhanlı olduğum için bütün **36** akrabalarım kırhanda azkanlıdan çok akrabam hep ordan gelir misafirlerimiz çok gelir **37** bayram günü küççükler gelir büyyükler gelir bayramımız çok güzel geçer inşallah bu **38** bayramda pandemi bitē rahat rahat gezeriz misafirlimizi yapariz misafirlerimizi qarşılārız **39** inşallah biter biz de rahat ederiz. **40**

2.10. Emine Şanverdi

Yaş: 57

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Ev hanımı

emine kılınç daha önceki kızlık soyadım atşana varaşlı atşana köyünde oturuyoduğ daha 1 öncē bizim ordaki hayat tarzımız buraya hiç benzemēz evlendim buraya oğulpınar köyüne 2 geldim burdaki hayat şartları ordakilerden daha deyişik yaşam tarzları bilmem 3 gelenekleri görenekleri aşkı usullar burda ordaki hayata benzemez burdaki yaşantımız 4 ordaki yaşantımıza kerçekten benzemēz bēn bin doğuz atmış dört antákyá doğumluyum 5 elli bēş elli altı heralde oluyō artık ben eşim ikinci evlilim yaptım burda oğulpınar 6 köyünde eşim iki yıl oldū rahmetli olalı ‘umreye gitti geçen evelki yıl oraya gitti 7 rahmetli olduAllah rahmet etsin oğlum vār bir tek onunla yaşıyōrum on altı yaşlarındā iki 8 tane ineyim vār onlarnan çabalıyorum çarpışıyorum iştē yaşam tarzımızı o biçimde 9 karşılıyōruz iştē hayat şartları ne dersin her şey paħalı bir bağğur maaşım vār onlan da 10 diyebilirim geçinıyoruz çok şükürAllaha insanlar burda iyyi herkes kendi evinde kimse 11 kimseden muħattap olmaz fazla içli dışlı olmāz herkes kendi halinde bir şey aslında ben 12 yabancı olduğum için de kimseye çıkmak istemiyorum daha doğrusū kendi halimde 13 kendi düzenimde bir insanım bir oğlum vār daha önce de söylemişim sizē on beş on altı 14 yaşlarında daha küççük bir şey bilmez aklı ermez ergenlik çağı ne de olsā aynın tek 15 çocuğı olunca biraz nazlı oluyō biliyōñ mu bi de görümcem vār sabħa ezzedēn ondan 16 çok memnunum ondan içli dışlıyız çok iyi çok hanım bir kadın çok sevdim bir insan 15 benim can arħadaşım can yoldaşım diyebilirim dar günümde de kötü günümde de iyi 16 günümde de her zaman yanımdaydı kayınlarım vār çok şükür hepsi birbirinden iyyi 17 kayınvalidem onlar da Kayet iyyiler yardımcı oldulār eltilerim vār hepsi birbirinden iyyi 18 gene hepsı baş tacı hepsını severim onlar da beni sevēr çok şükür kaynanam vārAllah 19 şifasını versin annem yaşında kadıncāz ona da hürmetlerim sonsuz öylē bu yaşa gelene 20 kadar neler çektiğ üvey çocuklarım vār dört tane erkek beş tane kız hepsı evli çok şükür 21 herkes evinde hepsı yetim anne baba hem yetim hem öksüz geçen en küççük kızımızın 22 kocası öldü bizim damat sen sağ ol ukrayna yolunda қаза geçirdiAllah rehmet etsin 24 inşallah yırımı sekkiz yaşında daha yavrum daha çocuk fehime öyle arada kaldı iştē rabbim 25 utandırmasıñ inşallah ne deyim sana yavrum hayat şartları işte bunlar üvey çocuklarım 26 mesela iyyiler ondan sorra kumam vardı rahmetlik çok akıllı miskin çehizlerini ben 27 yaptım mesela

evlerini bereberce kurduk yaptik yardımcı olduk herkes şimdi evinde **28** çocukları vār çok şükür bir oğlum var manisada gelinim vār çok sevdiğim canım kadar **29** sevdiğim filizim vār onu da çok severim bu daha ziyade hepsi birbirinden iyi hepsi güzel **30** kardeşlerim var dört tane yengelerim vār baş tacı hepsi sekkiz kardeşiz dört oğlan dört **31** kız üç bācım bir de ben dört ‘aylenin en büyük kızı benim en küççük kızları da bizim **32** asye asye bācım en küççüğümüz dört kardeşten birisi kıbrısta yaşıyordu bizim sādēt **34** kardeşimiz bir gelinimiz vār ruslu rusyadan getirdik kendini rusyadan deyil de daha **35** doğrusu kıbrısta tanışmışlār kardeşim orda çalışıyor ya hani orda markette tanışmışlār işte **36** kısmet nasib resimlerini gönderdi bize biz memnun olduk tanıştık telefonlan falan getir **37** dedik getirdi çok şükür şimdi de uysāl inekleri vār bahıyō besliyō maşallah yani **38** durumları Kayet güzēl mutlu bir yuvası vār çok şükür herkes evinde güzēl mutlu çok **39** şükür ben de mutluyum şimdi düzene girdi bizim hayatımız oğlumlan bereber yaşıyom **40** çok mutluyum kafam rahāt. **41**

2.11. Hasan Şanverdi

Yaş: 49

Öğrenim durumu: Lise terk

Meslek: Muhtar

ben hasan şanverdi yirmi iki sıfır yeddi bin dohuz yüz yetmiş iki reyhanlı doğumluyum **1** oğulpınarda ikamet ediyorum ben yeddi nüfuslu bir aaylenin çocüyum biz beş erkek iki kız **2** ben de ortanciyım ortancılar devamlı ezilenlēr ben ortancılardānım yirmi dört yaşında **3** evlendim iki tane kızım vār iyi bir ayle düzgün bir yaşam sürdürmeye çalışıyoruzAllaha **4** şükür de öyle yaşıyoruz işim on beş yıl tır şoforlū yaptım öndan sorra tabii ki çiftçilikle **5** uğraşmaya başladım oħul davam ilkoħulu oğulpınarda oħudum ortaoħulu reyhanlı **6** ortaoħulunda oħudum liseyi de reyhanlı lisesinde oħudum bizim dönemimizde nā araç **7** vardı dōru dürüst ne köye gidip gelme yani bugünün imķanları yoħtu tek başıma orda bir **8** ev tuttum ben bir arħadaşımlla beraber ortaoħul lise gerçi lise ikiden biraħtım amma **9** sanki bugünün üniverstelisi gibi oħulum o kadar zordu az önce anlattım gibi işim hep **10** çiftçilikten geçti tırcılık de ilk gençlik yıllarımda yaptım bizim yērimizde genelde çiftçilik **11** pammuķ buğdā mısır soğān patates de çıħtı şimdi bizim burda fıstık da bu yıllarda **12** geliştirdik bayā ekilmeye başladı iyi de herkese tavsiye ederim iki bin on dört yılındā **13** muhtarlığa aday oldum ve Allah yüzümüze baħtı istedik ve kazandık Allaha şükür iki **14** dönemdir reyhanlı oğulpınar reyhanlı kaymakamlığına bağlı oğulpınar köyünde muhtarlık **15** yapıyōrum köyüm bin altı yüz

nufuslu orta haldá bir köy ve en büyük şansımız da **16** bizim köyümüzün bin altı yüzü de veya bin beş yüz sekseni şanverdi aylesi hepimiz **17** ahrabayız köyümüzün konumu sınıra yakın bir bölgede yaşıyoruz zaten en büyük bizim **18** dezavantajımız dedimiz sınıra yakın bir bölgede olmamız yani önümüz hep kapalı **19** oldu iş alanımız da zayıf köy halkı geçimi geneldē hayvancılıkla çoğunluđu bir kısmı da **20** çiftçilikle ūraşıyō ekim alanımız genelde zeytin zeytincilik ve buđdā arpa ūzerindē **21** hayvancılıımız da genelde nāsī söyleyīm size yāni besicilik ūzerine deđil de yāni ūlkesını **22** seven insanlar gibi hayvancılı da geliřtirmeye çalışıyōrūz hem būyūk bař hem kūçūk **23** bař hayvancılı da yapıyoruz köy halkım bu konuda çok çalışkan muhtarlıđıma gelincē **24** muhtarlıđı ben devr aldığım zaman köyümde yok denecek kadar az şeyler vārdı bir **25** yollarımız yapılmıřtı parke tāřı yapılmıřtı řimdi benim dönemimdē bir kilometre kūsūr **26** sıcak asfalt ottuz beř bin metre karē parke tāřı bir halı saha sipor tesisi olarak bir park **27** alanī bir dūyūn alanı yaptık Allaha řūkūr tabii ki iyi insanların sayesinde oldu köyümün **28** desteyle oldū halkın desteyle oldu bir şeyler yapmaya çalışıyoruz yāni řöyle diyebilirim **29** köyün ihtiyaçlarını karřılamaya çalışıyoruz Allahın izniyle yapacāz gereklı ne **30** gerekiyorsa yapmaya çalışacāz tabii ki aslında bizim en öncelīimiz eyitim seviyesını **31** yükseltmek yani böyle elif hoca gibi mesela bařkā çocuklarımız ođuyanlar oldū ünūverste **32** mezunu olanlar oldū dođtorluk kazanan oldū ūretmenlik kazananlar oldū biz isteriz ki **33** ūrencilerimizin en azından yüzde ottuzu ođusun veyā yüzde ellisi ođusun yüksek ođul **34** okusun ünūverste ođusun en azından bir meslek sađibi olsunlar isteriz ama köy halkım **35** biraz duyarsız ben öyle görūyōrum yāni bugün ođul çok önemli bir řey yāni bir eytim **36** seviyesının yüksek olması o köyün refāh seviyesının yüksek olması demek geçiminin iyi **37** olması demek çocuklarının geleceyinin iyi olması demek yāni ūlkesine faydalı bir **38** birey olması demek ben isterim ki ūrencilerimiz hepsi okusun amme en azından biz **39** diyōruz yüzde ellisi bařarsın yüzde ottuzu bir meslek sađibi olsun ben bunu gerçekten ben **40** çok ūđraşıyorum ođulun ihtiyaçlarını karřılamaya çalışıyorum ūretmenlerle de yāni **41** böyle bire bir gidip görūřmezsem az giderim görūřmeye ama telefondan devamlı **42** görūřūrūm ođul mūdūrleriyle hademesiyle temizlikçisiyle ūrařırım amma gözūkmemeye **43** çalışırım bu bende bir pirenřip iyyiz řimdī iyi durumdayız inřallah da daha iyi **44** olmaya çalışacāz benim dileyim en azından bu köyün en azından bir on tāne dođtōru beř **45** on tāne mūhendizi on on beř ūretmeni olsun isterim benim amacım bū yāni ben çok **44** ūraşıyorum bu konuda gūnūbirlik dūřūnmūyorum hiçbir şeyi yāni gūnūbirlik dūřūnecek **45** olsaydım bāzı şeyleri göz boyamak için yapardım geçerdi giderdi amā ben köyümün

46 eyitimiyle insanların refah seviyesiylē genel kŭltŭrlerrinin yŭkselmesiylē yāni cıvar
47 kŭylerē örnek olmasını isterim onun için ben uęraşıyŕrum amma başarır mıyım 48
bilmiyorum yāni bir çiçek bahar yapmaz derler ama ben yapacām Allahın izniylē bŕyle
49 uęraşıyŕrum inşallah muvaffak olurum. 50

3. Kuşaklı Kŕyŭ

3.1. Selvi Atar (SA)

Yaş: 75

Ŗęrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

sevli atar yetmiş beş yāřındayım kuşaklı kŕyŭndeyim benim duyduğum bŕyle hŕyŭęŭn
1 başında da ‘eskerler orda ‘akşamdı adam ne çıştısa bilmiyŕm kızım ziyaret mı çıştı
cēnler 2 mı çıştı bilmiyŕm baęırıyŕ kendi kendini parçalıyŕ ‘esker arħadařları geldilē
noldŭ 3 sana dedi bilmiyŕm noldu bene bŕyle deli oldu bene adamcāz kafayı yedi ‘esker
aħřam 4 tuttular gŕtŭrdŭlē ģastaħaneyeye bŕyle duyduğm başka bir şey duymadım tepenin
başında 5 orda bir ziyaret vār kimisi dedi ziyaret ya‘ni kŕban olīm ona gŕrŭldŭ kimi
dedi çalındı 6 kimisi vuruldu ya‘ni korħudu diye bŕyle oldu baęırıyŕ aęlıyŕ kendini
parçalıyŕ ‘esker 7 arħadařları duyduğu zaman onuñ yanına gētti neyin vār valla dedi
bŕyle bŕyle noldŭ dedi 8 bilmiyŕm noldŭ oturuğuğum yerde bŕyle bunları gŕrdŭm
tuttulār aldılar ģataħaneyeye 9 gŕtŭrdŭler nereye gŕtŭrdŭler bilmiyŕk kimse bilmēz noldu
o ziyaret burda bir ŕlŭ vardı 10 kŕyde onlar ŕlŭnen şey ettiler birisi geldi ‘arabasınan
yuħarı hŕyŭęe çıştı tepeye o 11

ziyarete ne etti hepsini yıştı o ağaçları yıştı dololar ya ağaçlara şey dileklerin hepsini
attı 12 kinse bilmedi kimdir ŕ bir mezer vardı o mezeri de yıştılar kimse bilmedi kim
yaptı 13 kim yapmadı bŕyle kimse bilmedi kızım el burda ŕlŭnen uğraştılar bayaz mı
‘araba sıyah 14 mı bilmiyŕm dedilē ‘araba çışmış hŕyŭęŭn başına kadam oraya gētmıř
‘elemi hep 15 yışmış her biriyi bir tarafa atmış o daşları atmış mezerin taşlarını atmış
kimse bilmedi 16 kimdir araştırdılar ettiler bir çoban vardı çoban dir ben gŕzŭmlen
gŕrdŭm o ‘araba çıştığı 17 zaman yokarıya hŕyŭęē amma noldŭ nŕlmadı bilmiyŕm orda
sorra er gittiği zaman 18 bildiler ya‘ni o ‘araba çıřtıķı zaman o ziyaretı yıştılar o ‘alemi
attılar o mezerlerin taşını 19 attılar sonra er Keri eskisi kimi yaptı şimdik eskisi kimi
oldŭ bŕyle aha yārin bunlar 20 gēdiciler orayā maşşalah gidersin fetheñi oķursun
namazını kılırsın kızım çok iyidir 21 amma ne bilim yalvarırsın ne dileęiñ varsa asıl
Allah sorra ziyaret kızım o mezerdeki 22 ‘evret dediler sŭriyeli demiş eger ben ŕlŭrsem

beni buraya defnediñ zıyaratın yanına onu **23** da orda defnedikler o zıyarat ta böğründe mezer bu tarafta zıyarat burda ‘aralarında **24** böyle bir mesefe vār zaman ister o güne çoktan hüdüd yoktur bir şey yoktur bu ‘avrat ölüğ **25** burdan mıdır süriyededir bilmiyōm orasını dediler süriyeli demiş beni oraya defn ediñ **26** oraya kendini defn ettiler kurban olım zıyarat ta böğründe kendi orayı tercih etmiş ben **27** orayı istiyōm mezārımı burda yapın ne geleni vār biz burda gittigimiz zaman gene **28** fethemizi oğuruğ kendine Allah rahmet eylesin dēriğ nur içinde yatasın sorra zıyaratın da **29** yanına geliriğ orda namazımızı kıllığ sarmaiçi yaparlār na varsa bereberinde **30** götürürsün kola mola dağıdırsın kızlara çocuklara şeker meker böyle işte oraya gittigin **31** zaman bir şey alıcın bereber o na zaman orda oldu onu bilmiyom kızım ben amma orda **32** bir şehid vār o öldü orda gideriğ fethemizi oğuruğ amma na zaman orda o zıyarat olmuş **33** eskiden beri eskiden bir çöp ordan getiremezdiğ hağğaten öyle hā bu deynegi **34** getiremezdiñ anında sana ederdı belli olurdu şındığ o yōğ gēt bağ zeytin ektilēr bilmem **35** ne ektilēr her şey yaptılār ekın ekıyōlār valla kurban olım Allaha kimseye qarışmadı **36** eskiden bir hoca vardı burda gētmış o zaman ağaçlār vārdı gētmış bir ağacı kesmiş **37** getirmış za‘rūr hē derler ona kızım anından oğluna belli etmiş oğlu bir şey yok oğlan ölür **38** Allah hağ için böyle ben dediler hā oğlan anından ölür sorra dedik kimse bir şey **39** getirmesin ordan kimse bir çöp ordan getiremezdi şimdik eskisi kimi dēl getirirsin **40** gidersin oğursun na varsa götürürsün ağaca dolarsın böyle. **41**

3.2. Meryem Cemiloğlu

Yaş: 61

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

ādım meryem cemiloğlu sansarin köyündē oturuyoğ önce ben akpınarlıdım orda biz **1** hayvanlarla ūraşıyorduk mal pennir yapardık koyunları sağardık rahmetliğ babam **2** götürürdü İskenderunda satardı pennirleri tavuğ vardı koyun vār inek vardı hepsinden de **3** babam rahmetliğ beslemişti sorra kısmet oldu bu köye geldiğ sarsarin köyünde yedi tane **4** çocuğum vār iki kız beş oğlan onlar beş sınıfı bitirdilēr sorra da kıbrısa gittiler biri kepeçci **5** oldü biri kaynaççı oldü biri de işçileri götürürdü getirirdi herkeş işinē sorra bu **6** Kurbatlardan nefret etti rehaniyeye geldi fırında çalışıyō biri de geldi gene kepeçde **7** çalışıyō birini burda everdım reyhanlıda şimdi oturuyō biraz rağatsız oldu işte o dā hasta **8** iki çocuğ oldü kötü hastalığtan boğazında Kavatır denilen ‘ameliyat yaptık şimdik de **9** tedavi oluyō biri de şeyde kızanda evli adana tarafı kırada oturuyō

kocası da yeraltında **10** çalışıyō madende madencilē mesele gelin oldūm on sekkiz yaşındayım evlendim ē şindi **11** de yāşım atmış bire girdi ben dē yardımcı oluyōm gelinlerime bir kız vār üç oğlan dört **12** tene biri de beş kız vār biri de iki kız bir oğlan kızlar da iki oğlan biri biri dē bir oğlan **13** bir kız bunlar dā iki kız vār biri bir kız vār iki tene oğlum vār şimdi benlen onlarla **14** bereber yaşıyōk onlar da ‘amelet çıkarıyorlar şey için budama için ağaç ekıyorlar işte **15** budama yapıyōlar işleri ya‘ni ağaçlardan tarlalarda bazı arazılarda çalışıyōlar şindi **16** ekmegimizi kendimiz yapıyōruz şimdi gelinlerle bereber gelinler ekmek bilmiyōlardı **17** şindi ben öyretiyom onları bereber şindi ikimiz de üçümüz de tandırda durduk kimi açıyōr **18** kimi vuruyōr kimi çekiyō işte ekmegimizi biz yapıyōruz tandır ekmegini biz yapıyoruz **19** ya‘ni kendimiz yapıyoruz mesele soğan ekıyoruz ev için yeşillik maydanoz ekıyoruz **20** terē rokā işte bunları biz ekıyoruz baklā marul kendimiz ekıyoruz bunları yapıyoruz **21** bizim köyde bir mezer var ordā türbē vār oraya giderik işte şey götürürük ne dirler onā **22** köfte yaparız ordā çocukları götürürük ‘ayran götürürük işte çocuklar için bakaldan bir **23** şeyler alırıñ ordā dağıtırık çocuklarā kimin kısmet olursā ordā yerler işte tepede hoca vār **23** türbē var ordā hepimiz oraya giderik dışardan gelen de vār köylerde gene bizim köylü **24** her zaman gider ziyaretine orda çik köfte yaparlār işte çocuklār yerlēr kime kısmet **25** olursā yēr orda fetheyi oğuruğ hoca için ruḥunā kimse bilmiyōr derler mıstafa el ‘ellem **26** şimdi dēl çok yıllardan berri dedeler bile bilmiyorlardı reḥmetlik kayınbabama **27** sorardım derim sen gördün mü diyor yōğ bunlar daha bızden daha öncē kayınbabam **28** raḥmatlık yüz yaşını geçmişti sorardık derik turbeyi sen biliyon mu diyordu yok daha **29** önceler. **30**

3.3. Hatice Cemiloğlu

Yaş: 55

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

şimdi hoş geldiniz yanımızā ādım ḥaticē cemilōğlu yāşım elli bēş kuşalı köyünde **1** yaşıyōrum kuşalı reyḥanlı mahallesi şimdi biz daha öncē evlenmedēn öncē biz kırk **2** yaşında olduk kırk yılda oldūğ evliyiz evlendikten önce ‘aynı mesleyimiz çifçiyiz ḥayvān **3** besliyōruz böyle bir şeylēr şimdī elli bēş yaşımızā geldik gene ev hanımıyız inēk **4** besliyōruz bōstān ekıyōruz çifçiyiz öyle bir şeylēr iki erkek çocuğumuz vār dört tane kızım **5** vār beş kız evlendirdik iki çocuğumuzu da evlendirdik çok şükūr torun dā

vār tek genç **6** kızımızda dā vār en büyük oğlum mustafā māhīr kızlar dā ‘azizē kadēr mervē melek **7** beyımız dē eski muhtār birkaç yıl öncē muhtardı osman cemiloğlu biz dē ‘umreye gittik **8** çok şükürAllah herkeşe nasīb etsin istanbulā kadar gittim istanbuldan yeğenlerimle gittim **9** fāris meryemlen gittikAllah herkeşē nāsib etsin medineyē gittik nur dağına da çıktık **10** yāttık mekkeye de gēldik mekkeden çok bir şeyler yaptık Allah hep müşterilere ölsün hep **11** cānı istelerse onlara da nasib etsin her yeri gezdik ettik oralarının taşlarına kurbān **12** olurım şimdi üç kızını da evlendirdik birī istanbula verdik ābimgilē biri reyhanlıda verdik **13** iki kızım düğün yāpti birisi dē mevlüt yaptılar iki çocuğum dā gene evlendirdik **14** düğünlerden evlendirdik hayatımız böyle işte çifçiyiz bostanla böyle uğraşyoruz biz **15** çifçiyiz bibēr ēkērız domates ēkērız pātılcan geçen senē karpuz ektik bezelyē ektik fıstık **16** ekıyoruz dārī ekıyoruz soğān domatēs ne isterseniz ekıyoruz işte köyümüzde bir teppē **17** vār ordā şimdi birkaç gün sorra millet her yerden gelip öraya piknik yapıyōrlar ziyerete **18** de gidiyōlar çok iyi baharda köyümü çok iyi şimdi o tepede ziyaret vār zeytīn vār **19** piknik yeri vār biraz dā ötesinde sınır vār herkeş piknik yapıyō zeytin zamanları herkeş **20** zeytinlerine gidiyōr topluyō ne güzel çiçekler açmış kırmızı sārī mōr her çeşit çiçek te vār **21** nē güzel kekkik te toplarız düz tepeden kekkik toplarız bakla da ekeriz kaç gün sorra **22** başlayıcık artık biber ekmelerē başlayıcık biberī topladığımız zaman pazara gidiyōrüz **23** mehellelere getiriyōrüz toz biber yaparız salça yaparız dolmalık ta yaparız bu **24** hayvanlardan peynīr tuzlu yoğurt yağ çökelēk her şey yaparız zeytinden gene yeşil zeytīn **25** sıyah zeytīn zeytin yağı köylüler güzel köylülēr çok iyi yaşammız çok güzel **26** bahçemizde çok şükür nār ağacı vār portakal ağacı vār limon ağacı vār ne deyimim hēr şey **27** vār güller āçmīş çok güzel hayat Allaha çok şükürler olsun kömeç tē vār şimdi dersiniz **28** kömeç ney kömecı toplarız yīharız ĩcē dođrārız soğanı getiririz doğrarız zeytin yağına **29** pēşiririz bereber çok güzel oluyōr biz de kangal da vār dışarda kangal da vār bu dā vār **30** çok şükür. **31**

3.4. Nuriye Cemiloğlu

Yaş: 50

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

ben nuriye cemiloğlu kuşaklı köydenim sekkiz çocuk annesiyim iki kızım evli bir oğlum **1** evli altı torun nenesiyim yetmiş bir doğumluyum elli yaşındayım dokkuz çocuk **2** annesiyim beş oğlan dört kızım vār bir oğlum evli iki oğlum evli altı torun nenesiyim

en 3 büyükleri ‘ebbes rıdvān vefā máh̄mūd kāmīl ‘alī meryēm emīnē zehrā hepsī ilkoğulda 4 ayrıldılar okumadılār şimdik en küççük kıızım okuyor inşallah kıismet olursa durumumuz 5 düzelirse oğutacam Allah izin verirse ileri yok iki tanesi istanbulda bir tanesi antalyada 6 diyeri burda mağmutla ‘abbas istanbuldalar teksil işinde çalışıyolar meryemle kāmīl 7 antalyada zebze işinde çalışıyolar diyeri burda eşim rahatsız üç ayda bir ‘ameliyat oluyō 8 istanbuldakiler bir yıldan berri ordalar antalyadakiler on aydır burdalar beş oğlandan birini 9 everdım en büyük çocuğum ottuz bir yaşındā evlenme çağına geldi durumumuz yok 10 kardeşleri yardımcı oluyō belki inşallah bir kıismet bulur evlendiririz maddi durumuz 11 olmayınca iş te yok korona yüzünden kurban olduğumAllah fuqaraya bu korona yüzünden 12 insan çalışamıyō doğru dürüz çalışamız da yok köyümüz bu aylarda çok iyi teppe 13 vār ziyaret var ziyaretçimiz oluyō pikniye geliyolār ama işinden memnun dīliz iş yok 14 gücümüz yok yardımcı olan olursā kimi çiğçi kimi tarlası yok iş olmayınca insan 15 çalışamıyō evlenmeden önce reyhanlılıyım bēn çeliklerdenım babam iki evlilik biz on bir 16 kardeşiz dört kıız on oğlān babam vefāt etti annem de kıbrısta yaşıyō dokkuz yıl 17 kıbrısta kaldı iki yıldır beri burdā rahatsız bir kardeşim vār çok şükür şimdik iyi 18 tedaviyle inşallah geçer maddi durumları da biraz kıritik bu korona yüzünden herkeşin işi 19 durdu annemin altı gelini vār atmış iki torunu vār inşallah onlara da uzun ömürler 20 versin rabbim büyüklerimize deAllah şimdik de dünürümgilde oturuyōruz çaya da‘vet 21 ettilēr bizi az önce bir arkadaş bizden ayrıldı başka köyde bir hastamız var ona geçmiş 22 olsuna gittilēr bizim adetlerimiz çok iyi biri vefat ederse baş sağığına gideriz geçmiş 23 olsuna bir hasta olunca gideriz düğün olursa çok şükür adetlerimiz çok iyi burda şimdik 24 de çok şükür ramazan geliyōr hazırlık yapıyōruz ekmek yapıyoruz börek yaptık içli 25

köfte yapıyoruz difrize koymak için biz de burda kömbe yaparız tatlı yerine geçerli bu 26 köylümüz kömbe yapār bizim burda köylüler toplanır her gün bir evde kömbe yaparız bir 27 gün bizde bir gün komşumuzda diyer gün öbüründe adetlerimiz çok iyi çok şükür tatlı 28 yerine geçer bu kömbe kimi on kılo yapar kimi beş kılo kimi yirmi kılō bayramda ben 29 misafirliye gidincē onu tatlı yerine kullanırız kömbeyi biz mısır unuyla yaparız şekerını 30 kıatarız kıabartma tozunu bizim yağ yaparız uv kıatarız afyet olsun kim yapıyorsa ona da 31 afyet olsun. 32

4. Alakuzu Köyü

4.1. Behiye Cüneydioğlu

Yaş: 48

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

adım behiyye cüneydoğlu yaşım yetmiş üç doğumluyım alağuzu köyünde yaşıyorum **1** yirmi ikki yirmi üç yıldır evliyim ölpınardan buraya geldim yedi çocuk doğurdum yâni **2** şimdi altı birisi gitti yâni altı çocuk annesiyim beş erkək büyüğü ohtây ikincisi hamet **3** üçüncüsü hasân abdurahmân hüseyin idil tek kızım vār dışardan oğuyorlar bu sene **4** inşallah diplomayı alırlār kız oğuyor ünüversteye hazırlık bu senē çalışıyör eşim adı fatih **5** cüneydoğlu o da yâni ellilerde elli yaş falan burda olsā onu alırdın olur dī mi ben geldim **6** orda yaşıyödüm annemin adı şemsē yâni güneş diyelim güneş şanverdi babamın adı **7** hamet şanverdi dört kız çocüyuz üç erkək yeddi kardeşiz yâni üç erkək dört kız büyük **8** benim abim feyyad o ne çalışıyor bilmiyöm serbest öbürü zatan çifçi öbürü de çifçi herkez **9** evli evinde ne bilim elhemdülleh eşimin işi çifçilikle uraşıyor patates soğan ekıyorlar **10** sılama yapıyor ne bilim çifçilgin hayatı neyse bu herkez aynı yaşam burda çifçilik **11** hayvancılık başka bir şey yok Allaha şükür hiç kimseden sorunumuz yok hepsi iyi yâni **12** ehtiler dersin öyle komşular dersin yine öyle inek alacağsan yâni çok zor bahımı erken **13** kalkmak zorundāsın sütünü sağacağsın ben elimle sağıyom kimi mağınayla ben elimle **14** daha yemini iki üç defa günde zati sabahları temizleyecēn sütünü alacān yine öğlene **15** doğru aynı şey yapacān akşama doğru yine aynı sütünü alıcān temizleyecēn sütünü biz **16** kimi satıyör ben pennir yapıyorum penniri de pazara götürüyöm satıyörüz bunula zaten **17** yaşıyoruz gelirimiz o kadar tarladan yok inekten falan pennir yapıyoruz pazara **18** götürüyoruz satılmayınca mesela ucuza vermek zorundayız öyle satıyoruz başka **19** bilmiyorum satmazsak yine bir şey getiremeyiz eve satmak zorundayız çünkü peynir **30** bozulur kalmez yâni tuzlu yoğurt yapanlar geri getirebilir difrize atar ama pennir bozulur **31** olmāz bāzen tuzlu yoğurt yapıyörüz çevirmesi zör satılması da zör yine sütü **32** kaynatıyörüz yoğurt yapıyoruz sütü yoğurt ta süzgeç gibi bir şey vār onun içine koyuyoruz **33** ikinci gün ateşe koyuyoruz çeviriyoruz yine aynı eşyalara koyuyoruz suyu çıhsın diye **34** sorra dolduruyoruz götürüyoruz yâni satılmazsa o dönebilir yâni yine ucuza verirsēn **35** yine gidēr tuzlu yoğurt zaten tabaga koyuluyor üstüne az bir şey pul bibēr zeytin yağı **36** kahvaltılık dedyin zeytinle beraber öylē güzel yâni bir yemek zāten olmazsa olmāz **37** kahvaltıda illa olur başka yerde zaten yök kimse tanımāz ki yâni antakya dışında mesele **38** tuzlu yoğurtu bizim köydē biz imtabbaga deriz ama burda gerçek adı ballı süreriz **39** ekmeye sobaya pişiririz yeriz güzel bir yemek yâni yoğurdu kaynatıyoruz o çökelek **40**

çihıyor zaten süzüyörüz suyunda biraşiyörler yine süzüyorlar ikinci gün suyunu **41** deyiştiriyorlar suyun içinde kalıyör bñ sürekli her kaynattında dökeceksın suyunu **42** deyiştiriyorsun sadece haftalık yāni yapıyorlar yā sorra bastırıyorlar taş mı ne koyuluyor o **43** çökelek çihıyor pul bibēr ze‘ter kimyōn susām her şey koyuluyor güzel bir yemek **44** çihıyör zet te koyuluyör kimi kurutuyör kimi difrize poşete koyuyor bilmiyōm artık zeytin **45** var zaten zeytini de yine biz yapıyoruz aynı bastırıyoruz siyah zeytini zati sene başında **46** yaptık şimdi ancak pişti şimdi çiharıyoruz tuzundan çihardık kurutuyoruz bir iki gün **47** böyle güneşe koyuyoruz sorra yine kahvaltıya koyuluyör. **48**

4.2. Azize Cüneydioğlu

Yaş: 52

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

azize cüneydoğlu atmış dokkuz doğumluyum köyümüzki ādı alağuzu köyü ‘arapçada **1** tizēye derler türkçede alağuzu köyü nufusta yeddi çocuğum var üç kızım bir oğlum evli **2** üçü de evde iki oğlum bi kızım evde kızlārım iştē evli ilkoğula giden iki tene torunum vār **3** öbürleri küççük eşiim dē bu köydēn on sekkiz yaşında evlendim eşiim çifçi ben de ev **4** hanımıym on kardēsiz beş kız beş erkek kardeşlerim hepsi okumuş memurlar biz kız **5** kardeşleri ev hanımı heppimiz heppimiz evliyiz annem babam rahmetli ölmüşler **6** kardeşlerim ikisi anğaradā biri mersinde yaşıyōdu o dā rahmetli oldu biri dē ādanada biri **7** de burda kız kardeşlerim biz burda üç tene oturuyoz biri antakyadā biri de bükülmez **8** köyünde oturuyor biri müşavir anğarada biri de emekli öğretmen rahmetli oldu mersindē **9** biri dē polis biri de çifçi köydē ramzān yaklaşıyō bir ramazandā içli köfte hazırlārız mantı **10** ramazanda dōğme yaparız ekmek biberli ekmek yaparız ramazanā hazırlık yaparız **11** biyle bizim burdā dōğmemiz çok meşhurdur güzēl yaparız yāni koyun etinden yapārız **12** buğdaydan yapārız buğdayı haşlārız etle bereber sorra döveriz onun üçün dövme denır **13** bayramlardā ağrabalar toplanırız ābilēr ablalār heppimiz toplanırız bir arada mezarlığa **14** gideriz büyüklerimizin mezarlarını ziyaret ederiz annemiz babamız gider orda çocuklar **15** bizi karşılar çukulata şeker dağıtırız çocuklarā yāsin okuruz fatiha okuruz herkes toplanır **16** bayramlaşırız sorra büyüklerimizin ellerini öperiz eve geliriz ‘ayle büyüklerimizē **17** saygıdan gezeriz büyüklerimizin evlerini sembusık de çok meşūr ıspanak ve yeşil soğanla **18** ya da kuru soğānlā sembusığı yaparız çok güzel olur çok lezzetli sevilen bir yemeyimiz **19** saçta pişiriyörüz çok güzel oluyör eskiden ateşli saçlarla şimdi elektriye pişiriyöz güzel **20**

oluyör biz ekmeymızı kendımız yapıyörüz tandırda yapıyörüz kendi tandırlarımız **21** ekmeymızı biberli ekme yapārız eskiden bizim köydē çeşme yoktu gider tā kuyularda su **22** taşırdık kafamıza taşırdık kovalarla kafamızda getirirdik bütün sü ihtiyaçlarımızı böyle **23** görürdük banyo suyü çamaşır çocukları yıhamā enerji yoktu suyu tencerelerde ısıtıp **24** çocuklarımızı çamaşırlarımızı öyle yıhardık bütün günümüzü su çekeriz bir gün ikinci gün **25** çamaşır ve banyo günü olür böyle yāni yapıyōduk önceden hiç su yoktu sorradan **26** suyumuz geldi rahatladık yāni enerji de geldi biz çocukken babam üzüm bağları vārdı hep **27** o üzüm bağlarına giderdik orda çalışırdık bağları çapalardık üzümler yetişince **28** üzümleri toplardık dizerdik sandıklara babam alırdı satışını yapardı günümüz böyle **29** geçerdı pamuk toplardık babam pamuk ekerdi biz toplardık ‘amele falan koymazlardı biz **30** beş kız kardeşiz biz kardeşler olarak gider tarlada pamuğumuzu üzümümüzü zamanı **31** üzüm zamanı karpuz kavun ekerdi onları da biz kendimiz yetiştirirdik kendimiz **32** bakardık rahmetli babamla beraber hep böyle çalıştık bu güne kadar geldik böyle eskiden **33** tarlalarımız susuzdu su yoktu hep susuz yetişirdi pāmuk üzüm ertesine su çıktı **34** tarlalarda üzüm bağlarını çektiler kavun karpuz ekmez olduk şimdi hep patates hāvūç **35** fıstık ekilmeye başladı daha önce hep susuz olduğu için pamuk karpuz üzüm yetiştirildi **36** burda. **37**

5. Akyayla

5.1. Fatma Şanverdi

Yaş: 47

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

adım fatma şanverdi kırk yeddi yaşındayım akyayla köyünde oturuyörüz başka ne deyim **1** evlendimde on dokkuz yaşındaydım eşimle severek evlendik beş tane oğlumuz vār bir **2** kızımız büyük oğlum mustafā sorra memēt sabahāt musa ‘isa emrullah en küççüğü en **3** büyük oğlum mustafā istanbuldā polis memuru o da görevini yapıyör eşimle birlikte evli **4** iki çocuğu var bir oğlu bir kızını memet te evli inşallah şimdik yeni eşini hamilē kızımın zatı **5** iki oğlu vār kızım da evli musā oğlum okuyō coğrafya öğretmenlini kazandı inşallah **6** hayırlısıyla bitirir ben evlenmeden önce reyhanlıda oturuyodum soyadım da kum kızlık **7** soyadım annem reyhanlıda oturuyō babam vefat etti annem kardeşlerimle üç erkek **8** kardeşim vār beş tane kız kardeşim hepsi evli hepsinin çocukları vār eşimle biz köyde **9** oturuyoruz şu an uğraşiyoruz ineklerle hayvanlarla öyle geçiyör bugün kızımız bizde **10** misafir torunlarla birliktē mutluyuz bugün obir oğlumuz zaten uzak göremiyörüz obir **11** torunlarımızı istanbulda inşallah

bir hafta sorra gelecekler izine ne demiştım ineklerle **12** uğraşımı sabaḥ namazdan sorra ineklere gidiyöm sağıyöm daha yeni makina aldık onu **13** alıştırılmaya çalışıyoz zordan biri bırakmıyō sütü sabah sağıyoḳ akşam sağıyoruz işte **14** peynir yapıyōḳ satıyōḳ öylē uğraşıyoruz köyde eskidēn bu işleri hiç bilmezdim **15** annemgilde hayatımda nē inek nē koyun görmüşüm bura geldik her şey öğrendik çok **16** şükür sağılık olsun da gerisi hiçbir şey önemli dīl yāni peynirimizi sipariş üzeri kim **17** istiyosā ona veriyōḳ sipariş olmayıncā tüccar geliyō adam burdan alıyō gidiyō yoksa hiç **18** pazara gidip sattığım hiç gitmemişim belki bilmiyöm kaç yıldan beri hiç pazarı **19** bilmiyöm hiç gitmēm ihtiyacımızı o alıyō **20**

Eşiniz mi?

evet zaten ben hiç pazarlara gitmēm eşimiz ne lāzım olursā her gün reyḥanlıda **21** ihtiyacımızı getiriyō sadce kıyafet alışverişi oluncā gidip alıyōḳ biz mağzalardan filan **22** burda ya da satıcı gelir öyle alırız fazla yāni gitmem bir yere uğraşıyöm bütün gün ancak **23** zaten tek kızım vār yeni işte bu gelin oldü biz de biraz yardımcı olucuk çok şükür **24** reyḥanlıda evleri ama geliyolar bazen bir hafta on gün kalıyolar gidiyolar orda evlerinde **25** on gün kalıyolar herkeş işine bütün çocuklar okullarına gidemiyō oğlum sirte okuyodu **26** hani öğretmen olacaktı ya dedim geldīnden beri geldi bir haftā bu hastalık olmuştu yā **27** şimdiye kadar gidemediler yurttā kalıyodu birinci yāni bitti bir şimdik bu yıl bitecek **28** gitmiyō amma geçiyomuş sınıfı musā oğlum sirte okuyān tercini nāsıl etmişti hasta **29** olduğu yerde yılan sokmuştu onu iki yıl öncē tarlaya gitti kuyu çalıştıracak gece sa‘at **30** ondaAllah kimsenin başınā getirmesin işte hasta olduğu yerde tercih yaptı o öğretmenlik **31** çıktı kısmet çok çekti Allah kimseye göstermesin ayağı böyle nāsıl büküldü diyō **32** açılmıyō ayağım açılmıyō böyle piskolojisi bozuldu çok şükürAllah isteyincē maşallah **33** çok iyi şimdik bazen sızlıyō ama çok az sızlıyō ayağım bugün şu ana kadar iki yıl oldü **34** ama sızlıyō geçen doḥtora gitti dedi olucı bu arada sırada yavaş yavaş geçer daha yeni çok **35** şükür gene yürüdü. **36**

5.2. Yıldız Şanverdi

Yaş: 48

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Ev hanımı

ādım yıldız şanverdi kırḥ sekkiz yāşındāyım akyayla köyündē máhállesinde ya‘ni **1** oturuyorum evlenmeden öncē soyadım ezerdı sorra máḥmud şanverdile evlendim on sekiz **2** yaşında evlendim şimdi evliyim çocuk annesiyim iki kızım vār dört oğlan vār **3** oḥumuyorlar ikisi lisē mezunü biri daha oḥuyōr ya‘ni birisi çıḥtı işte oḥuldan bir oğlum

4 vār açık öğretim oħuyō ēyle alışıyolarlar ya‘ni benim ocuklārım ev Һanımyım otturunca 5 uyandıgımmızda ev işi yaparık ev Һanımyım ekmēk bulaşık sūpūrüyōk ē ne yapabilirik 6 bunlar ev işi yemek bunlar yāni bostanım vār biber ekiyōk domates ekiyōk zalatalık 7 ekiyōk bunlar ya‘ni patlıcan ekiyō bulārī şimdi serālara ekiyōk havalardan dolayī on beř 8 yırımı gūn sorra tarlaya ekicik kendini biber vār patlıcān vār zalatalık vār kavūn vār karpuz 9 vār sūs biberi vār bunları hepsini ekiyōk biber de acı vār tatlı biber de vār iki çeşidi de 10 vār ne ekersen hangisini cānın isterse onu ekersin millet hangisini isterse onu 11 toħumunu alıyō biz de ‘aynen burda acı seviyō biz acı ekiyōk evlere satıyōk sipariş oluncā 12 Һana dā gōtūrō bunları ya‘ni řey yapıyōk sadece ev için dīl satmak için de ekiyōk 13 annem beř ‘ameliyat yaptı sonunda ҡorona vurdu kendini öldū raħmet oldu iki ay öncē 14 ābilerim çalıřıyō tır řōfōrler bir ablam vār babam vār başka kimse yok bildiğin işte 15 raħmini ҡaldırdılār üst üste ‘ameliyyāt diz ‘ameliyyatı bir tāne annem öldū kimse 16 cenazesine gelemedi ҡoronadan dolayı ben bile gidemedim ēyle oldū ya‘ni bilirsınız bu 17 Һastalıktan dolayī kimse gelemiyō kimse kimseye gitmiyō önceden olsaydı yemekler 18 yapalardı ҡahvaltı yapalardı şindi kimse gelemiyō kimse kimseye gidemiyō ne bilim 19 zeytinimiz vār ҡasımda topluyōk yeşil zettun zet te yapıyōk fabriķaya gōtūrüyōk zet 20 getiriyōk attun da yapıyōk işte çuvala ҡoyuyōk tenekeye dolduruyōk ēyle yapıyōk 21 alıřıyōk seriyōk bezleri hānī neylon olursā ne olursā çadır mı ne olursa onları seriyōk 22 gidiyōk topluyōk geliyōk sorra fabriķaya gidiyō bizim işimiz bū işimiz gücümüz bu ya‘ni 23 tavuķumuz vār yumurta yerli yumurtā bazen yetmiyō satın da alıyōk Һayvān 24 beslemiyōk sadece tāvūk besliyōk önceden inek besliyōduk baħtıķ ölmeye başladı biz dē 25 artık vazgeçtik bugün yemeyim dolmā içine samırsāk ҡara bibēr salā biber ҡoyuyōk 26 iini dolduruyōk yaprak patlıcān bibēr dolduruyōk ateşe bindiriyōk āteře yapıyōk 27 kendini benim bir ҡaynımın ođlu vār çok gevezē gidip geliyō bizi güldürüyō ‘āhmedin ādı 28 yırımı üç yařındā hep gevezelik yapıyō onu da çok seviyō bütün ҡayınlarımın 29 çocuklarını seviyōm ya‘ni bu gereyi ne yapabilik haydi baħim işte bu Һastalık dolayından 30 bir yere ıřamıyōk kimseye ҡahve içmeye gidemiyōk ҡomřularımıza ıřamıyōk 31 ‘arķadařlarımıza ıřamıyōk inşallah ramazana ҡadār bu Һastalık bitēr gidip geliriz ‘akrabā 32 dostā ҡomřularā herkese inşaallah gidip gelirik. 33

5.3. Süreyya şanverdi

Yaş: 87

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

ādım süreyyē soyādī şanverdi yāş sekzen yeddi yaşıyōm köylerdē Kubset köyündē on **1** yeddi yaşındā evlendim on üç çocuğum vār kıznan oğlān tamam mı en beyyük kızım **2** sabħa sorra sālīħ sorra yūnīs zātın öldü yē ħesrity üç oldū sorra ħemīd sorra ħaddūc **3** ħadīcē sorra şogē sonna ħaddūc sonna maħmūd maħmuddan sonna ħūsēn ħūsēnden sonna **4** ħesēn ħesenden sonna memēt memetten sonna ‘ābīt ‘ābīten sonna mıryēm bi dē bunnar **5** çocuqlārım reyĥeniyedē bekerken reyĥeniyede babamgil reyĥeniyede evlendim köylere **6** gēttim oldū on dörde girdi vefet oldū tansyōn vār şekēr vār kırıstor vār her taraftan ħoca **7** ħarı işte oturmuş cilt ħanseri vār çoĥtan berrı on üç yılden berrı söylediler bene bu yārā **8** çıĥtı bu yārā aldılār tā anĥarayā mı bilmem nereye götürdülēr taħlil üçün geldik toħtōr **9** dedi ħoruhmāyīn pēk ye‘ni bir şey yōĥ bu cilid ħastāsī vār uv başĥa bir yerde çıħarsa **10** burdā burdā getirırsın benē ben tedevi ederım yoħsa bes tek bu yarā ne getirın uv ne **11** götürün bene merhem yazdı uv geldim oldu üç yıl bū oturmuşum ħaħamıyōm kızım bu **12** yaşta ħaħılır mı bu yaşta oldu çalışıyōĥ ya‘ni yoruluyōĥ çocuqlār beslemesine büyüğü ne **13** kadar oldū uv işte böyle başĥa bir şey yōĥ iki kızım vār bir tene ħastā uv ben uv bu **14** kızım yaşıyōĥ evde bir şey yokAllahtan başĥa ħükümetın meeşine başĥa bes yāğ vār **15** pammuĥ toplaması vār buğdā biçmesī vār her şey her işimiz yorKun yorKun yorKun bu **16** yaşa kadar kızım torunlārım yetmiş maşallā ye‘niy altmış yetmiş böyle ye‘niy bayram **17** günü gelirler elimi öperler nassın nenē böylē torunların hepsı valla herkeş işne gidiyō **18** uv böyle ye‘niy iki tene ħocā öretmēn üç yıl oruç tutamıyōm ħastā bir gün tutarsām **19** yüregım tutamıyōm kızım fitra veriyōm budur ye‘niy **20**

6. Yassıkonak Köyü**6.1. Abdurrezzak Cüneydioğlu****Yaş: 61****Öğrenim durumu: Lise mezunu****Meslek: Çiftçi**

‘abdurrezзақ cüneydōlu bin doĥuz yüz atmış doğımlıyım hatay reyĥanlının davutpaşa **1** köyünde iĥamet etmekteyim ama şu anda antāĥya nüfūsüne ħayıtlıyım askelīmi seksen üç **2** yılındā geliboluda yaptım ‘acemi birlik usta birlik orda bitırdım yırımı ay askerlik yaptım **3** bitırdım geldim askerlik orda bir raħatsızlandım ħastaneye gittikten sorra apantiz çıktı **4** apantisten sorra beni ‘amaliyyat ettirtiler on beş gün yattıĥtan sorra bene kırĥ beş gün izin **5** verdiler geldim buraya ĥataya geldim kırĥ beşten sorra tekrar birliime

döndüm bin doğuz **6** doğsan yılında evlendim eşim ħalam kızıyla evlendim řu anda üç çocuğum vār ikisi evli **7** biri bekar iki erkek bir kız vār hüseyin cüneydölü etem cüneydölü bir de yalda **8** cüneydölü kızım var ántáđyanın gezilcek yerleri řu anda uzun çarşısı vār ħalep çarşısı vār **9** ħarbiyesi vār samandağ vār çevlik vār denizi vār işte burāsı gezilecek yerler bunlar ya‘ni **10** bir de iskenderunda gerçi ħatay aynı oldu ya bir oldu gezilcek yer bunlar řu anda **11** ħatayın meşur yemekleri diyelim ki ħatayda antağyanın uzun çarşısında tepsi kebabı **12** laĥmacunı ondan sorra künefesı meşurdur orda gelen bir vatandaş geldī zaman burdā **13** bunları yiyecek reyĥanlıya geldī zaman biberli ekmek bir de ĥummus reyĥanlının meşur **14** ĥummusu vār ĥummusu noĥutu kaynatıyorlar dövüyorlar içine de taĥin koyuyorlar **15** taĥinden sorra güzelce bir eziyorlar yaptıktan sorra üzerine mezeler koyuyorlar zeytin yağı **16** olsün maydanoz domates turşı yenir bu yemek içli köfte buranın meşur yemeyi ħatayın **17** ince burgulla yapıyor bunu güzelce üfeledikten sorra ĥamur gibi yapıyorlar işte tam **18** kıvamına getiriyorlar sorra iç yapıyorlar et soğan cevizle doldurduktan sorra içli köfte **19** dedimiz oruğtur yāni bunu güzelce kızartıyorlar zeytin yağıyla ya da ĥaşlayarak ta ölür **20** kızartarak ta ölür öyle yenir yāni büyük dedemiz řu anda bağdatta mezarı da orda **21** soyadımız ordan cüneydi bağdadi ĥazretlerinden ordan soyadımız ordan gelme biz aslında **22** türkmeniz ‘arap dēliz kitaplarda tarih kitaplarında bunlar çığıyor türkmen olarak bir de **23** cüneyoğlu aşireti üç köyden davutpaşa yassıkonağ bükülmez köyünden oluşuyōr iki **24** bin nüfusuna yaĥın bir insanımız vār bulların yüzde sekseni devlet memurudur oĥuyanı **25** çok oĥuma oranı yüzde yüzdür her türlü dayrede davutpaşa köyünde çifçi vatandaşlarımız **26** řu anda suğan patates fıstık buđdāy zeytincilik undan sorra sebze olarak domates biber **27** patlıcan ekilmektedir geçimleri budur başka bir geçim yoktur çifçide çifçilikle birlikte **28** zeytinlerimiz de vār zeytinler şımdıden yetişir kāsım ayında toplanıyōr toplandan sorra **29** tam yağ kıvamına geldikten sorra fabrikaya götürüyoruz fabrikada yağ olarak üretiyoruz **30** gelip işte herkez kendi iĥtiyacını gideriyōr kendi evinin ayriyetten bu zeytinden yeşil **31** zeytin oluyōr siyah zeytin dediğimiz ‘attun olarak bunu kendi ‘imalatımız oluyō kendi **32** iĥtiyacımız için fazla oldūnda satılıyōr fazlasını veriyor işte vatandaşlara satıyoruz **32** gelen tüccarlara zeytin işte yetiştiyi zaman bir sene iyi verir bir sene iyi vermiyor zeytin **34** iyi olmadığı zaman biraz paĥalıya satın alıyoz ya da biz satıyoruz řu anda yirmi liraya **35** satıldı bu sene fiyatı ne oldūnu bilemiyōz geçen sene çok az geldi bu sene inşallah **36** verimimiz iyi olacak bu zeytinden. **37**

6.2. Abdurrahman Cüneydioğlu

Yaş: 60

Öğrenim durumu: Lise mezunu

Meslek: Çiftçi

ismim abdurrahman cüneydioğlu hatay reyhanlı davutpaşa köyünden eski adı belleneden **1** yaşım atmış yaşındayım lise mezunuyum köyde Kālıyorum ilkokulū hatay reyhanlı **2** davutpaşa ilkokulunda oğudum orta antakya cumhıriyet orta okulunda okudum liseyi de **3** antakya endüstri meslek lisésinde oğudım bin doğuz seKzen mezunuyım liseden sonra **4** üniversite imtihanlarına hazırladım eskiden bir imtihandı bir iki kere geçtim kazanamadım **5** sonra sūdi arabistana vize geldı arabistana gittım arabistanda altı sene kaldım ve geldım **6** köyümde çiftçilikle ūraşıyorum çiftçilikle bin doğkuz yüz seKzenlerden iki binlere **7** pamuK buğday sōđan ekiyorduğ çok iyi kazanıyorduğ ama şindi ne ekersek girdiler çok **8** fazla oluyōr sattımız zaman da kendi paramızı kazanamıyoz mæelesef bin doğkuz yüz **9** doKzan bir yılında bükölmez köyünden amcam Kızıyla evlendım üç tane erkek çocuğum **10** var bir tane Kızım vār hepsı evlendi bir ben hanım şimdi evdeyiz en büyüK çocuğum **11** cüneyd cüneydōlu belediyede çalışıyor ikinci çocuğum hasan cüneydiōlu samsun **12** jandarma istihbaratta çalışıyor üçüncü ölüm da lise mezunu Kızım da lise mezunu evli ev **13** hanımı şimdi bizde en fazla cüneyd söylüyor çünkü bizim dedemiz bādatta türbesı şeh **14** cüneyd el bağdadi hazretleri ōnun yüzünden ilk çocūmuzı cüneyT isminı veriyoruz biz **15** hatayın reyhanlı ilçesinde bellene burunyaz tizeye köylerinde oturuyor bizim aylemız **16** bizim aylemızın cüneydiōlu soyadı olması nedeniyle şeh cüneyd el bağdadi **17** hazretlerinin torununuyuz şeh cüneyd el bağdadi hazretleri ise hazreti muhammedin kızı **18** hazreti fatma hüseyinın göbeindeniz cüneyd el bağdadi hazretlerin türbesı hālen **19** bağdatta ve onu eskiden ziyaret ediyorduğ şimdi savaşlar nedeniyle ōraya gidemiyoruz **20** seyyitir tasaffuf edebiyatının ōretmenidir bizim dedemiz şeh cüneyd el bağdadi **21** tōrōnlarından aslan olan ōlunun tōrōnlarıyız aslan osmanlı imparatorū zamanda bir **22** türkmenle evlenir ve türkmenlerle beraber aynı yolu aynı kaderi aynı kardeşli şimdiye **23** Kadar yürütüyoruz şindi bu süriyenin iç savaşında sayın başkanımız tayyip erduān **24** süriyelileri musafir olarak kabul etti ve bizim köyde iki yüz āyle musafir şimdiye Kadar **25** köyümüzde oturuyorlar ōnlardan ev kırası almıyoruz tarlalarımızda çalıştırıyoruz ve her **26** konuda yardımcı oluyoruz onlar bizden memnun biz de onlardan memnunuz. **27**

6.3. Abdullah Cüneydioğlu

Yaş: 63

Öğrenim durumu: Lise mezunu

Meslek: Çiftçi

abdullah cüneydiöglü bin dokuz yüz elli sekkiz doğumlü hatây reyhanlı davutpaşa **1** yassıkonağ mahallesinde şu anda ikamet etmekteyim reyhanlı davutpaşa köyü **2** ikoğulunda okudüm öndan sorra kırkhan ortaokulına geçtim kırkhan orta okulunda bir **3** sene okuduktan sorra tekrâr reyhanlı ortaokuluna dönüş yaptım ö zamanki şartlar âbim **4** kırkhanda okuyordü onun vesilesiyle kırkhanda okumak mecburiyetinde kaldım **5** reyhanlıya geldim reyhanlıda tek başımâ orda bir ev tuttum ve orta ikiyi orda okudum orta **6** ikiyî geçtikten sorra iskenderunda demir çelikte çalışan bir âbim vardı âbimin orda **7** bulunması vesilesiylē iskenderuna gittim iskenderunda ortaokul üçüncü sınıftâ devam **8** ettim öndan sorra iskenderun ticâret lisesinin şeyine kayıt oldüm iskenderun ticâret lisesini **9** bin dokkuz yüz yetmiş yeddi yetmiş sekkiz yılında mezun oldum bin dokkuz yüz yetmiş **10** altı yılındâ siyasi durumum mevcut olması vesilesiylēn bizim siyasi farkımız olmadığı **11** için çok başarılı olduğum halde ticâret lisesindē bir öretmenin bana yapmış olduğu bir **12** sıkıntı vardı o zamanki öretmenimiz ticaret hukuğu ve ekonomi dersine geçiyödu bu **13** arada ekonomi dersimiz çok başarılı on üzerından on almam gerekirkēn ikinci devrede **14** yeni bir kanun çıktı ve bu kanunun vesilesiylē birinci dönem üç alırsân bütünlemeye **15** kalıyörsun o zaman sol görüş okula sahipti biz tabii ki siyasi görüşümüz sağcı **16** arkadaşlarla dolaşıyorduk solcu arkadaşlarla görüşüyorduk biz birlik ve beraberliği **17** sağlamak için siyaset gütmenden kurban edildik bütünlemeye kaldığım zaman bütünlemede **18** de bu sefer sol görüşlü ökul sağ görüşlü öretmenlerimiz sâhip oldü bununla da kurban **19** gittim ve bin dokkuz yetmiş altıda çok başarılı olmam vesilesiylē ben de devam etme **20** sürekliliği yöktü tutum izmire gittim izmirdē bir elektrik elektronik kursuna katıldım **21** orada bir senemi geçirdikten sorra tekrâr līsē üçüncü sınıfa devam ettim ve liseyi **22** iskenderun ticâret meslek lisesinden mēzun oldum dâ sorra köyüme dönüp orda belli bir **23** süre içersindē çiftçilik yaptım bu süre içersinde çiftçilik yaptım çiftçilikte belli bir iy bir **24** para kazanmıştık öndan sorrâ işler kötüye gēdincē mesela ekmiş olduğum yirmi **25** dönümde başarılı olduğum zaman tutum ikinci sene yüz dönüm soğân ektim ve soğân **26** hastalık vurmaı vesilesiylēn soğanların satılmayışı sebebiylen tuttu bir urfalı bir tüccara **27** sattık ve parasını alamadık urfalinın yanına gittim urfayâ urfalı adam bizi bir terör **28** şeyiyle tehdid etti ve tuttuğ hiçbir para almamaksızın geri döndük o zamanki paraylen bin **29** dokkuz yüz seksen üç yılındaki para takriben yüz ton civarında bir soğân yâni üç

30 milyar üç yüz bin lira parā heder oldu gitti dahā sorra biz burada tigeme geçti muhasebeci 31 olarak babamın orda çalışması vesilesiyle babam sevildinden dolayı devlet üretme 32 çifliyi vārdı hatay reyhanlı tārım işletmeleri genel müdürlü orada muhasebeci olarak 33 çalıştım belirli bir sene bir sene çalıştıktan sorra ordaki muhasebe müdürüyle olan 34 proplemımızden dolayı tuttum ben muhasebedeyken beni araziye göndermeye yönleniyör 35 araziye gönderdiyi zaman ben de orada çalışamıyacāmı söledim kendsine ve tutup 36 görevmızı bırakmak zorunda kaldık ordaki müdürün iki senelik blançosunu başarıylan 37 ankaraya gönderip başarılı bir blanço çıktıktan sorra beni tekrar bir ödüllendirdi vē 38 çıkışımı vermemeye karar verdi ben bir ay süreç içerisinde onu bırakmayı arzuladım 39 çifçilik yapmaya başladım tekrār çifçilikte orda başarılı öldüm öndan sorra bir seneki 40 sorraki gene çifçilik sürecimizde her şeyimizi kaybettik tarlamızı traktorümüzü 41 borularımızı satıp istanbula tekrār dönmek mecburiyetinde kaldım istanbulda orda türkiye 42 Kaztesinde Kaste dağıtıcılığı yapmaya başladım enver ürünün türkiye Kastesi şeyi vardı 43 bir sene çalıştım çalıştığım süreç içerisinde beni tekrār başarılı olduğumdan dolayı 44 muhasebeye aldılar soba imalarına aldılar muhasebeci olarak orda bir hafta on gün 45 çalıştım kendi köyümdeki arkadaşlarım su'udi arabistana gider misin diye dediler ve ben 46 de giderim dedim tekrār hataya dönüş yaptım hataydan su'udi arabistandan gelen bir 47 mühendisin vesilesiyle ve kendi akrabalarım orda olması vesilesiyle su'udi arabistanā 48 hazırımızı yaptık bir ay içerisinde arabistanā tebue gittik oradaki şirkette şoför olarak 49 çalıştık dükkencü olarak başladık sorrā kamyon sürdük sorra ordaki başarılarımızın yan 50 su'udi arabistan gibi bir devlette başarılı olma vesilemizi bizi genel müdürü şöförlüne 51 kadar getirdi ki su'udi arabistan gibi bir yerdē genel müdürün şöförü olmak kolay şey 52 dil emirin mezrāsında orda dört sene bi çalışmam süreci sonundā bin dokuz yüz doksan 53 yeddi süreci içerisinde bu sefer çok iyi niyetimizden dürüstlümüzden neticē alamadık 54 çok ta iyi niyetli olmak insana fayda sağlamıyor diye düşünüyorum ordaki mısırlılar 55 beni genel müdürün ve aylesının şoförü olarak gördüklerinde fazla ilgilendiklerinden 56 dolayı mısırlı sekreterler orda kıskanmaya başladılar eskiden genel müdür mısırlı 57 sekretere emrederdi şoförüne şu şu şeyleri yaptırın daha sorra ilerki aşamalarda arapça 58 dili olması vesilesiyle ve kendi başarılarımızın neticesinde genel müdürlün diyalog direk 59 benle bağlanmaya başladı çocuklarına gerekli ilgiyi dersi ve edebî kendi aylelerinde 60 görüncē bana bir başarı sağlama imkanı sundu genel müdürün aylesi öğretmedi ve 61 çocuklarının evinde çok yaramaz olması vesilesiyle çocukların daha sonraki süreçlerde 62 düzelip vē beni övmeleri su'udi arabistan ki

şeri‘at devleti benim mevzumun fazla **63** ellerinde geçme vesilesiylē bana bāzı sıkıntılār yaratmaya başladı ve belli bir süreç takibē **64** alındım takibē alınmam vesilesiyle tabii ki orada genel müdürün eşini doğtora **65** götürüyorum bakıyōm arkamda iki üç tānē istiħbārat arabası bi yere gidiyōrum bakıyōm **66** arkamda yolda gidiyōrum süratlı gitmedim haldē polis karşılyōr sen çok süratlı **67** gidiyorsun sen necisin bana türlü türlü sorular yönlendirilmeye başlayıncā kendimde bir **68** hassasiyet görmeye başladım sıkıntı vermeye başladı bu şeylēr ben tabii ki temiz **69** olduğum için bāzı şeylere güvenerek kendime inanarak kendine güvenen bir insān **70** korqmāz ben kendimde yemeğim kesildi bëynimde bir zāfiyet görmeye başladım bunun **71** neticesindē ben genel müdür amariķadaydı personel müdürüne gereken dilekçeyi **72** vererek belirtim ve orada bir çıkış dilekçem bir hacca gidecēm dilekçesi veriktım personel **73** müdürī genel müdürü arār ve der ki abdullāh çıkışını istiyōr genel müdür diyor ki hāyır **74** çıkışını vermē ben gelim yalnız hacca gideceyi dilekçesini imzalā gönder gitsin haccā **75** ben bu ara süreç içerisinde çok sıkıntılı olduğum halde hacca gittim haccımı yaptım **76** ama orada bazı sıkıntılār çektim bu sıkıntılār tabii ki kendimde bir hassasiyet görmeye **77** başlayıncā orda da beni rahat bırakmadılār beraberinde gönderdikleri adamı pek temiz **78** görmedim o arkadaş bizden türk bir arkadaştı fakat çorumluydu o adam beni türlü türlü **79** yerlere sevk ediyōr fakat genel müdürün yāni oradāki şirketten gönderildi niye gönderildi **80** diye kendimden şüpē yaratmaya başladım neyse ki hacımızı hayırlısıyla yaptık ama **81** bāzı sıkıntılār çektim bu sıkıntılar neticesindē bi yangın olūr su‘udi ‘arabistanda bin **82** dokkuz yüz dokzan yeddi yılındā büyük bir haç yangın süreci olūr bu yangında benim **83** ordā öldüğüm diye haber gelir ayleme aylem tabii kötü bir kurban bayrami yāni geçirir ve **84** bunun telāşı ve sıkıntılarında benim hiç haberim yoktu tabii ki ben haçımı yaptım **85** tebuķ şehrine geldim şirkete geldim gelince bana bū konular diyincē ben aradım aradığım **86** zaman kızımın eşimlen konuşuyorum eşim bana diyor sen abdullah dilsin sen öldün **87** ben de tabii ki hāyır ben ölmedim ben yaşıyōrum bende bir sıkıntı yok kız kardeşimi **88** arıyōrum kız kardeşim diyōr inanamyōruz ve öylē bāzı maceralar geçti başımızdan tabii **89** ki biz burda şirkete geldik şirkette bāzı şeylerle karşılaştım artık dayanma gücüm **90** kalmadı ben bunu genel müdür amariķadan gelmiştī genel müdürē yansittim bugün genel **91** müdürün yanına çılış vermek demēk yannış bir olaydır çünkü genel müdürün eşinin de **92** çocuklarının da şoforlünü yapıyorsun buradā yannış anlaşılır diyē genel müdürē dedim **93** ki beni eski yerime göndēr hā bu arada genel müdür bana bir evrak verdi bunu emirē **94** götüreceksin dedi ben kağıdı aldım zarfı aldım emire birinci seferde gittim emirin **95**

yanındaki bekçiler polisler askerler bana diyor ki bu mu bu mu diyör bu mu diyince ben **96** kendimden daha farklı şeyler görmeyē başladım aklıma başka bir şeyler gelmeye **97** başladı yāni sanki ölümle tehit edilecekmiş gibi neyse çıktık bir ara tekrar beni emire **98** gönderdi zarf verdī genel müdürün yanında bir toplantı vardı toplantı dā büyük bir **99** firmanın toplantısıydı genel müdür bana zarfı verincē bēn yolda tabii ki bir askerī bölge **100** vār askerī yāni kimlik soruşturması bi noktā vār o noktaya geldiyim zamān ben orda **101** başımın döndünü ve tekrār askerī noktadan geri döndüm ama kendimde dīldim araba **102** kullanıyōm ama kendimde dīl tekrar geldim genel müdürē genel müdür beni **103** azarlamaya başladı dedi abdullā sen ī dīlsin dedi ve dedi bırak ve o zamankī benim **104** hakkımda bazı şeyleri şey yapan personel yāni kısım müdürü ben götürürüm evrağı kendine **105** ama bu adam da tabii ki su‘udi ‘arabistandan dışlamak istiyör vē nihayeti bir hafta on **106** gün dinlendikten sonra genel müdürē tekrar çıktım ve dedim ki benim eski yerime **107** gönder tarlaya gönder dedim araziye gönder ve ordan çağırđı kısım müdürünü dedi **108** abdullayı yanına āl orda belli bir süre çalıştıktan sonra dayanma takatım yoktu ya çalışma **109** iştahım da yoktu orda kısım müdürüme söyledim dedim ki mümkünsē genel **110** müdürden rica ēt beni çıkışıma versin dedim benim āylem sıkıntılı bir durum yaşıyō o **111** zaman çıkışıma neyse bir ay içersinde gereken şeyleri yerine getirdilēr beni o zaman genel **112** müdür çağırđı sen sıkıntını anlāt tabii ki ben bāzı sıkıntıları yaşadım bu arada hısım **113** müdürü benim altımda genel müdürün arabası var dört çarpı dört toyoto jip şoforün **114** yanındā dört çarpı dört eşi bir araba vār hısım müdürleri bunu kışkanıyordu kısım **115** müdürleri kışkandığı için devamlı benim ikinci arabam vardı nissān sen diyor müdürüm **116** benle hitāb etmeye başladılār neysē en sonunda genel müdür beni çağırđı personel **117** müdürüyle beraber abdullah dedi senin sorunun ney bana anlat seni biz dedi çıkışa **118** degīl izine göndereceyiz altı ay git izin yāt dinlen dedi neysē biz tabii ki genel **119** müdüre dedim ki sayın müdürüm vizemī öldürmeyim dedim altı aylık bir süreç dīl ben **120** çıkışa gidecēm dedim buraya dönme olasılığım yōk sebep ney dedi pekī bu güne **121** kadar dedim beni sekreterlerin çekemiyör dedim sanıyorlar ki ben sanā gereken gizli **122** bilgiler veriyōrum onlar hakkında bu anlayış içersinde benimlē çok kötü şeylēr diyaloga **123** girdilēr anlat dedi dedim birincisi arabalardan sorumlu müdür arabayı siz **124** emrediyorsunuz siz bana veriyorsunuz jip yāni çocuklarıñızı götürmem için **125** emrediyorsunuz bana ikinci gün kısım müdürü diyor ki arabayı getir ben de diyorum ki **126** genel müdürün emriyle aldım genel müdürün emriyle teslim ederim bana kafayı takđı **128** bana gece yarıları havaalanına misafir geldi diyörlar beni yatağımdan

uyandırıyorlar **129** ve havalanına gönderiyorlar orda adam bekliyorum ne adam var ne de bi şey çekip **130** telefon ediyorum burda beklediniz adam boş boşuna bekliyorum kimse gelmedi **131** uçaktā geri dön diyorlār tabii ki bu süreç genel müdür amarikadaydı v̄ geri dönüş **132** yapıyorum beni çok rahatsız etmeye başladılār kim bunu yapanlār dedi genel müdür **133** dedim sekreterin memet isminde mısırlı sekret̄er ve kısım müdürü dedim yāni o anda **134** genel müdürün yaptığı güzel bir olay vār dedi ki hemen sekreteri çağırđı dedi **135** arabalardan sorumlu müdür sayit beyi çağır dedi yanıma sayit beyi çağırđı sayit beyē dedi **136** k̄i derhal dedi yeni komutunu terk et eski komutlarā geç ve kısım müdürlünden **137** aczediyorum ve yeni arabayı bırak falan şahsa teslīm ēt sen eski arabayı kullan bēn **138** dedimē gelmeye başladı genel müdür çünkü benim kişilimē dürüstüme inanıyor hā bu **139** aradā rusyadan bile piskoloğ getirdilēr beni tākib etmeye başladılār ruhsāl yāni kişilimi **140** öğrenmek için rusyadan piskoloğ getirdilēr çünkü şirkette bu olay yayıldı bu olayın **141** yayılmasının sebebi dē genel müdür yardımcısı tebuğlu genel müdürümüz taflıydı **142** genel müdürümüzün yardımcısı çok büyük bir aynenin mensubu olduğu için genel **143** müdürü kaydırıp genel müdürün yerine girmek isteyōr beni de araç kullandılār araç **144** kullanmamın sebebi genel müdürün evinē sık sık gittiyim için orada çoluk çocuklarının **145** aylesinin eşinin benden memnun olması vesilesiylē bana duyulan sevgi ve saygı **146** ayleler arasındā beni koz kullanıp ve benim ölümümē kadar bāzi teşebbüslerde **147** bulundular bu da hiç unutamayacağımız bi anı olarak nitelendirilir sorra ‘arabistandan geri **148** dönüş yaptım hayatıma türkiyede devam etmek mecburiyetī buldum sorra ticarete **149** atıldım ticarete orda belli bir süreç bir paramız vārdı iskenderundā bir kapı işleriyle **150** uğraşan bir arkadaşım vār okul arkadaşım onun vesilesiylen reyhanlıda çellik kapı yōğ **151** çellik kapı getirdik pevece işi yapmaya başladık amarikan panel kapıları mutfak **152** dolaplarī onlarla uğraşmaya başladık ve başarılı bir şeye getirdik yāni başarının sonu ve **153** tabii ki üzerimizdeki şansızlık belli bir süreç içersindē tepeye kadar getiriyorsun **154** benim üzerimdeki temiz ve dürüstlük tabii ki biz kendi başarıyı sağladıktan sorra tepeye **155** getirip ondan sorra tekrar tağla tağla geriye dönüş yapmaya başladım v̄ şu anda o **156** ticari hayatımı neticelendirdim bāzi alıcağlarımızı almayışı ticaretimize bir son verildi **157** kendimiz bırakma mecburiyetinde kaldık ve şu andā reyhanlıdaki mevcut olan evimiz **158** kefālet yüzünden bir arkadaşā kefil olduğ evimizden gitti ve bu arkadaş çoluk **159** çocuklarının hayatta en memnun olduğum iki tāne kızım vār bir oğlum vār kızım imam **160** hatip lisesi öğretmenı bir kızım da banka k̄ kocası makina mühendisī çalıştığı **161** yüksek bir maaştan çalıştığı için durum imkânları

iyyi olduğu için kızımı işi bırakmasını **162** istedi ve işini bıraktı şu anda da iki çocuğu olması vesilesiyle istanbul **163** üniverstesinde hâlâ dördüncü sınıfa yâni üç tâne diplomalı bi kızım o kıddar azimli o bir **164** kızım imam hatip lisesi istanbulda tuzlada imam hatip lisesi örtmeni bi oğlum vār **165** oğlum ingiliz dili ve edebiyâtı son sınıf sıkıntılar çektiyim için oğlum anđara **166** üniverstesini bitirdikten sonra zor şartlar altında istanbula gitti istanbuldâ en lüks otelde **167** beş dilî vār herkes kıpmak ister çocuğu üniversteden özel bilim üniverstesinden **168** aldılar ingilizce eytimini asistan olarak çalıştı fakat ücret düşük istanbul gibi bir yerde iki **169** buçuk milyar ev tutacak hayatını sürdürmesi zor bir olaydı ama çocuğun hedefindē **170** türk hava yolları vardı bene dedi ki pilot olacâm girdi yüz üzerinden yüz puan aldı **171** elemek istediler çok fakat eleyemediler arapça okuyup yazması vār ingilizcesi vār **173** almançası vār fransızcası vār hâlâ da dillere devam ediyör ve girdi sınavlarâ çocuğun fizik **174** şeyi güzēl boyu posu tam yerinde şartlara uyuyördü dört sene bekledi türk hava **175** yollarını sınava girdi ve sınavı çok zör önce piskoloğ önce kilo boy ingilizcē arapçâ ondan **176** sonra kırula geçer kırul dört beş kişi ankaradân görevlendirmiş kırul ve hepsine **177** geçer kırula geldiği zaman çocuğa bakarlar oğlum buraya geldikten sonra sen hayırlı **178** olsun dedi ve bugün türk hava yollarına başladı bir sene önce istediği oldu ama doymuyor **179** şu an türk hava yolları maaşını ilk maaşını yüksek bir maaş aldı ondan sonra bu **180** meselesî çıktı maaşları yarıya çektiler bu vesileyle baba dedi ben dedi diplomat olacâm şu **181** andâ hazırlanıyör dış işleri bakanlığı sınavlarınâ ve diplomat olacam diyör çünkü **182** çocuk azimliydi ne isterse yapıyordü ama çocuğun arkasında güç olmadığı için bazı **183** sıkıntılarını yaşadık hakkı da bu dildî hakkı boğaziçi üniverstesiydî hedefini bulamadı fakat **184** ki hatay bir dil dersanesinde hep birinciliği kıpardı arkadaşları derdi tufan girme **185** sınava bu sefer kız arkadaşları vârdı ve hiçbir zaman samimiyet bir kız arkadaşısı olmamıştı **186** hiçbir zaman kendi hayatını kendi başarısını atmayıp öyle hayatını öyle kızlarla **187** sağda solda siyasi veyâ hiçbir şey tamamen terstî hep hayatınî büyüğ adam olacam **188** diyordu ve gerçekten de başarılı ben ondan eminim de diplomat olacak ona da **189** güveniyorum yâni çünkü kıfaya takmış şu an türk havayolları uçuşları yarı yarı düştü için **190** sınavlara hazırlanıyör baba diyor ben yüz puan aldıktan sonra beni kimse eleyemez **191** diyör torpil de eleyemēz başarılılarla devam ediyör şükürler olsun hayatta en sevdiğim **192** istersem bēn dünyanın en fakir insanı olım fakat benim geride bırakmış olduğüm **193** çoluk çocukların mutluluğu benim için dünyanın en mutlu şeyidir şu anda kendi köyümde **194** emekli oldum hayatımda beklemediyim bir şey yüz beş milyarlık bir paraya şu esnada

195 Őu zamanda yāni yūz beŐ kiŐiyi toplasan yūz beŐ milyarı toplayamazsın kendi 196 namazımızı abtesimizi gerek dinī gōrevimizi yerine getiriyoruz ufaķ tefek bāzı iŐlerim 197 olur kendim yāni adam alıŐtırdıyım Őeyi ben kendim atmiŐ yaŐındāyım ve atmiŐ 198 yaŐındā bir insan için ıķıyōrum iniyōrum montaj da yapıyōrum sırf kimseye muhtā 199 olmamak için gereken iŐlerimi devam ettiriyōrum emekli oldum oķ Őūķūr bāzı Őeyler 200 kızmı yardım etti ben kendi tarlam vardı onun bir kısmını sātım ve emeklilimizi Allah ras 201 getirdi belki de Allahın bir bize yardımını oldu ve emekli olduķ oķ Őūķūr daha ilk 202 maaŐımızı alamadıķ daha bekliyōruz. 203

7. Būķılmez Kōyū

7.1. Fehime Bağışlar

Yaş: 64

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

fehime bağıŐlar būķılmez kōyūnde oturmuŐ çocuklarım ıstanbulda çalıŐıyoruz ben kocam 1 burda kōydeyiz yaŐım atmiŐ dōrt iŐim yok oturuyōruz kızlarım burda kōyde bir tāne bir 2 tāne ōbūr kōyē çalıŐıyōruz muħasebeci onlar çalıŐıyōr ıstanbulda çocuklarım altı 3 çocuğum iki kız altı erkēk iki kız hepsi evli kızlar evli çocuklar evli en būyūğū aħmēd 4 kūūğū ‘ayŐe kūūğū hālīd ħadicē ‘ebīd mıstafā orħān sıracıddīn en būyūğū aħmēd 5 izmirde çalıŐıyōruz kızlārim kōydeyiz zāten teksilde çalıŐıyōruz çocuklarım teksilde en 6 būyūk oğluma çalıŐıyōruz muħasebeci kırıĥ bēŐ yıl oldū evlenmedēn babamın yanında 7 alıŐıyōz ķazmada naz zaman pammuķ topluyōrūz iŐtē alıŐıyōz biyle sorra da evlendim 8 ‘aynı iŐ yaptım sorra çocuklarım oldū sorra ineklerē āldīm baħtım ineklerē ota gidiyōr 9 geliyōr beynir yapıdı tuzlu yoğurt yapıdı satdı sorra da oturdūm Őimdi bi Őey alıŐıyōruz 10 oturuyōruz evdē ne yapıcıñ yeddi kız dōrt erkek bizim çalıŐtım tarladā soğān ektiķ 11 pamuķ topladıķ ķazma gittik gēldiķ evde babam var inekler vār baħtıķ benim 12 ķardeŐlerimi bōylē dōrt erkek yeddi kız annem babam raħmet ōldū ben oturuyōz zātī na 13 zaman evlendim Őimd yok evmizdē ķapandı gitti ne annem vār ne babām vār 14 gitmiyōrum ordalār hiç gitmiyōruz ben bir yıl oldu oraya geçmedim bēn babam ħavuŐuna 15 gitmedim niye gidim kimse ķalmadı ķardeŐlerime gidiyōr yemgelerē gidiyōm dōrt 16 ķardeŐim erkēk bir tānē raħmet oldu iki tānē ıstanbulda çalıŐıyōruz bit tānē kōydeyiz 17 oturuyōruz alıŐıyōz kōydeyiz bu ķadar çocuklar zatın ollar evlendilēr kimse ķalmadı 18 zātıy iki oğlu vār dōrt kızmı da evlendilēr gittilēr bit tānē ħasta evdē ū tānē evlendilēr iki 19 erkek evlendilēr gittilēr

istanbuldāyız onlara çalışıyōruz ben çalışmıyōrum ne ma‘şım **20** vār ne biş şey bendē keşke olsa ma‘aşım vār na zaman fıstık bıraķtıllār gittik topladık **21** ‘afareye topladık getirdik evdē açtım çocuklar için yiyoruz na zaman bıraķıyōn gidıyōn **22** toplayacaķsın getireceksın köydē çocuklarımı torunlarımı hepsı gelıyōr yıyōruz **23** birazdān tuz koyarız suydān çevıriyōz çevıriyōz sofraya koyuyōz kuryanā sorra fırına **24** koydım na zaman pişincē çıkardım çocuklara verdim yedilēr bu kadar. **25**

7.2. Sera Dolgun

Yaş: 62

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

adım serā soyādım dolğun köyde doğdum köyde evlendim yaşamımız köy yaşamı **1** biliyorsun önce gücümüz yettiyi zaman hayvancılıkla falan uğraşıyōruz ama şimdī **2** gücümüz hiçbir şeye yetmiyōr öyle kalakaldık ortadā yardım için yazdırdık da daha bir **3** şey çıkmadı yardımdan çıkar mı çılmaz mı onu da bilmiyorum yāni atmış iki yaşındāyım **3** bükülmez köyünde yaşıyōrum seksen ikinin sonunda evlendim evlendimde yirmi üç **4** yaşındaydım evlenmeden önce hayatımda kalabalık bir ailenin kıızıyım biz on iki kardeşiz **5** anne baba on dört gelen giden sağ olsun yānī sofrada yirmi kişiden aşığa oturan kimse **6** olmazdı o zaman evin de tek kıızıyım nazlıyım dā biliyorsun tek kız oluncā el bebek gül **7** bebek öylē öldü kıismet olunca dā bu adama kıismetim çıktı ne bilim ya‘niy aynı köylüyüz **8** görücü usulu sürekli bereberdi komşuyuz bir sorun yoktu kıismet olunca bu adama oldu **9** ne bilim Allahın işine karışılmıyōr meryēm mehmet nūrī abdulkerim sorra bēn sarā **10** arhamda yusuf abdullatif ‘adnan ibrahim hamzā zehrā omēr halimē beş kardeş daha oldu **11** babamın annem vefat etti delēl eminē hasan hadicē hüseyin öyle üç böyle üç haksızlık **12** olmadı en büyükleri bir kazada kaybettik onū Allah rahmet eylesin arhasından iki tane **13** kız isimlerini söylememe gerek vār mī büyüğü hüseyin tadaşta çalışıyōdu kazadā **14** kazası demirköprüde oldu vefat etti o anda kazada ‘azzē evin en büyü dēl büyüğün **15** küçüydü evin en büyyük kıızı oldü o garibim Allah razı olsun öğretmenlerden onā ilkoğul **18** diplomasını idareten verdilēr yāni ben biraz hastalandım bir yıl kadar iş onā düşüncē evin **19** büyük kıızı oldü emineylē liseyi bitirdi ‘ehmed süper liseyi bitirdi esengül özel eytime **20** gitti bir yıl çalıştı da yāni arhasından omēr o da liseyi bitirdi şimdi kırhanda bir hastāne **21** şeyinde kantininde çalışıyōr araştırma kantininde ya‘ni ilk evlendim dē babamgille **22** oturdum sorra Allah yüzümüze baķtı kendimize bir iki oda yaptık

tāşındık o zaman iki tāne **23** çocuğum olmuştū taşındıktan sorra çocuklar devām düşe kalka bir şekilde yuvarlanıp **24** yaşadık kızım yā'ni gücümüz yettiyincē kızmaya da gittik afedersın hayvan da besledik koyun da keçi de inek de suyumuz yoktu su çekerdik kafamızdan ne bilim ya'ni **25** yağmür zamanı beklerdik yağmur yağsın dā damlardan akan suyu biriktirip de **26** çocukların başını yıkayalım diyē ya'ni ne bilim hayat bir şekilde zör amma yuvarlanıp **27** gidiyorduk götürebiliyörduk ya'ni şimdi her türlü imkan var hastalığım olunca fitiğim vār **28** boynumda düzleşme vār iki üç gündür izine gittik baş sağlığını üşüdüm makınada üç **29** gündür sobanın altında yatıyordum bugün bile sobayı yahtım ben üşüdüm diyē fitik **30** azıyör soğuga gelinlerin ikisi şanverdilerden biri dē ordulu kısmet deyse kızlar desen **31** birini yozgatlıya verdik birini niğdeliye verdik kısmetin işine karışılmıyör deyil mi **32** öylē sürüklendik gittik en küçcünü de amcasının oğluna verdik o da istanbulda hiçbiri **33** yanımda yök yanı başımda deyil sadece büyyük gelin burdā köyde dört tāne aşiret vār **34** cüneydiler bağışlār uçār dolgun ācımız dā bir tatlımız da bir ya'ni birinin başına bir şey **35** geldiği zaman birbirimizin her şeyine koşabiliyörüz ya'ni biliyorsun buraların durumunu **36** gerçi her yerde böyledir insanlık ölüyor Allaha şükür öyle yā'ni hangisinin elinden **38** tutarsañ o senin elini tutār üv başka bir şey dīl ya'ni insanlar biraz iyi bir şekilde gidiyör **39** birbiriylē. **40**

7.3. Mehmet Nuri Bağışlar

Yaş: 68

Öğrenim durumu: Lise meznunu

Meslek: Çiftçi

mehmet nurī bağışlār bükülmez köyündēn atmuş sekizē girdim bu yasıkonağ köyünden **1** kızım yasıkonağtan lisē ve ortāyī antakıyada okudum ünüversiteyi kızandık şey teknik **2** tarafında karadeniz teknik ünüversitesini maddi imkansızlıklār o zaman kıbrıs savaşı çıktı **3** başımızā askerler te'cil etmediler götördülēr askere ondan sorra da okumak aklımızdan **4** çıktı karadeniz teknik ünüverstesinde birinci senē ingilizce hazırlik sınıfı okutuyorlar **5** mecburī ingilizce hazırlik sınıfından sorra birinci sınıfa geçiyörsun birinci sınıfı geçersen **6** ancak ikinci sınıftā yurda kaydolabiliyörsun ö zaman öyleydi buna da imkanım yoktu **7** yetmiş dörtte amariķā ambargoyu dayadī dört āy banyo görmedik yök şeylerde koğuşlarda **9** banyō yök çarşı iznine çıktıktan sorra ancak gidip çarşıda yıkanırđık sabahleyin soğan **10** çorbāsı bir ekmeği bir güne bölüyörlardı yarım ekmeği

öglën geri kalan yarımı bir **11** yarısı sabâh bir yarısını akşâm veriyörlardı akşam da işte bulgur pilāvı bir diş kırıldı **12** pilavdan hepsi taş dölü öylē ancak ondan sorra eyitīm çok zordu koğuşlarda yeddi kişi bir **13** yataқта yatıyorduk acemilikte yataқ ta yoktu ustalıktan sorra biraz işte tek yataқ gördük **14** amma eytim çok zordu gene susuzluk vārdı disiplin çok zordu dayaq bilmem nēy **15** dayaq her şey çok zordu o zaman askerlik dört ay қалasıyā amariқа ambargoyu қaldırdı o **16** zaman işte bayram ettik öyle yemeği қarnımız doymaya başlādı çay çıkmaya başladı **17** қahvaltiyā yumurta yemeye başladık қuzu eti bilmem neysē o zaman қarnımız doydu **18** amma guyā tatbiқat yapıyörlār savaş bilmem ney eytimi verdikleri çādır bildiniz eski **19** yorgan kılıfı yağmur başladığında ne yağmūr tutār ne bir şey işte on dört gün öyle **20** dağda қaldık guyā tatbiқat yapıyok yağmur altında tatbiқata çıktık ön altı mermi verdilēr **21** zāten her sekkiz mermi alıyōdu on altısını koydum bit tanesi patlamadı hepsi bozulmuş **22** gene mermiler de bozulmuş o zaman modern gereçleri şeydē қomandoluk bölümündē **23** vārdı eski bizim piādelerdē bizimki ulaştırma bölümüydü yok o silahlardan yoktu zāten **24** nişanlıydım ēvlendim burdā işe başladık işte sağda solda yavmiyelik yaptık o zaman **25** işte sağ sol davası vārdı ecevit vār bilmem erbaқан bilmem nē işte mehepe қazanırdı solcu **26** қazanırdı ēr o iki partiden birinē bağıhsán işin yürüyōrdü ben o zaman erbaқancıydım **27** erbaқanı tuttum eşimiz yürümedi hiçbir yērē giremedik iki kız altı erkēk vār en **28** büyyüğü ahmēt zaten iki senelik fakültē bitirdi muhasebeye öbürleri işte oğudu liseyі **29** bitirdilēr iş hayatına atıldılār oқula devam etmedilēr hepsi evli ticāret çalışyorlar dış **30** ticarete serbest vār onlarıñ yandā çalışyorlār işte şeyh tāhā köy odāsı sahibiydi ādām **31** yāni buranın sahibi ādām düzgün köyde de қақақçılık yapıyōlardı o zamān çok çoғu **32** millet askerın izniyle çalışyōlardı askerler bir gün işte қarpuz çalmaқ için burda қarpuz **33** yēmek için geldilēr adamın odasını gelmişlēr guyā adamı uyuttulār millet dağıldıktan **34** sorra adam gitti onlardan қarpuz tarlasınā gelmişlēr adamı önlerinde bulmuşlār askerler **35** kenleri anlatıyōr amma oğulları önun gibi çılmadı kimisi namāzı terk etti kimisi işte **36** musқа büyü işleriyle uğraştı hiçbirisi önā benzemedi şimdi onlara kimse bir kıymetleri **37** қalmadı düzgün bir adam ama şimdi oğulları tam aksine yüz seksen derecē gibi hepsi **38** faizci eşқыyā taқımı. **39**

8. Fevzipaşa

8.1. Şükran Göçer

Yaş: 56

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

şukrân göçer fozipaşada yaşıyom oğumuşlugum yoktur evlenmeden öncē çok fakırlık **1** gördük babam Allah yardım etsın kimsesi yok kāvün karpuz ekerdik yavaş yavaş onla **2** geçınırdık supurge bağılıyorduk kardeşlerim üç tene ikisi öldü birisi şimdik sağılām böyle **3** geçınıyoduk sorra evlendim ben çıktım kenlerden herkeş yuvasını kurdü annem öldü **4** babam öldü kardeşlerim ikisi öldü geçındık yâ'ni yuvāş yuvāş geçındık birisi òmēr **5** yumuşak birisi memet yumuşak birisi 'abdul'áziz yumuşak annem meryem babam 'ahmēd **6** kız kardeşlerimden bahsedim mi kız kardeşlerim behiyye yumuşak 'azizē yumuşak **7** perhān yumuşak bir dē ben şukrân yumuşak dört kardeş kızız yā'ni Allah yardım etsın **8** evlendilēr kocaları geçınıyōr kimi saman taşır kimi bekçılık yapıyōr öz man suy suluyōdu **9** şimdik iyler ya'ni durumları normāl babam fakırdır çok fakırdır kardeşleri parası yoktū **10** ben küççüktüm beni verdi işte paramdan kardeşimi everdi sorra beni de bullara verdi **11** bunların yanında çektim ya'ni fakırlēr genē birkaç tane koyunları vārdı onlardan **12** geçınıyorduk kocam çobandı kocam oğumuş beş sınıfını bitirmiş sorra da süründük yā'ni **13** benlen gendi kılō kazma yāptık süründük yeter diyene kadar şimdik ne gendinin aylığı **14** vār ne benim aylığım vār ben de hastayım iki senneden berrı şeker hastasıyım **15** gözlerime vurdu oldu iki senneden berli tedāvi görüyōm innē vuruluyōm gözlerimē işte **16** damla koyuyōm geçınıyōm yavaş yavaş eskidēn böylē alıyorlardı eski para başkā şimdiki **17** para başkā onuñ babası da istiyōr başlık parası babam tuttū babasına verdi eylē şeyi **18** bitırdı düğünü bitırdı babam benden de on lira aldı onlara verdı beni de bunlarā verincē **19** işte böyle geçındık nassıl dīyim sana denişik gibi oldu onlar kırhanlı biz burdayık **20** benim alağatım nēy sadece başlık paramı babam onlara idē etti yoktur yeni babası başlık **21** parası istır kardeşim da orayı istiyūr babası diyūr başlık parası on lira vēr ona görē yāni **22** kızımı verim eskiden hep millet fakır kızım şimdik alıyorlar başlık parası şimdik iki **23** tane büyük erim vār evlendiremiyōm başlık parası istiyōrlār çocuklar da bene geliyorlar **24** anne iki kişi kaldık niye evermiyōn oğlum nerden getirim size yoktūr çocuklar **25** çalışıyōr kızım sekkiz milyon ne yapar kenlerē sekkiz yüz bin lire ne yapar kenlere **26** baksana halımıza diyōm oğlum yavaş yavaş Allah büyükAllaha güveniyōk yāni ne yapak o **27** kardeşlerimi evlendirdik iyi kötü sizi de inşallah ama git bağ altın şu kadar kimse kabul **28** etmiyōr ev istiyōrlār yatağ istiyōrlar biliyōn yāni durum ē nerden getirek **29**

O hâlde eski düğünler mi daha iyi, şimdiki düğünler mi? 30

yō şimdik eski düğünlēr normaldı yānī ne alırsan gelin kabul ediyōr babası kabul ediyōr
31 bācısı kabul ediyōr şimdik kimse kabul etmiyōr şimdik altın istiyurlār ev villa
istiyurlār 32 dēl mī ē nerden getirēk ōnu ē sēn şimdik elını vicdanına koy kızını vēr her
şeyi istē 33 benden ben gidīm borç getirīm bilmem faizini alīm ben nerden bulucūm onu
düşünüyōn 34 mu nere salıcım kızımı oğlum al avradını gīt çalış oğlum onu ödeyene
kadar gözleri 35 çihiyōr doğru dēl mī sen kızının namusunu erin vēr kızınınan kocası
geçinsinlēr rahat 36 kalsınlār çocukları ōlsun yavaş yavaş çalışsınlār kendi kenlerini
gerçindirsinler ē şimdik 37 onu kimse anlamıyōr seni ē çocuklar geliyurlār diyōrlār annē
kardeşlerimi everdiñ nasī 38 everdın oğlum eskī başka şimdi başka ben üç tēne çocuk
everdım dört tēne valla kimse 39 bene bir şey demedi Allah razı olsun kenlerden senin
ne halın varsa ne ihtiyacın varsa 40 yaptığın kadar yāp bak kızım oldu iki seneden beri
biraħmıyōr beni para yoħtur inneyi 41 vurulduğum zaman bağıryom oğlum bana yüz
milyon vēr oğlum bana iki yüz milyōn 42 vēr inne vurulucum ana paramız yōk gidiyōr
araba tutuyōk kiraynan arabacı bekliyōr 43 orda ħastaħanada sıra gelene kadar inneyi
yapana kadar yüz milyon para koyuyom 44 valla inne her inne beş yüz milyōn oldū bu
sene oldu on iki tene inne vuruluyōk gözūme 45 vuruluyōm nerden getirīm kızım ben
bu paraları ne yapāķAllahım istediği olsun yeter 46 ne yapāķ 47

Kaç çocuğun var teyze? 48

dört tene kızım vār yeddi tene de oğlum vār kızım Allah razı olsun kenlerden kenlerin
de 49 aylesı vār kenlerin de sorunu vār çocukları vār oħula gidiyor Allah yardım etsin
yānī 50 kenlerde çalışıyurlār durmuyorlar herkeş çocuğunu biraħmış sezonlarda
çalışıyurlār 51 aħşamleyın çocuk bana söyleyūr diyūr ānē vallah usandıķ sezon
yemeginden öylen 52 bişiryurler akşam gelir tekrar yiyurlar yemegi bize veriyūrler ē
oğlum ne yapīm diyōm 53 size hāydi ben ne yapīm Allah yardımcımız olsun diyōm
çocuklara diyōm birkaç kuruş 54 getiriler ellerine. 55

8.2. Saadet Durmuşoğlu

Yaş: 48

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Ev hanımı

sādet durmuşōlū fevzipaşada yaşıyōrum dā öncē zatēn ben salħiyyede oturmuştım yānī
on 1 yıl boyunca yaşadık ordā sorrā köye taşındık ben yetmiş üçlüyüm yānī doğumūm
yetmiş 2 üç beşinci sınıfa kadar okudūm ilkoħulū bitirdim yānī diplomayı da aldım
okutmadılār 3 devām ettirmedilēr okul devam etmemiz için izin vermedilēr bir kız

olarak bize böyle bir **4** şey yapmadılar eskiden tabii ki şimdi farklı ben güverada köyünde doğdum sonra **5** fevzipaşaya evlendim bekarken sōğan pamuk bilmem bu tür şeylerden çifçi işlerden **6** uğraşırdık babam annem rahmetli zaten çifçilikten uğraşıyorlardı kardeşler de aynı yani **7** abilerim de dört kız üç erkektik abim en büyüklerimiz en büyük ablam var ikincisi abim **8** amcası kızıyla evli amcamın kızıyla evli çifçi koyunlardan uğraşıyordu şindilik inek bilmem **9** koyun falan uğraşıyorlar işte ayleden zaten öbürleri de 'aynı çifçi abim de koyunculuk var ortancısı abim üv amcası kızıyla evli en küçüğü yabancı birisiyle yani şanverdilerden **10** o evli biri bes amcasının oğlu onla evli yani öbürleri de yabancı irilerden yani birisi **11** yıldızlardan da 'akraba sayılır ben yabancıya ablalarım ikisi 'akraba aldı ikimiz de **12** yabancı kocalarımız yabancı olarak evlendik çok şey yaşadım yarma suyundan ne **13** deyorlar dere suyu ondan içtim çok su taşıdım yani çok taze buzlu havalarda mesela su **14** taşırdık ineklerle yazardık domuzlar falan gelirdi ne bilim çok karanlıklarda biz yaşadık **15** orda tek başıma da ikki yıl boyunca yaşadım mesela dere suyundan içtik suyumuz **16** elektirimiç yaktı çocukları at arabasından götürüyöydük yola kadar yammurun altında **17** ayakları böyle ayakkaşısız gidiyorduk çok şey yaşadık mesela çocuklar yatılı bölge **18** okulundan geliyödü yolu geçmek için kızım da bir trafik kazası geçirdi kafasında bir yara **19** oldu bilmiyom babası da o gün na yapıyodu akşamüstüydü antakyaaya götürmüşler biz **20** bir kilometre boyunca ottuz ikki ottuz üç kilo peyniri yola kadar çıkarıyorum bir **21** kilometre yağmurun altında yani at arabasıyla hepsi geçti bizim hayatımız orda vastamız **22** yoktu domuzlar yılanlar her tür şeyler çekiyoduk yani orası çiflik yandı bütün **23** 'ambarlar yandı ateş altında saman bir ineyimiz öldü gene dumandan sonra buraya taşındık **24** ne bilim bizim güverede köyüne taşındık bir iki üç ay kadar sonra fevzipaşaya tamamen **25** taşındık çok şükür tırımız vardı onu da sattık ev yaptık hayvancılıktan uğraşıyoruz **26** şimdiki çok şükür üç oğlum var bir kızım birisi istanbulda yaşıyor bir kızım var o da evli üç **27** yıldır evli bir kız var birisi de çalışıyor en küçüğü okulda mesela üçüncü sınıfa **28** gidiyor. **29**

8.3. Ahmet Durmuşoğlu

Yaş: 61

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Çiftçi

Sıfır bir Sıfır dört bin dokuz atmış doğımlıyım ahmet durmuşolu yıllar önce tabii ki yetmiş **1** altı yılında ben çifçiliğe başladım yetmiş altı yılından itibaren yıla kadar

sorra birahtım 2 naKliye sektörüne geçtim bēn tabii kī naKliye sektörü dē yirmī beş yıl filān yāptım şē 3 dīm sana iki bin on beş yılına Kadar vē sorra dāvām iki bin on beş yılınan şu anda çifçilik 4 yapıyorum āynı zamanda gīne naKliye sektörüne ben devam ediyor yānız ben biraKtım 5 çöklara biraKtım yānı şu anda da ben de çifçilik yapıyorum sōān pattēs būdāy bezēlye ve 6 ōna benzer şeyler ekıyorum çifçilik yapıyorum yānı bunnardan senin soracāın he ben 7 fevzipaşa oturuyorum ādım da sōledīm sizē yāş sōledī mī size bāşKa 8

Öğrenim durumunuz? 9

örenim ilKōKul ben zātān bekkī babandan büyüğüm bin doKız yetmiş iki yılında ilKōKulu 10 bitirdim bin doKız yetmiş iki yılında bitirdim oKulu şu andā yāni öğrenim durum budur 11 yāni amma inşallā bekkī orta okıyanlar gibi benim bir öğrenim olablir bazı yerlerde 12 sana sōylīm yāni hē be işimiz budır yienim yāni yaptıKımız çifçilimize dāvām edyoruz 13 Allaha şükür rahatız yāni çocuklarımla çalışıyorum çekyon mı dā ben çocuklarımla 14 çalışıyorum işçi filān Koyōrım yāni Allahımıza şükür rahatız yāni benim evliim bin doKız 15 yetmiş doKız yılında evlendim bin doKız seksen üç yılında āskere gittim ācem birliim 16 ānKara bir aylık ānKarada yaptım ānKaradan izmire gittim izmirden dātım oldım 17 beşinci ayda filān herālda dātım oldım geldim buraya Kırklareli traKyaaya gittim yāni usta 18 birliim usta birliimi bitirdim ō zaān bizim askerlerimiz yirmī aydı şu anda āltı aydır yāni 19 yirmī ay yāptım askerli bitirdim geldim tābi āskerlikten ōnce çifçilik te yapıyodım 20 āskerden sorra geldim seksen dört yılından doKsan yılına Kadar çifçilik yaptım rahmetli 21 bām yaşıyodı onla beraber yaptım tabi ben şē yapıyodım sorra doKsan yılındā bir ufak 22 bir sıhıntı oldu kahtım ayrıldım naKliye sektörüne geçtim yāni çifçilik bekkī yētmez 23 ōldu bizlere yāni Kurtarmaz oldı naKliye sektörü iyidī yāni ben kahtım naKliye sektörüne 24 geçtim tır aldım çalıştım ēttim bir iki sene ortakli birisiden aldım ve sorra ortaklıktan 25 çıktım ben evli hesabma aldım ve şu ana Kadar yāni ben iki bin on yeddī yılına Kadar 26 naKliye sektörüne devam ettim benle çouklarım yāzhānem de var būrom da var yāni 27 iki bin on yeddī yılında arabıstanda bir aracım bana blōf yaptılar aracımı yaħalattılar 28 şeyle ħububatla mı neyse ūraştım ōnla bu hatayda veya türkiyede rekor kıran bir insanım 29 gittim aracımı arabıstan getirdim çünki sen kēndini eyerAllahın yanında ī bilirsen 30 qoruħma yāni ama kōtī bilirsen alahın yanna gıtme yāni biz alahın izniyle bizim 31 arabımızda biz ilgi alaħamız hiç yāni bēle bu sıhıntı bizi şētmedī amma adamlar bize 32 sıhıntı verdī vē aracımı gētirdim şōfōrum da geldīAllahā şükür vē sorra ō zaman naKliye 33 sektörüne ben dedim biħtım artık şu kōlardan filān biħtım

brahıyōrım çifçilîe devam **34** ettım iki bin on yeddiden itiberen sōan patates şunları ekıyōrım ve şı ana KadarAllaha **35** binlerce şükür ama şı anki gözükēn bizım çifçilîmız gēridedir ónde dēl yānı **36** maşsulumuz yetişıyō alan yok yānı maşsul yetişıyō alan yok bu Kadar para koyduk bu **37** Kadar para dōktük ben şı an için düşünüyōrım ki bi hisab ediyōrım bir tiryon para **38** dōkmüşüm bēle büyük çifçi dilim yānı beş bin üç bin dönüm eken bin dönüm ekenler **39** diyelim bir tiryon para koymışım şı anda toprān ātında gömüşüm ālmasam bulları ben **40** açta kalırım sana söylım yā budır yēnım yānı başKa bir en büyük ölüm ikincisi dē tır **41** naKliye sektöründe çalışıyolar üçüncüsü sekiz ölüm var beş tane Kızım var üçüncü oğlım **42** rent e Karla ālim sātım işi yapıyō dördüncü oğlım berber beşinci ölüm tedaşta çalışıyō **43** diğēr bi sene imam oğlum var bekkı sizin yaşıñız olabılır imam oğuyō bir hafta sorra **44** onun şeyi var imtiñānı var son imtiñān bi de bu küçük ölüm var iki sene burda olan **45** dāvutlan şey sādullah sādullā da ābisinen berāber şeye gidiyō yānı eletirik dükkanı var **46** onla gidiyō dāvut ta benim oğlım o da yānımda çalışıyō tarlada çifçilikte allāha şükür yānı **47** durumımız şı ana Kadar kēndimizı bugüne tuttuğ ama ondan sorra nāsı bu çifçilikten **48** dolayı nāsı olacaK bilmıyōrım ēyer bunları siz devlete yansıtacağsınız yānı devlet bizı **49** dınlesın yānı benim sıñıntım yō yānı şı anda ben maşsuluma bu Kadar para Koydım **50** maşsulumı yetiştirdim amma gēlip soran alan kımse yok bi de mālİYetı diyelim ki ben **51** dönümü üç milyar Komışım şı anda bi buçuğ milyar versınler verecēm malımı niye **52**çünkü paramın bi kısmını kırtarım yānı ben hep peşın çalıştım borca filān çalışmadım **53** bankadan yānı gidip bankayı dolandırmadım tüccarı dolandırmadım hep cebımden peşın **54** ödedim yānı hē bunlardır yienim yānı. **55**

9. Çakıryiğit Köyü

9.1. Abdulhamit İri

Yaş: 51

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Çiftçi

‘abdulhāmīd irī hatay reyhanlı çakıryiğit mağallesinde yaşıyorum bin dokkuz yetmiş **1** doğumluyum elli yaşına tekkebbul ediyōr çifçilikten uğraşıyōrum hayatımız gendi **2** gendimize gidiyoruz āllaha çok şükür durumumuz dā kendimize göre iyī şı ana kadar bir **3** sıñıntımız yoktur elhamdulillah ‘ele kulli hēl söylediyim gibi reyhanlı çakıryiğit **4** mağallesinde yaşıyōrüm çocuklümüz köyde geçti çifçilikten uğraşıyōruz çifçilîmız de **5** zeytın pāmūğ buğdā ekimi var bizim bölgede susuz olarak yānı çok şey ekemediyimiz

için 6 bunlardan yetinmeye başladık hala da hayatımız devam ediyör dokzanlı yıllarda askere 5 gittim askerlîmi vatan görevimi bitirmişim bitirdikten sonra geldim tekrâr köye babam 6 da biraz ihtiyâr annem de ‘aynısı dokzan beş yıllarında babamızı kaybettik öndan sonra 7 kardeşimden bereber hayata devam ettik öndan sonra annemi de kaybettik kardeşimden 8 hala bereber çalışıyörüz şu ana kadar durumumuz da iyi makinamız vār efendime 9 söyleyim ekipmanlarımız var gendi gendimize gidiyoruz kimseye de ihtiyacımız yoktūr 10 velhemdulullah rabbel ‘elemîn bizim yaşantımız bundan ibarettir bugüne kadar da çok 11 ağır bir borç altına girmediğ kendi kendimize gittik bankadan zaman zaman kredi 12 kullanmışız âksatmışız yapılandırmışız rica etmişız aman biraz öteleyin biraz geri getirin 13 velhāsıl bu şekilde hayatımızı sürdürüyörüz ön için ablama yardımcı olma maksadıyla 14 hayatımız bundan ibarettir iki bin ön yilindā bir çiftlik kiraladım on adamları bereber 15 yeddi sene çalıştık o zaman sulu tarıma geçtik orda dārı pamūk buğdā vesāyresinden ektik 16 makinayı genişlettirdik kendimiz genişletmeye çalışıyörüz evimizi kurduk şu an 17 benim oğlum bir tenesini ‘eskere gönderdim o da hayırlısıyla vatan hizmetini bitirir 18 yeniden devām eder hayatā kaldımız yerden devām eder bir tene de çocuğum vār o da 19 oğul oğuyör ünüverste hukuk bölümünü kazandı Allahā çok şükür onları bereber hayatı 20 çalıştırmaya ve sürdürmeye çalışıyörüz bir tene de kız çocuğum vār o da şu an yeddinci 21 sınıfa gidiyör imam hatip lisesinde dışardan eytim yāni uzaktan eytim bū koronadan 22 dolayī orda biraz sıhıntılār çekiliyör çocukların dersleri geride kalıyör on dā yetkililer bir 23 el atarsa ona da seviniriz şu an alaha çok şükür hiçbir yaramaz durumumuz yok gendi 24 gendimizē gitmēye çalışıyörüz teşekkür ederim. 25

9.2. Hasan Aykal

Yaş: 69

Öğrenim durumu: Lise mezunu

Meslek: Çiftçi

ismim hasan aykal sekizinci ay yirmī bin dokuz elli iki doğumluyum reyhānlı çağırıyğit 1 mahallesinde iķamet ederim vatan caddesi otuz üç evim ādresim reyhanlıda çağırıyğit 2 mahallesinde oturuyorum çiftçilikle hayvancılıkla uğraşıyorum eytim lisē orta lisē evliyim 3 dokkuz oğlan beş kız ve hepsi aydınlı okumuş insanlār ünüverste mezunu yedi tāne 4 ünüverste diyerleri örenime devām lise çağında bunlār inşallah devletē vatanā milletē 5 faydalı olacak insanlardır bu vatan hepimizindir bu memleket insan kaniylē 6 sınırlandırılmıştır inşallah bu çocukları devletē milletē faydalı olūr

düşüncesiylē ben **7** bunları yetiştiriyōrum insanlār deyeri taħsiliylē ōrenimiylē deyerlendirilir aydınlı bir **8** insān aydınlı işler yapār cāhil insān aydınlı bir iři yapamāz milletē devletē fayda yerinē **9** yanında zarār yapār ama aydınlı insāndan devamlı türkiye cumhuriyetini kākınmasınā **10** yārdımcı ōlur ve devletiyle yoğrulur biz Allaha bin şükür řu an mevcut olān devletimizden **11** cumhurbaşkanımızdan Allah nice yıllar yaşatsın bu devleti cumhurbaşkanımızı devām **12** etsin bu milletin kākınmasına yararları vār faydaları vār biz bunlarī devamlı duacıyız **13** inşallah daha da türkiyeyi kākındırirlār vatan kākındırmaya başlamışlardır çoğtan beri **14** daha ōnce mesela bizim türkiye cumhuriyeti īmefēye borçludur Allaha bin şükür řu ān **15** kimseye borcumuz yōđtur bu kimin sayesinde hūkümēt ve cumhurbaşkanımızın **16** vesilesiylē olmuştur bu dođu köylerinin en aydınlı insanı olarak ben gördüğüm için boş **17** zamanlarımdā çünkü ben hūdūd köylerine içme sularına bağan insanım boş zamanımda **18** ondan bilgi faydalanmak için yanınā oturdum hatta bir gün bana řöylē bir olay anlattı **19** Allah rahmet eylesin dedi ki hasancığım iki tane öksüz çocuk bir gün komşuları bunları **20** çağırır der ki bende bir kuzu vār kestim alır mısınız diye banā şöyledi onlar da **21** satmışlar o ara derviş bir insan gelir asasiyle heybetiylē hanımlarına derler ki iki öksüz **22** kardeş siz bū etten kesip saklamayın olduğu gibi pişirin pişirdikten sorra tabii ki **23** parçalayıp pişirdikten sorra pilav üzerine koymuřlār derviş bismillehirrahmanirrahim **24** deyıp bir tane sađ elinde et ālır ve hemen ağzına doğru yöneltir ondan sorra der ki **26** elhemdulillēh çiğnemedem geri sofraya koyār bunun üzerine iki yetim çocuk birbirlerine **27** bağar derviş bana müsāde der ālır esasını heybesini yoluna devām eder iki kardeş **28** hanımlarına gider der bu yemekte ne vār kadınlar yemekte bir řey yok der peki sizde **29** herhangi birinizdē aybaşı vār mı dēr o halde derviş yemedine göre bu yemeyi dökün o **30** arada zaman geğer derviş uzağlaşır bu iki kardeş yetim kardeş atı binēr onlarıñ arkasına **31** gidēr dervişi yakalar dervişe der ki sayın abicim sen bu yemeyi niye yemedin derviş der ki **32** benim nefsimin istediyyinin karşısındayım yāni nefsinin istediyyini ben aksine **33** yapıyorum ben elime eti attıđımdā nefsim daha öncekinden daha fazla çekti onun için ben **34** bu eti bıraktım yemedim tabii ki bu iki kardeş bunlara inandırıcı gelmedi eve **35** döndüklerinde tabii ki yemek dökülmüştür o kuzuyu satan komşusuna çağırılār derler ki **36** kardeşim sen bize bu kuzuyu sattın biz hārangı bir para senden yeter ki bizi dođruyū **37** řöylē adam der ki ben altı ay önce bu kuzuyu hayvan pazarından aldım çok zayıftı **38** besledim sabahı ona yem koymaya gittim dē bağtım ölmüş bu ölen kuzuyu kesip size **39** sattım şindi ulemeler bu derviş nefsinin istediinin karşısına dikilmış kimi diyōr yōđ orda **40** fitne yapılmaması

için doğruyu söylememiştir bunuAllah rahmet eylesin hac ıbrahîm **41** ırmıdandan ben bunu şâhîd oldüm vë daha çok bir konuyu deyikti dedi ki işte bir adam **42** atını almış sansarine doğru gétmiş vë her tarlanın başındâ biraz yaydırmıştır sorra **43** hocaya gelmiş demiş ki ben kimseye eziyet etmiyörüm her tarladan birazcık âlıp zarar **44** vermeden hayvanımı doyuruyörüm o da dedi ki sen bunca kişi sanâ öbür dünyadâ hisaba **45** çekmesin kul hakkına aramasın sen hiç olmassa bir kişinin tarlasını bırak bir kişi seni **46** sorgulasın bunuAllah rahmet eylesinden çok şeyler öğrendim daha fazlası da vârdı **47** aklıma gelen şu an bunlardır teşekkür ederim. **48**

9.3. Cuma İri

Yaş: 70

Öğrenim durumu: Okumamış

Meslek: Çiftçi

âdim cumâ iri bin dokuz yüz elli bir doğumluym çakıryit köyündeyim okumam yazmam **1** yök faķat biliyöm oħula gitmedim de faķat biliyum okuma yazmâm vār geçtigimiz hayat **2** öncedën şimdi dël öncedën çiftçilikten ũraşıyörüz eskidën pammuk vār ekin vār onlan **3** ũraşıyörüz anamlan çok iyyiz aramızda halla çok şükür bir tartışma bir şeyimiz de olmadı **4** şimdiye kadar daha iyyizAllaha çok şükür biz üç erkegiz üç tene kız onlar da ‘eynı **5** bizim gibi bu çiftçilikten ũraşıyorlar tēbi bu ev kadını ne çiftçike mı gidici yök ev ihtiyeci **6** neysē o ihtiyeci yappıyör kocaları çiftçilikten uğraşıyör koyunculukta uğraşıyör çubanlıķta **7** uğraşıyör bizim buralarıda başka bir şey yök bu kadar yetmişe gittim yetmiş üçe **8** eskerden geldim yetmiş ikkinin sōnu yetmiş üçte geldim ‘eskerdën acemi birliktē ēzine **9** çanaķķale ördan çıhtık şeye geldik ösmaniye adana dël mı ‘adanaya bāğlı vallâ eskidën **10** ‘eskerlik çok zordu her yönünden ekmek tarfi çok az gelir yök suy tarafı dâ gine sıhıntı **11** vār biz türkçe doğru dürüs bilmiyörüz dayak yeriz bilmemezliktēn soruyōlār bu kelime **13** nēy biz nerden bilicik bu kelime nēy anlamı nēy her şey vār soru soruyōlar bu parça **14** nēy bu parçayı nerden bilicik ya çavuşlar anlatılar öylē bileni biler bilmeyenı dayak yer **15** öndan sorra bir daha biliciñ ya‘ni kesinlikle bilmemezlikte bir şey yök bilicin öğrencin **16** bu parça nēy bu parça nēy hepsini öğrencin bileceksin bũ çiftçilik koyunculuk bizim **17** meslegimiz bũ başka bir meslegimiz yök bir de koyunlardan vazgeçtik ineklerden **18** beslemeye başladık dël mı başka bir şeyimiz yök ne ehliyetimiz vār ne tırımız vār birkaç **19** dũlümümüz vār ondan uğraşıyörüz iki tene inegimiz vār onlan da uğraşıyörüz başka bir **20** işimiz yök ben yetmiş üçte ‘eskerden geldim yetmiş altı on ikinci ay yirmi sekızinde **21** evlendim

ben ‘amcam kızıyla evlendim komşumuz düğün yapmadık düğün o zamān **22** düğünümüz dē yōk çok az vār ye‘ni düğünler yapan da vār yapmayanlar da vār amma **23** durumza görē bizim durumuz o kadar musait degildi zamırdan çaldık darbuğadan çaldık **24** gelin getirmek için iki çocuğum vār biri evli kendi halinden uğraşıyōr biri burda **25** benden bereber bunu daha evlendirmedik altı tāne kızlarımız vār onlar hepsı evli herkes **26** evine ayrı. **27**

10. Cilvegözü

10.1. Abdurrahman Yayar

Yaş: 56

Öğrenim durumu: Ortaokul terk

Meslek: Çiftçi

bismillehırrahmanırrahım önceliklē abdurrahman yayar hatay reyhanlı doğumluyım **1** cilvegözü mahallesinde ikamet etmekteyim ibrahimpaşa soğak biz burda kırsal kesimde **2** doğulu köylerde ibrahimpaşa cilvegözū gümrük tabı bizim kapısı orta doğuya hitab eden **3** gümrük kapısı yalnız yanında komşu köyler olarak üç köy akrabamız ibrahimpaşa **4** fevzipaşa çakıryiğit cüdeydenin bir kısmı reyhanlıda da akrabalarımız vār köklü bir **5** ‘ayleden gelmeyiz ‘aşiret burası kabile ‘aşiret demeyelim dē kabileden oluşan büyük bir **6** ‘aylemiz vār berri ‘aşireti diyē bir evlādın yedi çocunun nesliyiz ‘aylem hayvancılıkla **7** uğraşrdı dā öncē ondan sorra çiftçiliğē döndü elli altı yaşındayım eytim durumum orta terk **8** oğula devam etmeme sebeplerimden birī ihtilāl dönemlerinden kaynaqlanıyōr yetmiş **9** dağkuz seksen yıllarındaki yaşadıklarımız sıkıntılardan dolāyı oğulumuza devām **10** edemedik ‘aynı zamanda kırsal kesimde yaşadığımız için kendimizi geliştiremedik yāni **11** mahsur kaldık burda daha doğrusū bu sebepten dolyayı çocuklarımı eğittim tabı o **12** zaman okuldan çıktıktan sorra çiftçiliye devam ettik ‘askerlīmi yaptım ‘askerlikten sorra **13** bir süre sorra tırcılık yaptım uluslararası orta doğuya çalıştım üç beş yıldā sorra **15** antakya reyhanlı arası yolcu taşıdık münübüslerde ondan sorra reyhanlıda esnaflık yaptım **16** ufağ bi düğkanım vardı onu çalıştırdım çocuklarımı güzel bir şekilde yetiştirmeye **17** çalıştım iki tānesi emniyetçi biri eczacı biri öğretmen biri mühendis iki tānesi dē öğretmen **18** olarak oğuyō evliliyim ben akrabalarımından almadım yāni kısmetim dışardan oldū **19** görücü usuluylē hala köyde yaşıyōrum memnunum hayatımdan mutluyum bi daha **20** dünyaya gelirim yine aynı yerde yaşamaya çalışırım aynı evliliyi yaparım çocuklarım **21** aynısını

olmasını isterim babam iki evli bizim burda oğlan çocuklara önem verirler **22** eskilerimiz şu anda tabî biz onu aştık alaha şükür kızlar da bizim için dērlı olanlar da dērlı **23** babam iki evlilik yaptı daha öncekî insanlarımız hep geneldē iki evlenirlē bir **24** kardeşim dā oldū vē şu an iki kardeşiz yeddi kız dokuz kişiyiz yāni toplam bulunduğum **25** yer statü olarak köydür köyümüz ibrahimpaşa ismi ibrahim paşa daha öncē mısırdan **26** gelen bî paşanın ismini taşıyūr burdaki akrabaların hepsı amca çocuğū kardeş yiyēn diğēr **27** köylerde de saydığım iki üç köy var gene akrabalarımız geçimimizi hayvancılıkla **28** bazıları çiftçilikle uğraşarak hayatını geçimini sağlıyōr yeni nesil Allaha çok şükür **29** çocuklarımızı mēmur yapmaya çalışıyoruz onları devletimize mēmur olarak çalışıyōlar şu **30** andā hayat o şekilde devām ediyōr bizim ve memnunuz hayatımızdan çok şükür **31** devletimizden de Allah razı olsun bizē bu güne kadar hep özellikle son zamanlarda verdiyi **32** eytim konusundā servislerimiz buraya kadar geliyō çocuklarımız iyi bir şekildē iyi **33** oğullarda eyitmeye çalışıyōruz ve başarıyoruz Allaha şükür biz inşallah dahaiyi yerlere **34** getirmeye çalışırız çocuklarımızı. **35**

10.2. Fatma İri

Yaş: 64

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

bēn fatma irī ibrahimbaşada yāşım atmış dōrt soyādım aqkuşlardān ānām ‘ayşē aqkuş **1** babām hüseyin aqkuş ābilerim hepsī aqkuşlardān çocuklārım vār maħmūd irī kemāl irī **2** memet ‘ali irī ben hiç oħula gitmedim āltı kız dōrt kardēş oğlān işte kızmaya gittik **3** pammuk toplamasına gittik soğān ekmesine gittik soğān sökmesine gittik işte böylē işler **4** ‘afarayā tarlardā böylē iki tene rehmetlik öldū ūv bir tene kıbristā bir tene riħeniyedē hiç **5** yāni işleri yōk güçleri yōk kardeşim kızlārı bir tene kıbristā bir tene burda oturmūş obir **6** diyerleri kardeşim kızlārı ābimin kızlārı riħeniyede evlenmişler oturmuşlar yāni böylē **7** kız kardeşleri vallahī çalışıyōlar kimisi çalışıyōr kimisi oturmuş ben gibi yā‘ni işte böylē **8** düğünüm oldū ‘amcayā tanıştık ben tanımādım işte geldiler beni gördüler tanıdılar bir **9** ‘amcam oldū kenleri getirdi beni gördüler tanıştırdılar öldū düğün oldū bilirsin artık **10** geldik gelin durāk köyē öndan bölē düğün ‘aynı düğün bu düğünler gibi oldū bizim **11** dugunumuz ‘aynı gelinlik vār her şey vār ben görmedim kendimi çehiz zamanı gittik **12** cehize ‘entekeyeyē orda gördüm tanıştık kenlerden kendinden ye‘ni eşimdēn ollar **13** ‘amcamgil kaynanamgil tānidik daha öncē kendı án sonunda geldi tanıştık birbirlerimizē **14** kısmet oluncā öldū önceden başlık parası vār vallahi almādılar

‘aylem almadılār başlık **15** parası dedilēr siz ne yaparsañız çocuđuñuzā yapıksınız evinize gelmiş ceħiz her şey **16** aldı ‘aynı şimdik gibi mobilyā her şey aldılār benüm için mobilyā aldıktan sorra geldi **17** burayā her şey benim evimē geldi ben geldimde evim yōk kayınbabamda oturdum yeddi **18** yıl oturdum yedi yıl sorradan ayrıldık evimiz olduAllaha şükür geldik evimizē oturduğ **19** ayrıldık böylē daha güzēl eski düğünler iki gün üç gün ē şiddiki bir gün ikinci gün **20** tamam bitti üç tene çocuğum vār iki tene tokide çalışıyōlar bir tene cemmesinin yanında **21** ‘aliceden kızlar da çalışıyōlār üç tene bir tene daha beķār iki tene velı çocuğ çoluğ **22** sahibı bu dā daha beķār benlen kendi evde oturmuşuğ yārın gelicilēr söz taħıcılār üç āy **23** sorra inşallah düğünden başlalar tatlıyı yeyicilēr sorra düğünden kenler alıcı eşyeleri ev **24** eşyeleri kenler de biz başlık parası istemedik dedik kenlere siz yaparsınız ođluñuza **25** yapıksınız ne alırsanız siziñ evimize alıksınız biz de artık bizim hatrımızda ne çıkar biz **26** kızımızā yapıyōk bu da ye‘ni bñ insanın eli ne kadar gücü yetersē bñ yapar kızınā gücü **27** yapamaz işte bölē şimdik bölē rāzı olduğ hem kenler hem biz inşallah kısmet ölur devāmı **28** ölur inşallah kendi de ıstanbulā götürücü inşallah orda mutlu olurlār rahat kalırlār. **29**

10.3. Bedia İri

Yaş: 55

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

ādım bedia’ soyādım irī yāşım elli bēş mı elli dōrt mü böle ye‘ni yā elli dōrt yā elli bēş **1** köyüm cilvegözü meħellesī eski ādı ibrahimbaşa köyü benim babamın ādı mer‘i şanverdi **2** ebilerim ħesen en büyük ħesen şānverdi küççükü ħüsēn ħüsenin küççükü ablam ħadiccē **3** ablam ħadicenin küççügü ābim ‘eħmēd sorra ābim meħmēd sorra ablam ‘ayşē ben en **4** küççüğüm zatan öylē yaşadığım ye‘ni benlen ābim meħmēd çok yaşadık bereber o diyer **5** ebilerim herkes evindē ama bñ çok bereber kaldık babamdan annemden böyle ye‘niy **6** ħayvancılık uğraşorduk bir tarla vardı ħarpuz böylē ekıyōrduk birez bağımız vārdı zāten **7** biz tesedüfēn kısmet oldū tāniştik evlendik berdēl sorra üç çocuğum oldū sorra ben **8** ħastalandım zaten şimdī ottuz bēş yıldır ħastayım şeker ħastasıyım hem de şekerden **9** dolayī üç parmağımdan attılār şimdi ev ħanımyım oturuyōm şimdi bēn üç çocuğum vār **10** bir kız iki ođlān biri evli çocuğları vār dört çocuğları vār uv ō küççük evli ama **11** çocuğları zatın olmadı daħāAllah kerīm bñ dışardan oħuyō ye‘ni hem düz işçī hem **12** dışardan oħuyō kızım evli hepsı evliler zatēn sadecē benden beyım evdē yaşıyōruz **13** elħamdillē sabah ħalktıđım zaman ye‘ni

namazdan sonra zatān birēz rehet ederiz yataktā **14** sorrā kaḥıp sobayī yihiyōruz kaḥvaltı yaparız ev süpürme silme camlar silme vallā **15** yemek yaparız bayram için ‘erefē günū içli köftē yaparız dolmā yaparız sütleç yaparız işte **16** sabah ye‘ni mezarlıgā gidiyōruz ziyaret ediyōruz ev gelincē misāfir gelirlē sifrā **17** koyōruz birliktē yiyōruz bayramlaşırız çoçalata kolonya zatan ikrām dā yaparız böylē. **18**

11. Güverada Köyü

11.1. Yusuf Yıldız

Yaş: 54

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Çiftçi

benim adım yusuḫ yıldız ḥarran kavalcık köyündē güveradā köyū yaşım elli dōrt okudum **1** beşe kadar beşinci sınıfa kadar okudum biz çiftçiyiz pamuk ekliyoduk biber ekliyoduk **2** bugdāy hayvancılık tā uğraşyōk böylē yāni yeddi kardeşiz ‘aynı çiftçilikle uğraşyōr **3** hepimiz çiftçiyiz yā‘ni ‘ācemi birlik amasya ‘amasyadan sonra kıbrısa gittik askerlik **4** yeşilyurtta yaptım eytim zordu yāni çok eytim vārdı bi dē eytim artı spōr her şey zordu **5** ya‘ni üç āy amasyadā on beş ay kıbrısta yaptım yeşilyurtta işte böylē geçti ‘askerlik **6** ‘askerden geldiğimden iki yıl burdā çiftçilik yaptık çiftçiliktēn sorrā gittik evlendik görücü **7** olarak şey ḥanımmı gördük ev kurduk işte evlendim kavga ettimiz zamān ya‘ni onlar **8** çok bizden daha fazlā ama **9**

Niye kavga ettiniz? 10

bir kişinin yüzündēn iki kişi kavga etti başka böyle bir davaya çevirirler biz birkaç kişi **11** reyḥanlıdā bütün ‘aşireti getirmişler başka yerlerden getirmiş sonra kavga büyük olur **12**

Sonra nasıl anlaştınız? 13

sonra ‘aşiretler girdi şanverdilē bi dē başka araya girdilē bi dē para ödedik **14**

Para ne için? 15

onlarda üç kişi yaralı ağır yaralı vardı para koyduk yirmi milyār valla bilmiyōm on yıl **16** öncē mı sekkiz yıl önce mı diyelim elli kişi onlar üç yüz kişi **17**

Siz elli kişisiniz ve onlardan üç yaralı mı var? 18

nē üç yaralı yirmi tene ō ağır yaralı olanlar üç kişi he ḫal bunlar çalışamaz bilmem nē ḫala **19** yaşıyorlar ama bir tenesi saḫatlandī bir tene zaten kendi saḫattı bir vurma vurmuşlar **20** ordan tam saḫat olmuş ḥarranda vār ama bizim yıldızlar var ‘aynı ‘amca

çocukları **21** reyhanlıda da vār bizim tarlalarımız ordā babamordā kardeşlerim üç kişi ordā eskidēn **22** ‘aşiretçilik çok vārdı şimdi de ‘aynı dā vār ‘aşiretçilik vār ben bu ‘aşiretçiliği hiç **23** sevmiyōrum ve bu ‘aşiretçilik nē peygamber zamanında ne de şeyinde yoktu yāni **24** peygamberlik deīl esās şeyin müslümanlık olması lāzım ‘aşiretçilik insan müslüman **25** olduktan kerī hepsı kardeşir yāni müslümanlıktan olduñ mu hiçbir sorun yōk eskidēn bir **26** kişi kavga ederdı büttün ‘aşiret gelir yāni bu ‘aşiretçiliyi ne seviyōrum ne dē iyi bir şey **27** dīl yāni işte böylē gidiyō bizim bu taraflār ‘aşiretçilik olduğu için ī dēl yāni. **28**

11.2. Ahmet Yıldız

Yaş: 52

Öğrenim durumu: Lise mezunu

Meslek: Çiftçi

ben ahmet yıldız liseyi bitirdim önceden eşim beş çocuğum vār hatay reyhanlıya bağlı **1** güverada mahallesinde oturmaktayım yaş yirmi sıfır beş bin dokuz yüz atmış dokkuz bin **2** dokkuz yüz dokzan ikkide şöförlüğe başladım uluslararası çalışmaktayım ordan suriye **3** ürdün suudi ‘arabistān katar küvēt avruppa ülkeleri romanya polonya ingilterē fransa **4** muskovā tüm ülkeleri çalışmış oldüm ve şu an taç yıldız uluslararası nakliyatı kurdum ikki **5** bin dokkuzda araçlarım vār yine uluslararası çalışmaktayım hattımız muskovā ben **6** dokzan dörtte muskovaya ilk gittim dē sıfırın altında kırk bēş dereceylē orda dondum ve **7** iki ‘amaliyyat geçirdim beni uçaqla getirdilēr ‘arabayı orda bıraktım hayat sürecimiz **8** böyle şöförlükten geçti ve şimdī emekliyē iki yıl kaldī çiftçilikle uğraşyōm tarladayız **9** pattatēs sōgān pāmük dāri hepsini ekmekteyiz ben ve çocuklarım tarladayız bahçemiz vār **11** onla uğraşyōruz hayat böylē geçiyōr siyasi tarafım vār aq partiyē mensubum halkla **13** ilişkiler başkan yardımcısıyım siyāsīm bū hayatımız da böylē şu ān hala devam ediyōruz **14** nakliyede devām ediyōm hayat süreci işte emekliyi bekliyōruz yıldız mahallesi dōrt **15** dededen olmā yıldız soyatlı her şey yıldız şu an üç yüz elli seçmenimiz vār üç yüz elli **16** seçmeni dē öğretmen ve imam hārīç hepsı yıldız bu süreç içindē biz kavalcık harrana **17** bağlıydık geçen seçimi orda geçirdik inşallah bir dahaki seçimi orda geçirmeyeceyiz **18** ayırmaya çalıştık meclisten geçti şu an vali beyde vali beyden de çıkarttık iç işleri **19** başkanlīna gönderdik iç işleri bakanı onayladı ve şu an geri geldi valiyē ve yıldızlar olarak **20** aldık ismini onaylandı şu an bizim güverada dedimiz mahallemiz yıldızlar mahallesi **21** oldū inşallah iki bin yirmi üçte muhtarı dā ayrī ağzaları da ayrī yıldız mahallesi olarak **22** geçecektir hepsı akrabā yāni genellikle ne dışardan alırlār ne dışarıya verirlērdı ama **23** şimdiki gençler

tabii ki farklı oldu okuyan kendi okulundan birbirini 'ayarlıyorlar da cazip 24 geliyo eskiden böyle deddi herkes çifçilikten uğraşırdı kimse kimseyi görmezdi bu 25 nedenle herkes amcasının kızı yök teyzesini kızını alırdı böyle gidiyodu hem çocuklarım 26 şu an sağlık okuyō üçü de sağliççı diyer ikisi normal ortaokulda şu an böylecē gidiyō 27 şu an köyün gelişmesi için alt geçit ve üst geçitlerini yaptık köyün girişlerinē 28 asfaltlamasını da yaptık yolu sağliç ocağına muracaat ettik sağliç ocağını yaptık kenleri 29 onay aldık okulumuz on üç derslik çok güzel bir okul o da mahallemize ayit camimizi 30 yaptık çok şükür belki reyhanlının en güzel camiyı hemen hemen bin kişilik üç kattan 31 oluşuyō altı misafirhane cenazelere bazēn düğünlere de kullandımız oluyō iki üçüncü 32 katları namazlık için yıldızların mahallesi farklıdır böylecē devām ediyōr. 33

11.3. Mehmet Yıldız

Yaş: 49

Öğrenim durumu: Ortaokul mezunu

Meslek: Çiftçi

memet yıldız hatay reyhanlı bin dokuz yüz yetmiş iki doğumlu ortaokul mezunuyum 1 serbes olarak işimiz vār ortaokulu yatılı olarak okudum ortaokulu bıraktıktan sonra iş 2 hayatına başladım askerliyi gittikten sonra kıbrıs macerası başladi kıbrısta birkaç sene 3 kaldıktan sonra hataya geri geldik hatayda serā işine başladık iki bin üç yılındā iki bin üçte 4 devletin vermiş olduğu teşvik amaçlı serayı kurduk takribēn on sene seracılık yaptık 5 ondan sonra serayı çifçiliği bıraktık arı işine başladık arı işini dört senedir takribēn 6 yapıyoruz iki bin üçe geri dönersek iki bin üçte serayı kurdumuz zaman başta çok 7 sıkıntılar çektik serayı güverada köyüne kurduk reyhanlıda ilk seralar reyhanlı 8 mıntıkasında ilk güverada köyünde seralar kuruldu memet yıldız ve memet āpiş teşvik 9 amaçlı tarım müdürlüğü seraları verdi devlet desteklemesi kaymakamlığın devlet 10 desteklemesilē o zamanlar serayla ilgili ilçe tarım vermesine rağmen seradan anlayan pek 11 kimse yoktu bunun çok sıkıntısını çektik yāni reyhanlıda reyhanlı genelinde 12 mühendislerin sebzeden anlamaması çok bizim için dezavantajdı ama Allah bize bir 13 mühendis müşahhar etti o mühendizin antalya tarım müdürü hacı yilmāz onu bize 14 müşahhar etti işi öreten oydu ilk iki sene epey kar edeceğimizē yāni ancak masrafımızı 15 kurtarabildik o dönemlerde mühendislerin olmaması gübreyi 'ilacī nāsıl atacāmızı öreten 16 kimselerin olmaması bize sıkıntı yaşattı ondan sonra yavaş yavaş iki sene geçtikten sonra sā olsun hacı ābi sayesinde yavaş yavaş ilerlemeye başladık serada epey

gelişme **17** oldü yāni burda reyhanlıda mühendislerden daha fazla anlayabilecek düzeye getirdi bizi **18** sağ olsun hacı yilmāz plastik sera taqribēn güzel yapılırsā ĩy yapılırsā bir dönüm **19** seradan yirmi yirmi beş tōn salatalık alınır on beş yirmi tōn bu plastik sera **20** koşullarında biz buna Allaha şükür yetiştik kitapta yazılan tonaja ulaşmaya başardık **21** taqribēn bir on sene sürdü on sene boyunca halē sebze haline hiç sebze vermedik **22** sebebiysē halde ortak olmaları çiftçiye ortak olmaları kıardan kıarın yarısını alıyō o yüzden **23** kendimiz pazardā satış yaptık işte pazarlardā bir çiftçi için kendi ürününü kendisi **24** satmāsī kıarı yüzde elli attırıyō yāni ĩy bakımın yanındā sadece çiftçilik yetmiyū pazarın **25** oluşması pazarın olması çiftçiyē epey bī kıār getiriyō bu yüzdēn sebzenin ya da herhangi **26** bir ürünün pazarī çok önemli bu böyle sürdü taqriben böyle sürdükten sonra öylē devam **27** etti sebze işi bundan sonra bu ārı işine girdik ārı işinden Allaha şükür bī naturēl yāni **28** doğāl bal işi yaptım bundan da çok memnunuz bilerek işi yapmaya çalışıyōruz insanlara **29** faydalı olacak bir şeyi yapmaya çalışıyōruz çünkü Allah diyō bal için balda insanlara **30** şifa var diyōr biz dē şifa kaynağı olan balı gerçekten şifa olması için uğraştık balda **31** sahtecilik yapanlar o ayetē ters düşüyō onun için biz āyetin gereğini yapmaya çalışıyōruz **32** hayatımız böyle devām ediyō. **33**

12. Kavalcık Köyü

12.1. Abrurrezzak Ezer

Yaş: 51

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Çiftçi

abdurrazzak ēzēr bin doqkuz yüz yetmiş doğumluyūm kavalcık köyü harran köyü beşē **1** kadar oħudūm ilköretim okulū beşē kadar okudum çiftçiyiz annem babam çiftçilik yapıyōr **2** şartlar böylē müs'ade etmedi okumak için yāni bu durum böylē gitti askerlikten öncē biz **3** doqkuz kardeşiz yeddi erkēk iki kıız en küççükleri bēnim köyde olduğum için herkes **4** çiftçidir çiftçilikten uğraşıyō yapacak bir mesleyimiz falan inşa'āt üzeri yāni çiftçilikte **5** pamūk ekeriz soğān ekeriz domātēs bibēr zira'āt üzeri bin doqkuz yüz doqzanda askere **6** gittim komandoydum acemi birlīm ıspartadır o zamān ırak savaşı başlıyōdū yā'ni çok **7** şartlar zordū eytim üzeri komando olduğumuz için çok zor bir dönem geçirdik dağıtımdan **8** sorrā boluya gittim bolū komando tuKayī orā bizim tabūr doğuya tayin edilmişti o **9** şartlarda biraz zor eytimimiz oldü şırnağa gittik şırnaqtā doqsan birdē çig olayı olmuştu **10** bizim benim arkadaşlarım atmış dört kişī aynı çatal aynı kaşıқта yedimiz 'askerlik **11** 'arkadaşlarım hepsi vefāt etti çigdan dolāyī

çok zordu yāv o askerlik şartlar çok zordu o **12** yüzdēn anlatacak çok şey var da amma zor ‘askerlīm bittikten sorrā genelde kıbrısa **13** gidip çalışmayā gidiyordum sorra dohsan üçtē evlendiķ nişan yaptık evlendiķ çok şükūr **14** bugünlere geldiķ gene benim dē sekkiz çocuğum vār altı kız iki erkēk şu andā üç kız **15** evlī bir oğlan evlī üç kız evdē bir oğlan dā evdē çok şükūr çok mutluyuz elhemdulillē yāni **16** dedīm gibi evlendiķten sorrā insān çocuklarıylan berebēr artık yaşamaķ için mücadele **17** ediyoruz çiftlik derken inşa‘at derken sondac işinē geçtik sondac işi yapıyōruz çok **18** şükūr mutluyuz çok şükūr yāni sondajcılık biraz zor bir meslek kıyu elli yüz metreye **19** kadar sū ihtiyacımızı bulmaya çalışıyōruz yāni meslek zor bir meslektir ammā mücadele **20** güzel bir şey yā bazēn suyu bulduğumuzdā su zayıf olabiliyō yazın sular çekilīr aşāyā **21** kışın da su biraz yükselir o dā kısmet Allah herkes güzel bir su nasib etsin öyle diyelim **22** yāni bizim köy harran dedikleri köy eskiden çok filim çevirlerdi burdā bir zamanlar **23** tarık aķan vardı adaķ filmi çekildi su kıtlığı olmuştū tepeye çıktık du‘a ettilēr namaz **24** kıldılār yağmur du‘ası ettilēr kemal sunal rahmetlik te filim çevirdi iki filmi vār kibar **25** feyzo vār kadir inanırın filimleri vār neden harranda filim çekiliyō ben de bunu izāh edīm **26** eskidēn evler bir odalık ē bizim köyde çiftlik vār o çiftlik te çok güzēl bir manzarası **27** vār havuzu vār yāni şato diyebiliriz o zamanlar için herkes ona gönül vererek yer de **28** müsā‘it olduğı için herkes heveslenip buraya geliyordu. **29**

12.2. Ahmet Demir

Yaş: 52

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Çiftçi

adım ahmet demir elli iki yaşındāyım kavalcık harran köyünde yaşıyōrum öğrenim durumū **1** beşe kadar okudum gençken biz çocuk yaşadık biz beşe kadar okuduk bizim gelirimiz **2** za‘ıftı fakirlik te vārdı sorra evlendiķ cocūmuz oldu üç tāne cocūm vār dört kız köyde **3** yaşadım yaşamız bū çiftlikten başka bir şeyimiz yok dört kız üç erkek başka yok **4** gelirimiz yok diye okumadık işleri çiftçilik başka bir şey yok hepsi evli hepsi çocukları **5** oldu acemı birlimi izmirde yaptım usta birlī edirne görev piyāde şöför olarak geçirdim **6** askerlik güzel bir şey eskide dā iyīdi şindī eskidē masraf azdı yāni gelir çok yemek güzel **7** şindi asker olmadımız için askerlik nōldunu bilmiyōķ dayımın kızını gördüm sevdim **8** evlendim sadecē bū asker geldiķten sorra dūnümüz oldu allā şükūr çocuklarımız oldu **9** evlendiķ hayat yürüyōr sevimli bir hayat eski dūnlēr iki günlük başlardī bir gecelik üçüncü **10** gecede bitiyōrdu düğün evlilik güzeldi hayat

güzeldi evlendik alabalik oluyodu dugun **11** bole kibar feyzo konakta filim cekildi inek saban sener sen ilyas salmin bunlar cekildi **12** filim guzel oldu simdi havuzu da var sey de var konagi cok guzel koye filmi seven **13** kisiler cok geliyor yani haftada uc dort kisi geliyo sayin valimiz gezen gun geldi konaga **14** masraf yapacakti sozu varmis artik bilmiyom ne yapacak biz de durmusuk bekliyoruz **15** halki cok halki cok oldu icin bi de belediyeden biraz kaynakli simdi ilerleme var eskide **16** yoktu herkes durmustu sindi yeni gencler bu ciksan ohuyanlar yaniAllah var ilerleme **17** var yani bizim yasl adamlarimiz burda park da gordun gibi park acik duzelmeyok **18** bekliyoruz yani baska bir sey dil iki bin on birden on ikide basladilar kaynakcimiz var dort **19** tane berberimiz var bes tane dukkanimiz var bi tane tornacimiz var lestickilerimiz var **20** bunlari emeyi var koyde yeni oldu dort bes yıl once bunlar yoktu simdi oldu eskide **21** eski adamlarimiz bunlari dusunmuyodu simdi ilerleme oldu koyde her sey bakkal dukkan **22** esnaf berber hepsi acildi alla sükur bu koyde bi de hayvancilik var hayvancilik ta za'ifti **23** dedelerimizde oturlardi simdi hikayelerimiz anlatilardi biz de dinlerdik eski adamlar **24** gittikten sonra ne hikaye kaldi ne bi sey gencler yeni nesil cikti da iste şöyle gencler var **25** simdi hali sahamiz var orlarda tahiliyorlar hikaye ne dinliyorlar ne bi seyAllaha bin **26** sükur devletimize guzel okulumuz oldu hali sahamiz oldu futbol sahamiz oldu guzel **27** eksilerimiz yok sadece bu kanalizasyon eksimiz baska bir sey yok koyumuz biberli emek **28** meshur dogme bu pilav iste bunlar iki cocugum var biri okuyo lisede biri 'askeli bitirdi **29** uc kizim var ucu evli eski dugun davullu zurnayli simdi sanatçiyilan yeni dugun daha **30** alabalik oluyo dugun guzel oluyo kizim yeni evlendirdim oldu iki seneyli **31** hayatından memnun soruk yok. **32**

12.3. Rasim Demir

Yaş: 54

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Esnaf

ben rasim demir elli dort yasindayim harranda dogdum burda cocuklum gecci harranda **1** dogudum buyudum beşe kadar harran kavalcik koyunde okudum cocuklarimiz biraz zor **2** dönemden gecci yani eskiden fakirlik vardı agalik vardı bizim cocukluk dönemimiz zor **3** gecci tarlalarda calisirdik yani agalik vardı bizim bir agamiz vardı çiftlik sahibi çiftlik var **4** burda fatih muderris diye bir aga vardı burda biz ona calisirdik zaten onu da kibar feyzo **5** cekilmisti burda o filimle onu anlatmisti zaten yani onu seyrederek cogunu cozeriz o **6** yasadimiz hayati yani eskiden cok cok fakirlik vardı bir

pantolonu giyerdik dört beş **7** yerinden yamalî çok zor bir hayat yâni ben çocukluğumdâ hattâ bi şey yaşadım **8** ayaklarımızda ayakkabı olmazdı öyle hatırlıyörüm meselâ bana bir lastik kara lastik bir **9** ayakkabı aldılar sevinçten yâni üç kilo beş kilmetre koşardım yâni o ayakkabıyla yeni **10** ayakkabı almışız diyē yâni böyle bir hayatımız geçti burdâ dedim şekildē o ağaya da aynı **11** şekildē çalışırdık tarlaları ekerdik biçerdik bi sene boyuncâ çalışırdık o ağa dâ işte **12** sene sonunda gelirdi hesâp kitâp neyse üç bēş verirdi yâni annemiz babamız hattâ babam **13** bana bir olayı anlattı rahmetli o kadar yâni fakirlik çekiyöldi ki o zaman bu sınır **14** yoktu suriyē sınırı yoktu yâni gece içerisinde yağmur çāmūr ayakkabısız suriyeye kadar **15** adam işte yük getiriyō götürüyō diyelim yâni nedir yiyecek içecek yâni o gecē **16** içerisinde gidiyō geliyō adam öyle zorluklar yaşamışlar yâni tâbi o zaman sınır yoktu **17** asker yoktu böyle anlatıyolar bunları bizē işte sordudan sınır da çizildi burdâ ondan sorrâ **18** büyüdük biraz okuduk beşe kadar okudum biz sekkiz kardēşiz benim bi tâne ābim **19** okudu işte elektrik dayresindē sorrâ müdür oldü iyi bir yerē geldı şimdi dē emekli olmak **20** üzerē araştırma hastanesindē çalışıyō biz okuyamadık tâbi biz çifçilî yaptık aslında **21** böyle çok büyük bir imkansızlık yoktu okuyabilirdik ama zördu şartlar zordü o yüzdēn **22** okuyamadık sorra ben askerlik dönemime geldim işte askere gittik askerde dē burdura **23** gittim orda topçu alayında bir askerlik yaptım ordan üç āy o zaman bizim dönemimizde **24** on sekkiz aylıktı şimdi tabi askerlik düştü eskiye göre on sekkiz ay askerlik yaptım **25** ordan da çorlu tarafına gittim bî havaalanına ordâ askelimi bitirdim geldim yâni askerlikte **26** böyle çok zor şeyler yaşamadık normal bir askerim oldü sorra geri geldim köyümē **27** hayat şartları zordü tabi ordan geçerken işte istanbuldan geçtik bîz ondan sorra istanbulu **28** gördüm tekrâr buraya köyüme gelirkēn istanbula gittim çalışmayâ bî terzi işindē **29** konfeksiyōn işinde çalıştım yâni üç beş makinayla işçilik yaptım birkaç senē sorrâ üç beş **30** tâne maşinâ aldım çalıştım iki senē üç senē iyî bir işim oldü yetmiş tâne maşinâ oldü **31** iyî bir yere geldim ihracât yaptım almanyayâ böyle bî işim oldü sorrâ tekrâr almanyâ **32** tabii ki orası türkiye gibi dil almanya çok zor bî ülkē yâni gönderdimiz ürünleri **33** beyenmedi bize geri gönderdi dekont yaptı yâni bizi bayâ hırpaladı ben bi dē ortağım **34** vardı o dönemlerdē ondan sorrâ yâni yinē çok şükür tabi ki tamamen bitirmedı bizi hani **35** amâ iy bir dereceye gelmiştim yanımdâ yetmiş seksen tâne işçi çalıştı yâni nerdeyse bî **36** fabrika olmuştu benim için tabi istanbuldâ hani derler yâ istanbulun taşı toprâ altındır **37** oradâ iy şeyler kazandım sorra tekrâr yine birazını kaybettik şimdi orda da çalışıyörüm **38** kendi köyümde dē gidip geliyörüm kopmadım evlendim tabi ki yedi tâne çocuğum **39** oldü onlar okuyolar bazıları işte üç tanesı tam

oğuyamadı bī meslek saħibi edindilēr **40** çalışıyōlar diyerleri oğuyō şimdi yinē köyümē geri geldim köyümde böyle bī babamdan **41** alma bi ev vardı onu onardım yıktım daha doğrusū iki katlı bi ev yaptım şimdi tekrar **42** böyle istanbulā gidip gelmeyi düşünüyorum böyle ekmeymızı çıkarmaya çalışıyōruz **43** işte yāni hayat bū bizim hayatımızdan geçen bunlar. **44**

13. Ahmetbeyli

13.1. Ahmet Süzgeç

Yaş: 47

Öğrenim durumu: Lise mezunu

Meslek: Güvenlik Görevlisi

adım aħmet süzgeç kırh yeddi yaşındayım aħmetbeyli köyünde oturuyorum ilkoğulū **1** köyde oğudum ortaoğulū reyhanlı yatılı bölgede oğudum liseyi dē reyhanlıda oğudum **2** daha sorra burdā köye geri dönerek çifçilik yapmaya başladım dāh sorra askerlik yaşı **3** geldinde asker olarak niğdeye gittim askerlīmi niğde jandarma olarak yaptım dāh sorra **4** askerden geldikten sorra nişanladım dāh sorra işe girdim reyhanlı devlet hastanesinde **5** daha sorra iki bin sekkiz yılında özel güvenlik olarak reyhanlı devlet hastānesine yerleştim **6** halā bu zamana kadar orda çalışmaktayım hastanede sıkıntılarımız çoğ özellikle hasat **7** ziyareti konusunda bizi çoğ rahatsız ediyōlar üzerimize çoğ gidiyōlar bu nedenden dolayı **8** bayā bir sıkıntılar yaşadık bu zamana kadar amā şu an her şey yüzde seksen diyebilirim **9** rayına oturmuş eskisi gibi sıkıntılar yaşamıyōz hasta ziyaretçisi konusunda ya'ni böyle **10** devam ediyor işe başladımızdā millet güvenliyē pek alışık dēldi bu yüzden dolayı bayā **11** bir sıkıntılar çektik millet güvenliğı gördū zaman öcüyle arşılaşmış gibī bir tavır **12** sergiledi bize arşı ama çoğ şükür biz bunu yenerek bayā bir üstesinden geldik şu an **13** millet güvenliğı yāni bī memur sıfatıyla baıyō işte ālıştı güvenlik millet millet güvenliğı **14** ālıştı bu yüzden acildeki sıkıntılarımız da oldū sıra avgalarī işte ben girecēm sen **15** girecēn o önce geldi ben sonra geldim gibisinden bayā bir sıkıntılar yaşadık ama çoğ **16** şükür bu sıkıntılarī zamanla āştık artık millet bu tür sıra avgalarını āştı ben girecēm sen **17** girecēn konularına girmiyō artık herkes yavaş yavaş yüzde seksen yüzde doğsan kendi **18** sırasını bekliyō eski sıkıntılarımız kalmadı çoğ şükür bu pandemı nedeniylē bayā bi **19** sıkıntılar çektik millet bir türlü vürüsün çoğ oldūnu vürüsün yayıldını anlatamadık o **20** nedenlē bir türlü milletin ayānı hastaneden kesemedik inandıramıyoruz öyle bir şey **21** olmādını söyledilēr öyle bir şey yōğ eskiden de grib olurduğ gibisinden derlerdi ama

iş 22 ciddiye bindindē gerçekten millet ayāni kesmeye başladı iş ciddī olduktan sorra bayā bayā 23 bir azzalmalar oldū ḥasta sayılarında millet gelmez oldū yāni yüzde seksen yüzde 24 doksan kurallara ri'ayet etmeye başladı biz de tabī bu arada bir nebze olarak rahat ettik 25 yāni ḥasta olmayıncā işte gidip gelen olmayıncā bir nebze bir şey rahat etmiş olduk ama 26 şu an gine bir kıymıldama vār vürüz gine hareketleniyō millet gine bir hareketlilik vār 27 vaqalar bir nebze çoğalıyō sıkıntılar başlayacak gibime geliyō inşallah bu sıkıntılardan 28 tez gündē kırtuluruz bir de bizim bu sürüyeliler sıkıntımız vār bu sürüyeler bayā bir 29 sıkıntı yaratıyō bizlere nere gitsek önümüzdelēr markete gidiyoruz önümüzdeler bakqalda 30 önümüzdeler bankada önümüzdeler yāni anlayacānız her yerde önümüzdelēr bu 31 sürüyeler bizim de türk ḥalkı için bayā sıkıntı bundan nasıl kırturruz bilemiyorum benim 32 beş tāne çocūm vār en küççū üçüncü sınıfa gidiyō ortancılārī ortaohula gidiyōr biri 33 liseye gidiyōr en büyük kızım o da liseye gidiyō en büyük kızım ismet ayşede okuyō diyer 34 oglūm anadolu bayraktepede okuyō diyer çocuklarım reyḥanlı ortaohulunda ohuyō 35 diyeri dē sa'it çelik ilkokulunda okuyō. 36

13.2. Hediye Kastal

Yaş: 52

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

aḥmetbeylī hediye kıstal ana babā yōk kıocam bēni biraḥtī işe çıḥamıyōm şekerim vār 1 kıurusturulūm vār tansiyōnum vār gelirim hiç yōk ya'nī yardımım yōk tarlam yōk ya'nī 2 bundan şundan millēt zeqāt fitrá veriyōr yaşıyōm Allah tā şahit ya'nī kıomşular dā şahit işte 3 bir tene meskīn kıardēşım vār onlan yaşıyōm varsā yēdik yoksā Allah tā görüyō bēyle 4 Allah tā şāhīt Allah düşürmēsın gene ummē duşlandım ye'ni boşāndim bāḥmıyōr bēni elli 5 ki yāşındāyım işte kıocam beni biraḥtı baḥmādı dışlādı beni āttı benlen kıardēşım yaşıyōk 6 meskin bir kıardeşım vār gelirim yōk anne baba yōk ayrı kıydeyiz ya'ni varsa yēdik yōksā 7 ginēAllahā şükür ohulā gitmedim ohumam yazmam yōk kıırılı beş sene oldū vefāt etti 8 ānnem de öldū sen sāğ öl işte benlen kıardēşım yaşıyōk meskin bir kıardēşım vār çocūğum 9 olmādī kıocām benim üstümē evlēndi biraḥtī 'aynı kıydeyiz ya'ni baḥmıyōr bānā 10

Kaç kardeşiniz var? 11

biz bayān dōrt iki kıardēşım vār bir tene bizi biraḥıp gitti bizē baḥmāz oldū birisi 12 yenişhirdē birisi 'acerkōy 'eḥmetbeyde evlı birisi reyḥanlıdā o dā dül sekkiz çocūğu

vār **13** ancak kendine bahıyör herkeş evindē ummē Allah kimseyi düşürmesin elindē kardeşim **14** bahmıyör kaç senē oldū o yaşıyör tek başınā benlen bu kardeşim oturmuşuk yögürdük **15** beklēdik mayālādik tandūru yaqtık ekmek biz yaptık kendimize ye'ni gelirimiz yök **16** tarlamız yök ma'aşım dā yök ya'ni ben nerden yaşıyöm insānın gelirisı yöksā kocası **17** yoksā çocuğu yöksā elli kī yaşındayım ben nerden yaşayıcım annam yā'ni kim kimē dēl **18** mı insānın gelirisı yöksā ya'ni iki gün üç gün bizde kalan yemegi dökmüyök benden **19** kardēşım meskin kardēşım onu yiyök vallā ben çok mağdurum vallā inān ki o dā görüyör **20** insān kaderinden rāzı olucu erkēn evlēndim çocuğum olmadı öncē dēdi bahıcım **21** zünmememı verdı sorra beni birahtı tā yırımı bir yaşındā tek yā'ni gelirim yök yaşıyöm **22** şimdi işe çıhamıyöm insān kurusturolu varsā şekeri varsā tansiōnu vārsā ben elli iki **23** yaşındayım bu sa'atten sorra nere gidicim ummē çalışıcım. **24**

14. Batı Ayrancı Köyü

14.1. Necla Söyler

Yaş: 67

Öğrenim durumu: İlkokul terk

Meslek: Ev hanımı

ādım neclā söylēr elli dört doğumum batı ayrancıdā beş tene çocuğum vār iki kız iki oğlan **1** allā şükür hepsi evli biri büyük kız kırhanlı evli dört oğlum burda evli üç oğlan **2** riyhanlıda bir de kız riyhanlıda benlen de 'amcan burdāyık köydēyiz ben oğumādım **3** ilkoğulu bitirmēdim ikinci sınıfı oğudum üçē girdim orda oğul geç açıldı yökту yāni bizim **4** zamanımızdā babam rahmetlik oldu kızım oğumādım ikiye kadar oğudum budur anne **5** baba çifçiler aldığım yer de çifçi ē tarlamız vārdı onun işini yapardık yāni çapasını felān **6** gübresini şeyini biz yapardık malcılık malımız vār onlan uğraşırdık işte küçüklüm böylē **7** geçti amcan istedi kendi burda kaldı babası geldi istedi bēnī görücü üsüllü istedi beni **8** nişanlı kaldık bir senē bir seneden sorrā evledik çocuklarımız oldu Allahā şükür çalıştık **9** geri kendi yurt dışına gitti ben de burda çalıştm kendi ordan çalıştı el birli yaptıkAllaha **10** şükür evimiz yoktu ev yaptık çok perişandık yani Allaha şükür kızım kırhanda oturuyör **11** onlar da tatlıcılar yā'ni kocası behi tatlıcı çocukları hepsi oğuyor beş çocuğu vār üç kız iki **12** oğlu vār ikinci oğlu dā tırcı zāten yurt dışına gidiyör araba kendisinin çok şükür memet **13** ortanca oğlum da ne iş varsa yāni iş yapıyör mustafa da güvenlik öbür kızım da **14** küçüğü dē kocası maranķöz allā şükür o dā işlerinde güçlerindeler hacā gittik çok şükür **15** Allaha üç sene oluyör hac görevimizi

de yaptık bir daha inşallah ‘umreye de niyetliyiz **16** Allah kısmet edersē ölmez sağ kalırsāk orayı görēn burayı her şeyi unutuyōr evını **17** çocuğunu her şeyını oranın görevını yapıyōk tavafını yapıyōk ‘umremızı yaptık kırh beş **18** gün kaldık ordā orayı gören burayı hayatta görmez çok güzēl hiç unutulmāz yāni hīç **19**Allahsene de nasib etsīn. **20**

14.2. İbrahim Söyler

Yaş: 70

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Eski tır şoförü

ibrahim söylēr bin dokuz yüz elli bir doğumluyum örenim ilkoğul mezunuyum köyümde **1** batı ayrancıda kalıyorum askerlīmi erzurumda yaptırdım şükür beş tāne çocümüz var **2** yaşantım yurt dışına gittim on yıl kaldım burda çalıştık velhasıl çocukları ever şunu yap **3** bunu yap hayat geçip gitti be kızım anğara mamağta oldu muhabere bölügüydü **4** muhabereciydim ordan erzuruma kaydım çıktı erzurumda on altı ay mı on sekiz ay mı **5** kaldım o zaman şeyler yırmı aydı askerlīmiz iyi geçtiAllaha şükür geldikten sonra **6** evlilīmızı yaptık evlilikten sonra piyasa arabalarında çalıştım bi arabamı aldım yolcu **7** çektik yolculuktan sonra yurt dışına gittim on yıl orda kaldım şoförlük yaptım tır şoförlü **8** yaptım sōk termokın arabalarında çalıştım canlı hayvan çektik yaptım çalışmaları bunlar **9** oldü on yıl kaldıktan sonra buraya geldik biraz aracı aladık aracıyanan çifçilik yaptım on **10** beş yıl yırmı sene kadar çifçiliği bıraktıktan sonra emekli oldüm birahtım çifçiliği kalp **12** ‘amaliyatı oldum birahtım aracımı kiraya verigim yaşantımız böyle devam ediyōr beş tāne **13** çocümüz vār iki kız üç oğlān vār çocuklar da hepsini everdik kızları da hepsini everdik **14** herkeş evinde yurdunda şükürler olsun rabbime herhangi bir problem yōk kendı **15** hayatlarını yaşıyorlar biz de kendı hayatımızı yaşıyoruz evdē emeklilīmiz vār şükür **16** rabbime Allaha çok şükür iyyiz Allaha çok şükür kırhanda evli dayımın oğluna verdim **17** onlar da iler onlarıñ da beş tāne çocukları var çocuklarını oğutuyorlar onlar da kendı **18** yaşantılarında devam ediler onu bi küçük oğlum büyük oğlum benimle çalışıyōdu **19** çifçilikte ondan sonra çifçiliği bıraktık kendı kendine bir tır aldı nakliye işiylen uğraşıyōr **20** o da rusyaya gidip gidip geliyōr ē ortanca oğlum memet tē seyār serbest çalışıyōr **21** mustafa güvenlikçi siziñ yanınızda zāten küçük kızım da reyhanlıda evli bir maranğozu **22** verdim o da hayatından memnun kendı yuvasında çalışıyō şimdi elhamdulillah çok **23** şükür herhangi bir şeyimiz yōk küvetten tüt iraktan tüt su‘udi ‘arabistandan abu dabiden

25 kataradan ta yemene kadar suriyeden lübnandan ürdünē bütün ‘arab ülkelerini tek tek
26 gezdik dolaştık ya‘nī 27

En güzeli hangisiydi? 28

en güzeli su‘udi arabistan ıdır her şeyi bolluk refah içerisinde ‘askeriyesi çok sağlam
29 böyle parklarda durduğın zaman şeyimiz yoktu kapı penceremizi açıp rahat rahat 30
yatabiliyorduk yāni böyle rüşfet olayı yoktu o zaman herhangi ya‘ni böyle güvenlī bir
31 memleketti anlayacān onun için çok güzeldir hamd olsun oraya bazen mekkeye
giderdik 32 medineye giderdik ‘umremizi yapardık haccimizi yapardık medineye
uğrardık 33 peyhamberın ziyaretını bol bol seferlerimizin yüzde sekseni oraya çıkardık
yükümüzü 34 boşaltana kadar biz dinī vazifelerimizi orda gerçekleştirdik kızım sebze
meyve annem 35 portahāl elmā karpüz kestānē her türlü meyve sebze termokinē
lübnandan geliyodu bizā 36 türkiyeden geliyō domatesinden tüt havucundan tüt her şey
tүrlü çeşit ‘arabaya 37 doldururduk getirirdik hac messiminde de hacçılara buz olsun
soğuk su olsun götürürdük 38 onu da ‘arafat dağında müzderibedē sebil olarak kırallar
kırıl aylesı gelirdi yüz ‘araba 39 iki yüz ‘araba birden satın alırdı onları boşaltır onları
dā adamları gönderir kendi 40 adamlarına dağıtırdı heccilere sebil olarak biz de dini
vecibelerimizi yapardık bu arda 41 akşamdan akşamā gelir ‘arabamızda yatarık. 42

14.3. Menekşe Yıldır

Yaş: 63

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Ev hanımı

benim ismim menekşe yıldır batı ‘ayrancı köyünde doğdum ilkokul beşe kadar okudum
1 yaşıım elli sekkiz doğumluyım atmış üç yaşında oluyorum vē ben dağkuz yaşımdaken 2
babam vefāt etti biz altı kız bir erkek kardeşiz babam trafik kazasından öldü annem
yannız 3 yaşadı hiçbir yardım almadan yetiştirdi böylelikle yirmi yaşına kadar yaşıyarak
yaşadım 4 ve sonra yirmi yaşından sonra reyhanlı uzunkavak köyüne gelin gittim şu
andā orda 5 yaşıyorum üç tāne oğlum bir tāne kızım vār on yeddi yıl çiftliklerde işçi
olarak çalıştık 6 kocam şöfördü ben dē çocuklarına ev hanımı olarak bahtım yaşadım on
yeddi yıl on yeddi 7 yıl sonra tekrar köye evimize gittik malcılık yaptım inek aldım
besledim ve evimdēyim 8 şu andā kırk yıl eşimle beraber yaşadım hayat sürdürdüm çok
güzel hayatım oldu o yılları 9 hatırlayincā bu yıllara görē daha çok güzel tatlı anılarımız
oldunu biliyorum çok güzel 10 günler yaşadık vē şu andā iki yıl oldu beyim vefāt etti
ben yannızım evlatlarımla beraber 11 yaşayıp gidiyorum çok şükür rabbimē üç tāne

oğlum vār üçü de evlî bi tãnesı benimle **12** bahçede oturuyōr ikisi istanbuldā biri tãmirci biri kuafor erkek kuaforū kızım ev **13** hanımî o dā evlî Őu anda dōrtiyolda oturuyōr bir tãne kızımın çocū var ondan bi tãne **14** torunum var köydē benimle oturan oğlumun üç tãne evladı var iki oğlan bir kīz bi tãnē en **15** büyük oğlumun da bi tãne erkek oğlu var en küçük oğlumun daha evlādı yok Őu anda **16** yeni evlî ilk everdiğim oğlumun evdē bir gün kınası oldū o gün kına gecesı oldū **17** yemekler yapıldī dūnümüz kūruldū ikinci gün sabah bayrak kaldırdık tekrar gecesı dūn **18** oldu gelin almaya gidildi bayrak kaldırdıktan sorrā iki gün yemek yapıldī ve iki gün dūn **19** yapıldı sayılır bir gün öncesi tãbi ceħiz alınıyōr ceħizi aldıktan sorrā ev düzölüyōr **20** ikinci gece kına üçüncü gece düğūn üç gün oluyōr düğünlerimiz ve ondan sonra en büyük **21** oğlum en büyük oğlumu dā gelinī uzaktan aldığım için özbekistanlı gelinim **22** özbekistanlı olduğu için sadece burda bir niķah kıydık ve sonra tekrar oğlumlan gelinim **23** özbekistana gitti orda izinnama çıhardılār niķahlarını kıydılār onlara normal bir düğūn **24** yapamadım çünkü uzak memlekette geldiği için biraz zor oldū sadece öylē imam **25** niķahı kıyıldı ve tekrar izinnama yeni yapıldī izinnama yapıldıktan sonra Őu anda türkiyede **26** beraber yaşıyorlar oğlumla en küçük oğlumun dā dūnünü yapamadım pandemiden **27** dolayı sadece niķah salonundā bir niķah merasimi yapıldī ve düğünü oldū kızımın dā **28** düğünü yirmi yıl önce dē kızımın düğünü oldū kızımın düğünündē çeyizi aldī gittiler **29** ikinci gün oğlan evinden üç dört tãne aklı başında kadın geldi ve gençler genç kızlar **30** arkadaşları geldiler kızımın kınasını benim evimdē yaptılar ve tekrar onlar bizden gittiler **31** arkadaşları oğlan evindē tekrar ayrı bir kına oğlana yaptılar kınamız böyle oldū **32** düğünümüz dē ikinci gün geldi kızımızı kız evindēn çıhardılār kız evinden çıkarırken tãbi **33** bayā bir Őeyli oluyōr āğır oluyōr kız vermek kadar kolay değıl kız evi naz evi vē zor **34** oluyōr kızın çıktığı zaman sanki içinden bir Őey kopup gidiyōr vē o zaman gelip kızı **35** alıyōlar evdē halay çekiliyōr kapının önündē o zaman gelip kızı alıyōlar halay çekiliyōr **36** kapının önündē ondan sonra kızın kardeşi gelecek kardeşi yoksa amcası ve bizimkinin **37** kardeşi vārdı gelip kızının kemerini büyük kardeşi bağladī kemerini bağladıktan sonra **38** düğünçüler gelen gelinçiler geldi kızımı aldılar ve oğlan evine götürdüler orda tekrar bir **39** gece düğün oldu ve ondan sonra bitti. **40**

14.4. Meryem Doğdu

Yaş: 54

Öğrenim durumu:

Meslek: Okul hizmetlisi

ben meryem doğdu elli dört yaşındayım iki çocuk annesiyim oğlumu everdim kızımı da
1 everdim şu anda ben bi okulda hademelik yapıyom seksen beş yilindā kayseriden
gelin 2 geldim buraya hataya reyhanlı batı ayrancı köyünde oturmaktayım hayatıma
gelincē 3 elhemdülleh çok şükür her insan gibi mücadele içinde gelip geçti hayatımız bi
şekilde 4 geçti çok şükür rabbime binlerce şükürler olsun iki defa Allah baña nāsib etti
gittim geldim 5 çok şükür kızımı everdim iki yıllık evliyken eşi vefāt etti elhemdilleh
şimdik derler ya 6 insanlara Allah kimseyi evladiyla terbiye eylesin rabbime binlerce
şükürler olsun Allah 7 kaldırabilecēmız yükün altında bıraktı bizı yā kaldıramayacāmız
bir yük olsaydı çok 8 şükür her zaman şükür ediyorum elhemdilleh rabbime binlerce
şükürler olsun oğlumu 9 everdīmdē on yıl oldū oğlum evleneli reyhanlıdan bir kız aldım
Allah rāzı olsun 10 gelinimden çok şükür bir günden bir günē üzmedi bizı üç tane torun
verdi bizē oğlum şu 11 anda reyhanlıda güvenli olarak çalışıyō kendi evine bahıyō
kendi evımı oğluma 12 verdim aşadāki eski evlere kendim indim on yıldır da bu eski
evlerde oturuyōm şu anda da 13 Allah nāsib edersē inşallah kendi evımı yavaş yavaş
yukarıya başladım onu bitirirsēm 14 ona geçsem diye düşünüyōm tabī Allah ömür
verirsē hayatımız böyle geçiyō 15 bahçemiz vār bahçede ufağ tefek bir şeyler ekiyōz
onlarla yapıyōz günlük işimize gidip 16 geliyōz eşim daha önce çalışıyōdū eşımı
çiharttik işten zor işi vardī dedim çih birimizin 17 ma‘aşı yeter öylē hayatımız ne bilim
çok zor bir hayatımız yok elhemdillē yāni dünyanın 18 talaşına baharsan kafana
takarsan çok iş oluyō ama dünyaya dinlemiyecēn bakmıycān 19 yāni dünyā böyle bi şey
şükür etmeyi öre”ndikten sorra şükürü bildikten sorra her şey 20 gelip geçiyō hayat
denen bir şey bū dünya işte dünyada bir oğlum vardı vefāt etti 21 yaşasaydı şu anda
yirmi dört yaşında falan olurdu heralde benim kayserili olmamın 22 sebepleri bir tanesi
de benim annem babam aslen kiliste oturyolarmıştı kiliste eski 23 zamanda bu
suriyeye geliş gıdış zamanlarında mayın patlıyōmuş bunlar kaçakçılıā 24 gidiyolarmış o
köylüler etraf köylüler falan insanlar çok ölüyō diye hükümet bunlarī 25 yozkat tarafına
kayseri tarafına göç ettirmiş ordan ev vermış bark vermış ev yaptırmış 26 tarla vermış
ne bilim mal vermış koyun kuzu her şey vermış devlet babamgil o tarafa göç 27 etmiş
babamgil göç ettiği zamandā yāni babam diyōr kızım diyōr yirmi yaşlarında 27
falandım diyōr öndan sorra her şeyleri oluyōr orda bülbül köyü oldū gibı götüryorlār o
28 taraflarā bizler de orda doğma büyümeyiz ama akrabaların çoğū burda kalıyō
akrabalar 29 burda kalıncā aradaki diyalok hiçbir zaman için biraşılmıyur tabī o
zamanda telefon yok 30 bi şey yok amā şey varmış telkraf denen bi şey varmış o
zamandā telkrafıla birbirleriyle 31 görüşebiliyorlarmış işte o sıradā benim eşimin dē ben

annem beni doğum ettiği **32** sıralarda kayseridē benim eşimin babası eşim altı aylıkken babası ölüyō eşimin babası altı **33** aylıkken eşim babası ölüyō beş tâne kadın dul qalıyō evin içinde o sırada benim annem **34** geldi yī zaman işte beşik kertme diyē o zamanda tabir edilen bir şeyler varmıştı benim **35** annem beni o zaman da ibrahime beşik kertme yapıyō kızım tabī ben altı kız kardeşim **36** var benim iki erkek kardeşim vār annem beni veriyōr ibrahimē diyor bu çocuk **37** öksüzdūr bu çocuğa der ben meryemı veriyōm tabī benim annem dē ben üç **38** yaşlarındayken benim annem ölüyō ahrabalar kendi aralarında diyorlar ki meryem **39** ölmezse qalırsā ibrahimındır hep öyle qalıyō ben on beş on altı yaşlarıma geldīm zaman **40** babamgil buraya hālam olur qaynanam öz hālam olur hālam telkraf çekiyolār kız **41** büyüdü o zaman böyleydi şimdik keyfine bırakacak bir şey yok ki herkes şimdi mesela kız **42** diyor ki istiyōn mu hayır anne istemiyōm baba istemiyōm vermiyōn ama o zamandā **43** öyle diyecek bir şeyin yōk kī hāni diyersin kinē ben bunu istemiyōm verdik seni tamam **44** bitti iş bitiyō öndan sorra geldiler işte qaynanamgil geldilēr orda bir yüzük tahtılār sorra **45** aradan bir yıl geçti nişanlı kaldık geldik burayā bunlar yoktu bunları gine ben **46** yaptırdım toprak iki göz vardı dul kadın napsın o zamanda nāpabilir ki öyleliyken otuz beş **47** sene ben burdāyım zōr.**48**

15. Paşahöyük Köyü

15.1. Telce Şanverdi

Yaş: 48

Öğrenim durumu: İlkokul terk

Meslek: Ev hanımı

ādım telcē soyādım şanverdi doğum tarihim bin dokkuz yüz yetmiş üç bu mayısta on **1** sekkiz yıl olmuş bu köye gelin gelmişim önceki hayatım yeşilovadaydım yeşilovalıyım **2** yāpıcılardanım buraya gelin geldim on sekkiz yıl oldū on sekkiz yıl bitici ön üç mayısta **3** ben köye gelin geldim işte hayat devam ediyōr ilkoğula gittim üçe kadar okudūm **4** çalışmak zorunda kaldığımız için oğulu bıraktım gittim bakānımız yoktu çalışanımız yok **5** her zaman gurbette çalıştık biz her zaman mersin izmīr hiç ye'ni evde oturduğumuz yōk **6** sādece üç ay kaldık o da burda geldik burda oturduk o yüzden oğuyamadım ye'ni **7** oğulu bitiremedim en çok mersindē çalıştım mersinde dokkuz yıl çalıştım dokkuz yıl üst **8** üste mersinē gittik zebze işinde çalıştık serā işindē bibēr domatēs fasulyā adanaya karpuz **9** gittik karpuzda üç ay kaldık yine karpuzda pamukta dā sonra izmire gittik üç ay kaldık **10** izmirdē çalıştık sorra geldik yine tarsuza gittik

zebze işinē bībēr felan yerde dizmē ben **11** mitfakta çalıştım çalışamazdım fazla yerde otıramazdım mitfakta çalışıyodum bu vallā **12** iki yıl oldū evlendikten sonra gene burda biraz çalıştım gücüm İdi yapabiliyodum şimdi **13** yapamıyom ne evin işını yapabiliyom o kadar rahatsızlandım oldū üç yıldan fazla bu **14** rahatsızlık ama bu yıl çok çöktüm yāni çok āğır oldū bu yıl yürüyemiyom dışarı **15** gidicim başım dönüyō kaç defa oldu düşüyōm kaynımın kıızı meselā düyünü oldu bugün **16** kınası vār geldi kaynım aldı meselā görümcemı ben gidemedim gücüm yōk nāsıl **17** gidicim nāsıl çıkıcım yapamıyom hiç yapamıyom bel fitıgı vār bel kayması vār boyun **18** fitıgı vār şimdi bir hafta oldu böyle dönügüm dönemiyom boynum tutuluğ bel fitıgından **19** boyun fitıgı şekerim vār tansiyonum yükseliyō tansiyonum yükselincē düşüyōm iki üç **20** defa oldu düşüyōm ilk evlendīmdē düşük yaptım ikiz düşürdüm sonra dış gebelīk oldū **21** ondan sonra olmādı bu evde benlen eşim görümcelerim kayınbabam kaynanam vardı **22** onlar vafāt etti Allah rahmet eylesin onları onlardan sonra benlen görümcelerim eşim **23** başka kimse yōk dört kişi yaşıyōk bu evdē kenlerden beraber yaşıyōk yāni biz **24** komşularımız amcalarımız bu amcam bu da amcam eşimin amcası benim de amcam bu da **25** komşularımız bunlar yabancılar amma biz memnunuz komşularım hepsi İler onlar **26** yabancı bunlar amcalarım iki ēv yāni benim bir yere çıktığım yōk bütün gün evdeyim **27** gidersem amcamgile giderim bu amcamgile giderim iki amcamız vār başka bir yerē şimdi **28** çıkamıyom ben hiçbir yerē gidemiyom yāni komşularımız İlerAllah rāzı olsun **29** memnunuz biz komşularımızdān biz burda üç ev şanverdī amcam ābit amcam memet **30** benim kayınbabam es‘ed şanverdi üç ev üç kardeş bunlar şanverdi diyerleri kızılca vār **32** esler vār kırıkçılıdır vār aldemirlēr vār çiftī vār yāni biz memnunuz hepsinden yāni İler **33** komşularımız hepsi İler hāni bir kardeş gibi geçiniyōz çocukken diyōlar çocuk felci **34** geçirmiş bir ayāğı sağat olmūş iş yapamaz İstē evde bütün gün benlen berābēr bāzen **35** ablalarına yardımcı oluyō bağcılarda yırımı tāne ottuz tāne keçi vār onlar gidiyō sabahleyīn **36** kendi öğleden sonra bir saat çıkar gēlİR kendileri iş yaptırmazlār rahatsız ben de **37** rahatsızım kendisi bana bağıyōr. **38**

15.2. Abit Şanverdi

Yaş: 65

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Çiftçi

adım abit şanverdi ehmed oğluyum ehmed oğlu ‘abid şanverdi eşim turkiyyı şanverdi **1** oğlum memet şanverdi süleymen şanverdi doğum bin dokkuz yüz elli altı paşahöyük

kōyū 2 şimdi mahallē pašahōyūk mahallesi ilk oncē ben çifçılık yapıyodum tarlam kuzulqayada 3 ‘askerlik lulelburgāzda yaptım on sekkiz ay edirnedē araziye çihitk üç ay kaldık meriç 4 nehri üzerinde üç ay kaldık orda üzerinde üç ay kaldık orda çadīrda hem de kavuşçu 5 oldum ben kavuşa bahiyōm dört tāne çocugum var memet şanverdi suleymēn ‘alya haticı 6 dört tene iki kız iki oğlan erkek iki tene başka yok söyledim daha öncē ‘elyē hadicē 7 ‘esyē eminē fatmā hecīr ‘eyşē zeyneb sekkiz tāne kızımız vār iki oğlān on tāne çifçılık 8 yaptık çifçılık devam ettī iki bin yılına kadar devam ettī çifçilik yapıyōruz şimdi boş 0 iki 9 binden sorrā tarlamızı icara verdik evde oturduk hiçbir işim yōk bahçadan başka hiçbir 10 işimiz yōk bahçada çalışıyōm biber ekiyōm batıcan ekiyōm damates ekiyōm bū ilk 11 öncē memet şanverdi imam hoca erzindē süleyman şanverdi imam kurs hoca reyhanlıdā 12 efendim diyer kızlarım işi yok ev hanımları bir meslek iş yōk ama ev hanımı üç tāne 13 kırıkanda vār eminē fatmā hēcer kırıkanda dört tenē reyhanlıda vār hadicē ‘ayşē zeynēb bir 14 tene istanbuldā kocası çalışıyōr kendi ev hanımı bin dokkuz yüz dokzan sekkizdē hacca 15 gēttik önce ‘umreye gittik uç ay kaldım ‘arabistanda mekkede ‘umreye gittik ‘umreden 16 hacca kaldık ikinci sefer iki bin on beşte gittik tek ben gittim ordā ottuz beş gün kaldık 17 hacci olarak gittik ke‘bede tavaf ettik medinedē peygamber ‘eleyhisselemın kabirini 18 ziyaret ediyōk bu kadar başka bir şey yōk 19

15.3. Mehmet Şanverdi

Yaş: 80

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Çalışmıyor

mē dib şanverdi bin dokkuz yüz kırık bir doğumluyım oğulpınarda doğumum tarihimiz 1 ordā burası pašhōyūk burası sorra buraya geldik yerleştik bin dokkuz yüz elli ikide geldik 2 eskiden ‘ecer,öyde oturmuştuk sorra buraya zātān kış zamānı dedem ıbrahimgil de orda 3 biz oraya gidiyōruz tizine oğulpınarā yaz zamanı buralarda yerleştik devam ettik 4 ağaların yanında çalışıyoduk yomiyyenen aylıknān çalışıyōruz sorrā elli sekkizde evlendik 5 ondan sorrā bin dokkuz yüz atmış üçtē atmış birdē ‘askere gittik ottuz āy ‘askerlik yaptık 6 ottuz āy iki buçuk sene sorra ondan sorra ‘aynen devam ettik ‘acemilik ayazdağı usta 7 birliği sultan ‘ehmed ottuz sene ‘emele çavuşluk yaptım ‘aynı durumuz sekkiz tene erkek 8 iki kız boluda evli birisi mestepede evli batı ‘ayrancının berisinde yarma var ya kızımın 9 birisi orda oturmuş sekkiz oğlan reyhanlıda oturuyolar ıbrahım şanverdiylen bereber 10 ıbrahım şanverdi buranın

muhtarı brāhim abisinen bereber duḡkanda yuḡarda marketı vār **11** birısı berber istanbulda Őimdi iki tene belediyede alıŐıyolar Őöförlük olarak **12** alıŐıyolar baŐka kim çaldı ‘ehmednen ‘ebidnen efendime söyleyim brāhim ‘es‘ed te bu **13** iŐte zāten iŐte biraz saġatlık raporū vār ona da saġatlık ma‘aŐı vār örtmenlik yapıyor **14** hesen en küççükü kendi babasıgıl burda biz burdan kendını aldık kelb ‘emeliyatı üç sene **15** oldu yapalı ahā görüyoñ ye‘ni efendime söyleyım helen doġtora gidıp geliyöruz dā **16** perŐembe günü hastaneye gittik biz Őeyın yanına özge mısılıölü elhemdulleh durumu birez **17** iyi ye‘niy kendi kendine yāŐı ‘aynı bin doġkuz yüz kırıġ bİR Őimdi oturmuŐuk baŐka bir **18** Őey yok me‘eŐımız vār emeklilik onlan geınıyöruz merve vār oda daġa ünüverste **19** imtiġhenlerini geiyör miryem de ünüversteyi bitirdi bu ‘ehmedin ızları ‘ebidin ızları **20** betunnen oġumadı tek liseyi bitirdi ünüversteye oġuyacak dedi dıŐarda oġumayacām **21** fetmi vār fetmi de urfada bu sene sön bitirecek ye‘ni sorra brehimin çocukları onlar **22** emrullahlan reyyenlen reyyen imtiġhene veriyölar ünüverste için yeniden ‘es‘edin ızı vār **23** miryem ünüversteyi bu sene sön bitiriyör o da ıġdırda oġuyör bir bacısı da oġumuyör **24** Őimdi ur‘an ursunda oġuyör ardeŐleri vār iki tāne ġarunlan memmet onlar da liseye **25** oġuyorlar ünüversteye ġazırlık için memmedin çocukları birısı ġafızlıġı bitirdi ‘aynı **26** sizıñ brahim kimı diplomasını aldı ur‘an kursu bitirdi bir ardeŐı vār ilkoġul dördüncü **27** sınıfta bir bacısı de vār birinci sınıftā efendime söylēyım ġesenin çocukları dā **28** oġumuyorlar zāten bir de memmed var o dā dē birinci senē. **29**

16. Mastepe

16.1. Emine Kastal

Yaş: 70

Öġrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

soyādım astāl ondan kerı oturma köyüm zāten mastepē çocuklardan ön üç tāne çocümüz **1** vardı ikisi sen sāġ ol on bir tene saġ elhemdillē **2**

Teyze adın ne? 3

emine astal yāŐ yetmiş öturma köyümüz burā ana baba böyüme kırġhan azmeye **4** giderdik babamızın tarlası vardı kırġ dönüm onu iderdik onuñ çapasını vururduk saġa sola **5** giderdik yaġacaklarını toplardık orda da o ġörevimizdi ız ıġan onu yaptık çok ta **6** almadık zātan evlendik **7**

Kaç yaşında evlendiniz? 8

on sekkiz yaşında evlendim 9

Kaç kardeşiniz vardı? 10

dört bācı dört kardaş çalışmadım bēyim çalıştırmadı biz yedik traktör şöförü vekillik 11 yapardı ağalara çalışır öyle çoluğu çocuğu da öyle büyüttü ön üçtü ikisi sen sağ ol getti on 12 bir tene yeddi kız dört oğlan dördü istanbul orda çalışulār birī demir çelik ‘ambalaj 13 şöförü öbür kızlar kimi ‘entekyede kimi yayladığında evli kimi ‘entepte evli kocası öldü 14 bir biz gideriz bir kendi gelir heyet böyle tākib eder ben evlendim benim torunlarım 15 hep yetişik osmanın ikiz çocuğu bile olacak otuz āltı mı otuz beş mı torunum vār vallahi 16 onları hiç sayamam gelirler hepsi sırayla kimi gelir kimi gider çevredeki olanlar gelir 17 istanbuldaki olanlar gelir işte sağ olsunlar bizi yalnız komazlar köyden herkeş kendi 18 evinde çıkmıyok ‘amca hasta ben bāzen tansiyonum vār köy herkeş kendi evinde sağ 19 olsunlar hepsinden de memnunuz en yakın komşularımız herkeş malıyla mülküyle 20 herkeş kendi evinde biberlisi içli köftesi şiş börekleri meşūr düğününü kurdük 21 nişanlarını yaptık ağırlama tatlılarını yedik iki dünde düğünler kurulur hepsinde çok 22 güzel iki günde düğünler yapa yapa düğünlerimiz de güzel oldu o zaman da düğünler 23 şimdi düğün mü vār fatmanın kızı bir niķah bindirdiler gitti düğün yok burdan antalyaya 24 getti bir şey yok burda arhadaşları geri gitti devırsı gün haydi gitti eskiden üç gün 25 düğünler olurdu tābī eskiden düğünleri kıranın sabaħaça kızların ayā kabarırdı yatarlar 26 sabaħa kadar kalkma bilmezler yorgunluktan şimdi kaptı kaçtı gibi şimdi düğün mü var 27 kızım dayını ne gördük burda bir teyzem vardı bir anadan bir babadan o tanıştırmış o geldi 28 beni gördü annem babam da verdi ne görücü üsülü ne isteyerekten kısmet oldu ondan 29 kerı de evı çocuk doldurduk 30

Ramazan ayında ne yaparsınız? 31

örucumuzu tutārik namazımızı kılarık taravihleri evımızde kılarık ‘amca hasta ben o kadar 32 kudretim yok şükür evlatlarımız ziyaret eder bizi kızlarımız oğlanlarımız kimi gelir 33 kimi gider yalnız biraħmazlar sā olsunlar oruçlar bayramlar çocuklarımız gelir işte 34 herkeşe böyle hayırlı evlat nasib etsin yalnız biraħmazlar hayat öyle tākib edip gidiyör 35 işte. 36

16.2. Fatma Demiri

Yaş: 54

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

yāşım elli dört aḥmetbeyli masteppe maḥallesi oḡumam yazmām yōḡ biz on ḡardeşik **1** yaşadığım köy paşahöyük aḡmetbeyli masteppeyē gēlin olarak geldim demirler ‘aylesine **2** eşim ‘aḡmet dēmirī ben fatma dēmirī başka ne deyicim ḡardēşim beş çocuḡum vār beş **3** çocuk annesiyim büyüḡü ünüverste oḡuyordu ikincisi ‘eskeligini yaptı bitirdi üçüncüsü de **4** ‘eskere gidici erkeklerden kızım en büyük kızım lisē son sınıf öḡrencisi ikincisi **5** sekkizinci sınıf ikinci çocuk mustafaylan yusūf ‘askere gidēn bir sene ḡaldı bitirecek liseyi **6** bitirmeden son sınıf öḡrencisi oḡuyō uluslararası ilişkiler bölümünde sene sōncı sınıf işte **7** istanbuldā ḡalışıyō teksilde ḡalışıyō eşim dē elli üç yaşındā zücceciyecı reyḡanlıdā orda **8** ḡalışıyō sabah gidiyō akşam geliyō eve sekkiz erkek iki kız en büyüḡü eḡmed şanverdi **9** reyḡanlıda düḡḡen vār ‘abit şānverdi gene ‘aynı işi yapıyō ibrahim şānverdi gene ḡalışıyō **10** köyün muḡtārı memet şanverdi belediyedē mistafa şānverdi belediyedē bülēnt **11** istanbulda berber ḡesen öḡretmenlik yapıyō ‘es‘ed ḡalışıyō inşaatlerde yine demirde bācım **12** boluda evli kız ḡardeşim biri kızılḡayada evli şu an payasta biri ḡumluda evli **13** ḡayınlarım da işte istanbulda ḡalışıyōlar dört tene biri eriḡlīde su satıyōḡ ḡalışıyō öbirleri **15** teksilde ḡalışıyōlar diyerleri üçü biri maḡas üstünde kesme olarak ḡalışıyō diyerleri **16** hepsi aynı teksilde ḡalışıyōlar eltilē evde oturuyorlar eştē bugün ekmek yāptım biberli **17** yāptım artık yavaş yavaş biliyorsun buranın yemeklerini içli köftenēn böreknēn biberlinēn **18** şöylē yemeklēr çökelegini biberlinī çörek ötonu ḡoyuyōn ḡamurunu yoḡuruyōn **19** tandirdā yımaḡ atıyōn açıyōn bāyā tandirda ekmek oluyō işte biberli yāni yuvarlak olduğu **20** gibi öruç tutuyōruz ḡazırlıḡlarımızı yapıyōḡ mesele yemek akşamdan sarma saracak **21** ölān içli köfte yapacak ölān arife günü meselē misafirler gelmesi için gelēni gidēni iḡram **22** ediyōruz işte öylē mesele ḡayınlarım sabahleyin benim ēşim burdāyken namazını **23** ḡılıyōrlar namazdan sorra gidiyolar mezalığa dedelerin annelerin vār annesi babası **24** neneleri dedeleri oluyōḡ gidiyōrlār sabah ezeninden. **25**

16.3. Senem Kızılca

Yaş: 53

Öḡrenim durumu: Ev hanımı

Meslek: Ev hanımı

adım senem kızılca elli üç yaşındāyım ilkoḡul beş bitirdim ef hānımıyım batı ‘ayrancı **1** masteppe köyünde oturuyōm köyde malcılıḡnan uğraşırdım malımız vār yedi ḡardēşim **2** var benden küçük yedi erkek üç kız ḡardeşlerim mı çoḡu malcılıḡnan uğraşıyōlar kimmi **3** dēmirci ablalarım köyde mannan uğraşırlar ḡoyunları vār annem zāti saḡ çok

şükür babam 4 vefat etti on dört yaşında evlendim görücü usuluyla hiç görmedim çünkü biz başka 5 yerdeyiz kenleri başka yerde biz kırhanın köylerinde geldim buraya hiç görmedim görücü 6 usulü öncē görmeye geldiler hiç görmediğim haldē sorra bir tatlı yediler aralarında sorra 7 bir nişan yaptılar nişandan iki ay sorra düyün yaptılar ama hiç görmedik birbirimizi 8 düğün yaptılar öyle benim dört çocuğum vār iki kız iki erkek bir oğlum istanbulda teksil 9 yāni şey satış elemanı kızım evli istanbulda burda evli dē istanbulda çalışıyō ēşi 10 çalışıyō bir kızım reyhanlıda kōcāsī kapı pencere yā'ni doğramacı kendı ev hanımı bu 11 oğlum burda hem malınan uğraşıyō hem yütüp çekiyo onlan uğraşıyō geçimimizi böyle 12 sağlıyoruz ineklerim vār iki tene ineyim vār sabahleyin ilk işim onları sağarım yemlerini 13 verim suylarını verim sütun pişirim yoğurt çālarım ondan sorra kağarım evin işiylen 14 gelinle bereber bahçe işiylen domātes biber ekerim bahçe işiylen uğraşırım bu bizim 15 günlük işimiz 'aynı onu yoğurt yapıp burda araba geliyo dükkenlere dağıtıyo reyhanlıya 16 dükkenlere dağıtıyolar yāni satıyolar yāni biz burda satmıyo amma adam geliyo 17 burda kapıdan alıyo satmaya götürüyō dükkenlere dağıtıyō on iki torunum vār çok şükür 18 büyük oğlumda üç tānē vār iki kız bir oğlan ikinci kızımda iki kız iki oğlan üçüncü 19 çocuğum gene kız iki kız iki oğlan bu oğlumda da bir tāne vār biz hatay yemeklerini 20 tanıtıyo köy hayatı sevenler diye bir yütüp keneli vār hatayda bütün hatay yemeklerini 21 yapıp vidyoya yütüp atıyōruz en çok biS oruk derler bizim burda içli köftē döymē en çok 22 yapılan biberli ekmek bizim buraların meşhur yemekleri bunlar ye'ni biz ikimiz 23 oğlumla bereber bu yutup şeyi çekiyo yemeklerini yapıyo mesele yufka ekmek çok 24 yaparız bizim buranın yāni meşur yufka ekmek annem tarafı yufka ekmek çok yapār burda 25 tandırnan biberli ekmek yapārs 26

Siz yaparken mi çekiyor yoksa pişmiş hālini mi? 27

başta mesele ilk başta doğurmadan başlıyōruz bışırıp tam servis yaptıktan sorra kesiyō 28 kimı yēr kimı yemez kiminde olur kimında olmaz diye yemesini çekmiyōruz sādēcē 29 pişirmesini yā'ni tariflerini veriyō meselē hatayda hangi yemek meşur hangi yemek hangi 30 pasta türü börek türleri bunları yapıyōruz biz 31

O yemekleri ne yapıyorsunuz sonra? 32

biz kendimize göre yapıyo fazla yapıyōruz ye'ni mesele dört kişi beş kişiyik ona göre 33 yemeyimizi yapıyōruz 34

Peki çok izlenme oluyor mu? 35

çok şükür çok şükür Allah rāzı olsun herkestēn çok şükür izlemesi iyyi 36

Kanalın ismi neydi? 37

17. Gazi Mürsel Köyü

17.1. Seyfettin Atılğan

Yaş:

Öğrenim durumu:

Meslek:

bēnim ādım seyfettin ātılgān gāzi mursal doğumluyum gazi mursalda doğdum gazi 1 mursalda büyüdüm gazi mursalda iş sahibi oldum ēvlendim on tāne çocuğum iki 2 hanımından on tāne çocuğum oldū ondan sorrā rahmatlık hanımım ilk hanımım vafat etti 3 ikinci evliliimi yaptım ikinci evliliimde bir kızım oldū çālıştım çifçilik yaptım ağaların 4 yānında çālıştım yirmi üç sene bir ağanın yanında çālıştım hayatım işte geçti heyatım ilk 5 öncē yoksuldum sorra bin dafa şükür Allaha durumum iyi oldu çocuklarım on tāne 6 çocuğumdan altı tāne kızımı everdım üç tene çocuğumu everdım son ikinci hanımımından 7 bir kızım öldü kızımı oħuttum ünüverseyi oħuttum şu an öretmendır atanmādı hayat 8 mücadeleden geçiyō bēn bu yaşa kadar on üç yaşından bēri bu köyde doğdum bu köyde 9 büyüdüm bu köyde çok çālıştım ondan sorra düğüne gēlince bizim köylerin düğünleri 10 eskiden beri yemeklidir düğünler yemekli ondan sorra dāvullu on tāne dāvul olan oluyōr 11 beş tāne oluyūr dört tāne oluyūr altı tāne oluyūr mesele ben oğlumu everdīm zaman 12 everdīm zaman doħuz dāvul tuttum anasının adağı vārdı ilk çocuğā ikinci kızdan sorra bir 13 tāne oğlumuz oldū şu gördüğün büyük memet memet atılğan ānası adak etti ānası adak 14 edincē dedi ben oğlumu everdīm zaman sekkiz dāvul tutacām ben anası vafat ettikten 15 sorra ben oğlumu everdım sekkiz tāne dāvul tuttum bayrağı rēyhanlıdan kaldırdık 16 ‘arabaylarnan münübüslernen taħsilernen bayrağı reyhanlıdān gazi mursala kadar gēldik 17 gazi mursal düğün kuruldu iki buçuk gün düğün oldū eskiden düğün usulları böylē 18 yemekliydi gece kına oldu ikinci günü düğün oldū gelini bu gēlin benim kardeşimin 19 kızıdır gelin burdaydı ‘aynı köyden bu evden bizim bu evē davullarnan oynamaylan 20 gētirdik geldik gelini ondan sorra hāyat mücedelemiz çok çālıştım ben çok didindim 21 hānımım öldükten sorra çok yoksulluk çektim bir buçuk sene cebimde bir kuruş para 22 olmadı bin dafaAllaha çālıştık ēdindik gine tekrarlayim āltı tāne kızım everdım üç tāne 23 oğlumu everdım herkeşin evini yaptım üç tāne oğlum vār üçün evi kenlerinin malları 24 eskiden ağa hūkmü altındāydık biz ağalar ne derse o olurdu bu gazi mursal köyü sahibleri 25 mursallardı ağalardı onlar ne derlerse o olurdu köyde mesele kenlerin

hanımları banyo 26 yaptığı zaman köyün bütün hanımları toplānıp gider o hanıma su ısıtırlardı suyu ısıdırlār 27 ondan sonra o kadınlar bütün suyu çekerler bir hānım için bir ağanın hanımı için 28 yıhanır banyo yāpar ondan sonra herkiş evine gēlır ve burdan kışın göçerler burdan yā 29 entekyeye ye iskenderuna ye edeneye işte dağā zengin adam gider geldiği zaman yāzın 30 burda bir şey yök köyde kaç tāne ev varsa bütün evlerden şey alırlar yāstık yorgan döşşēk 31 onun üzere yatmak için bütün köylülerde ne vārsa onā alırlar onlan gittiklerı zaman 32 tekrar gelırler kadınlar gider herkeş kendi eşyesını getirir evine yemeklerı buranın en 33 meşur yemeklerı çī köftē içli köftē döymē dolmā eskiden berri sütlāc yaparlardı 34 bayramlarda bayramlarda sütlāc yaparlardı bayramın birinci günü kim gēlır misafir ya'ni 35 bayramlarda sütlāc ikrām ederler gelen şeye bayramlardā ondan sorrā kolanyası şekerī 36 ondan sonra kömbesı on çün köy hayatı İy bir şiy nāsıl İy bir şiy kimse seni rahatsız 37 etmiyū ses sede yök sükūneti iyī hayatı iyī işte köylü mallan uğraşiyō mesele bizim 38 şimdik şu an ineklerimiz var onlarnan uğraşiyōk katıkımız yāni sütümüz yoğurdumuz 39 pennirımız tereyağımız hepsi ondan çıhıyō bin dafa şükürAllaha onun çün köyde oturan 40 adam mutlaka bu işlerı yapması lāzım şu an da sonra da onun çün bin dafa şükür 41 Allahımıza. 42

17.2. Fatma Atılgan

Yaş: 64

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

bēn fatma atılgān fatma iriydım sonra atılgān oldum uv yāşım atmış dört uv yeşilovadan 1 biraħmazlardı kızları oħula geldi hademedēn oħul müdürū babama geldilēr dedi kızlar 2 oħusun babam dedi yök yök yök ne alışıcılār ben kızları göndermēm adamları gēri kovdu 3 ye'niy eskisi şeydi ben kızımı oħuttum oldu yırımı yeddi yaşında daħa atanmadı oldu üç 4 yıl oħutuyō bu yıl zāti oħul olmādı boħta kaldı biz dört kız iki ābīm valla hayvancılıkta 5 babamız yaşlıdı babamız öldü çok süründük mallara bāhtık işe gittik eskiden nē iş 6 yapālardı pammukka kazmayā böyle işlerden uğraştık başka iş yok ki meslek yapāk 7 'amcanlan ābimgile söyleyiklēr ābim geldi bize söylēdı Allah kısmat yāzdıAllah yaptı 8 başka yolu yök orda babamgilde kına yāptık ikinci gün getirdilēr 'arabaya bindirdilēr orda 9 davul çaldılar evimizde çıhış uv tamam getirdiler ne bilīm eceyib köy küççük köy her on 10 senede bir düğün oluyō düğünler çok güzel oluyō amma ya'ni köy yök hepsi dört beş 11 ev her on senede bir düğün oluyō o da bütün

yaşlısı çocugū çolugū uv dışardan geleni **12** amma çok iy oluyō buranın düğünleri bir kızım vār başka yōk türkçe öğretmeni ne **13** cāmisi vār ne oħulu vār ne marketi vār ne bakkalı vār ne bir şey yōk hepsi dört beş ev **14** böyle yaşıyō her tarafta dağınık çocuklār kimisi çocugunu götürüyō kimisi servis tutuyō **15** kimisi ne bilim herkiş bir yol tutuk mecbur olan çocugunu götürücü kırhandan bir uydı **16** getirdilēr kaynımgilin evine bağladılār ördan ses geliyō dolmā yapıyōk sarma yapıyō **17** şişbörek yapıyō içli köfte yapıyōk döyme yapıyōk ona ne derler şeh im ‘elle yapıyōk **18** işte bunlar dört beş tane sütleç yapıyōk tereyāğı yōğurt bāl süt kaymağı bekmēz helvā **19** tuzluyogurt çōkelēk tuzluyogurt torbāsi vār bunun torbaya boşaltıyōk iki gün üç gün **20** kendini bekletiyōk suyları süzülüyō ocaga koyoyōk kaynatıyōk kendini amma şeyi vār **21** böylē tahtadan şey vār fişek vār tā çevirrik pişene kadar kendini pişer indirrik kendini.**22**

17.3. Fatma Atılgan

Yaş: 52

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Ev hanımı

elli iki yaşındayım köyde yaşıyorum ev hanımıyım gāzi mürsel köyü mahallesi evde **1** oturuyōk **2**

Hiç okudunuz mu? 3

okudum ilk beş kadar evlendikten sonra da ‘aynıy deyişen bir şey olmadı çok şükür zāten **4** komşuyuk kardeşlerim hepsi iyilēr aylem hepsi çok iyler çok şükür **5**

Kaç yaşında evlendiniz? 6

on yeddi yaşında cānım ēskiden kız isteme vardı kız istersin vē ‘aylesı versē git dersin **7** sözünü kesersin tatlısını yērsin büyük nişan yapılırsa o yapılır yōk yapılmassa zātan düyün **8** yāni düyünlerimiz dē güzel oluyō işte babamā verdiler babam gereken her şeyi benim **9** için harcadı babam hiç kendi almadı şimdi çok şükür başlık parası da kaqtı kalmadı üç **10** tene kızım vār iki kızım evli bir kızım izmirde hemşirelik yapıyō bir bekar oğlum vār ikisi **11** evli erkeklēr büyük oğlumdā iki kızı vār öbürü daħa olmadı çocugū yeni evlendi altı **12** aylık çok iler çok şükür hepsi yāni büyük oğlum üniverste edebiyat öğretmeni seçildī **13** kazanmayıncā şokta çalışıyō şu an döyme vār ö öncē eti haşlıyorsun sonra buğdayı **14** koyuyorsun biberini her şeysini baharatını pişincē onu da güzel bir şekilde dövüyōsun **15** oluyō içli köftemiz vār dolmamız vār içli köfteyi dē burguru ıslāyıp içine baharatları **16** koyuyosun eti pişirip yapıyosun ondan sonra

kızartıyoruz dolmamız meşhür dolmaya da **17** pirinç her baharatını koyuyosun ona göre pişiriyöz o da çok güzel meşhür bir **18** yemeyimiz **19**

Künefe? 20

penirlisi de oluyō fıstıklısı da oluyō pennirlisine bir kat künefe basıyoñ ikinci penniri **21** koyuyoñ üçüncü yine bir kat künefe koyusun pişiriyosun şirasını koyup ikrâm ediyosun **22** ben günlük yapıyorum böylē hazırlık herkes gibi koyup ta difrize koymuyorum yāni **23** günün yemeyi neyse onun yapıp akşama hazırlıyorum böyle önceden hazırlık **24** yapmıyōrum **25**

Peki bayramlarda ne yapıyorsunuz? 26

báýramde işte misefirliē gidiyoğ misefirler geliyō ikrâmımız oluyō kōmbe yapıyōz **27** buranın meşur tatlısı kōmbē onu yapıyōğ ondan sorra bayramlarda bayramlaşma vār **28** elimizden geldiince yapıyōğ ‘arefe günū ara ne yemek pişecēk temizlikti böyle **29** günümüzü geçiriyōğ akşama kadar. **30**

18. Varışlı Köyü

18.1. Abit Kılıç

Yaş: 55

Öğrenim durumu: İlkokul mezunu

Meslek: Çiftçi

adım abit kılıç yaşımız elli bēş köyümüz vārişli maħallesı atçana köyü su‘udi ‘arabistana **1** gittim bir ay kaldım geri geldim öğrenim durumum beşe kadar okudum ilkokulu bitirdim **2** çıktım ānnem vefāt etmişti babam da dedi oğuldan çıkacaksın bize bahacaksın ben de **3** çıktım oğuldan çocuklara bir de babama bahmaya başladım çıkarmak istedi çıkardı **4** kenlere bakmak için başka bir şey dīl bildīn bu kadar çiftçilik yapmaya başladık su‘udiye **5** gittim su‘dide arħadaşlarnan bereber arħadaşları yollamak istedilēr ben dē onlarnan ben **6** kalmak istemedim onlarnan bereber gelmek istedim böyle oldū onlar işi yapamadılār **7** loħantacı olarak işi yapamadılār onları göndermek istedilēr tek başıma kalmak istemedim **8** ben dē geldim çiftçiliklen uğraştık çiftçilik işiylen uğraştık kardeşlerime baktım pammuğ **9** mısır benim ektiğim şeyler bunlār burdan anħaraya gittim ācemı birlīni anħarada yaptım **10** askelīmı ondan sorra kıbrısa gönüllü olarak gittim kıbrısta da on beş ay olarak yaptık **11** askelīmı ondan sorra geldim köyē hanımlan tāniştım hanımlan evlendim çoluğ **12** çocuğum oldu altı yedi tane çocuğum oldu yedi tane çocuğum vār bir erkek altı kız üçü **13** antalyada çalışıyōr üçü dē oğulda oğuyorlar yanımda kalıyōrlar paket işleriyle çalışıyorlar **14** geçenler geldiler

bir ay kaldılar tekrar gittiler antalyaya aynı işe devam etmeye **15** başladılar bir kızım ortaokuldā okuyōr yatılı bölge okulunda okuyōr bir tenesi dē lisede **16** okuyōr o dā sağlık lisesinde okuyōr birisi dē ünüversteğe hazırlık. **17**

18.2. Emel Gümüş

Yaş: 55

Öğrenim durumu:

Meslek: Ev hanımı

kōyümü anlatıyōrum ādım emel gümüş oturum yērım vārışlı atçana soĳāk ev hanımıyım **1** yemeklerden ūraşırım içli köfteyi çok severim vē anlatmak istiyōrum burguru ıslatıyōsün **2** makinede çekiyōsün sora yuvarlayōsün içini dolduruyosün kızartıyōsün vē servis **3** yapıyōsün ‘afyetle yersinīz daha ne anlatım biberli yaparız içini hazırladığımızdā kekik **4** çörek otu kimyon küzbarā çökelēk sıvı yā güzelcē karıştırırsın kıvamına getirırsın tandıra **5** götürürsün güzelce ekmeklerini açarsın sürersın tandırda pişirip yersiniz ‘afyet olsun **6** beş yaşındāyım ottuz üç yāşında evlendim bir buçuk sene evlilik yaşadım beş aylık **7** hamileydim eşimi kaybettim kızımınla yaşıyōrum ilkbahardā buraların yeşilliği çok olūr **8** genē kömecimiz olūr tarla kenarlarında onu toplarız güzelce yıkarız süzöldükten sorrā **9** doğrarız bir soĳān sıvı yağ kızartarak onu üstüne ekleriz toz biber bir ‘avuç burgūr onu **10** karıştırarak soldurruz kıvamına girdiyi zaman onu servis yaparız ve sizlere afyet olsun **11** bizim örf ādetlerimiz oruçluk döneminde bayramā on beş kalā bizim buralarda kömbē **12** yapılır un yāĳ baharāt güzelce onu yoğurruz ve pasta halinde onu yaparız fırına veririz **13** güzelce bişer ve çayın yanındā servis yaparak ikramda bulunuyōruz buranın dā meşhur **14** yemeyi hatay tavası et tepsiyi deriz kıymayı çektırız güzelcē eti içine baharat maydanöz **15** sarımsak biber hafif salça töz biber katarız tüz güzelce yoğurruz önü sarımsak tepsiye **16** dizeriz üstüne hafif bi salça suyuyla süreriz üstünē domatēs biber soĳān dilim dilim **17** doğruyarak üstünē dizeriz süsleriz yāni fırına koyup biştikten sorra onu servis yaparız **18** afyet olsun buranın gine meşhur bir tatlısı vār künefe güzelce pıçakla doğranmış hālinde **19** alırsın yāĳlā yoğurursuñ güzelce önce tepsiyi yoğurursuñ sorra künefeyi yağlarsıñ **20** güzelce böyle kıvamına getirırsın tepsiye düzersın bir kat peynir bir kat künefe güzelcē **21** düzersın tepsiyē ondan sorra şiresini kaynatıp fırında bişene kadar o künefe şiresi **22** kıvamını alır ve üstüne servis ederek ikramda bulunursunuz ve buranın börek yemeyi **23** ıspanāk biber salçası soĳān yine baharatlarını katarāk sıvı yağını

güzelcē yoğurursun **24** güzelcē yörürsun güzelcē kıvamına getirürsin ondan sonra fırına verürsin güzelce bir **25** katıklı yaparak ikramda bulunabilirsin. **26**

19. Üçtepe Köyü

19.1. Hatice Kılıç

Yaş: 68

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

hadice kılıç atmış yeddi atmış sekkiz bu civardān yuva gittik āz gittik birkaç gün gittik **1** sorrā çihardılār anamgil beni işte birāz örendik ne yapāk ē işte nē yapıcık gittik **2** elhemdilleh kısmet oldū allāh ummit mehemmed hepsine nāsib etsin yā rāb size de inşallā **3** nāsib etsin gittik gēldik elhemdillē çok iyi orası umma yeşillik yok orası hep sene diyōm **4** hep kūm hep tās bölē siyah tās amma çok iyi orası gidersēn burda unutursun **5** memleketini unutursun ananı babanı unutursun her şeyi unutursun çok iyi orası hec çok **6** iyiAllaha şükür ilhemdillē nāsib etti bizē inşallā gidērik genē mehemmede doyamadık **7** valla doyamadık hiç doyamadık ancāk ō kadar orda peykamberimizin yanindā gittik ordā **8** mehemmed sallalā ‘aleyh ve sellem ordā namaz kılmış ordā biz gittik gene namāz kıldık **9** ordā o şeyin yanında unuttum onun adı sorra nāmāz kıldık her birimiz dört ruķ’a kıldık **10** du’a ettik ummut mehemmed hepsine du’e ettik genē allā yā rabbī kurban olsunAllahā **11** birinci gün bēn gittim taşladım şeytana şurdān kırhana kadar yürüdük şurdan kırhana **12** kadar sene diyōm ayaklarım şişti balon balon oldu şeytan taşlamaya gittik ikinci gün **13** dēdi hocaya dēdim yoruldu ben gitmiyicim dedi vekiēt vēr birisini vekiēt verdim **14** birisini benim yanimā o āttı taşladı sorra üçüncü günü de şeye gittik ō ‘eyşenin **15** mekenine ō kim ō ehmēd adı nēy unuttum umni ‘eyşē hazreti ‘eyşē onun yanına gittik **16** orda du’a ettik nāmāz kıldık ordā du’a ettik hepimiz namāzı bes yasāk kimse geçirmez **17** böyle şimdi duvārın yanindā geçerik böylē mezerlikler böylē biz dē geçtik böylē yolā du’e **18** ettik fathāyı oħuttuk ūv Allahī te‘elē kurbānım işte gene nāmāz kıldık bir yere namāz **19** kıldık orda peykamberimizin yaninā muhemmed sallallā eleyh ve sellem ordā namāz **20** kıldık gene du’a ettik bēş gün kaldık sorra ke‘beye gēttik kızım o zamān yağmūr yağmūr **21** şeye gidicik ‘arafāya gidicik yuhāri o zamān orda haccımız yazılır o zaman haccımız **22** kabul edilir Allahū te‘elē orda çadır sana diyōm beş yüz çadır bin bēş yüz hayyo sayısı **23** yok sene hepsi çadır kurulmuşlār ben şaşırđım nerē gidicim nerē gelicim şaşırđım bir **24** ādam geldi dedi bāna gēl arapça vēn errākām ben anlamıyōm ven errākām onlar **25**

arapçada yazıyō dedim ben kaybettim benim çadırımı nerē gidicim gelicim bilmiyōm dedi **26** gēl sene gösterim gitti bene gösterdi benim çadırımı dēdi ō seninki bāh raqam mērsē **27** numarā her çadır numara yazıyōr mesele seninki on iki numarā ellı numarā atmış numarā **28** herkes numarası koymuşlār ben bilmiyōm anlamıyōm o arapçayı ven errāqam dēdi **29** raqamı ben bilmiyōm dēdim ben kōrhtum dēdim şimdi adam gelir beni ālır gidēr hā vallā **30** kōrhumdān dēdi bu sizin çadırınız orda zeten du‘ē ettik fırtinē oldu fırtinē allāhım **31** arvatlar bölē direkī tutmuşlār çadırların içindē bir fırtinā oldū kubbānın allā yağmūr bī **32** ke‘beye çıktık bir yāgmur yağdı maşşallā bütün ke‘beyi yihādı kanlār manlār ordā kurbān **33** kesiyürlēr kanlārı hepsini yihādı allāhi ve te‘ele kurbanım her senē allāhın izninē ēllī **34** yāgmūr yāgıcı ē sorra elhemdillē haccımızı atvafa gittik üçüncü kātā ben gidiyōm her **35** bir atvāf sürēr bir kılometre her atvāf yuhardān biz atvaf ettik yer yōk içerde böylē **36** ‘aynı püldür gibi nāsıl bāsarsın pündür kanavizin içinē millēt üst üstelēr çok kalabalık ben **37** gittim zamanı çok kalabalık sāyısı yōk ordā güverci vār orda güverçileri bembeyāz **38** millēt geliyō bugdā atıyōlār güverçilerin yerler ne kadā güzēl o ke‘benin yānındā **39** elhemdillē atvafımızı yaptık günde ancak iki üç tene atvāf yapıyōm sorrā namaz kıliyōm **40** orda cami’ vār ordā namaz kılarık du‘e ederik ummit mihemmed hepsini sorrā geçti **41** gētti elhemdillē geldī kuranımız kēsti vekelet vērdi geliyōk yemeye yemek ordā ne yıyıcı **41** allā ben āç kalıyōm bişiryōrlār beyāz pilāv kırmızı pilāv bir hebbe salça koyorlar **42** yağsīz ne sōgān ne dadı vār ne kemmun ne bir şey yōk vallā atıştıryōk yiyōk işte geçirdik **43** böyle oldū kırk iki gün kaldık tamām. **44**

19.2. Yusuf Kılıç

Yaş: 60

Öğrenim durumu: Lise terk

Meslek: Çiftçi

yusuf kılıç üçteppe köyünde ikamet etmekteyim atmış yaşındayım evliyim ottuz iki yıllık **1** evliyim şu anda çiftçilik yapıyorum öğrenim durumum lise terk liseyi bitirmedim ben de **2** dāh önce bizim köyün başından geçen bir olayı anlatım sizlere seksen iki seksen üç **3** yıllarında bizim köy göç emri verildi buraya ankaradan keşif geldindē dediler ki **4** göçeceksiniz o zamanki köy otuz iki ev gözüküyü yalnız şikayet edilen otuz iki ev **5** karşılığında kenler geldiğinde köy yaklaşık atmış atmış beş hāneye ulaşmıştı burda otuz **6** iki göç olursa zaten bir yarısı kadar kalacak burda sonradan

çocuklar evler açtı biz de **7** onun çin valiliğe gittik valilik bize emlak bankasına gidin dört bin lira emlak vergisi **8** yatırım diye söyledi gittik paraları yatırdık o makbuzlar hâlâ bende sâklı dâh sorra seksen **9** dörtte tekrâr geldiler makbuzları gösterdîmizde ankaradan keşif geldi vâ orayı bıraktı geri **10** gitti dediler evlerde tuvalet vâ mı normal bir dönüm bir buçuk dönüm zabteden kişiler **11** var köyde bize gelince biz üç ev ben kardeşim ve babam üç ev olunca dâ üç tâne de **12** tuvalet vardı zâten ayrı ayrı tuvaletler ‘arsayı öldürüyor diyerekten artık bir daha da **13** gelmedilêr artık netice nölur bilmiyorum dâh öncê geçen yıl âf gelmişti tapu alınız diyô **14** murâcâtlarımızı yaptık ammâ bir netice alamadık şâhıs mâlı diyerekten bize tapu **15** verilmedi yâni ne emlağa gidin ne şöyle şeyler yapın nê dilekçe yazın denmedi ancak **16** kaymakamlan anlarsanız öylê tapu alabilirsiniz başka şekilde tâpu alamazsınız şu anda **17** köy tapuzuz olduğu için elektiriye gidiyöz kaydetmek için sa‘etlerimiz kayıt **18** yapılmıyôr tapu ister soğak adı vâr cadde adı vâr mahalle adı vâr ama tapu olmayınca da **19** olmuyôr şu anda belik köyde on teneden fazla ‘abane olmayan evler vâr vatandaş şu **20** anda bizim sırtımızdan geçiniyô zaten fatura dâ bizze yansiyü benim diyeceklerim şu anda **21** bu kadar üçtepê ismî etrafında bulunan üç tâne tepeden adını almaktadır eskî köy şu **22** anda köyün batısındaki ormanlık alandaydı bin dağkuz yüz kırk sekkiz elli yılları arasındâ **23** köyün ağasî eşref mursalölu köyü ordân tepeden âlip şimdiki oturumuz yere getirmiş **24** tâbi orayı dâ o tepeyi de çiflik yapmak için çam ağacı dikmişti şey için de temel atılmış **25** amâ çiflik tamamlanmamış yapılan şeyler yalnız dâh batısındâ bekçinin kaşyanın **26** dedîmiz insanların oturduğu eski yapı bir ev vâr o da iki üç yıldan beri şu anda hiç ağaçlar **27** hâriç hiçbir şey kalmadı yâni binalardan ağaçların da bir kısmî bundan yaklaşık on beş **28** yıl öncê orman başkanlından izin alınmış dedilêr alınmış alınmamış bilmiyorum bir **29** kısmını kestilêr işte yaş kestilêr amma doğru amma yalan öyle dediler biz izin aldık **30** dediler öyle kestirdilêr tepelerimizde tespit yapıldı bir kısmı bir kısmı yapılmadı şikayetler **31** olundü bâzi tâbi şikayetler için jandarmâ geldi bâzi şeylerde gelmedi heralde buralara **32** gelmiyôr şikayetler yapılsa bile binde bir geliyô vâ üst mercilerden bir uyarı öyle **33** kalıyô tâbi biz de en azından en ufağ bir zarar olduğu zaman şikayette bulunuyoruz **34** muhtara jandarmaya bildiriyoruz bizim köyün ağası reşat mursalölü genelde köye geldi **35** ben hiç görmedim yâni vefet ettiinde de yirmi dört yirmi beş yaşlarındaydım ama **36** görmedim kendisini hiç göç ovasında bacısı oraya gelir amcam köyün büyüklerinden **37** çağırır bilgi alır köy hakkında o anda çeker geri gidêr amâ uzun boylu ama kısa boylu **38** bilmiyorum hiç görmedim karşılaşmadım kendisiylê. **39**

19.3. Ahmet Kaçarlar

Yaş: 59

Öğrenim durumu: Ortaokul terk

Meslek: Mevsimlik işçi

āhmēd kaçarlar üçtepe köyündēn bin daqqız yüz atmış iki doğumluyım elli daqqız **1** yaşındayım antalyada çalışıyorum sezonluk iş bittiği zaman evimize gelliyōruz başka **2** diyer günler boşuz işimiz falan yōk şimdi size bir hikaye anlatacām hikaye deyīl **3** peygamberler döneminde olmuş bir olay hazreti ōmer döneminde bir arab devesini **4** kaybetmiş gēzerken pazarda bulmuş bulduğu adamın yanında o adam demiş benim bu **5** adam demiş benim ēn son demişler hazreti ōmerın yanına gidelim hazret ōmerın yanına **6** gitmişlēr devesi olān pazarda satacak olan ādam demiş bēnim gerçek sahibi olan o da **7** bēnim diyō ikisi de benim diyō şahit falan vār mı diyō hazreti ōmer şahit yōk nāsı **8** çıhartacāz bunu diyō esēs devē sahibi diyōr ki hazreti ōmere diyō kadı efendi diyō bu **9** deveyi yüregini içini parçalayın yüregi şişmiş benim devenin ē diyōr ki sen devenin içini **10** nası biliyosun hayvan canlī ölmemiş içinde yüreginin şişkin oldūnu nasıl biliyōn bir **11** gün bir köprüden geçerken bir nehrin üzerinden geçerken diyō yeni doğum yapmıştı diyō **12** ōn yavrusu nehre uçtu düştü nehre düşerken hayvan üç gün annesi üç gün arhasından **13** ağladı bağırdı üç gün hiç yatmadı ondan dolayı biliyōm yürē yanmış diyom kesin eğer **14** yüregi yanmamışsa ben o deveyi istemiyōrum en sōn deveyi kesmişlēr gerçekten **15** dediği gibi çıhmış ō adama iki deve parası ödetirmişlēr karşı taraftakine hikāyēm bu **16** kadar bī adam çok samimi bir arhadaşınā para vermiş ādam sıkışmış kardeşim demiş bene **17** on lira yüz lira eski paraylan bir aylığına iki aylığına para verir mısın tamam demiş **18** verim demiş o arhadaşı yıllardır arhadaşı onun işini görmek için çıkartmış vermiş para **19** aylar geçmiş yıllar geçmiş o adam ödememiş kardeşim demiş biz arhadaşız para için **20** arhadaşlīmız bozulmasıñ ben senin işini gördüm şu an ben sıhıntılıyım niye paramı **21** vermiyosun demiş demiş beklē ben paranı yemedim olduğu zaman verecēm ama zaman **22** da çok geçmiş bu adam ödememiş en son yine hazreti ōmere gitmişlēr hazreti ōmer **23** demiş oğlum şahidin vār mı şahidim yok demiş verdinde hiç kimse yok mu hiç kimse yōk **24** demiş sadece bir ağaç var demiş bi ağacın aldında verdim kendisine demiş demiş git ō **25** ağaçtan bir yaprak al gel demiş medem şahit yōk demiş ben ōyle çıhartacam ağaçtan **26** çıhartacam demiş bu adam gitmiş ağaçtan bir yaprak alıp gelecek yola çıkmış ağaç ta çok **27** uzakmış sa'atler geçmiş gelmemiş adam hazreti ōmer demiş biz mahkemeyi işkal ettik

28 bu adamı bekliyörüz bu adam gelmedi ikinci adam hazreti ömerın yanında bekliyö
29 demiş bu adam niye gelmedi niye geç kaldı hakim bēy savcı bēy bu adam demiş
ağaç çok 30 uzakta demiş ancak daha bir saat daha kalması lâzım demiş ancak gelir
demiş medemki 31 sen o ağacın nerde oldūnu biliyorsuñ demek ki parayı almıssın o
zaman o adama 32 getirmişler o parayı. 33

20. Paşaköy

20.1. Abdurrahman Biçer

Yaş: 59

Öğrenim durumu: Ortaokul mezunu

Meslek: Çiftçi

hatayın reyhanlı ilçesi paşaköy mahallesinde çiftçilik yapmaktayım bin dokkuz yüz
atmış 1 iki doğumum abdurrahman biçer elli' dağkuz yaşımdayım çiftçilikte nasıl şimdiki
2 makineleşme durumu ne zorluklarla geldimizi ve çiftçiliğin ne kadar zor bir iş
olduğunu 3 biliyoruz bunları bilmekten hâriç tē bunları bilerek ve yaşyarak bunları
görerek ve 4 yaparak bunların hepsini tek tek yaptık daha önceki ilk çiftçilikte
babalarımız burdaki 5 tarlaları öküzlerle atlarla sürerlerdi dāh sorra makineleşmeye
geçildi bin dağkuz yüz 6 atmışlı yılların sonundā makineleşme çoğaldı makineleşmeden
sorra çiftçilik biraz daha 7 zor işlemlerle genelde insan gücuyle yapılırdı makineleşince
bu insan gücü de bitti tēbi 8 makineleşmenin geçişimizdaki zorluklardan biri sıhıntı
gētirdi eskidē tüm çapa mapa 9 işlemleri el kuvvetiyle yapılırdı ama şimdik maşınayla
kirpetör köbli vē diyer 10malzemelerden daha kolay yapılmaya başlandı genelde bizim
bu bölgede pamuk çiftçiliği 11 yapılır pamuk çiftçiliği de sürekli işçilik istē işçilikle
yapılan zor bir iştir son 12 zamanlarda mısır buğdāy ekimine de başlandı patātēs
makineleşmē kademe kademe gitti 13 bu kademe kademe gidışte öncē traktörlēr günde
yırımı dekar ottuz dekar köten çeker 14 iken şimdiki sisteme göre günlük yetmiş seksen
dönüm çıktı diyer malzemelerden diyer 15 ufağ hafif işlerdeki kirpetör köbli gibi
işlerden daha iki kat arttı yüz sürüyosa iki yüz 16 elli üç yüz dönüme çıktı pamuk
toplama insanlarımız eksidē tarım işçileri urfadan 17 tarım işçileri gelirdi bu
pamukları eliylē tek tek pamuğunu açar pamuklarını toplar ve 18 bunları belirli bir
çuval gibi bunlā halal dedimiz şeyin içine koyup bunu fabrikaya 19 götürürdü ama
şimdiki moderen çiftlikte bu da deyişti makineyle toplama oldū makineyle 20 toplamada
işçiliği bütün kaldırdı pamuğa atılan kurutma zehiriyle bu çiftçilik dāh kolay 21 oldu
ama masrafı girdisi eskiye göre çok fazla bir de ovamızın ilk öncē su ile derin 22

kuyularla yapılan çifçilik ilk zamanlar yetmişli yıllardā yeddi metreydi sekkiz metrede suy **23** vardı ama bu yıllar geçtikçe seksenli yıllarda yetmiş metrē seksen metrē doksan metrē **24** şimdik iki yüz iki yüz ön metrē iki yüz ellı metre kuyular vurulup ō altı yeddi metrede **25** āldımız suyu alamayōruz tābi girdi çıhtıları fazlā tābi bizim bu anlattımız bizim **26** herhangi bir tarlamız yōk ırgat olarak kişilerin elinde çalışmaktayız bu çalışmā süresi **27** içindē ırgat oldūmuz haldē herhangi bir sosyal güvencemiz yōk hiçbirinde yōktur zāten **28** hatay reyhanlı obamızın çifçileri geneli büyük ram çifçileri ve bu çifçilēr yanındā ırgat **29** olarak reyhanlı halkı çalışmaktādır vē yabancı işçilerimiz de çalışmaktadır şindik hatayın **30** çoğu reyhanlı ilçemizin genel bölgesinde soğan ve patates ekimi eskiye görē yüzdē üç **31** yüzden fazla artış oldū bu da tābi pāmuk girdisini fazla olmasından dolayı halkımız **32** daha başka ürünleri ekmeye başladı modern çifçilikte tüm çifçiler rahat etti amma **33** girdileri çok olduğu için onlar da zor durumdalar onlar da zor durumdalar inşallā bu **34** modern çifçilik tüm çifçilerimizin bu girdilerini zor olduğu için inşallāh bu girdilerden bir **35** an önce kurtulurlār ve tüm işçi çalışan arkadaşlarımızın sigorta hakları burda yoktur **36** yirmi birinci yüzyıldāyız sigorta diye herhangi bir şey yōktur bizler tābi hayvancılıkları da **37** uğraşırız tābi ayakta kalmak için mecburen işçilik ırgatlık hayvancılıkları uğraşırız kendi **38** çapımızda hayvancılıkları uğraşırız üç dört tane inek veya koyun keçisi olan keçi **39** bundan geçim kaynağımızı sağlayıp çocuklarımızı devlet okullarında okutup cemiyete **40** iyāden yetiştirmek için çalışıyoruz. **41**

20.2. Ahmet Şimşek

Yaş: 58

Öğrenim durumu: Ortaokul mezunu

Meslek: Satış elemanı

toprağā gömdüm gömdüm öğül sēni toprağā gömdüm **1**

kınalı parmaklar kānunā dōndū **2**

tābutun üstünde dīrildim öldüm **3**

sēni vuran eller kırılısın öğül **4**

kırılısın öğül **5**

tābutun üstünden dīrildim öldüm **6**

sēni vuran eller kırılısın öğül **7**

kırılısın öğül **8**

doymādım sēsine sēlvi bōyünā **9**

doymādım sēsine sēlvi bōyünā **10**
ah evlādım yārām imdī dērindē **11**
gül gībi düştün tōprāgın koynunā **12**
sēni āsān eller kırılısın oğul **13**
kırılısın oğul **14**
gül gibi düştün tōprāgın koynunā **15**
sēni āsān eller kırılısın oğul **16**
kırılısın oğul **17**
gidēn oğul hiç gēlir mı yērinē **18**
gidēn oğul hiç gēlir mı yērinē **19**
ah evlādım yārām imdi dērindē **20**
helē bāhın zālīmın ēserinē **21**
sēni āsān eller kırılısın oğul **22**
kırılısın oğul **23**
sēni āsān eller kırılısın oğul **24**
sēni yağan eller kırılısın oğul **25**
kırılısın oğul **26**

21. Kuletepe Köyü

21.1. Hedle Uysal

Yaş: 60

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

hedli uysal atmış yaşındayım benim oğumuşluğum yök mesele gittim otuz beş yaşına **1**
kadar bekar kaldım evlendim evlendikten sonra bir kızım bir oğlum oldu işe gittim orda
2 bēkarken hep evlendikten kerı yorgan sarardım bēn yāni ev hanımıyım ev işiylen **3**
uğraşırdık inēgim vārdı ineklerden uğraşırdık otuz bēş yaşında ben gēlin öldüm mesele
4 eski düğünlēr gittilēr kızını görmeyē kız verıldı cihize gittilēr kızın cihizini kestilēr
mesele **5** sandık içi isterlēr süt pārāsı derler ba'zısı süt parāsı derler ba'zısı sandık içi
derler eski **6** zamanındā bir milyār isterler şu anda mesele ön milyer istērlēr o parayā
gōrē ē eski zāmān **7** kızları eşya fazla almazlardı mesele az boz cıncık minciık ālilārdı
tāvā alılārdı şindiki **8** kızlar oturma gurubū bulaşık makinēsı aliyōrlār yēni eşya fazla
almazlardı kaynana **9** kayınbabaginnen birlikte oturulardı eşyalarını nereye koyacaqlar
mesele hepsı bir odada **10** oturilēr kaynananan kayınbaba bir odā gelinen kocası bir

evde oturulardı onun çin fazla **11** eşyā alamazlardı ē şindikteki kızlār hep dört dörtlük ev istiyörlār dört odā çocuk odāsı **12** mesele misāfir odāsı onun için eşya alımıyō eski düğünler mesele üç gün yapālardı bir **13** gün öncē bayrāk қаһardı ikinci gün kına olurdu üçüncü gün gelini getirilērdi mesele üç **14** gün bölē giderdi millet toplanırdı düğüne hep davulanan şeylennen yāni şeyler yok hep **15** caznan bilmem hāvuşu gēniş olān hāvuşunda olūr mesele bir yer var bölē sāha kimı top **16** sāhası köyün yamācı köyün ortāsı ordā millet hep toplānırdı orda hep düğün yapılırdı **17** köyün ortalarında meselē ē eski düğünler şimdiki gibi dēl şimdik düğün salonuna **18** gidüyürlē yāni şimdiki düğünler bambaşka oluyō hep sayKı vārdı sevgi vārdı yāni bir **19** düğün yapıcısan iki üç yüz kişi toplānırdı biz köyden köyē traкторlarnan düğüne giderdik **20** mesele arkadaşlarımız evleniyūr onun hatrası için biz köyden köye yayan giderdik **21** gece giderdik düğünlerē ordā kına yapālardı düğün yapālardı iki gece ordā yāni **22** komşularda yātardık gelinin olsun damadın olsun onların komşularında yātardık kālırdık **23** iki üç gün düğün bitene kadar biz ordā kālırdık ē şindiki düğünü herkişin arabası vār **24** arabası olan şindik mesele gidiyōr zāten beş daққа illā bu zamanlarda hemen bes milletin **25** gözüküyōn geri evlerine dōnüyorlar eski düğün dāha iyidi davunnan büyüklē gençler **26** kızlar oyun oynaylardı hālay çekerlērdi türkü söylelerdi bunnar hēp vārdı şindik burdā **27** yōk şimdi hısımın olursā gidērsın hısımın olmassa gitmeñ anca bir kişi gidēr ik gişi **28** gidēr göz boyaması geri gelirler evlerine ben de yapardım düğün yemeklerini mesele **29** dōgme derlerdi ‘āşur derlerdi eskide mesele kōyun keserler ikki kōyun buğdayı aқşamdan **30** ıslārdık bir kōyun haşlāriқ on bēş yırmi kilo buğdāyı kāzanın içine kōrük pişşırık **31** indirrik dolma yāpardık pirinç pilāvı yāpardık ayricā gine kōyun keserler haşlarlar bölē **32** kerduş derlerdi kerduş kerduş orā tabaқların üstüne ēt kōrlardı pirinç pilāvın üstüne **33** kōrlardı mesele masalar düzülürdü büyükler hep bölē erkeklē avratlar hep böyle **34** düzülürlerdi hāvuşlarda iyerlerdi bunu şimdiki düğünlerde mesele aқşamdan aқşama **35** düğün yapıyurlār bir meyve suyu çıkarırlar bir pasta çıkarıyorlar onu verirlēr hēpsı bu **36** kadar eski düğünler bambaşka oluyō. **37**

21.2. Cuma Ünver

Yaş: 51

Öğrenim durumu: Ortaokul mezunu

Meslek: Güvenlik görevlisi

bēn cuma ünver bin dōkuz yetmiş doğumluyum doğma büyüme kuletepe köyünde **1** oturuyorum şu andā yaptığım iş özel güvenlik reyhanlı devlet hastānesinde on dört

yıldan **2** beri orda görev yapmaktayım sağ olsun arkadaşlarım hepsi iyiler herangi bir sıkıntımız **3** yok hocalarımız iyi dostlarımız iyi eğitim durumum ortaokul mezunuyum **4** iflah etmez hiç kimsayı **5**
iki sevenin vebalı **6**
vay vay vay vay **7**
verin benim sevdiğim **8**
sizin olsun dünya malıy vay **9**
verin benim sevdiğim **10**
sizin olsun dünya malıy vay **11**
bağırıyam duymuyorlar **12**
çağırıyam duymuyorlar vay **13**
gönlüm bir güzeli sevdi **13**
onu bana vermiyorlar vay **14**
fakir olsa kimse şaşmaz **15**
evi yansa kimse koşmaz **16**
vay vay vay vay **17**
mezarını deşen olmaz **18**
nolacak fakirin hali vay **19**
bağırıyam duymuyorlar **20**
gönlüm bir güzeli sevdi **21**
onu bana vermiyorlar vay. **22**
ela gözlüm ben bu elden gidersen **23**
zulfu perişanım kal melul melul **24**
kerem et hakkından çıkarmâ beni **25**
ağla gözyaşını sil melul melul **26**
elvan çiçekleri takma başına **27**
küdrət kalemîni çekme kaşına çekme kaşına **28**
beni ağlatırsan doyma yaşına **29**
ağla gözyaşını sil melul melul **30**
yetir e sevdiğim sen seni düz et **31**
karaları bağla beyaz at **32**
hasret çiçegimsin yaban gülümsün **33**
açmadın bu sene noldü derdüm **34**
sen gönlüm e sen bahar yelimsin **35**

esmēdın bũ sēnē nē ōldu derdōm **36**
esmēdın bũ sēnē nē ōldu derdōm **37**
sēn gōnlümē açān sēher yēlımsıñ **38**
esmēdın bũ sēnē nē ōldu derdōm **39**
kocā bir yāz gēçtī bāḥārda yōḳtun **40**
'aradım yollārdā dāḡlārda yōḳtun **41**
dālduḡumdā dāḡlārda yōḳtūm **42**
geçmēdın bu sēnēy nē ōldu derdōm **43**
nurşēniyi gōrmēz īsēn ārādīn **44**
birden birē nōldū sārārdın sōldūn **45**
bübül gibi dāldān dālā ḳonardīn **46**
uçmādın bu sēnēy nē ōldū dērdōm. **47**

21.3. Sabahat Ünver

Yaş: 47

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

adım sabihāt ünver on altı yaşında evlendim ḳuletepe köyüne gēlim geldim beş çocuk **1**
anasıyım dōrt oḡlan bir ḳız evlīlīm nāsı geçti desem eskiden yoḳsulluḡ yoḳluḡ ōyle geçti
2 iş velḥāsıl bir şekilde büyüttük çocukları bu yaşa getirdik çok şükür allāhıma iyyiz **3**
ēşimden mutluyuz çöcuḡlārım okuyō çalışan çalışıyō büyük oḡlumu evlendirdim **4**
torunlarımız vār iki tāne inek baḫıyōruz bir tāne ineyımız vār onlan gēçiniyoruz ōn altı **5**
yāşında kırıḡ yeddı yāşındāyım inek baḫıyorum şu anda zātı oḡula hiç gitmedim altıda **6**
ḳaḫıyōruz ineyi saḡıyōruz sūtünü ısıtıyōruz pennir yapıyoruz ō sūtü māyasını atıyōḳ **7**
pennirin tutuyō bir buçuk sa'at iki süzüyōḳ ōnu yazmayın içine süzüyōḳ ōnu bir sa'at
bir **8** buçuk sa'at ōnun üstüne bir tāş aḡırlıḡ ḳoyuyōḳ ōylē diyer sūtü dē tuzluyōḡurt
yapıyōruz **9** yōḡurt yapıyōruz öncē ḳaynātıp yōḡurt yapıyōruz sorrā çuvala aḫtarıyōḳ
ōnu tuzluyōḡurt **10** çeviriyōruz çökelek yapıyōḳ 'aynı yōḡurt şeklindē meşur yemekleri
dōḡme ōlsün güzel **11** oluyō içli köfte güzel oluyō ḳarnıyārıḳ tā güzel oluyō ne diyicim
laḫmacun güzel oluyō **12** içli çörek güzel oluyō nāsı olur biz yapıyōruz işte bir şekilde
biz de yārın bayramdā **13** 'arefe günüAllah ḳısmet edersē içli köfte yapıyōruz
ḳıymaylan yapılır ḳıymasını **14** güzēlcene ḳavuruyosun içine baharatlarını soḡanını
ḳatıyōsun pul bibēr ḳara bibēr bunlar **15** ye'ni tūz içine maydanos ta doḡrayabilirsin
ya'niy içinede noḫut ta atabilirsin kimisi **16** cēviz atıyō gāyet te güzel oluyō bunlar

bulgurunu ıslıyōsun makinaylan eskiden elden **17** yapıyoduk Őimdi mākīnā çıkmıŐ makināylan kōyuyōruz kendīni dolduruyōruz **18** burgurunu ıslātıyōk makinaylan çekiyōk bir tūr dolduruyōk kavuruyōk içli çōrek yapıyōk **19** ŐiŐ bōrek yapıyōk hāmurunu yoĥuruyōk etīni hazırlıyoruz ‘aynı kıymā içine sōġān **20** karabiberīni tuzunu biberīni atıyōk ōylē hāmurunu yōġuruyosun içīni hazırlamıŐtık burdā **21** ayrıntıları hāmurunu yōġuruyoruz biraz kıru yoġuruyoruz onun hāmuru kıru olması **22** lāzım açıyoruz küççük bir fincanlan onu kesiyōruz eskiden ōyleydi Őimdī tabii ki **23** sosyelleŐti her Őey ōnun çorbasını suyunū tuzluyōġurt Őeyinden hazırlıyōruz çorba suyunu **24** tuzluyōġurttan yapıyoruz kimısı yōġurttan yapār biz tuzluyōġurttan hazırlıyōruz **25** naneylen sos yapıyoruz yemek biberli içli köftē içli köfteyi söylemiŐtim zātī biberli çok **26** seviyorlar aşırı derecede yiyorlar tüketiyorlar biberlī zaten biberden yapılan bir Őey onun **27** çōkeleyīni kıtıyoruz baharatını hāmurda tandırını yapıyoruz yāĥıyōk iki kiŐiylen **28** olan bir Őey bir kiŐiylen dīl ōylē yardımlaŐarak yapıyoruz eski usuller. **29**

22. Beşaslan Kōyü

22.1. Diyap Gūn

Yaş: 56

Öġrenim durumu: Ortaokul mezunu

Meslek: Muhtar

benim adım diyāb gūn hatay reyĥanlı beŐaslan maĥalle muĥtarıyım hālen Őu anda **1** muĥtarlık yapıyorum bizim mālledede yāni ilginç olaylar ōrenim durumum ortaokul ēvliyim **2** altı tāne çocuġum var bēn Őöyle ilginç olaylar dīm de beŐaslan maĥallesi olarak ĥudut **3** kōyünde yaŐıyoruz bāzı hem zorluġlarımız hem kılaylık yāŐadīmız anlar oldu burda bīz **4** kendimizi güvende hissediyōruz hırsızlık olmōyō bizim kōyde ō yōnden Őanslı **5** olduġumuzu hissediyoruz faġġat bū suriyē iç savaŐından sorra hēm can güvenliġi olsun **6** mal güvenliġi olsun bāzı zorluġlar yaŐadık vē ō sıkıntıların üzerine yāni gençlerīmızın **7** biraz huyları deyiŐti onlardan mızdarībız ye‘ni ne diyelim biz beŐaslan ĥalkı olarak yāni **8** devletīmızın bize olan saġladığı imķanlardan memnunuz bū suriyē savaŐından sorra ilk **9** suriyeden gelen mültecilere biz vatandaŐ olarak onlara elimizden gelen yardımız yaptık **10** aŐımızı ekmeymızı onlarla paylaŐtık kōy olarak ōyle Őeyler yaŐadık beŐaslan da bu **11** beŐaslan isminin yāni biz büyüklerīmızdan duyduġumuza göre devamlı bāzı olaylar **12** yaŐanmıŐ bū eski fransızlardan dolayı burdan da dōrt beŐ tāne adam çete olarak fransızlara **13** karşı savaŐmıŐ ōyle de bir

efsâne vār hatta bunlardan aḥrabamız olan da var bizim **14** köyden de mücadele eden fransızlara karşı savaşmışlar yāni ordan da bu beşaslan ismi **15** geldiğini biliyoruz büyüklerimizden öyle biliyoruz başka ne gibī yapılan mücadelede burda **16** çete oluşmuş fransızlara karşı bu fransızlara karşı çıkan çetelerden beşaslan **17** sakinlerinden insanlar da vardı fransızlara karşı savaşan ordan geldiği söyleniyō biz de **18** onu öyle biliyoruz yāni adı ḥamdā fakat işte tābi cumhuriyet tarihine geçtikten sonra **19** beşaslan olarak deyişti bizim köyümüz bū ismin de ordan geldiğini duyuyōruz **20** büyüklerimizden öyle duyduk biz de önümüzdeki nesillere anlatıyōruz fransızlara karşı **21** yapılan bir mücadele yapılmış ordā türklerle fransızlar arasındaki mücadelede **22** köyümüzden de bū fransızlara karşı yapılan mücadeleye katılanlar var onlardan sonra bu **23** beşaslan ismini almış ḥamda eski ismi ḥamda beşaslana dönüşmüş fransızlara karşı **24** yapılan mücadeleden sonra anlamı şindi arapça onun eşki anlamına geliyō fakat burası **25** çok sulak bir yer olduğu için burda da bāzı eşkimsi bir meyve veren yabāni bitkiler **26** vardı orda çok yetişirdi ordan gelmiş olabilir diye düşünüyorum çünkü çok sulak bir yerdir **27** burasī bizim her tarafımız suyu zaten bizim bu yerleşim alanın esas amacı çok sulak **28** olduğu için biz buraya yerleşmişiz bizim köyün yerleşim alanı dört etrafı suyla çevrili **29** eskiden de biliyorsunuz suylar hep ulaşım zordu insanların neresi yakınsa su için **30** yerleşirmiş asıl eskiden fransızlar gelmiş yenişehir çerkezler gölün kenārı burası da **31** ḥamda gelmiş sulak bir yerin bizim her tarafımız su ve orda yetişen bu ekşī bitkiden **32** dolayı ḥamda ismini almış. **33**

22.2. Fatma Dizen

Öğrenim durumu:

Meslek: Ev hanımı

kōyümün ādı beşaslan kōyü ādım fatma dizen on yeddi on sekkiz yaşında böyle evlendik **1** uğraştık çalıştık çocuğumuz oldu öyle oldu ye'ni çalıştık tarladā annemgilde çalışıyoduk **2** tarlamız vardī çalışıyorduk evlendik koca evine geldik 'aynı gine çalıştık çocuklarımız **3** oldu çocuklarımız da evlendi ben nişanlandım nişān bizim evde oldu düğün dē damat **4** evinde oldu biz evlendiğimiz zaman düğün zamānı yāni birbirimizi gördük damat **5** gelmezdi nişān bizim evde oldu nişān evde kız baba evindē böyle damatlar şindiki gibi **5** gidip gelmezler barabar yōktu böyle yalnız kıızı evinde nişānı ölür nasıl meselen 'ayle **6** arası böyle büyük nişān böyle görmedik 'ayle arasında bir nişān böylē oldu yāni aramızda **7** amcalarım babam 'aylem kayınbabamgil böyle bu kadar oldu nişānımız cehizi de **8** antakıyadan aldık cehizimizi yaptık düğün oldu cehizi

damat evine aldılar iki tarafı da **9** cehizi karşılıyō cehidē yatađ vardı ufađ tefek eşyāler vardī bunlar vardī mobilyeyi de **10** kayınbabam aldı vallahi ben o zaman unuttum yüz milyon mudū yüz ottuz mudū o **11** zaman böyledī düğünümüz üç gece oldū ikki gece davullu bir gece çalkıdan oldū güzel **12** yāni bayā bir düğün oldū kayınbabamgil güzel bir düğün yaptılar çalkılı oldū iki gece **13** davul oldū iki gündüz üç gece oldū önceki düğünler farklı şimdiki düğünler farklı şimdik **14** ‘ayleler hepsı barabar gelin dāmat güzel neşeli oluyor önceleri böyle ayıdır kız kınası **15** ayrı olurdū damat kınası ayrı böyle oluyōdu hepsı barabār demet gelin hepsı barabār **16** bir de neşeli oluyor önceleri böyle deydirdi düğünler mesele gelin ayrı evinde konası oluyor **17** damat ta ayrı kınası oluyor. **18**

23. Konuk Köyü

23.1. Ali Yener

Yaş: 65

Öğrenim durumu: Lise mezunu

Meslek: Çiftçi

ali yenēr konuk köyü mahallesinde ātmış beş yaş lise mezuniyim oğuldan sorra tır **1** şöförlüğü yaptım tır şöförlükten sorra çiftçiliğe başladım çiftçilikle çok uğraştım tarım **2** emeklisi oldum altı tāne çocuğum var hepsı yaşıyor hepsı de evli en çok gittiğim arap **3** devletleri ürdün su‘idi ‘arabistān küveyt katar abu dābi bunlardan hepsine gitmişim ondan **4** sorra en son şam seferinde kalp krizi geçirdim dört gün hastānede yattım şamda ondan **5** sorra türkiyeye geldim de ancu filan oldum ancudan sorra tirciliğı bıraktım emekliden **6** sorra evde oturuyōrum çocuklarımla barabar yaşıyorum sefer gittiğimiz zaman mesele en **7** az bāzan on beş gün yirmi gün tağıltığımız günler oluyor bāzen yirmi gün gelmiyōruz en **8** iyi arap devleti en iyī türk milleti çok gezdim arap devletlerinde hiçbir şey ādı **9** müslüman zamanında ‘askeligimi iki senelik yaptım çok iyi arkadaşlarımla vardī şindiye **10** kadar haberleşiyoruz mesele vandā bir arkadaşım vār bodrumda bir arkadaşım vār geçen **11** sene toplandığ burda hatayda konuk köyündē ön gün filan kaldılar yanımdā onlarla iy **12** vakit geçirdik inşallah yakın zamanda ben de vana gidicēm vandan bodruma geçicēm **13** arkadaşlarımla görecēm eskiden ‘askerlik şindiki ‘askerlik altı aydır arkadaşlar gidiyōr **14** telefon her şey eskide telefon filan yōktū mektuplā evlerimize bildiriyōduđ **15** haberleşiyōduđ telefon filan yōktū ‘askerlik çok iyīdi zamanında şindiki şindiden dā iyīdi **16** ben ‘askerde çavuştuğ arkadaşlarımla barabar çok iy orda çok görevlere çıktık çok iyī **17** anlarımız oldū unutulmaz bir

şeyAllah herkese nāsib etsinAllaha şükür sağlımız **18** afyetımız İydir cāmiden eve geliyoruz her zaman beş vakit namazımız cāmiye gidiyoruz **19** Allah cümle insanları mutlu etsin inşallah cāmiye gitmelerini kabul etsin duālarımız her **20** zamān İy insanlarlaAllaha hamd olsun oħuduğumuz ħur‘ān ħuvettil inşallah herkese **21** nāsib etsin. **22**

23.2. Meryem Yener

Yaş: 63

Öğrenim durumu: Okuma yazma yok

Meslek: Ev hanımı

ben ‘avrada yaşadım ādım meryem yener yāşım atmış üç yaşadığım yer iştē dēdim yā **1** ‘avarā ordan gēlin geldim burayā ħōnuħ köyüne gēlin geldim yirmi yaşındā evlendim altı **2** tāne çocuğum vār iki kız dört olan böyle bir iki sefer köyümüze geldi orda tāniştik çappa **3** yapıyōduk pammık topluyōduk ēyle ben gençken bu işleri yapıyōduk evlendikten sorra **4** bir iş yapmadım yāni bēn bēyim çalışıyōdu ben iş yapmadım sorra mersine gittik **5** çocuklār yetiştikten sorra orda çalıştık şimdilik bir şey yapmıyōm bu yaştan sorra zāten **6** yapamam ki bir İş artık altı tāne çocuğum vār iki kız dört oğlān memēt maħmūt ħasān **7** ħüseyīn zekiyē fatmā çocuklārim hepsi dē evli hepsi birī lise terk birīsı liseyi bitirdi şimdi **8** üç tāne tır şoforu kızlar da evlendi meslekleri yōħ yāni ikisi de evli yā‘ni ħonyayā **9** moldovyaya gidiyorlar o birī burda çōban irāk öyle birisi de uħraynā moldovyā bu **10** taraflara gidiyō birisi de evde kendi güvenlikti şimdi İş yōħ oturmuş ħismet olmādı bu **11** ħastālıktan bırakmadılār gidēk yoksa niyetımız vār ħismetımız vārsa inşallah gideceyiz **12** ‘umreye ħayınbabam rahmatlı gēldi istēdi babamgilde verdi öyle ‘ayle arası bir sōz yaptık **13** ondan sorra düğünü yaptık altı āy sorra eskide dāvulla yapıyorlardı normal bir düğün.**14**

Eski düğünler mi daha güzel şimdiki düğünler mi? 15

herkes şeyine göre iyi **16**

Size göre nasıl ama? 17

bize görē o zaman İydi ye‘ni daħa İydi şimdiktēn şimdi nāsıl ne bilīm aħşam geliyōlar iki **18** se‘et tamam bitiyō düğün ēskide üç gün düğün oluyōdu gēce gündüz şimdi iki se‘et **19** aħşam bitiyō düğün tamam bitti çōcuħ tarāfi yemek yapıyōrsañ böyle ħazanlardan yemēk **20** döyme mı dersīñ dolmā mı yāni yemekleri bū yapıyōruz amma kız tarāfi yapmıyō **21** böylē erkek tarāfi ordān yāpıp gelip alıyōrlār sēn ye‘ni bu ħadar uğraşmān erkek gibi **22** amma erkek te çok uğraşyōn **23**

Çeyiz nasıl oluyor? 24

çehizde dē anlaşmalı olacāk yāni sen mi eşyaları şē yapacaķsıñ erkek tarafı mı bu da farklı **25** oluyō bāzıları kızlār ben yapmam diyō kız tarāfi erkek tarāfi her şey yapıyōr ba‘zıları **26** kabul etmiyō der ben yāparım kızıma meselā kız tarāfi ēyle ye‘ni farklı oluyō hep illē **27** bu şeyi ben yāpīm olmuyō bāzıları rahatlıkā isterlēr kız tarafı dēr siz yāpın her şeyi **28** bā‘zıları yōķ dēr ben kızıma her şeyi ben hazırlarım mesele sen yardımcı olursun paradan **29** gidersen ālırsan kız tārafına götürüsün eşyālarını öyle oluyor bizim buralarda.**30**

24. Cumhuriyet Köyü

24.1. Mehmet Yalçınkaya

Yaş: 66

Öğrenm durumu: İlkokul mezunu

Meslek:

mehmet yalçıkaya bin dokuz yüz elli beş doğımlıyım cumhuriyet köyünde ikāmet **1** ediyordım şimdi konuk mahallesinde ikāmet ediyörüm bin dokkuz yüz yetmiş beštē **2** ‘askere gittim sivastā kırk gün ācemi birlīni yaptık sorra ordan dağıtım erzurum kızılcağa **3** kızılcadan kıars göleyē orda kıars gölede kırk sekkizinci piyāde alayı ordā ikāmet ettik **4** askerlīmizi orda yaptık bir de ben tabur kıomutan şoforu oldum ilkoħul mezunuyım bin **5** dokkuz yüz yetmiş dörtte evlendim benim ħanımin adı ‘ayşe yalçınkaya şimdi ayşe **6** yalçınkaya istanbulda ikāmet ediyör çocuklarıyla bārābār ben de kızımle burda yaşıyorum **7** konuk mahallesindē ben tabur kıomutan şoforu oldum askelīmiz yarbayla bārābār şehre **8** inerdik kendisi garnizon kıomtanıydı kıazino başkıanıydı inzibat merkez kıomtanıydı işte **9** tabura giderdik taburdān eytim şeyi alır bölüğün şeylerini alır sorra alay binasına gidēr **10** ordā ben ordā dışarda oturrum kendisi kendi odasındā askerlīmz böyle bitti oğlum oraya **11** git oğlum bunu getir böylē burdan sivil ehliyetli gittim ordā kıursa gittim yirmi gün **12** askeriye ehliyeti aldım ondan sorra dağıtıma giderken alay kıomutanı binasına gittik alay **13** kıomutanı yarbay tabur kıomutanlarē toplandı baña şofor lāzım dediler biz beş kıııydık **14** ilk sečtikleri kııı benim onu sorra şofor olduķ yarbayla kıazinoya giderdik çarşıya **15** giderdik evden getirirdim eytim kıısmına giderdik ordagaħa çıktık ordan bin dokkuz yüz **16** yetmiş altıda kıomutan her adamı şey edemez kıomutanın sözlerini dinleyecek kıarşı **17** gelmeyecek şeyler gelmeyecek arabaya dikķatlı olacak bilmem ne ondan sorra eve **18** gönderiyor ħanımiyla beraber kıızlarını alırdım kıazinoya getirirdim şoforū yapamazlar

19 ya'ni bizı seçtiler ben de memnundum alay komutanı da memnun böyle işte yarbayı 20 almaya gittim iki üç tâne şey assubay geçiyördu bunları aldık arabaya selam vermediler 21 bizē tabur komutanına selam vermediler adam yaçaladı arabanın içine attı yarbay işte niye 22 selama durmadınız şey etmediñiz vallahi komutanım görmedik bilmem şey ettik dedi 23 eyer bir daha bunu tekrarlarsañız sizi mahkemeye verrim bin dokkuz yüz yetmiş altıda 24 olmuş şeyler pammuk ekiyoruz dāri ekiyoruz buğday ekiyörüz yetmiş dörtte evlendim 25 bin dokkuz yüz yetmiş beşte askere gittim ondan sorra askerlī bitirdik yirmi ay yaptım 26 sorra geriye döndük çifçilikle uğraşyoruz inek bağlamışız evde onla uğraşyoruz 27 hayatımız böylē liseyi bitirdi kızlar da ilkoğulu bitirdilēr bir oğlan da ilkoğulu bitirdi 28 okumadılār ya'ni çoğu okumadı birisi ortaokula kadar oğudu amma sorra şey etti vazgeçti 29 şimdi istanbulda yaşıyorlar hanım ordā biz kız ordā oğlanların ikisi ordā büyük oğlan 30 üç tâne erkek çocuğu vār küçük oğlan iki sene oldu evli dāh çocuğu olmadı birisi 31 teksilde çalışıyor birisi lohantacılık yapıyör kızlar hepsi evli işleri ev hanımı yāni başka 31 bir işlen meşkul olmuyorlar yāni. 32

24.2. Halit Yalçınkaya

Yaş: 64

Öğrenim durumu: İlkokul mezun

Meslek: Emekli

adım halit yalçıkaya bin dokuz yüz elli yeddi doğumlıyım nergizli mahallesinde 1 oturuyoruz yannız yirmi bir yıldır istanbuldayım tatilde her yaz tatilde köye geliyoruz 2 köyümüze çifçilik yapıyöz burda başka bir şeyimiz yok eytim ilkoğul mezunuyım 3 emekliyim çifçi bākur emekliyim iş yāpmıyorum sadecē geziyörüz içiyörüz yatıyoruz 4 başkā yok usta birliğim agrī bin dokkuz yüz yetmiş sekkizde teskereyi aldım bin dokkuz 5 yetmiş yeddi askere gittim yetmiş sekkizde teskereyi aldık geldik bin dokkuz yüz 6 sekzende evlendik yeddi çocuğum vār onlar işte ikisi de dört tene evli o da beşinci 7 evleniyör iki tene bekarım vār bir erkek bir kız kaldı gittik orda iki binde gittik istanbulda 8 kot fabrikasında çalıştık sorrā gēldik çocuklar ufaқты çalışıtılār bir kızım makineci oldu 9 oğlan da gardiyan bir oğlum var bir de bir bekçi sorra çalıştık amelet oldum kalp 10 'ameleti baypas 'amelyat oldum iki bin on beşte oldum istanbuldā 'amelyat olmadım 11 geldim memlekete iskenderundā gelişim hastanesinde yaptımAllaha çok şükür sıhhatım 12 afyetim yerindē işte böyle çifçilikle uğraşyörüz başka her sene yazın geliyöm köye 13 memleketimde çifçilikle uğraşyöz başka ne

yapacam tıraktorumuz vār ŧimdi mısır **14** ekiyoruz her sene deyiŧim pammuğ ekiyöz mısır buđdā baŧka benim bir burdaki oğlanım **15** hem çifçilik yapıyöz hem Һayvancılık yapıyöz kızım da burda evli ābimin oğlunu almıŧ **16** ifilik yapıyöz baŧka bir ŧey yapmıyöz burda gēzip tözuyoruz arkadaŧlarla entekye **17** reyhanlı hiçbir yer birağmıyöz arkadaŧlarla bereber geinıyoruz gecē reyhanlıya gidiyoruz **18** ablamgilde yiğenlerim ordā oturup eyleniyoz baŧka ocumuz evleniyöz hoŧ geldiniz **19** bizi yetmiŧ dörtten beri babanız heppiñizi tanıyörüm oğulpınar köyündē herkes beni tānır **20** ŧanverdiler hepsini tanıyörlār ben de tanıyöm kenleri bugün tam günümüz geldiniz **21** mutlu günümüze geldiniz düğünümüz vār mevlüt ŧerif yapıyoruz düğünü siz de **22** katılırsañız memnün öluruz. **23**

24.3. Sultan Yalçinkaya

Yaŧ: 57

Öğrenim durumu:

Meslek: Tekstil alıŧanı

adım sultan yalçıkaya bin dokuz yüz atmiŧ dört doğumluyum reyhanlı nergizli **1** köyündeyim amma istanbulda yirmi yıldır istanbulda yaŧıyorum yeddi çocuğum var dört **2** kızım üç oğlum var bir kızım bir ölüm beđār onlar hepsi evliler mutlular çok ŧükür ben de **3** mutluyum evliyim çok ŧükür ben de yāni elli yeddi yaŧındayım ama ilhemdilleh çok **4** mutlutum yirmi yıldır istanbulda yaŧıyorum istanbulda alıŧtım alite kontrolcu olarak **5** teksildē pağetlemede de alıŧtım ama ŧimdi benim mutlu günüm burdā ta‘tildēyim ŧimdi **6** oğlumu evermeye geldim inŧallah bu ĩ günümüzde vesile de oldunuz yānıma buyurdunuz **7** onun için ben de bunu anlatmayā gerek gördüm burda da ēv yaptım ŧimdi de çok ŧükür **8** evimdeyim her ŧeyim vār burdā oğlumu everecēm on beŧ yirmi gün bir aya adar tekrār **9** istanbula gidecēm ama ŧimdi alıŧmıyörüm ŧimdik te birazcık ta rahatsızım tansiyonum **10** da vār ŧekerim de vār ama elhemdililleh toğatlı gelinim vār yāni gelinim toğatlı iki gün **11** öncē toğattaydık orda ınasını yāptim düğününü düğün salonunu yemekli tuttüm āyet **12** yāni güzel oldū toğatta da bizı güzel arŧıladı dñürlerimiz çok güzeller bizı iyicene **13** ađırladılār elhemdililleh bu günleri gördüğümē benim aldığım kız yāni gelin olarak üç **14** tāne kız ardeŧler aldığım gelin ortanca adam o adar çocuklarına dñŧkün ki erkek çocuğu **15** da yök onun için düğünü de orda istedi ınayı da orda istedi istedi gibi yāptık iki **16** gündür gelinimizi de buraya getirdik ŧimdi burda da mevlütü ŧerifli gene mevlüt oğutacaz **17** inŧallah niğahını da burda ıyacaz imam niğahını çok mutluyuk çok ŧükür ŧimdi **18** dñürlerimiz de buraya

gelecek Allahın izniyle çok mutluyuz çocuklarımız birbirlerini **19** silivride ikisi de görevli birisi kâtip biri de kardıyan birbirlerini görmüşler beyenmişler **20** işte iki yıl hemen hemen birbirlerini tanıma süresi bir iki yıl iki yıldan sorra artık şimdik te **21** düğünlerini şey yapıyoruz kayet te inşallah ta mutlu olurlar kayet te i anlaşıyorlar her **22** iki taraf hem bîz hem gelinimizin annesigil elhemdillêh mutluyuk her istediklerini de **23** yaptık her ne istedilirse onu yaptık ikisi de silivride görevliler düğünden sorra tekrâr **24** gidecekler evlerini her şeyini düzdük bizden hiçbir şey illâ şunu yapacaksınız diye **25** zorlamadılar her şey karşılıklı konuştuk karşılıklı yâni kendimiz isteyerek yaptık herkeş **26** durumuna göre adam kendi kızına ne ihtiyacı vârsa yaptı biz de kendi oğlumuz yaptık **27** âltı tâne bilenzik yaptım enli bilenziklerden bir tene ben gerdanlık taçacaqtım o dedi **28** bēn yōk kolyeli zincir istedim ondan sorra işte yüzükleri vār bilmem evlerini kendi **29** keflerine göre düzettiler beyaz eşyalarını işte bohçalarını filân biz düzettik bu kadar yân **30** aşırı da bir şey isteyip bizi zorlamadılar şimdik te mevlütlerini yapıyöz Allahın izniyle **31** sana da bir tâne türkü söyleyim bugün i günüm elhemdülle mutlu günüm ben oğluma **32** öyle bir şarkı söyleyecēm **33**
mâvi yelek mor düymē **34**
gine gēldın fikrimē **35**
eğer gelirken fikrime **36**
‘eḫmedim kan damlar yüreyimē **37**
girdim karbodana bahtım karyolana **38**
mâvi gömlek kâsınmış **39**
gül taqtım yaḫana yāvrum **40**
allahım uzun ömürler versin vē mutlu yıllar. **41**

SÖZLÜK

-A-

acem birli	: Acemi birliği
āç	: Ağaç
‘afara	: Bahçe, bostan ve tarlalarda kalan döküntü
afrikanlı	: Afrikalı
ağza	: Aza
ağşam	: Akşam
alaqatım	: Alaka
‘amele	: Günlük işlerde çalışan işçi
amme	: Ama
‘amuq ovası	: Amik Ovası, Hatay’da yer alan Türkiye’nin en verimli
arazilerinden biri	
ancu	: Anjiyo
ānē	: Anne
angara	: Ankara
‘anteqye	: Antakya
arafā	: Arafat dağı
askeri ücret	: Asgari ücret
áski	: Eski
assubay	: Astsubay
aşā	: Aşaqı
atşana	: Varışlı köyünün eski adı
atvaf	: Tavaf
ayit	: Ait
ayle	: Aile
‘azzē	: Azize

-B-

bağ	: Bak
bahçuvan	: Bahçivan
bağım	: Bakım
bāğur	: Bağkur
bālı	: Bağlı
ballı	: Imtabbagaya başka köylerde verilen isim

bām	: Babam
bārsak	: bağırsak
bayā	: Bayağı
bayā	: Bayağı
bekki	: Belki
bekmēz	: Pekmez
beledye	: Belediye
belik	: Beriki
belli	: Beri
berdēl	: Ailelerin, karşılıklı olarak kızlarını birbirine vermeleri
bereber	: Beraber
berri	: Reyhanlı'nın aşiretlerinden bir tane
bes	: Yeter
beyezīd	: Beyazıt
bēyle	: Böyle
bız	: biz
biberli ekmēk	: Biber salçasıyla yapılan bir tür ekmek
bizā	: Bize
bōlē	: Böyle
brāhim	: İbrahim
budala-	: Budamak
būday	: Buğday
bullar	: Bunlar

-C-

cana yaḥın	: Cana yakın
cehiz	: Çeyiz
ceneze	: Cenaze
cēnler	: Cinler
cıvar	: Civar

-Ç-

çalkı	: Çalgı
çatalhöyūq	: Reyhanlı'da bir köyün adı
çevlik	: Hatay'da bir sahil
çif sür-	: Çift sürmek

çifçī	: Çiftçi
çin	: İçin
çoḥ	: çok

-D-

dā	: Daha
dafa	: Defa
dāḥ	: Daha
daḳḳız	: Dokuz
daḳḳuz	: Dokuz
damates	: Domates
davam	: Devam
davutpaşa	: Yassikonak köyünün eski adı
dayre	: Daire
dērlı	: Değerli
deyer	: Değer
dīl	: Değil
difriz	: Derin dondurucu
diyolog	: Diyalog
dolyayı	: Dolayı
dōru	: Doğru
doūm	: Doğum
dōgmē	: Buğdaydan yapılan bir tür yemek
dörtıol	: Hatay'ın bir ilçesi
dōşşēk	: Minder
dubay	: Dubai
duşlan-	: Dışlanmak
dükken	: Dükkân
dülüm	: Dönüm
düymē	: Düğme
düyün	: Düğün

-E-

‘ebbes	: Abbas
ēbi	: Ağabey
‘ēd	: Artık

ef	: Ev
ehmed	: Ahmet
‘elyē	: Aliye
endüstrü	: Endüstri
‘entep	: Gaziantep
er	: Eğer
‘erefē	: Arife
es‘ed	: Esat
esēs	: Esas
‘esker	: Asker
‘esyē	: Asiyē
eštē	: İŖte
èyi	: İyi
‘eynī	: Aynı
‘eyŖe	: AyŖe
eytim	: Eğitim

-F-

fasulyā	: Fasulye
fayyad	: Feyyaz
fethe	: Fatiha
fitrá	: Fitre
fukķara	: Fakirler
furun	: Fırın
gendı	: Kendi
gıne	: Yine

-H-

ħabis	: Hapis
ħadiccē	: Hatice
ħalal	: Büyük çuval
ħaldá	: Hâlde
halla	: Hâlâ
ħamdā	: BeŖaslan köyünün eski adı
ħamdullē	: Elhamdülillah
ħarran	: Kavalcık köyünün eski adı

ḥastaḥana	: Hastane
ḥatar	: Katar
ḥazret	: Hazreti
hē	: Evet
hebbe	: Tane
ḥecciy	: Hacı kelimesinin Arapçası
hêç	: Hiç
hekeş	: Herkes
herkeş	: Herkes
ḥeyat	: Hayat
ḥeyet	: Hayat
ḥummus	: Nohut ve tahinle birlikte başka malzemeler de katılarak
hazırlanan bir meze	
hüdüd	: Sınır
ḥükmet	: Hükümet
hüsēn	: Hüseyin

-I-

ıbrahimbaşa	: Cilvegözü köyünün eski adı
ımtabbaga	: Tuzlu yoğurdun ekmeğe sürülüp kızartılması sonucu
hazırlanan sandviç	
ırmıdan	: Ramazan
ırteḥ	: Reyhanlı'nın eski isimlerinden bir tanesi
ısrayyı	: Süreyya
ıştebbe	: Üçtepe

-İ-

ī	: İyi
içisinde	: İçinde
içli köftē	: İçine kıyma konularak kızartılan bir tür köfte
içün	: İçin
idē	: İade
iḥtiyecı	: İhtiyaç
innecı	: İğneci
inşāt	: İnşaat
inşet	: İnşaat

iskenderun : Reyhanlı'nın ilçelerinden biri
izinname : Resmi nikâh

-K-

ka'ke : Kahke
kağ- : Kalkmak
kağ- : Kalkmak
kalpenci : Kapı, pencere ustası
Kamelya : Kameriye
kanaviz : Kavanoz
kangal : Kangal bitkisi
Kaste : Gazete
katıklı : Fırında yapılan ıspanaklı bir ekmek türü
Kavatr : Guatr hastalığı
kavuşçu : Koğuşçu
Kayet : Gayet
kazi : Gazi
kazino : Askeri gazino
kazme : Kazma işi
ke'be : Kâbe
kemun : Kimyon
kenel : Kanal
kenler : Kendileri
kepçeci : Kepçe operatörü
kerçekten : Gerçekten
Keri : Geri
kılitor : Kolesterol
kırhan : Kırıkhan. Hatay'ın ilçelerinden bir tane
kirpetör : Kültivatör
köblî : Bir tarım aleti, kobra
kõlardan : Konular
koyuncu : Küçükbaş hayvancılıkla uğraşan kişi
kõmbe : Hatay'a özgü bir tür kurabiye
kõmeç : Bulgurla birlikte karıştırılarak yapılan bir tür bitki
kõmlu : Hatay'a bağı ilçelerden biri

Kurbat	: Çingene
Kurur	: Gurur
ķuzulķaya	: Kırıkhan'a baēlı bir kōy
kūvet	: Kuveyt

-L-

lulelburgāz	: Lūleburgaz
lūblan	: Lūbnan

-M-

maranķōz	: Marangoz
mēlūl	: Ūzgūn
memmet	: Mehmet
mesele	: Mesela
mesķīn	: Miskin
messim	: Mevsim
meşūr	: Meşhur
mıryem	: Meryem
mıtfak	: Mutfak
muēdā	: Buēday
musahķhar et-	: Zabt etmek

-N-

na	: Ne
nasī	: Nasıl

-O-

oēulpınar	: Reyhanlı'ya baēlı kōylerden biri
oķul	: Okul
ollar	: Onlar
ōlum	: Oēlum
ōn	: On

-Ö-

ōlen	: Ōēle
ōrencı	: ōērenci
ōrenme	: Ōērenme
ōretim	: Ōēretim
ōretmen	: Ōēretmen

-P-

pambuḳ	: Pamuk
pařh�y�ḳ	: Paşah�y�k köyü
perh�n	: Perihan

-R-

rabbel ‘elem�n	: Alemlerin Rabb’i
r�men	: Raĝmen
r�c�	: Rica
rehet	: Rahat
rent e Kar	: Araba kiralama
reyyen	: Reyyan
riheniye	: Reyhanlı’nın eski isimlerinden bir tanesi
rüşfet	: Rüşvet

-S-

s� s�lim	: Saĝ salim
sabaḩaça	: Sabaha doĝru
sabḩa	: Sabiha
saḩbet	: Sohbet
saKlam	: Saĝlam
s�liḳ	: Saĝlık
s��n	: Soĝan
sansarin	: Kuşaklı köyünün eski adı
sansarin	: Kuşaklı köyünün eski adı
sarma içi	: Hatay usulü kısırs
sav	: Saĝ
sayKı	: Saygı
se‘et	: Saat
sefil	: Sivil
Seka	: zek�
semb�l	: Sembol
s�n�y	: Sana
servisliĝ	: Servis řof�rl�ĝ�
sıfr�	: Sofra
sışıntı	: Sıkıntı

sıhıntı	: Sıkıntı
sipor	: Spor
sirt	: Siirt
sōk	: Soğuk
sondajcılık	: Kuyu açma işi
sora	: Sonra
sü	: Su
süpriz	: sürpriz
süriye	: Suriye
sütlaç	: Sütlaç

-Ş-

şaille	: Şule
şē	: Şey
şeh im 'elle	: Yeşil mercimekli patlıcan yemeği
şemsē	: Güneş
şētmedí	: Şey etmedi
şiddik	: Şimdi
şikayet	: Şikâyet
şindik	: Şimdi
şişbörek	: Mantı

-T-

talaş	: Telaş
talebe	: Öğrenci
tandūr	: Tandır
tarsuz	: Tarsus
tasyon	: Tansiyon
tēbi	: Tabii
tedaş	: Türkiye Elektrik Dağıtım Şirketi
tekkēbul	: Karşılık olmak
tene	: Tane
teppē	: Tepe
tigem	: Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü
tiryon	: Trilyon
tizin	: Oğulpınar köyünün eski adı

toħan-	: Dokunmak
Toħtör	: Doktor
toħya	: TOKİ
tuKay	: Tugay
turkıyyı	: Türkiye
tuzlu yoğurt	: Sütten yapılan bir tür kahvaltılık

-U-

ulemeler	: Din âlimleri
ummē	: Anne
ummit meħemmed	: Ümmeti Muhammed
‘usman	: Osman
uv	: Ve

-Ü-

ünüverste	: Üniversite
üsamettin	: Hüsamettin
üz	: Yüz (sayı)

-V-

vafât	: Vefat
vasta	: Vasıta
vēn	: Nerede
vidyo	: Video
vürüs	: Virüs

-Y-

ya‘ni	: Yani
yaħa	: Düğme
yaħın	: Yakın
yannız	: Yalnız
yavvar-	: Yalvarmak
yāzhāne	: Yazıhane
yēn	: Yeğen
yenişehr	: Reyhanlı’da bir millet bahçesi
yien	: Yeğen
yit-	: İtmek
yoħsa	: Yoksa

yomiye	: Gündelik
yuḥarda	: Yukarıda
yūtup	: YouTube
yuvāş	: Yavaş

-Z-

za‘ıf	: Zayıf
za‘rūr	: Alıç meyvesi
zalata	: Salata
zatán	: Zaten
zāti	: Zaten
ze‘ter	: Kekik
zebze	: Sebze
zēneb	: Zeynep
zet	: Zeytinyağı
zettun	: Zeytin
ziyarat	: Ziyaret
zulm	: Zulüm

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, SOYADI: Elif ŞANVERDİ

Eğitim Durumu

Lisans: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi. Türk Dili Ve Edebiyatı

Yüksek Lisans: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Yayınlar

Şanverdi, Elif (2022). Reyhanlı Ağzında Asli ve İkincil Uzun Ünlüler, Uluslararası Yunus Emre Sosyal Bilimler Dergisi, (2), 61-67.